ACTA ET DECRETA

SECUNDÆ SYNODI

PROVINCIÆ ULTRAJECTENSIS.

ACTA ET DECRETA

SECUNDÆ SYNODI

PROVINCIÆ ULTRAJECTENSIS,

In Sacello Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Gertrudis, Ultrajecti, celebratæ:

Die XIII. Septembris M. DCC. LXIII.

ULTRAJECTI,

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M. DCC. LXIV.

BREVIS HISTORIA

ECCLESIÆ ULTRAJECTINÆ,

AB EDITORE CONCINNATA.

I. De Ultrajectensis Ecclesiæ sedisque antiquitate. Qualis olim & quàm latè extensa fuerit; quo tempore in Metropolim erecta, & quibus Suffraganeis.

NDECIM ferè sæcula sunt ex quibus perdurat Ecclesia Ultrajectensis, à beatissimo Willibrordo fundata. Is nempè à Sergio Papa I. consecratus anno DC. XCVI per totam Frisiam Episcopus, Ultrajecti Sedem fixit. Et quidem, cum pallio, Archiepiscopi etiam nomine fuerat insignitus; quibus tunc temporis decorari incipiebant magnarum Provinciarum Episcopi, nullis licèt Sedibus Episcopalibus sub se constitutis. Verùm procedente evangelicæ prædicationis successu, ita his in locis excrevit gentium ad Christi fidem conversarum multitudo; ut tanto oneri impar Willibrordus, quosdam Episcopos sibi in partem sollicitudinis sociandos consecrare necesse habuerit, *regionarios* scilicet, nec ulli Sedi specialiter addictos. Quinquaginta annis in Episcopatu transactis, in Cœlum assumptus, successorem habuit Sanctum Bonifacium; qui cùm olim Presbiter sub ipso per tres annos meruisset, & deinde à Zachariâ Pontifice ad Archiepiscopatum Moguntinum fuisset evectus, eo tandem abdicato, Ecclesiam Ultrajectinam specialiter rexit, apostolicâ verè sollicitudine. Unde uterque meritò, *Willibrordus* æquè ac *Bonifacius*, hujus conditores & Apostoli passim nominantur.

Metropoli Coloniensi subjecta posteà fuisse legitur Ecclesia Ultrajectensis; nusquam tamen interruptâ Præsulum suorum successione. Siquidem à Sancto Willibrordo ad usque tempora Philippi II, Hispaniarum Regis, sexaginta numero computantur (è quibus plures Sanctorum catalogo adscripti); imò anterioribus illis sæculis, Juris-

dictione civili ſimul & eccleſiaſticâ potiebantur Epiſcopi Ultrajectenſes.

Porrò ex illâ temporalis ſpiritualiſque Poteſtatis conjunctione, bella ſubindè exorta ac ingentium turbarum ſeges. Atque hæc inter alias cauſa fuit celeberrimi illius pacti, anno M. D. XXVIII inter Carolum V Imperatorem initi ex unâ parte, & Henricum Bavarum ex alterâ (is quinquageſimus-octavus erat à Willibrordo Epiſcopus Ultrajectenſis); cujus pacti tenore, ſuprema Poteſtas & *omnis temporalitas & Juriſdictio ſæcularis* ab Epiſcopo in Principem Succeſſoreſque ejus, ut Brabantiæ Ducem & Hollandiæ Comitem tranſcripta eſt (1). In ipsâ tranſcriptione expreſſa fuit ſtipulatio, Capitulum Ultrajectinum prærogativas ſuas omnes conſervaturum, non ſolùm quæ juris communis ſunt, ſed etiam *omnia privilegia atque jura quæ illi antehàc à Romanis Regibus & Imperatoribus conceſſa fuerant* (2). His verbis apertè continebatur *jus eligendi & inſtituendi Epiſcopum* (3) juxta Concordata Germaniæ; quibus jam aliundè cautum erat per omnia Eccleſiæ Ultrajectenſi (4).

Nec obſtat quòd eidem Imperatori paulo poſt, in Bullâ Clementis Papæ VII, jus *nominandi* conceſſum eſt; contra pactorum fidem, & ex clauſulâ abſque conſenſu partium quarum præcipuè intererat appoſitâ. Scilicet cùm & ipſa Imperatoria nominatio illum tantùm deſignare deberet qui eſſet à Capitulo *eligendus*, *aſſumendus & præficiendus* (5); ſtetit inconcuſſum ſemper in Capitulo jus eligendi.

Verùm cùm latiſſimè extenderetur temporibus illis Ultrajectina Diœceſis, ad totam ferè regionem illam quæ ſub Provinciarum *Belgii fæderati* nomine hodiè novimus; jamdiu in votis erat ut, juxta antiquam Eccleſiæ praxim mentemque perpetuam, *ob Populorum incrementa*, & *quò faciliùs ſacra curarentur* (6), novi in his Provinciis erigerentur Epiſcopatus. Id tandem, regnante Philippo II, feliciter perfectum eſt per Paulum Papam IV, Bullâ datâ anno M. D. LIX. die 12 Maii. Ultra-

(1) Batavia ſacra, part. 1. p. 240. & ſeqq.
(2) Defenſio Eccleſ. Ultrajectin. p. 279. & 284.
(3) Diploma Conradii apud Willel. Hedam. *Hiſt.* Epiſcoporum Ultraject. p. 164.
(4) Bulla Sixti IV. 13 Jul. an. 1472. *in Defenſ. Eccleſ. Ultraj.* p 271.
(5) Bulla Clementis VII in fine vitæ Lamberti Hortenſii. Apol. ſecunda Epiſc. Babylon. p. 180. 181. Ant. Matthæus de reb. Amisfurt. Batavia ſacra part. 1. p. 244.
(6) Grotius Annal. de rebus Belg. lib. 1. edit. *in-fol.* p. 15. edit. *in-24.* p. 21.

jectensem Sedem in Metropolitanam erexit, creatis de novo Episcopatibus quinque ipsi Suffraganeis (1): quod totum ejus Successor Pius Papa IV confirmavit. Hæ sunt novæ Sedes illæ Episcopales: Harlemensis in Hollandiæ Provinciâ, Daventriensis in Trans-Issalaniâ, Leovardiensis in Frisiâ, Groningensis in Provinciâ ejusdem nominis, & Middelburgensis in Zelandiâ. Cumque populosæ admodum essent Provinciæ illæ, quamplurimas unaquæque Diœcesis civitates vicosque complexa est; Ultrajectina videlicet 300, Harlemensis 161, Daventriensis 164, Leovardiensis 272, Groningensis 214, Middelburgensis 110.

Unum hoc in exoptatâ illâ novarum Sedium erectione venit conquerendum; quòd Principibus (quemadmodum & suprà Imperatori Carolo V) concessa fuerit à Summo Pontifice Episcoporum *nominatio*, contra jus non solùm Ecclesiis omnibus olim commune, sed & per Germaniæ Concordata expresse sancitum, in quibus electio generaliter Capitulo Diœcesano totius Cleri nomine reservabatur. Hoc jure mutato, totidem ambages Ecclesiis invectæ.

II. Concilium Ultrajectense primum. Factâ posthac Belgii confœderatione, quis fuerit Cleri Catholici status.

II. Nondum ab illâ nova creatione sex anni effluxerant, quum illustr. Fredericus Schenk, è Baronibus à *Toutemburg*, qui in Archiepiscopum à Philippo II *designatus* (2) *debitè* per Capitulum *electus* fuerat, Ultrajecti Concilium indixit anno M. D. LXV. Adfuere Suffraganei ejus omnes, quamvis tres tantummodò ex ipsis fuissent consecrati (3). Nimirùm instabat necessaria omninò deliberatio de receptione Concilii Tridentini, mox finiti, cujus Decreta à Summo Pontifice publicata præcedenti anno M. D. LXIV, aut, ut loquuntur, *confirmata*, ad omnes Ecclesias vulgabantur. De his ergò actum in primâ quam dicimus Ultrajectensis Provinciæ Synodo, simulque de restituendâ disciplinâ ecclesiasticâ. *Unanimis Episcoporum Prælatorumque consensus fuit in Decreta de fide orthodoxâ, Sacramentis eorumque ritibus, & vitæ morumque re-*

(1) Hac eâdem Bulla, Paulus IV Sedem Cameracensem in Metropolim erexit, cui assignavit quatuor Suffraganeos; Atrebatensem scilicet & Tornacensem Episcopos, cum duobus aliis de novo creatis Audomarensi & Namurcensi. Creavit item Archiepiscopatum Mechliniensem, eique Suffraganeos addixit recens creatos Antuerpiensem, Gandensem, Brugensem, Yprensem, Boscoducensem, & Ruremondensem Episcopos. Batav. sacra. part. 2. p. 3.

(2) Batavia sacra. part. 2. p. 11. Hist. Episcoporum Fœder. Belgii. tom. 1. p. 40. & seq.

(3) Bat. sacra. part. 2. p. 25. col. 1.

formatione (1). At à multis è Synodo conteſtatum eſt, & denuntiatione ſolemni in actis relatum, pro conſervatione jurium & privilegiorum Cleri ſecundi Ordinis; non obſtantibus Decretis quibuſdam in contrarium ſancitis à Concilio Tridentino, & ad meram diſciplinam ſpectantibus.

Obiit Illuſtr. Schenk 25 Aug. anni M. D. LXXX. Nota omnibus & pervulgata eſt, quæ noviſſimè facta fuerat (anno ipſo M. D. LXXIX) ſacrarum civiliumque rerum permutatio.

Hac ſciſſione, interrupta ſucceſſio novorum Epiſcoporum Ultrajectinæ Metropoleos Suffraganeorum. Cùm enim per regionem totam, prohibito Catholicæ Religionis exercitio publico, bona eccleſiaſtica fiſco addicta fuiſſent; cùmque abjurati & mutati Provinciarum illarum priſtini Domini, quibus conceſſam in ipsâ erectione fuiſſe diximus Epiſcoporum *nominationem;* conſequens fuit ut à deſignatione illâ, quaſi inutili, prorsùs ceſſaretur: vel etiam, ſi qui adhuc deſignati ſunt, ipſi propriâ conſecratione abſtinuerunt, deficiente plerumque neceſſariâ pecuniæ ſummâ, quâ ſe ſuſtentarent, & annata Summo Pontifici perſolverent, & in Sedium ſuarum poſſeſſionem ex more, impenſiſque ſolitis introducerentur (2). Hinc ergò eſt (neque ullam aliundè cauſam repeti fas ſit) cur à primâ novarum Sedium erectione tam paucis ante annis ad effectum perductâ, duo tantùm numerantur Epiſcopi Harlemenſes, duo item Daventrienſes, & tertius quidem deſignatus, ſed non conſecratus; Leovardienſes duo; unus Groningenſis, & duo deſignati; tres Middelburgenſes, quorum tertius vixit ad annum duntaxat M. D C. XVI.

Aliundè verò tria poſtremarum illarum Diœceſeon Capitula Cathedralia, per Beneficiorum aut etiam Fidei Romanæ deſertionem factam à Canonicis, extincta paulatim fuere. Daventrienſe longiùs, ad annum uſque M. D C. LXV. perduravit; quo anno ultimus qui illi præerat Decanus, morte ſublatus eſt (3). Harlemenſe ſolùm, abſque ullâ interruptione, ad hodiernum uſque diem extitit & perdurat, cum Metropolitano Ultrajectino.

(1) Ibid. p. 16. Hiſt. Epiſc. Fœd. Belg. t. 1. p. 40.
(2) Hiſt. Epiſc. Fœd. Belg. tom. 2. p. 23. Hiſt. Epiſcop. Daventr. &c. Lindeborn; p. 46. & ſeq.
(3) Lindeborn. p. 34. 38. &c.

Superfuit tamen in singulis illis Diœcesibus ingens *Pastorum* numerus; ad quos, celebrandi divini Officii causâ, plus minus liberè, conveniebant Catholici. Vetus quoque servatus est Ordo hierarchicus, cum variâ Archipresbiteratuum divisione, &c. Pastores hi, in spiritualibus, Capitulorum Cathedralium Jurisdictioni suberant; & quidem propriorum immediatè, quamdiù per rerum naturam licuit, his nondum extinctis; postea verò in Ultrajectensis Archiepiscopi aut (Sede vacante) Capituli ditionem, juxta canonicas sanctiones, transierunt.

Ad Metropolitanum Capitulum quod attinet, vetus in illo Capituli forma ad annum usque M. D C. XXXIII servata est; nisi quòd multorum Canonicorum titulum redditusque ad se traxerant Acatholici; imò & interdictum fuerat à Supremo Dominio an. M. D C. XXII, ne in posterum vacaturam Canonici cujuslibet dignitatem locumve Catholicus ullus occuparet. Omnes tamen ferè qui priùs Collegio adscripti fuerant Catholici, redditus suos, quamdiu vixere, perceperunt. At brevi res eò deventura erat ut ex eorum morte totius Metropolitani Capituli sequeretur interitus. Huic fato prospiciens Illust. Rovenius, tertius Ultrajectensis Archiepiscopus, id cogitavit animo, & opere executus est, ut in hac Ecclesiâ, bonorum licèt temporalium possessione destitutâ, Corpus Cleri *Cardinalis* constaret semper, & in spiritualibus saltem, veteris Capituli *juribus* posset succedere. Die itaque sexta Novembris supradicti anni M. D C. XXXIII, plures è dignioribus ejusdem Capituli, stante adhuc pristinâ formâ, Canonicis elegit, aliosque aliunde ipsis socios adjunxit, qui Archiepiscoporum proprium essent *Consilium*, *perpetuusque hujus Ecclesiæ Senatus*. Corpus illud sub diverso prout ex circumstantiis designari potuit nomine, ad nostram usque ætatem perseverans, ab omnibus omnino Rovenii Successoribus reverenter excultum confirmatumque est; nimirum ut *in juribus* (quoad spiritualia) *conservandis auctoritatem haberet ad instar Capituli Cathedralis, eodemque loco haberetur quo Capitulum Cathedrale est apud Ordinarium* (1).

III. Interest jam ut de ipsâ Archiepiscoporum Ultrajectensium successione pauca delibemus.

III. Series Archiepiscoporum Ultrajectinorum, usque ad DD. Petrum *Codde*.

Mortuus erat anno M. D. LXXX, ut suprà dictum est, *Fredericus*

(1) Broëdersen tract. hist. I. de Capitulo Cathed. Eccl. Metrop. Ultraject. p. 323. 331. Hoynck Hist. Eccles. Ultraj. p. 100. & seq.

Schenk; quem primum, creatis novis Sedibus, Metropolitanæ præfectum vidimus. Extincto illo, Archiepiscopi duo successivè nominati, sed nec confirmati, nec consecrati, neque in suæ Sedis possessionem venere, neque etiam in his regionibus residere ausi sunt; quorum posterior, Joannes *Bruhesius*, Coloniæ obiit anno M. D C. die 2 Septembris.

Per hanc viginti annorum vacationem, Capitulo Metropolitano devolutum Jurisdictionis spiritualis exercitium; & *Sasboldo Vismero* præcipuè obtigit administrationis cura, ex quo scilicet *Archiepiscopalis Sedis vacantis constitutus est* Vicarius Generalis die prima mensis Maii ann. M. D LXXXIII (1). Eo nomine agnitus ab ipso Nuntio Coloniensi (2), per ipsum etiam posteà (anno M. D XCII. die 3 Julii) accepit facultates Summo Pontifici ex jure novo reservatas; quæ *Vicarii Apostolici* nomen & jus ipsi indiderunt (3). Tandem anno M. D C. II Sasboldus creatus Archiepiscopus Ultrajectinus, facultates illas retinuit; quibus similiter potiti sunt omnes illius Successores, tanquam aut velamento, aut additamento quodam sibi propriæ Ordinariorum Jurisdictioni.

Sasboldus Romæ consecratus est die 22 Septembris ejusdem anni M. D C. II. sub ascititio titulo Archiepiscopi Philippensis. Et quamvis in Decreto Consistoriali scriptum fuerit, *quod non posset exercere Pontificalia nisi in Insulis Hollandiæ & Zelandiæ* (4); simul tamen ipsi declaravit Summus Pontifex Clemens VIII, *se eum non promovere titulo Ecclesiæ Ultrajectensis ne Hæret... magis exacerbaret, sed posse eum titulum omni tempore assumere cum beneplacito Serenissimi Ducis* (5): quod reipsà sæpissimè usurpatum ab ipso legitur.

Cum sanctimoniæ famâ defunctus Sasboldus die 3 Maii ann. M. D C. XIV, successorem habuit eodem anno & sub iisdem titulis Philippum *Rovenium* (de quo jam suprà) *Clero eligente* (6). Verùm ejus inauguratio solemnis anno demum M. D C. XX. perfici potuit, die Novembris 8.

(1) Broëdersen tract. hist. 1. p. 9. & 230. Defensio Eccl. Ultraj. p. 306.
(2) Idem. ibid. p. 11. & 12.
(3) Idem. ibid. p. 242. 274.
(4) Hist. de rebus Eccles. Ultraject. p. 94.
(5) Batavia sacra part. 2. p. 48. 49.
(6) Relatio Jacob Torrii, apud Histor. *de rebus Ecclesiæ Ultraj.* p. 87.

Datus illi Coadjutor anno M. D C. XL ex ejusdem *Cleri electione* (1) Jacobus *de la Torre*, cum Archiepiscopi Ephesini titulo, ipsi posthàc mortuo successit pleno jure, 11 Octobr. ann. M. D C. LI.

Torrius è vivis sublatus ann. M. D. C. LXI. die Septemb. 16, Successores habuit Balduinum *Catz* & Joannem *de Neercassel* (inter hos enim duos Ecclesiæ totius administrationem dividi commodius visum fuerat); hunc Castoriensis Episcopi, illum Archiepiscopi Philippensis nomine occultatos magis quàm insignitos. Hanc administrationem illi mutuo inter se consensu & conspirante Clero ita partiti sunt, ut prior *Harlemensis*, alter *Ultrajectensis* Diœceseos curam susciperet. Mortuo verò Illust. D. Catz 18 Maii an. M. D C. LXIII, solus Neercasselius omnes Fœderatarum Provinciarum rexit Ecclesias ad annum usque M. D C. LXXXVI. quo decessit die 16 Junii; vir doctrinæ nomine sapientiæque ac sanctitatis opinione æquè venerandus.

Anno M. D C. LXXXVIII. (cùm per biennium destituta Pastore jacuisset Ecclesia) præsentatus Innocentio Papæ XI à Capitulis Ultrajectino simul & Harlemensi Petrus *Codde*, qui in mortui locum sufficeretur, sub Archiepiscopi Sebasteni titulo consecratus est, Batavamque per annos quatuordecim gubernavit Ecclesiam; donec grassante in ipsum inauditâ, de quâ mox dicemus, persecutione, ab administratione cessare spontè ipse destinavit anno M. D. CC. non tamen ab Archiepiscopali Sede aut dignitate.

Horum omnium Præsulum seriem, sub *Archiepiscoporum Ultrajectensium* nomine & titulo reperire est apud Historicos Ecclesiæ Batavæ. Ubi illud annotatur sedulò observandum; quod, quamvis Sedibus suis *inthronisari nequiverint* juxta communem hodiè cæterarum Ecclesiarum usum, coactique sæpiùs fuerint Ultrajectensem titulum alieno Sedis alicujus *in partibus infidelium* deperditæ nomine commutare, non ideo minus erant Episcopi Ultrajectenses proprii, ac Sancti Willibrordi Successores (2).

(1) Ibid. p. 88.

(2) *Willibrord. Bosschaerts*, Abbas Tongerlonensis, *Diatriba de primis veteris Frisiæ Apostolis*, &c. Mechliniæ, 1650.

Sacra Belgii Chronologia, &c. auctore L. *de Castillon*, Epis. Brug. Bruxell. 1719. p. 484.

Histoire de D. J. d'Autriche, Amsterd. 1690. p. 161. » Le premier Archevêque » (d'Utrecht) fut Frederic Schenk; le dernier, du moins quant à la Jurisdiction, P. » Codde «.

IV.
Jesuitarum in Illust. Petrum Codde persecutio; & Curiæ Romanæ adversus illum processus.

IV. Dùm Coddæus Ultrajectinam Ecclesiam regeret, Pastori simul & gregi perniciem minata est sævissima tempestas; cujus haud scio an ullum in totâ Annalium Ecclesiasticorum serie exemplum reperiri queat. Res altiùs repetenda.

Ex quo in Belgium irrepserant anno M. D. XCII. subdoli illi, qui se *Jesuitas* dicunt, Religiosi; variis modis Ultrajectinæ Ecclesiæ Clerum vexare nunquam destiterunt, sive in odium sanæ doctrinæ cujus tenacissimus erat, sive potiùs ut subverso illic omni ordine hierarchico soli ipsi dominarentur. Nimirum unanimiter conspiraverant, in Ecclesiâ Batavâ omnem omninò auctoritatem declinare, Episcopatum extinguere funditùs, nullum, qui *ordinarius* esset, *Sacerdotem ad ministeria* animarum Sacramentorumque *admittere* (1), *nullius pati imperium*, *neque* ullum *ferre Ecclesiæ ordinem*. Quinimò jactitabant, *impossibile esse* ullam *in illis locis servare disciplinam* (2) *aut ordinem ecclesiasticum*, *nec esse illic Pastores nisi fictitios* (3), &c. Ex his Jesuitarum artibus plurima jam oriri cœperant scandala: verùm antè sæculi quod decurrimus initium, nondum illos ita prævalere contigerat, ut contrà Episcopatûs aut Cleri hierarchici existentiam auctoritatemque potuerint quidquam perficere. Testantur ipsi auctores adversariis haud recusandi, in adumbrato illo Ecclesiæ Batavæ usque ad XVIII sæculum specimine: *Florentissimus erat*, inquiunt, *Fœderati Belgii Ecclesiarum status .... Mutuâ inter se concordiâ & pace floruerant; & pietate ac sanctitate primorum Ecclesiæ sæculorum imaginem præ se tulerant* (4).

At sub finem anni M. D. CC, Clemente Papâ XI in Sedem Apostolicam evecto, certa spes Jesuitis illuxit propositum olim suum exequendi; nimirùm Ecclesias Batavas in *nudam missionem* vertendo, Pastoresque earum omnes in *Missionarios* qui ad nutum amoverentur, sub immediatâ Romanæ Congregationis, quæ *de propagandâ fide* dicitur, jurisdictione. Quo facilè eveniret, ut propriis Pastoribus expulsis cunc-

D. Molina, *Rooms Catholyken Mondstopper*, &c. aut *Compendium controversiarum*; &c. edit. *in-12*. *Lovanii*, apud Nicol. Braau, cap. 68. ubi refert seriem Episcoporum Ultrajectensium posito P. Codde sub n. 70.

(1) Epist. *Sasboldi* ad *Janson*, 9 Maii 1611. *Broëdersen* tract. 5. *de actis Jesuitarum in Fœd. Belgio*. Epist. Arch. Ultraj. ad Bened. XIV. 13. Feb. 1758.

(2) Epist. *Sasboldi* ad *Gravium* 5. Octob. 1613.

(3) Epist. *Rovenii* ad Archiep. Mechlin. in *Hist. Eccl. Ultraj.* D. Hoinck p. 107.

(4) Epist. *Spinelli*, Internunc. Bruxell. ad Cathol. Fœderati Belgii, 4. Maii 1724. in Hist. Eccl. Ultraject. D. Hoinck, p. 168.

tas oves auctoritatemque omnem Jesuitæ ad se adducerent, & supremo cum imperio liberè exercerent insitam sibi *dominandi in Cleris* cupiditatem.

Cunctis igitur ad libidinem illorum apprimè compositis, de repentè in Hollandiâ supervenit anno M. D CC. II, mense Junio, Breve quoddam sub nomine Summi Pontificis datum die 13 Maii. Inscriptum erat *Theodoro de Cock*, Pastori Leydæ, qui (utpotè totus in Jesuitas homo) palàm Coddæo adversabatur, præcipuisque ejus cooperatoribus. Et tamen hæc legebatur Rescripti summa, ut Illust. P. Codde *ab omni exercitio & administratione regiminis suspensus* fieret; Theodorus verò de Cock *in ejus locum constitutus.* Causam si quæras, nullam aliam exprimit Summus Pontifex quàm *nostrum* (inquit) *& Sanctæ Sedis beneplacitum.* Quasi verò unum idemque sit Sancta & Apostolica Sedes, cum personâ solâ aut arbitrariâ voluntate Pontificis qui illam occupat.

A duobus circiter annis tunc versabatur Romæ Coddæus; specie quâdam urbanitatis, occasione Jubilæi invitatus, sed subdolè, & reverâ ut Romæ detentus suâ faciliùs insciusque spoliaretur dignitate (1). Per Breve itaque supradictum, nullo judiciario ordine, nullo accusatore coram stante, nullo teste, imò totius Cleri sui testimoniis honorificè expurgatus (2) si quæ erant adversus ipsum criminationes (præcipuè circa dogmata quædam quæ Jesuitis exosa fuere semper), subitâ suspensione damnatur. Quin & ipsa Cardinalium major pars quibus commissum fuerat rei examen, palam declaraverant nullius momenti esse contextas clanculùm & contra ordinem juris in Coddæum accusationes, Archiepiscopumque ad Ecclesiam suam quantociùs dimittendum (3).

His tamen accusationibus, re confectâ, aliquod veluti pondus addere tentaverunt Romani Inquisitores per Decretum biennio post promulgatum, anno scilicet M. D CC. IV. die Maii septima; ubi damnantur Illust. Præsulis scripta duo, quæ ipse ante annos tres Romæ *typis cameræ apostolicæ* vulgaverat, communi bonorum omnium plausu, ad diluendas hujusmodi cavillationes. Scriptis sub vagâ & indefinitâ cujusdam *doctrinæ suspectæ & singularis* appellatione damnatis, in auctorem acerbissimè invehuntur Decreti fabricatores; ansamque inde arripiunt,

(1) *Denuntiatio apologet.* P. Codde p. 22.
(2) *Batavia sacra*, part. 2. p. 518. col. 2.
Recueil de témoignages en faveur de l'Eglise Catholique du Clergé des Provinces-Unies; 1763, part. 2.
(3) Ibid. part. 3. p. 89.

quasi ex novo crimine, sed omni prorsus neglecto novo examine aut processu, *Petrum Coddæum ab omni* Ecclesiæ Batavæ *regimine penitùs removendi.* Unicam nimirùm æstimavere juris regulam, quòd Summus Pontifex ad *beneplacitum* posset Præsulis istius dignitatem, quam sub solo *Vicariatûs Apostolici* nomine designabant, vel dare, vel revocare.

Tota hæc agendi ratio apud omnes eruditos quotquot in ipsâ Româ degebant, æquitatis amantes, nec partium studio abrepti, juri cuilibet adversari visa est; præcipuè in virum magnæ Sedis Archiepiscopum & Nationalis Ecclesiæ Præsidem, quem sic interdictione primùm mulctari, deinde etiam dignitate spoliari, nefas esse duxerunt (1). Et certè Decreti nullitatem quis rerum gnarus in dubium revocare audeat? De jure naturali simul & divino est, neminem absque juridicâ sententiâ spoliari. Quale porrò in supradicto Inquisitionis Decreto judicium, qualis sententia! ubi nec legitima in Tribunali potestas, cùm juxta Canones antiquos, hodieque in celebrioribus Ecclesiis usurpatos, nemo Episcopus nisi à comparibus Episcopis in Synodo Provinciæ suæ congregatis debeat judicari (2). Sed nec contra reum quemlibet ferri judicium potest, absque delicto certo & probato, partibus non auditis, nullâ denique servatâ juris formâ. Si quid sibi in contrarium arroget Romanæ Inquisitionis Tribunal, hoc ipso omnibus legibus tùm ecclesiasticis tùm civilibus contraire convincitur.

Hinc passim Doctores in jure canonico versatissimi, quorum consilium in causâ Coddæi requiri placuit, omnes absque hæsitatione ullâ responderunt; posse illum nihilominus suo munere defungi, omissâ etiam appellatione, aut aliâ quâlibet solemnitate juris: neque enim appellationi locum esse, ubi nulla juridica sententia est (3). Ad Ecclesiæ autem suæ ædificationem ac populi instructionem, posse illum utiquè, si liberet, in *Pastorali Documento* causas suæ agendi rationis exponere; aut ad summum publicâ aliquâ protestatione intercedere Decreto adversus se in publicum emanato (4). At verò à pastoralibus curis abstinere nedum teneretur, quasi damnatus aut suspensus; imò

(1) *Consult. Jurid. Hiacynth. de Archangelis* fiscalis Campidoglii & Procuratoris reorum S. Officii, &c. Causa Codd. p. 85. *Recueil des Témoignages*, part. 3.

(2) Van-Espen part. 3. tit. 3. c. 4. *Procès-Verbaux des Assemblées du Clergé de France* de 1645. & 1650. David *Jugement des Evèques*, p. 19.

(3) Van-Espen, suprà. *Recueil des Témoignages*, &c. part. 3. n. 4.

(4) *Denuntiat. apolog. Archiep. Sebast.* p. 40. 41.

salvâ conscientiâ, nequaquam illum commissi sibi gregis regimini renuntiaturum, nonnulli audenter affirmabant (1). Vicit tamen in Coddæo pacis amor, & (ex locorum temporumque circumstantiis petita, ne quid pejus eveniret) in Romanam Sedem observantia; tutiùs existimans, si ab omni Archiepiscopali munere abstineret *ultrò :* ita tamen ut *à legitimâ sui honoris & juris, & innocentiæ defensione* nunquam destiterit (2). Illam enimverò defensionem inseparabiliter conjunctam vidit habuitque semper cum ipsius populi sui salute; ad sacrorum scilicet orthodoxæ fidei dogmatum, saluberrimarumque Disciplinæ ecclesiasticæ regularum propugnationem & conservationem, quæ velut *errores perniciosos, damnosasque & pestiferas opiniones*, adversarii, Pastore ob hæc ipsa percusso & damnato, traducere conabantur (3). In hac constanti vitæ ratione perseverans Coddæus, decessit die 18 Decemb. ann. M. D C C. X.

V. Jam ante hunc decessum, cùm de facto vacaret Sedes abstinente Episcopo, *Jurisdictio Episcopalis, atque Ecclesiæ administratio ad Capitulum devoluta* fuerat (4). Verùm, cùm ab ipso Coddæo, decem ante annos Romam proficiscente, commissa fuisset selectis viris quatuor (ex Ultrajectensi Harlemensique Capitulis quæ sola in Provinciâ supererant) sub *Pro-vicariorum* nomine; huic dispositioni nihil immutandum censuerunt ambo Capitula, sed ratam illam habuerunt, & in quantum opus fuit, renovaverunt.

V. Processus adversariorum in Ultrajectense & Harlemense Capitula. Schisma inde subortum. Protectione supremi Dominii, & Jesuitarum expulsione, jura sua Clero conservantur.

Hi sunt ergo quatuor Vicarii generales, quibus, statim ab initio persecutionis in Archiepiscopum exortæ, mandaverat Internuncius Bruxellensis, ut *Theodorum de Cock* tanquam Ecclesiæ Caput agnoscerent, abstinerentque (nisi novis ab ipso Theodoro acceptis facultatibus) *à quâcumque administratione & regimine istius Ecclesiæ* (5). Hi sunt qui, de utriusque Capituli consensu, ante omnia tempus sibi dari postulaverant; donec à legitimo suo Præsule, qui tùm Romæ erat, litteras acciperent, & Summo Pontifici, cujus nomine mandata significabantur, cum omni reverentiâ exponerent manifesta quæ in illis deprehendeban-

(1) Ibid. p. 117.
(2) Ibid. p. 196. 119. 72. 42.
(3) Ibid. p. 46. 127. 132.
(4) Card. de Luca disc. 31. in Conc. Trid. n. 1.
(5) Broëdersen, tract. hist. 1. p. 378.

tur tùm obreptionis tùm subreptionis indicia. Ad has petitiones, quantumlibet justas, responsum est per nova mandata prioribus longè acerbiora: siquidem *criminosæ* illæ habitæ sunt, & *tanquam nota contumaciæ indelebilis* (1). Exiit à Congregatione *de propagandâ fide* Decretum die 13 Februarii ann. M. D CC. III. quo Vicariis Generalibus denuò injungebatur ut ab omni jurisdictionis spiritualis exercitio abstinerent, *sub pœnâ excommunicationis incurrendæ IPSO FACTO sine ullâ aliâ declaratione:* comminatoriumque illud Decretum confirmavit Clemens Papa XI per Breve datum 7 Aprilis ejusd. anni.

Bruxellensis Internuncius, D. de Bussy, quem paucis antè mensibus Ultrajectense & Harlemense Capitulum pluries nuncupasse certum est *præclara & venerabilia Capitula* (2), repentè mutatus eò devenerat, ut in Epistolâ datâ die 25 Januarii præcedentis (3) affirmaret eadem illa penitùs intercidisse. Quam Nuntii sui allegationem, etsi notoriè falsam, & factis æquè ac juri repugnantem, Curia Romana amplexa & prosecuta est; quasi sibi liberum esset, sub eo prætextu quidlibet in Clerum Batavum decernere. Imò prætensam illam abolitionem & extinctionem Capitulorum à centum annis & suprà contigisse, postea commenti sunt hujus Ecclesiæ adversarii. Atque hoc fuit omnium quæ contra Clerum illum gesta sunt, veluti fundamentum.

Ex his processibus schisma penè ortum est lugendissimum. Jesuitæ siquidem aliique ex Religiosis mendicantibus Missionarii, Curiæ Romanæ nimiùm servientes, jurisdictionem antiqui Cleri declinare cœperunt; imò in divinis communicare cum illo abnuerunt, reluctante licèt & à præscindendâ unitate prorsus alieno; & *Theodorum de Cock* pro Vicario Apostolico se gerentem, tanquam solum Ecclesiæ Batavæ Superiorem legitimum ubique prædicarunt. Missionarii illi, primùm in hanc Ecclesiam adrepserant quasi in Pastorum subsidium; deinde multiplicati admodum & pastoralia usurpare aggressi, in tantum excreverant, ut sæculi decurrentis initio stationes aut Parochias plusquam centum soli administrarent; ubi oves quamplurimas congregabant, callidè & fraudulenter ad se adductas. Ex his porrò stationibus, septem supra quadraginta in Jesuitarum devenerant ditionem. At occasione suborti schis-

(1) Idem. ibid. p. 363. 377.
(2) Idem. ibid. p. 360. 361.
(3) Idem. ibid. p. 389.

matis multò plures à propriis Paſtoribus ſubtractæ ; quin & Paſtores quidam ſæculares, luporum illorum artibus inſtigationibuſve decepti, deceptoreſque aliorum facti, ſeipſos à Confratribus ſuis, ordinariiſque Superioribus ſegregarunt. Unde ſubſecuta eſt rerum perturbatio non minima.

Sedandis hujuſmodi motibus auctoritatem ſuam interponere neceſſarium duxerunt ſupremi Reipublicæ ordines, ne quid publicæ tranquillitati officeret. Sed & antiqui Cleri membra in jurium ſuorum poſſeſſione ſervari debere, humaniter illis viſum eſt; & contra omne perſecutionis oppreſſioniſve genus ita protegi, ut ne quid in Catholicos Bataviæ ſubditos Curia Romana exerceret arbitrariæ illius poteſtatis qualem nuſquam paterentur ipſi Principes Romano-Catholici. Publico igitur Edicto ſtatim à die 17 menſis Auguſti anni M. D. CC II, interdictum fuerat *Theodoro de Cock* ne *Vicariatum* ſuum Apoſtolicum *aliquo modo exerceret ;* & cuilibet alteri perſonæ, *ne illum in dictâ qualitate agnoſceret aut ei obediret* (1). Hoc eodem Edicto generaliter præſcribitur *quòd nullus Vicarius* (aut Superior Eccleſiaſticus) *agnoſci poterit*, *niſi qui ſecundùm modum in his Provinciis uſitatum debitè* (à Clero) *fuerit electus*, *& per Dominos Conſiliarios*, *Deputatos noſtros* (inquiunt) *admiſſus.* Renovatum eſt identidem præſcriptum illud, quoties Curia Romana Provinciarum harum Vicarios Apoſtolicos deſignare voluit abſquè antiqui Cleri Batavi conſenſu (2).

Cùmque Magiſtratus Supremos latere non poſſent præcipui tumultuum auctores Jeſuitæ, ſæpiùs illis exilium minati ſunt, nî quies Catholicis ablata brevi redderetur (3). Ubi verò repetitis comminationibus nihil promoveri patuit, perpetuo exilio pœna ſancita eſt in ipſos per Decretum à Supremis Hollandiæ & Weſtfriſiæ Dominis datum die 19 Julii anni M. D CC. VIII; quæ, utpotè juſtiſſima, in generalibus Provinciarum Comitiis renovata eſt Maii die 7. anni M. D CC. XX. & iterum à ſupradictis Dominis Hollandiæ & Weſtfriſiæ, ejuſdem menſis die 25. Atque utinam his Decretis ad executionem procedentibus, penitùs exturbata fuiſſet à toto Bataviæ dominatu peſtifera illa Eccleſiis ſoboles!

(1) Vide in *Hiſt. de reb. Eccleſ. Ultraj.* hoc Edictum Suprem. Dominorum Holl. & Weſtfr. 17. Aug. 1702.

(2) Vid. Edicta *eorumd.* 26. April. 1709. & 3. Maii 1718. Item Statut. Ultraj. Feb. 1720.

(3) Vid. Reſolut. dier. 24. Feb. 1703. 25. Mart. & 30. Jul. 1705. ac 18. Feb. 1708.

VI. Cleri defensiones appellationesque, & animi moderatio eximia. Quibus tandem motivis ad exequendum jus suum fuerit impulsus.

VI. Antiquus intereà (qui & verus erat) Ecclesiæ Batavæ Clerus, cùm per supplicationes vel humillimas nihil quidquam proficeret, ut in suâ defensione audiretur, *ad Summum Pontificem meliùs consultum* appellavit ipso anno M. D CC. III. die 6 Martii (1).

Varias posthac declarationes & protestationes, subindè in lucem protulit (2) contra pœnas illas, aut potiùs minas excommunicationis *ipso facto* sibi passim illatas; quas *anathemata* vocabant adversarii, ut totum illum quasi *manifestè schismaticum* infamarent: dum ipse palam apertissima non semel edidisset, ederetque sæpiùs professionis suæ testimonia, quâ & omnibus fidei catholicæ dogmatibus, & Apostolicæ Sedi tanquam unitatis Catholicæ centro inviolabiliter addictum se demonstrare non destitit. Veras nempè ac sanctissimas Successoris B. Petri prærogativas sedulò distinguebat à novis illis *Curiæ Romanæ* (ut vocant) *prætensionibus*, quas tot ac tanti quotidie Catholici oppugnant, non solùm salvâ fide & unitate, verùm etiam ad ipsius Sanctæ Sedis honorem vindicandum. Anno denique M. D CC. XIX. die 9 Maii *ad futurum generale Concilium* appellavit Clerus ab omnibus & singulis gravaminibus, quæ per acta quælibet aut juribus suis aut sanæ doctrinæ præjudicium aliquod inferre potuissent. Legitimæ appellationes illæ, additâ insuper Supremi Provinciarum Dominii protectione, Romanæ Curiæ Decretorum effectus omnes (etiamsi judiciali aliquâ formâ prolata fuissent) procul dubio suspendere debuerunt.

In ipsâ interim Ecclesiæ suæ gubernatione, Capitulum Ultrajectinum cum Harlemensi & antiquo Cleri corpore conjunctum, id sibi primùm unicè proposuerat ut pacificè grex fidelis regeretur; quibusdam duntaxat pro tuendo jure suo innocentiaque manifestandâ, prout necesse fuit, scriptis publicatis. Imò per aliquot annos ex animi moderatione, quæ multis nimia visa est, abstinuit ab instituendis cum titulo Pastoribus, si quæ Parochia vacaret, à concessione litterarum dimissoriarum ad sacros ordines, &c. satis existimans Presbiteros idoneos, quamdiu licuit, in defunctorum Pastorum locum Vicarios aut Vice-gerentes substituere. Verùm sæpius eveniebat ut per subreptionem, per vim, aut

(1) Broëdersen, tract. 1. p. 395.

(2) Vide librum cui titulus: *Recueil des Témoignages*, &c. part. 2.

(3) *Motivum juris Capitul. Harlem.* &c. *Assertio juris Capit. Ultraj.* &c. *Protestatio Cleri Rom.-Catholici*, &c. *Belgii Fœder. asserta: denuò asserta: tertiùm asserta.*

aliâ iniquâ ratione, ſtationes vacantes protinùs occuparent adverſarii; intruſis in illas devotis ſibi per omnia Presbiteris ſive ſæcularibus, ſive regularibus, quos & defectus ſcientiæ & ſuſpecti mores, & doctrina perverſa aut laxior, & opiniones contra legitimam quæ Poteſtatibus temporalibus debetur obedientiam longiùs à ſacro miniſterio removere debuiſſent. Unum illis ferè omnibus pro merito cedebat, quod opinionibus, quæ *Ultramontanæ* dicuntur, inſtituti, cæcam devoverent potentiæ Romani Pontificis quaſi illimitatæ ſubjectionem.

His attentè pièque conſideratis Ultrajectenſe Capitulum, poſtquàm, mortuo Illuſt. Coddæo, fruſtrà omnia enixè tentaverat ut ſibi alius præficeretur Epiſcopus; tandem propriæ ſuæ juriſdictioni liberiùs exercendæ intendere cœpit, tuendiſque validiùs Eccleſiæ ſuæ juribus & privilegiis. Ingentiores illi animos ſubminiſtravit ipſa neceſſitas, & rerum deinde ſubſecutarum anguſtia: maximè cùm brevi poſt tempore debilitari ac labare vidiſſet, quod priùs ſibi arctiſſimè conjunctum fuerat, Harlemenſe Capitulum, ceſſantibus ab omni juriſdictionis exercitio Vicariis ejus generalibus; ita ut paulatim in ditionem & arbitrium Nunciorum Romani Pontificis tranſierit, qui in vicinorum Principum aulâ degentes, immediatam hujus Eccleſiæ juriſdictionem uſurpaverant; quaſi non alios illa deberet aut poſſet habere ſuperiores (1). Cauſa Eccleſiæ Ultrajectenſis eo major ac neceſſaria magis viſa eſt; præſertim, cùm ex officio & ſub juriſjurandi religione tenerentur ſingula hujus Capituli Membra ad defenſionem jurium illorum quæ Ordinariis competunt, & quorum conſervatio indiſſolubiliter cohærere videbatur evangelicis etiam dogmatibus & præceptis, ex quibus pendet ipſa Fidelium ſalus. Occurrendum prorſùs erat, ne tota rueret Eccleſia Batava, lupiſque aut mercenariis traderetur.

Hæc igitur prima cogitatio, hoc primum conſilium fuit, providere ſibi Sacerdotes doctrinæ morumque laude commendatos; ab extraneis quidem Epiſcopis (cùm proprios habere non liceret) ordinandos in hujus Eccleſiæ miniſterium, ſed à Capitulo probatos & litteris ab eo *dimiſſoriis* inſtructos. Atque ut id faciliùs obtineret, quum nota fierent

(1) Hinc magnâ ex parte mutata eſt Eccleſiæ Harlemenſis forma priſtina; quamvis ad hodiernum uſque tempus, Capituli ſui titulos, ſucceſſionemque Decanorum & Canonicorum retinuerit.

Vide Epiſtolam ducentorum & quinquaginta aut circiter Presbiterorum in his Provinciis degentium, ad Cardinalem Valenti, anno 1753 ſcriptam.

omnibus Ultrajectensis Ecclesiæ causa & jura, Consultationes adhibitæ sunt infinitorum propè numero Theologorum simul & Juris Canonici peritissimorum ex celebrioribus Ecclesiæ Catholicæ Universitatibus (1). Quibus perlectis Hibernus quidam Episcopus primùm, postea Archiepiscopus Dublinensis factus, tum nonnulli Galliæ Episcopi (2), multos sic à *Capitulo ritè dimissos* sacris Ordinibus initiarunt : quod maximo fuit Ecclesiæ Ultrajectinæ subsidio.

VII. Electus tandem Archiepiscopus Ultrajectensis, consecratur; & ab ejus successore novissimo, duo ex antiquis sibi Suffraganeis ordinantur Episcopi.

VII. At neque in perpetuum neque in totum hujus Ecclesiæ necessitatibus id subvenire poterat; imò temporariè duntaxat, & ex parte (si dicere fas sit) minimâ : ni proprius tandem, juxta formam à Christo Apostolisque præscriptam, & in cæteris omnibus christianis regionibus perpetuò servatam, imò juxta pristinum hujusdem ipsius Ecclesiæ morem, non ita pridem violenter ac de facto interruptum, ordinaretur Episcopus.

Hanc veluti gratiam pluries efflagitavit ab Innocentio Papa XIII Ultrajectense Capitulum, missis ad eum instantioribus litteris, votisque ardentissimis. Sed nec verbum quidem à Curia Romana responsum.

Igitur anno M. D CC. XXIII, exquisito rursùs & adhibito consilio Prælatorum & Theologorum, aliorumque plurimorum ex variis Europæ partibus, qui in Jure tùm Canonico tùm Civili erant versatissimi (3); Decretum à Capitulo est ut, communibus omnium de gremio suffragiis, Archiepiscopus eligeretur ex prærogativâ juris sibi antiquitùs competentis, nec ullâ unquam legitimâ viâ præscripti. Vota consenserunt in unum ex senioribus hujus Ecclesiæ Pastoribus D. Steenoven, multis quidem dotibus commendatissimum ; sed insuper in ipsâ Româ olim Collegii *Propagandæ fidei* alumnum, & postea SAPIENTIÆ Doctoris titulo decoratum : quo spes erat ut & Curiæ Romanæ acceptior foret, & illius confirmatio benigniùs impetraretur. Per menses decem & octo continuos petitâ illâ, & constanter recusatâ, electus Archiepiscopus tandem consecratus est die 15 Octobris an. M. D CC. XXIV. ab Illustrissimo

(1) Vide has Consultationes in libro cui titulus : *Recueil des Témoignages*, &c. scilicet judicia variorum Theologorum & Jurisperitorum Galliæ ann. 1715. 1716. Facultatis Canonicæ Lovaniensis anni 1717. & plusquam centum Theologorum Facultatis Theolog. & totius Facultatis Jurium Universitatis Paris. ann. 1717. 1718. &c.

(2) Episcopus Bajocensis [D. de Lorraine] cum licentiâ Eminent. Cardin. de Noailles Paris. Archiepiscopi. Episcopus Blesensis [D. de Caumartin]. Episcopus Senecensis [D. Soanen], &c.

(3) Vide lucubrationem cui titulus : *Recueil des Témoignages*, &c. part. 5.

simo

ſimo DD. *Varlet*, Epiſcopo Babylonienſi, qui ad has oras non ſine quodam divinæ Providentiæ inſtinctu aſportatus fuerat. Inſtanter ille à Clero ſollicitatus, complurium Prælatorum & Theologorum Juriſque peritorum ſententiâ adjutus, & de jure ac neceſſitate certior factus (1), ſervatis, in quantum fieri potuit, uſitatis de jure & de facto ſolemnibus ac formulis, tantum negotium confecit.

Cornelio *Steenoven* brevi ſublato, ſucceſſit Cornelius-Joannes *Barchman Wuytiers* die 30 Septembris anni M. D CC. XXV conſecratus; qui & ipſe ſucceſſorem habuit *Theodorum Van-der-Croon*, conſecratum anno M. D CC. XXXIV. die Octobris 28: & poſt illum *Petrus-Joannes Meindarts* die 18 Octob. anni M. D CC. XXXIX. conſecratus eſt. Omnes hi à prælaudato Illuſt. D. Babylonienſi Epiſcopo inaugurati.

Diem ultimum cùm & hic clauſiſſet anno M. D CC. XLII. die 14 Maii; ſuperſtes in his Provinciis ſolus Epiſcopus D. *Meindarts*, Eccleſiam ſuam in eo eſſe prævidit ſtatim, ut, deficiente Epiſcopali caractere, ad priſtinum calamitatis turbarumque ſtatum deſolanda recideret. Itaque initum jam anno M. D CC. XXVI propoſitum, fortiter conſummare aggreſſus; quod omnino neceſſarium eſſe multi melioris notæ Doctores judicaverant (2), & multò plures exequendum urgebant; *Hieronymum de Bock* ſub titulo Epiſcopi Harlemenſis, qui primus erat Eccleſiæ Metropolitanæ Suffraganeus, conſecravit die ſecunda Septembris ejuſdem anni M. D CC. XLII, & illi mortuo *Joannem-Petrum Van-Stiphout*, qui etiam nunc Sedem Harlemenſem occupat, ſucceſſorem dedit.

Idem Archiepiſcopus noviſſimè, anno M. D CC. LVIII. die 25 Januarii, *Bartholomæum-Joannem Byeveld* ſacravit Epiſcopum Daventrienſem, Suffraganeum ſuæ Metropoleos ex antiquâ creatione ſecundum. Epiſcopi, Theologi complures, celebrioreſque Juriſperiti, quorum conſilio id perfecit, ſic cenſebant, poſſe illum eodem modo, & debere ſi per tempora liceret, omnibus ejuſdem creationis Sedibus vacantibus proſpicere, ne in poſterùm legitimo Paſtore deſtituerentur (3).

(1) Ibid. part. 4.
(2) Ibid. part. 6.
(3) Ibid. part. 7.

VIII.
Nullitas censurarum quæ à Curiæ Romanæ Ministris, occasione illâ subreptæ fuerunt.

VIII. In his omnibus quæ de Archiepiscopi electione & Suffraganeorum ab ipso factâ consecratione mox dicta sunt, vix credibile est quanto sedulitatis officio, quantæ reverentiæ testimoniis Clerus omnis Summum Pontificem prosecutus fuerit; in sanctæ unionis quæ primæ Sedi secundùm doctrinam catholicam debetur, argumentum; imò etiam in signum subjectionis humillimæ.

At præjudicatis opinionibus irretita & adversariorum Ecclesiæ Batavæ capta fallaciis Romana Curia, nusquam flecti potuit ut iterata illa obsequii testimonia grata sibi haberentur. Quoties novi Episcopi electio aut consecratio facta est; toties adjuratum est non semel per litteras ad Summi Pontificis pedes provolutas sive à Clero, sive ab ipsis Episcopis, nihil à se in toto negotio factum, nihil omissum, quo summa in Sedem Apostolicam observantia lædi posset vel minimè. Verùm obstantibus usquequaque Jesuitis, aut potius propellentibus, toties erupere informia Brevia ad Catholicos Fœderati Belgii; ut omnem Episcoporum illorum auctoritatem, naturalem quamvis & legitimam, & tanquam suis immediatè Superioribus quoad spiritualia competentem, omninò detrectarent. Absit porrò ut à sanctissimâ B. Petri Sede, ne ullum quidem ex illis Brevibus dicatur processisse! Tot & tanta in omnibus ac singulis scaturiunt obreptionis subreptionisque argumenta, tot juris & facti errores intolerabiles, tot nullitatis vitiis laborant per omnia, ut in illis fabricandis circumventioni & fraudi locum fuisse apertissimè demonstretur.

Sed & comminatorias quæ in illis fulminantur excommunicationes *ipso facto*, de mero stilo procedere quis nesciat? Quæ cujus sint ponderis, nec ipsi Curiæ Romanæ ignorare hodie licitum est. Quales nempe in Bullis *Cœnæ Domini*, contra quodlibet hominum genus ita passim aggerantur ut neminem feriant: aut si effectum aliquem sortiri possint, ab unitate Sanctæ Sedis penitùs avulsos dici debeat Catholicos innumeros, ex Judicum præsertim & Magistratuum politicorum ordine, cum quibus tamen absque cunctatione ullâ Sedes Romana communicat in cunctis per totum orbem christianum regnis; adde & universos regnorum illorum Principes, ipsos etiam quos Summus Pontifex ultrò agnoscit ut suos & Ecclesiæ primogenitos.

Nihil contrà opposuerunt Ecclesiæ Batavæ Episcopi, præter defensiones legitimas & debitam ubique reverentiam spirantes; canonicas ad generale Concilium, aut aliud quodlibet Tribunal competens, appellationes; & novas iteratasque declarationes, quibus se Ecclesiæ Catholicæ & communioni & fidei inviolabiliter adhærere professi sunt. Simulque communionis illius signa, quanto potuere studio, ex omnibus Ecclesiæ partibus, ad solatium & robur suum conquirentes; sedulò collegerunt ea quæ sibi undequaque, & vel in ipso maximarum angustiarum tempore, concessa sunt benevolentiæ & unitatis testimonia. Vulgata illa fuere, & à compluribus data reperies S. R. E. Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis, Universitatibus, Facultatum Theologiæ aut Juris Doctoribus; ab Ecclesiarum sive Cathedralium sive Collegiatarum Capitulis, Dignitatibus & Canonicis; à Parochis, Abbatibus, Regularium aut Ecclesiasticarum domorum præpositis; à Magistratibus denique & Jurisperitis, aliisque omnium ordinum viris spectatissimis (1). Quæ omnia quasi totidem indicia sunt & vincula intimæ illius conjunctionis quam habet Ecclesia Batava, servabitque semper, cum omnibus ubique Ecclesiæ Catholicæ membris. Indè verò & ipsi Sanctæ Apostolicæque Sedi unitam se meritò gloriatur: de cætero expectans & ardentissimè expetens ut qui in illâ insidet communis Fidelium Pater, exteriora sibi & immediata caritatis suæ singularis signa aliqua exhibere velit, quibus se huc usque privatam non sine magno dolore potest intueri.

IX. Solatio quoque non minimo sublevatus est Clerus ille Catholicus; dum legitima quæcunque tentavit & prosecutus est media ad retinendam pristinæ suæ administrationis formam, benignis oculis confoverunt Supremi harum Provinciarum Domini. Et certè forma illa cæteris omnibus Ecclesiis communis, & ex ipsâ institutione divinâ pendens, non solùm nativæ conditioni hominum in christianâ societate degentium, verùm ipsi rerum publicarum utilitati longè conducibilior est

IX. Supremi Provinciarum Dominii protectio in Ecclesiam Batavam, utpote ex cujus hierarchico regimine nil gravari possit Respublica.

(1) Vide hanc testimoniorum collectionem typis mandatam Ultrajecti apud Guillelmum Wanderveyde ann. 1763. sub hoc titulo: *Recueil des divers témoignages, &c. en faveur de la catholicité & de la légitimité des droits du Clergé Catholique, &c. des Provinces-Unies*, in-4°.

quàm immediatum quod ſibi Curia Romana in hanc Eccleſiam competere volebat juriſdictionis exercitium. Natura hierarchici regiminis, quale in Eccleſiâ Batavâ temperatur & pacificè cuſtoditur, nuſquam civili Provinciarum Dominio gravior eſſe poteſt, quàm Romanis Imperatoribus inimica æſtimari debuit aurea illa Reipublicæ Chriſtianæ adminiſtratio quæ prioribus obtinebat Eccleſiæ ſæculis. Ecquid enim Poteſtatibus Sæcularibus, non dico metuendum, ſed ingratum eſſe queat in eccleſiaſticâ Batavorum Catholicorum gubernatione ? ubi Epiſcopi nullam niſi quæ merè ſpiritualis ſit, poteſtatem ambientes, totam illam in id unum impendere ſatagunt, ut veri Chriſtiani efficiantur, ut fideles ſubditi : Ubi lex ſumma eſt ſedulò diſtinguere & colere Poteſtates duas quibus totus hic mundus regitur, ab ipſo Deo æqualiter inſtitutas, & objectis finibuſque propriis omnimodè diverſas, eccleſiaſticam nempè & civilem ; quarum neutra ab altera pendeat, nec alterius fines invadere poſſit : Ubi proinde legitimam quæ Poteſtatibus ſæcularibus, ut à Deo ordinatis, debetur obedientiam, palam adſtruere verbo & exemplo Paſtores aſſiduè laborant, nec in ullo à gregibus ſibi commiſſis violari patiuntur, tanquam non minùs ſacratam Evangelii lege, quàm naturali jure præſcriptam.

Supremi autem Fœderatarum Provinciarum Moderatores, qui permiſsâ ſingulis ſibi ſubditis libertate conſcientiæ, Religionis Romano-Catholicæ profeſſionem intra ſui Dominii fines tolerari voluerunt ; conſequenter etiam paſſi ſunt, æquitate dictante, ut regimini eccleſiaſtico conveniens aut neceſſaria diſciplinæ forma ab hujus Religionis Paſtoribus ſervaretur. Nequaquam igitur obſtitere quominus, ſi quid ipſis in paſcendo grege, ad tuendum, ſtabiliendumque privatum ordinem, ſpiritualiter expedire viſum eſt, exitum ſuum ſortiri poſſet ; & ad illum aſſequendum adhiberentur media, evangelicæ rationi Patrumque regulis conſentanea. Cùm porrò ad hanc Fidelium utilitatem nihil aptiùs conducat, quàm Paſtorum inter ſe conſentientium concordia unanimis ſive in docendi modo, ſive in gubernandi ratione ; ſæpè numero convenerunt privatim Cleri catholici membra præcipua, ut inter ſe decernerent de iis quæ communi Fidelium bono & paci congrua viderentur. Atque hoc, utpote regimini publico & civili nullatenus adverſum, nec

de illo quidquam minuens aut usurpans, benignè semper tulerunt Supremi Reipublicæ Magistratus.

X. At omnium certè negotiorum quæ in his Cleri Conventibus agitari potuerunt, nullum gravius unquam, nullum religioni, societati, moribus, utilitati publicæ conducentius extitit, ad honorem fidei Romano-Catholicæ; quàm illud cujus occasio & causa locum dedit generali totius Provinciæ Synodo, quæ Septembri mense proxime elapso celebrata est. Ex actis subsequentibus id apertè declarabitur. Necessariam fecit ipsa negotii gravitas, membrorum totius corporis conjunctionem; ut, communicatis viribus atque consiliis, res tanta cum eâ quæ decebat dignitate, cum maturâ examinis discussione, cum prudenti & providâ discretione, procederet. De hoc siquidem consultum priùs ac deliberatum sæpè fuerat in particularibus qui fieri assolent Cleri Conventibus, necnon in Archipresbiteratûs cujusque cœtibus separatis. Ibique mutuò Pastores omnes & singuli statuerant de necessitate Synodum Cleri totius Provinciæ generalem convocandi; tanquam naturali ac legitimâ viâ quæ & Canonibus & perpetuâ Ecclesiæ praxi sanciretur, & sola posset in re tanti momenti sufficere; simulque aptior foret ad efficaciorem eorum executionem quæ communiter, consentientibus omnibus, decreta fuissent.

X. De Ultrajectinæ quæ novissimè celebrata est Provincialis Synodi necessitate.

Sed & sic definitâ inter se sententiâ, Clerus omnis Ultrajectensis Provinciæ, quasi sibi ipsi diffidens, insuper ab aliis etiam Ecclesiis consilium eâ de re mutuari voluit, ne quid deesset ad integerrimam saluberrimamque propositi sui ordinationem. Quoad igitur fieri potuit, undecunque adscivit sibi consultationes Prælatorum ex more in talibus usitato, & Theologorum simul ac Canonistarum; ut in negotio quod aliquatenùs ad universam Ecclesiam in solidum pertineret, quasi ex præsumptâ communi Ecclesiarum omnium mente cuncta gererentur.

His rectè ita paratis ac dispositis, Provincialem habuit Synodum Clerus Ecclesiæ Batavæ sub invocatione Spiritus Sancti; servatis servandis omnibus tùm ex jure, tùm ex christianæ prudentiæ vel temperamento vel præscripto: tandemque feliciter absolutam vidit & gavisus est rem totam, ad gloriam Dei & commune Fidelium commodum,

unanimi cum ſuffragio ; cumque illâ quæ à Patre luminum deſcendit ubertate ſcientiæ, tutioriſque doctrinæ notitiâ certâ ; in pace denique & caritate Chriſti. Atque hæc ſunt illius acta Synodi, quæ hodiè publicam in lucem vulgari placuit.

INDEX
ACTORUM ET DECRETORUM
SECUNDÆ SYNODI ULTRAJECTENSIS.

ACTA

ACTA ET DECRETA
SECUNDÆ * SYNODI
PROVINCIALIS ULTRAJECTENSIS.

EPISTOLA CONVOCATORIA
AD SYNODUM
ULTRAJECTENSEM.

PETRUS-JOANNES, *divinâ Providentiâ Archiepiscopus Ultrajectensis, omnibus has Litteras visuris, Salutem & pacem in Domino.*

ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI EPISCOPI, AC AMPLISSIMI ET REVERENDI FRATRES.

UM muneris sit nostri, quos *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*, semper invigilare ac providere ne dominicus ager devastetur; jamdudùm in animo erat, si per tempora liceret, sacro-sanctis Conciliorum Decretis obedire, & convocatis Comprovincialibus nostris, totius Cleri Conventum celebrare. Nihil enim [ut ex Christi promissis, sæculorum historiis & Conciliorum sanctionibus mani-

* Prima Synodus Ultrajectensis celebrata fuit mense August. 1565. sub Frederico SCHENKIO, primo Archiepiscopo Ultrajectensi, ad recipiendum Concilium Tridentinum, &c.

festissimè patet] efficaciùs esse constat, ut sancta fides in Ecclesia conservetur & crescat; ut sana doctrina perversis non corrumpatur dogmatibus, aut si quid fortè scandali subnasci cœperit, evellatur aut opprimatur. Licet enim nullum sit catholicum dogma quod non unanimi ac sincero animo profiteamur, tamen, quia multa quotidie in Ecclesiâ emergunt reprehendenda, aut, quâ pollemus auctoritate, emendanda, necessarium ducebamus, id potius Cooperatorum nostrorum communi consensu, quàm quâvis aliâ viâ esse præstandum. Recordabamur tum veterum statuta Canonum, sanctorumque Patrum consuetudinem, tum Illustrissimi ac Reverendissimi Joannis Neercasselii antecessoris nostri vota & Litteras convocatorias, quas sexto Aprilis anni 1676 dedit ad Primores Cleri tum Ultrajectini, tum Harlemensis, singulos alloquens in hunc modum:

» Venerande Domine, nosti, pro eâ quâ instructus es scientiâ
» rerum ecclesiasticarum, sanctos Patres, ab ipsis Ecclesiæ incunabulis,
» in istâ fuisse sententiâ, ut existimaverint Concilia, ad quæ Presbi-
» teri cum suo conveniunt Episcopo, ingenti pollere virtute, tùm ad
» fidem in suâ puritate servandam, tum ad disciplinam in Clero &
» Populo sanciendam, tùm ad fraternæ caritatis vinculum arctius as-
» tringendum. Hinc Canonibus statutum & moribus fuit receptum, ut
» bis in anno laudata comitia encyclicis Episcoporum Litteris indice-
» rentur, & ea nequidem tunc fuerint intermissa, cum tyranni suis
» minis atque suppliciis ea maximè disturbarent. Dùm istas Ecclesiæ
» leges & piorum attendo consuetudinem, & dùm unà considero,
» quantis donis misericors Deus Ultrajectini & Harlemensis Cleri Pri-
» mores instruxerit, animo præsentio quanta solatia meæ infirmitati, &
» quanta bona Clero & Populo illorum sit allaturus conventus, judicavi
» mei esse officii hisce ipsos litteris invitare, ut Hussiam ad Concilium
» velint convenire «.

His omnibus vehementer excitati, dum quâ viâ quæ corrigenda sunt corrigi, aut quæ timenda sunt præveniri possint, animo revolvebamus, in corde nostro posuit misericors Deus, ut quam viam anteà nec ausi sumus, nec facilè potuimus ingredi, tandem insequeremur; his maximè temporibus, ubi fidem labi undique, sacra fidei ac pietatis dogmata impugnari, damnatas sæpiùs hæreses renovari, bonos mores depravari, ecclesiasticæ Disciplinæ regulas aut ignorari aut negligi acci-

pimus. His de causis, placuit nobis ad Illustrissimos Suffraganeos nostros, ad Capitulum nostrum, necnon ad Archipresbiteros nostros has Litteras dare, invitantes eos ut ipsi atque delegati in Conventu suo delecti, ecclesiasticarum rerum scientissimi & amantissimi, nobiscum conveniant, quorum prudentiâ adjuti, quidquid Ecclesiæ nostræ, communique Catholicorum fidei conducere poterit, statuamus, adversariorum nostrorum maledictis, quibus nos in multis necessariò credendis insimulamur errare, occurramus; simulque sinceram nostram in universos ecclesiasticæ Hierarchiæ gradus, ac imprimis in Summum Pontificem B. Petri successorem reverentiam palàm testemur.

Rogamus igitur vos, ut ad indicta comitia die decimo tertio mensis Septembris accedere non gravemini, eum habituri itineris vestri ducem, quem confidimus futurum Conventûs nostri præsidem, lumen & unitatem.

Hac de causâ, universis nostræ Diœcesis Presbyteris mandamus, ut statim à Litterarum nostrarum sibi factâ significatione usque ad finitum Conventum nostrum, in singulis Missis tùm solemnibus, tùm privatis, recitetur Collecta *de Spiritu Sancto*.

Datum Ultrajecti die 20 Augusti, anni Domini millesimi septingentesimi sexagesimi-tertii.

† PETRUS-JOANNES, Archiepiscopus Ultrajectensis.

De Mandato.

JALLON.

ORATIO HABITA

A Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo DD. Archiepiſcopo Ultrajectenſi ad Synodum Provincialem jam congregatam, 13 Septembris 1763,

DILECTISSIMI FRATRES.

Divinæ bonitati gratias agimus, quod vos, cùm veſtra caritas, tùm Eccleſiæ permovit neceſſitas, ut ad hunc ſacrum cœtum bono animo conveniretis. Quid enim nobis jucundiùs quàm Fratres in unum canonicè congregatos afflictæ Eccleſiæ utilitatibus poſſe conſulere ac providere?

Non poteſt non fieri acrior hic noſter lætitiæ ſenſus, ſi præſentem hujus Eccleſiæ conditionem, Dominorum noſtrorum beneficio factam meliorem, cum præteritis temporibus ubi undequaque omnium formarum ac nominum agglutinabantur nobis calamitates, conferamus. Omitto quæ primùm tùm ex humanarum opinionum quaſi eluvie, tùm ex alienâ Populorum fide, tùm ex variis tentationibus & contradictionibus quas paſſi ſumus, nobis ſupervenere incommoda: & quaſi hæc parva ſint, his malis ſuperaddita alia, & multo majora.

Quis enim temperet à lacrymis, quis intimo dolore non conficiatur, recogitando quanta fuerint in ipſo ejuſdem Eccleſiæ ſinu diſſidia inter Fratres, præſertim ex quo quidam Jeſuitæ in patriam noſtram ſubdolè irrepſerunt? hi primùm à Sasboldo, Archiepiſcopo Ultrajectenſi & Philippenſi, prædeceſſore noſtro, quem falsâ ſpecie pietatis, humilitatis ac ſtudii animarum deceperant, excepti, tamen vix ad adjutorium Paſtorum hujus Eccleſiæ ſunt admiſſi. Dein, ubi detractâ larvâ cognitum eſt pro pietate hypocriſin, pro humilitate ſuperbiam, pro ſtudio animarum avaritiam ſibi ſumpſiſſe, atque in eos animadverti neceſſe eſſe; tunc omnem pudorem exuentes, & tempora difficiliora in rem ſuam vertentes, ſpretis Sasboldi monitis, redargutionibus ac decretis, atque etiam Summorum Pontificum Clementis VIII, Pauli V, Urbani VIII & Alexandri VII diſpoſitionibus aut Conſtitutionibus,

etiam poſt promiſſam Summis Pontificibus obedientiam, pro nihilo habitis, in Eccleſiam noſtram, furentium leonum inſtar irruere, cuncta perturbare, Parœcias occupare, in alienis paſtoralia exercere, agrum Dominicum vaſtare, oves à propriis Paſtoribus alienare, ad ſe adducere: nec ſatis: fallacias & ſolitas technas retractare cœperunt; apud Summos Pontifices nihil non moliri clanculum, ut in Eccleſiâ Batavâ tota prorsùs ſubverteretur hierarchia. Quam lugendam malorum ſeriem fusè ac dilucidè expoſuimus in noſtrâ ad Benedictum XIV epiſtolâ. Hanc autem epiſtolam Sanctiſſimo Pontifici ſcripſimus, ut manifeſtum eſſet non ex aliis cauſis ſuprà memoratas calamitates à Jeſuitis nobis ſuſcitatas, quàm ob inviolabilem fidelitatem, quâ pretioſiſſimis fidei ac morum dogmatibus, jam diu ab illorum Societate acriter oppugnatis, adhæſimus; deinde ob eam animi firmitatem ac conſtantiam, quâ jura noſtra ac ſacræ Hierarchiæ ipſis inviſa, pro debito tuiti ſumus, illamque regiminis formam, quam à Chriſto inſtitutam omnes Eccleſiæ Catholicæ uſu perpetuo tenuere, apud nos obſervari curavimus.

Quapropter, FRATRES DILECTISSIMI, confortamini & eſte robuſti. Si quid nimiâ timiditate peccavimus, conſtanter corrigamus; ſi conſideratiùs quæ officii noſtri ratio à nobis poſtulabat omiſimus, reparemus. Quod ut aſſequamur, nullum eſſe medium efficacius quàm Epiſcoporum & Sacerdotum Conventus, nemo neſcit qui eccleſiaſticarum rerum ſtudio aliquantulùm verſatus, omnium ferè ætatum conſuetudini, & ſacrorum Canonum Decretis attendit.

Hinc primis Eccleſiæ ſæculis frequenter habita Concilia, præſertim ut liberiùs haberi potuerunt. Hinc ex Canonibus apoſtolicis, qui magnam tùm apud Orientalem Eccleſiam, tùm apud Occidentalem ſemper obtinuere auctoritatem, bis in anno: hinc ex Concilio Toletano IV ſingulari reverentiâ digno, ſemel ſaltem: hinc ex Concilio Germanico, præſidente Sancto Bonifacio, cui etiam interfuit Epiſcopus Ultrajectenſis qui ſecundus poſt Sanctum Willibrordum noſtram rexit Eccleſiam, bis: hinc ex Concilio generali Nicæno II° (ut alia multa omittamus) ſemel, Metropolitani Concilia Provincialia convocare tenebantur. Quocircà mirâ Providentiâ Spiritu Sancto Eccleſiam regente, ſacrum Concilium Tridentinum *pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, controverſiis componendis, aliiſque ex ſacris Canonibus permiſſis,*

Concilia Provincialia, ſicubi omiſſa ſunt (1), ſingulis trienniis, Diœceſana verò ſingulis annis renovari mandavit. Quare poteſtate nobis à Deo conceſſâ, & ſapientiſſimis Conciliorum Decretis obedire volentes, huncce Conventum indicare neceſſarium duximus.

Nihil nos de hac re ſtatutum ac deliberatum habuimus, niſi priùs cum Illuſtriſſimis Collegis noſtris longo ac maturo examine, omnibus coram Deo perpenſis; niſi (ut in omni negotio ſemper anteà) aditis per litteras pluribus Epiſcopis tùm doctrinâ tùm conſilio commendatiſſimis; niſi de legitimiore procedendi modo conſultis in Jure Canonico totius Europæ Viris verſatiſſimis; niſi tandem adhibitis Theologis doctrinæ catholicæ addictiſſimis.

Jam vobis ex magnâ parte notum fuit, quâ mente quove conſilio nobiſcum vos convenire voluerimus. Non equidem ut Eccleſiæ noſtræ depauperationem lugeremus, hujuſque meliùs dotandæ rationibus conſuleremus. Quid enim bonorum noſtrorum jactura eſt aliud, niſi gloriatio noſtra, corona noſtra? Convenimus, DILECTISSIMI FRATRES, ut, teſtes malorum quibus & à quodam auctore alienigenâ apud nos fortuitò degente, Eccleſia Batava variis dehoneſtatur erroribus: & ab impiis hominibus quos dudum deſignavimus, non tantùm Batava, ſed univerſalis miſerum in modum agitatur ac dilaceratur Eccleſia, doloris ejus tamquam ejuſdem corporis membra, in partem veniamus. Tot enim jam diù tamque peſtiferos ex ſuâ officinâ anhelitus eduxere & ſparſere undique errorum fabricatores, ut totam ferè Eccleſiam quaſi contaminatam videamus: eamque, niſi fide noſtrâ certum eſſet per Dei promiſſa immotam permanere ſemper, jam convulſam moxque perituram credamus. Nihil enim ab eis intactum, nihil non tentatum ut genuinum ſcripturarum ſenſum interverterent, ſacroſancta Chriſtianæ Religionis Myſteria impugnarent, Diſciplinam eccleſiaſticam, omnemque morum regulam ſophiſmatibus ac præſtigiis deſtruerent. Hoc totum perverſæ doctrinæ corpus iteratis anathematibus fruſtrà percuſſere Summi Pontifices: fruſtrà Paſtoralibus documentis damnavere quam-plurimi Galliarum Epiſcopi: fruſtrà Sacra Theologiæ Pariſienſis Facultas ſapientiſſimo Decreto proſcripſit: quæ perverſa dogmata falſi illi Doctores audacter primùm ſtruxerant, impudenter ac pertinaciter etiam nunc defendere audent.

(1) Seſſ. 24. c. 2.

Pudeat nos in tantis Eccleſiæ malis extremos veniſſe ad pugnam. Si dum cæteri clamant, tacuerimus, digni certè ſumus in eorum numero reputari qui in ſacris paginis appellantur *ſpeculatores cæci . . . canes muti non valentes latrare* (1).

Cùm igitur Catholicorum hoc verè proprium ſit, *depoſita Sanctorum Patrum ſervare, & damnare profanas novitates* (2), ſicut dixit Apoſtolus, elaboremus, ut quæ non minùs ex peccatorum noſtrorum merito quàm ex temporum calamitatibus exorta ſunt zizania, penitùs tollamus. Nihil niſi quod verum, juſtum & ſanctum eſt, nihil niſi quod antiquis Canonibus, ſacris Conciliorum Decretis, ac ſapientiſſimis Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionibus conforme erit, ſtatuamus. Quæ ſtatuta fuerint, ipſi obſervemus, ac Fidelibus quibus præeſt unuſquiſque noſtrûm, obſervanda curemus.

Hortamur vos imprimis, ut ſi quæ in deliberando natæ fuerint controverſiæ, ita poſſint terminari, ut contentio nulla reſideat, ſed ſolida inter Fratres caritas coaleſcat; & ſicut concordibus votis hoc tam ſalubre opus ſuſceptum eſt, concordibus quoque animis exequamur.

REQUISITIO

D. LUDOVICI VAN-ZELLER, Eccleſiæ Metropolitanæ Canonici, & Sanctæ Synodi Procuratoris, ut Synodus incœpta declaretur.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

Placetne vobis, ad laudem & gloriam Sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti ad tuendam fidem, augendam Chriſtianæ Religionis diſciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, & controverſiis componendis aliiſque ex Sacris Canonibus permiſſis, Sacram Ultrajectenſem Provincialem Synodum incipere?

(1) Iſaiæ 56. 10.
(2) Vinc. Lirin. c. 32.

DECRETUM.

De initio Sanctæ Synodi.

Nos PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis, ad Dei omnipotentis laudem & gloriam decernimus, de conſilio & conſenſu Reverendiſſimorum DD. Coepiſcoporum noſtrorum & D. Deputatorum, hoc ipſo die, qui dies decimus tertius eſt menſis Septembris, adjutrice divinâ miſericordiâ, initium fieri, atque adeo jam factum eſſe Synodi Provincialis Ultrajectenſis, quam die 20 menſis Auguſti proximè elapſi noſtrâ Metropolitanâ auctoritate indiximus, inhibentes ne quis ab eâ recedat ſine noſtro & Synodi conſenſu.

† PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis, Præſes.

REQUISITIO

D. Procuratoris, ut Decretum de modo vivendi in Synodo promulgetur.

Illuſtriſſime ac Reverendiſſime in Chriſto Pater & Domine Metropolitane.

Illud in more poſitum eſt, initio cujuſque Synodi Provincialis Decretum de modo vivendi, legi & edici. Ideo ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Archiepiſcopo petimus, ut, quemadmodum moris eſt, legatur, edicatur & promulgetur ejuſmodi Decretum.

DECRETUM

Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi DD. Archiepiſcopi Ultrajectenſis,

De modo vivendi in Synodo.

Cùm Chriſtus *in medio eorum* qui fuerint *in* ejus *nomine congregati* (1), adeſſe promiſerit ; aliundeque certum ſit, nos, nec *ſufficientes eſſe*

(1) Matth. 18, 20.

cogitare

cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed omnem sufficientiam nostram ex Deo esse (1); non nostris viribus, sed Domini atque divini Capitis nostri clementiæ & promisso fidentes, ad sanctam hanc Synodum accedere omnes debemus. Ad quid enim huc in unum deliberaturi convenimus? Nempè non sæculare negotium acturi, verùm de fidei integritate, de morum doctrinâ ac praxi, de ecclesiasticâ demùm disciplinâ, quibus nobis antiquiùs nihil est, tractaturi; eoque animo ac voto, ut hujus Provincialis Ecclesiæ saluti & paci, necnon universali Catholicæ Ecclesiæ bono, quantùm in nobis est, consulamus. Quò verò tantum opus & faustè incipiatur & feliciter perficiatur, Spiritu Sancto opus nobis est, qui mentes nostras illuminet, & in omnem inducat veritatem; consilio & prudentiâ opus est, ut *probemus potiora* (2) & noxia vitemus, ut sciamus *quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta* (3): concordia opus est, ut communi utilitati providere aggredientes, ad id communem nisum communemque sententiam adhibeamus: pietate opus est, ut non nostram, sed Dei gloriam & animarum salutem, in tam sancto negotio requiramus: precibus deniquè opus est, ut hæc omnia à divinâ bonitate impetremus. Quidni autem illud speremùs, præsertim si morum sanctitate ac bonis operibus precibus nostris vim addamus?

Obsecramus ergò Reverendissimos Episcopos, & Compresbiteros hortamur atque monemus, eo quo possumus paterno & pastorali animi affectu, ut orationi instantes, & frequenti sacrosancti Sacrificii oblatione Dominum placantes, divinæ benedictionis opem ac perpetuum influxum in Patres omnes congregatos, totamque hanc Synodum alliciant, ut *sollicitudine non pigri & spiritu ferventes* (4), iis omnibus quæ agenda sunt, sedulò incumbant: ut caritate fraternitatis invicem diligentes, honore, mansuetudine ac benevolentiâ invicem præveniant: *ut sobriè, piè & justè vivant* (5), sicut decet Christianos; ut canonicè congregati, ad normam Canonum mores componant, sicut decet Clericos, virtutumque omnium, exemplo Christi, bonum odorem diffundant.

(1) 2. Cor. 3. 5.
(2) Philip. 1. 10.
(3) Rom. 12. 2.
(4) Rom. 12. 11.
(5) Tit. 2. 12.

Præterea, cùm Apostolus monuerit, ut *obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones* fiant *pro omnibus qui in sublimitate sunt* (1), pias preces ad Deum nostrum fundamus, primùm pro Ecclesiâ sanctâ Dei, ut detur nobis eam videre sicut erat in diebus antiquis; pro SS. D. N. Clemente Papâ XIII; pro diversis hierarchici Ordinis Ministris, ac præsertim pro gregibus nobis commissis; deinde pro Dominis nostris, Supremisque omnium Catholicorum Regnorum Potestatibus; ac demum pro iis qui ab Ecclesiâ aut à Christiano nomine alieni sunt, etiam Judæis & Infidelibus; *ut quietam & tranquillam vitam* (2) agentes pace fruamur, fidemque catholicam ac sinceram pietatem, juxta divina promissa ubique disseminari cernamus, ut *in omnibus & per omnia glorificetur Deus & Pater Domini nostri Jesu-Christi, qui est super omnia benedictus in sæcula.* Amen.

Eos verò qui *Congregationibus interesse debent aut possunt, eâ moderatione animi & lenitate quâ viros Spiritu Dei afflatos decet, sine ullâ altercatione aut contentione sensa sua proferre*, vehementer *peroptamus* (3), enixeque rogamus ut ea omnia devitent quæ quæstiones præstant magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide.

† Petrus-Joannes, Archiepiscopus Ultrajectensis, Præses.

(1) 1. Tim. 2. 1.
(2) Ibid.
(3) Concil. Burdigal. 1624. de modo viv. in Conc.

ACTA ET DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS PRIMA.

REQUISITIONES D. LUDOVICI VAN-ZELLER, Ecclesiæ Metropolitanæ Canonici & Sanctæ Synodi Procuratoris, pro tribus prioribus Decretis proponendis.

PRO PRIMO DECRETO.

CUM plures sint Canonici, Pastores, & forte alii in Provinciâ ecclesiasticâ hujus Metropoleos Ultrajectensis, quos de jure ad hunc Conventum generalem Cleri Romani Catholici fœderati Belgii, convocari oportuisset, & huic Venerabili Cœtui assistere, si Episcoporum suorum auctoritatem agnovissent, requirimus ut per aliquod Decretum à Sanctâ Synodo eorum jura sarta-tecta declarentur, si postea (quod summoperè exoptamus) eis placuerit nobiscum convenire.

PRO SECUNDO DECRETO.

Quoniam ex Christi Ordinatione & ecclesiasticâ consuetudine, omnia in Ecclesiis ex mutuo consilio & assensu Fratrum ordinanda sunt, & Concilium Tridentinum (1) præcipit ut singulis trienniis Concilia Provincialia celebrentur, postulamus ut à Sanctâ Synodo Decretum detur pro convocatione Conventûs generalis Cleri Romani Catholici fœderati Belgii, singulis trienniis.

PRO TERTIO DECRETO.

§ I.

Quia *sine fide impossibile est placere Deo*, (2) [*est* enim *fides humanæ salutis initium*, ex quâ *tanquam à fundamento pendet vita spiritualis & religio nostra* (3),] petimus ut à sancto Conventu, exemplo sacro-

(1) Concil. Trid. Sess. 24. cap. 2. de reform.
(2) Heb. 11. 6.
(3) Concil. Trid. Sess. 6. c. 8. Syn. Gand. 1650. c. 1.

rum Conciliorum, præmittatur professio fidei quam Constantinopolitanam vocant, quæ à Sanctâ Romano-Catholicâ & Apostolicâ Ecclesiâ in omnibus Ecclesiis inter Missarum solemnia legitur.

§. I I.

Cùm non sufficiat Ecclesiæ Ministris *fidelem Sermonem amplecti* & *exhortari in Doctrinâ sanâ*, (1) sed & oporteat *profanas vocum novitates* rejicere, & *eos qui contradicunt arguere*; postulamus ut Sancta Synodus omnes hæreses à Sacris Canonibus & generalibus Conciliis, præcipuè à Sanctâ Synodo Tridentinâ (2) damnatas, detestetur & anathematizet, simulque adhæreat (sicut semper adhæsit Ecclesia Batava,) professioni fidei quæ Pii Papæ IV nomine inscribitur. In quâ professione continetur summa Decretorum Concilii Tridentini, quæ ab omnibus ferè Conciliis Provincialibus accepta est, ab omnibus Episcopis & aliis qui ad Ecclesiæ Dignitates accedunt, emittitur, & ab omnibus qui ab hæresi ad Ecclesiæ sinum redeunt, exigitur.

§

Rursùs, cum *debitores simus Græcis & Barbaris, sapientibus & insipientibus* (3), nec satis possimus ingenuè & enucleatè Catholicam fidem quam profitemur exhibere, tum prætensè reformatis qui quorumdam *luxuriantium ingeniorum licentiam* (4), ac errores *animarum perniciem inferentes* toti Ecclesiæ Romano-Catholicæ attribuunt, tum etiam Catholicis aliquibus de nobis circa fidem nostram multa mentientibus; postulamus ut sacer Conventus suum faciat Librum Illustrissimi Meldensis Episcopi, Jacobi Benigni Bossueti, cui titulus: *Expositio Doctrinæ Ecclesiæ Catholicæ*. Primò, quia fidem Catholicam fideliter exposuit: deinde, quia sanctæ memoriæ Præsules nostri Neercasselius & Coddæus consilium & manum dederunt Illustrissimo auctori, tum pro versionibus ex Gallicâ Linguâ in Latinam & Belgicam, tum pro impressione & editione hujus Libri, in quo conservatum agnoscimus fidei nostræ depositum.

(1) Tit. 1. 9. 1. Tim. 6. 20. Tit. 1. 9.
(2) Conc. Trid. Sess. 25. cap. 2. de reform.
(3) Rom. 1. 14.
(4) Decr. Alex. VII, 24. Septemb. 1665.

§ IV.

Cùm post Concilium Tridentinum jam à pluribus annis inter ipsos Catholicos ortæ sint controversiæ, & ex divi Petri monitis *parati semper* (1) esse debeamus *ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de eâ quæ in nobis est, spe*: illustrissimus Coddæus, tam suo quàm Cleri sui nomine, expositionem Doctrinæ initio hujus sæculi Eminentissimis Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus dudùm obtulerat: hoc & deinde fecerunt omnes Archiepiscopi Ultrajectenses variis instrumentis in lucem editis: tandem anno 1744 mense Octobri, Capitulum Cathedrale Ultrajectinum aliam Benedicto XIV exhibuit Doctrinæ expositionem eâdem mente concinnatam, quæ (ut ex non contemnendis testimoniis didicimus) Benignissimo Pontifici minimè displicuit; ideo postulamus ut inter illas expositiones dogmaticas, hæc ultima expositio actis hujusce Conventûs inferatur; tum quia nihil aliud continet quàm quod Ecclesiæ Catholicæ celebriores Episcopi & Theologi tanquam antiquum fidei & sanæ Doctrinæ depositum nobis reliquerunt; tùm quia quidquid in eâ reperire est, jam variis temporibus SS. Romanæ Ecclesiæ Pontificibus Alexandro VII, Alexandro VIII, Innocentio XI, Innocentio XII, &c. oblatum est, & ab ipsis approbatum.

(1) 1. Pet. 3. 15.

DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

NOS PETRUS-JOANNES MEYNDARTS, Archiepiscopus Ultrajectensis, JOANNES VAN-STIPHOUT, Episcopus Harlemensis, BARTHOLOMÆUS BYEVELD, Episcopus Daventriensis. (Tribus aliis Episcopalibus Sedibus nostræ Provinciæ, Leovardiensi scilicet, Gruningensi & Middelburgensi adhuc, ob temporum calamitates, vacantibus.) Necnon Decanus & Canonici Capituli Metropolitani, cum Archipresbiteris & Pastoribus Deputatis Diœcesium Ultrajectensis & Harlemensis, in Spiritu Sancto legitimè & canonicè in hoc Sacro Cætu congregati, quæ sequuntur statuenda duximus.

DECRETUM I^um

Quod nulli præjudicium fiat ex iis quæ in hoc Conventu acta fuerint.

Cùm inimicus homo, jam ex multo tempore, in his Ecclesiis zizania inter Fratres seminaverit, & multi sint curæ animarum incumbentes, qui falsis præjudiciis circumventi *non recipiant nos* (1); cùmque non desperemus fore ut, opitulante & adjuvante omnipotente & misericordissimo Deo, tandem *uno ore Deum honorificemus, & non sint in nobis schismata* (2), declaramus, quidquid in præsenti Conventu actum vel defini-

(1) Epist. 3. Joann. 9.
(2) Rom. 15. 6. 1. Cor. 1. 10.

tum fuerit, id omne futurum salvis, si quæ sint, cujuscumque juribus supradictorum discordantium Fratrum, quæ sarta-tecta remanebunt, cùm eis in unum nobiscum convenire placuerit, secundum ordinem ab Ecclesiæ incunabulis huc usque observatum; quod, quantum in nobis erit, precibus, exhortationibus, omnibusque caritatis & benevolentiæ effectibus, ut promptè eveniat, satagemus; toto corde exoptantes ut simul dicamus omnes: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum* (1).

DECRETUM IIum.

Ut Clerus noster frequentiùs congregetur.

Quoniam ex Christi Domini nostri ordinatione & ecclesiasticâ consuetudine, omnia in Ecclesiis ex mutuo consilio & assensu Pastorum ordinanda sunt, dùm totius Romano-Catholicæ Ecclesiæ convocationem totis desideriis expectamus, ut omnes *vepres, spinas & tribulos hæreseon* (2), *errorum & schismatum extirpet, excessus corrigat, deformata reformet, vineam Domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducat* (3), *nec aliquid ultra sit vel in fide dubium, vel in caritate divisum*, Deusque dignetur juventutem Ecclesiæ ut aquilæ renovare (4), statuimus universi Cleri nostri frequentiores Conventus cogere, *pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis*, &c. (5) eosque, quantum & temporum circumstantiis supremorumque Dominorum nostrorum benevolentiâ licuerit, ad minus quolibet triennio agere.

(1) Psal. 132.
(2) Conc. Const. sess. 39.
(3) S. Leo & Syn. rom ad Theod. Epist. 40. nov. edit.
(4) Psal. 102.
(5) Conc. Trid. sess. 24. c. 2.

DECRETUM III[um].

De Fide Catholicâ , & eandem profitendi ratione.

I.

Fides, *fine* quâ *impossibile est placere Deo*, est *humanæ salutis initium* (1), ex quâ *tanquam à fundamento pendet vita spiritalis & religio nostra* (2). Unde ante omnia statuimus præmittendam esse Confessionem Fidei, Patrum, sacrorumque Conciliorum exempla secuti, qui Fidei Confessionem principio suarum actionum apponere consueverunt. Hoc autem Symbolum Fidei, quo Una, Sancta, Romano-Catholica & Apostolica Ecclesia utitur, totidem verbis quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuimus, quod quidem ejusmodi est.

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium: & in unum Dominum Jesum-Christum, Filium Dei unigenitum; & ex Patre natum, ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patris, per quem omnia facta sunt: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cœlis; Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Mariâ Virgine: ET HOMO EACTUS EST. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus & sepultus est; & resurrexit tertiâ die secundùm Scripturas; & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est, cùm gloriâ, judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis: Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem; qui ex Patre, Filioque

(1) Heb. 11. 6.
(2) Conc. Trid. sess. 6. c. 8. Synod. Gand. 1650. c. 1.

procedit,

procedit ; qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur ; qui locutus eſt per Prophetas : Et unam, Sanctam, Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum : Et expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

I I.

At cùm non ſufficiat Chriſti & Eccleſiæ Miniſtris *fidelem ſermonem amplecti & exhortari in Doctrinâ ſanâ* (1), oporteatque adhuc *profanas vocum novitates* rejicere (2), & *eos qui contradicunt arguere* (3) : hinc neceſſarium duximus *omnes hæreſes à ſacris Canonibus & generalibus Conciliis, præſertimque à ſanctâ Synodo Tridentinâ, damnatas deteſtari & anathematizare* (4), ſicut ſemper deteſtati ſumus & anathematizavimus. Cùmque ſumma Decretorum fidei hujus ultimi Concilii, à S. D. N. Pio Papa IV, propoſita in Bullâ *Injunctum nobis*, die 9 Decembris 1564 Romæ publicata ; eaque fidei profeſſio *juxta receptum Eccleſiæ univerſalis ritum* (5), *ab omnibus Catholicis ſit emittenda* (6), *ipſâque fide qui intrà Eccleſiam ſunt ad Eccleſiæ Dignitates ipſaſque adeo Epiſcopales Cathedras promoveantur, & qui extrà ſunt ad Eccleſiæ caſtra revocentur* (7) : hinc rurſum Fidei huic catholicæ ſincerè adhærere decrevimus, ſicut ſemper indivulſè adhæſimus.

I I I.

Rurſus, cùm *debitores ſimus Græcis & Barbaris, ſapienti-*

(1) Tit. 1. 9.
(2) 1. Tim. 6. 20.
(3) Tit. 1. 9.
(4) Synod. Provinc. Mechlin. 11. Junii 1570. Synod. Diœc. Buſc. 8. Maii 1571.
(5) Conc. Narbonn. anno 1609. tom. 15. Concil. col. 1575.
(6) Concil. Burdigal. anno 1624. ibid. col. 1634.
(7) Opera Boſſueti tom. 14. append. p. 2.

bus & insipientibus (1), non incongruum existimavimus Doctrinam Ecclesiæ Romano-Catholicæ, ab Illustrissimo Bossueto, Episcopo Meldensi, fideliter expositam, nostram facere, eamque ob oculos ponere, tum Fratribus Protestantibus à Communione Ecclesiæ Catholicæ separatis, tum his qui in eâ Communione viventes, Doctrinam nostram diris & falsis imaginibus deformatam traducere non erubescunt.

Ad hanc autem agendi rationem multiplici animo adducimur.

1°. Ut discant Acatholici, integri ferè sæculi experientiâ, Illustrissimum illum Episcopum non mitigasse Ecclesiæ Catholicæ dogmata, nec conciliandis omnibus temperamenta conquisisse, sed sincerè & integrè ea Doctrinæ capita tradidisse, quæ summâ auctoritate stabilita sunt, quæque omnes Romano-Catholici & credere & observare tenentur; atque cognoscant ex æquitate & suorum Doctorum testimonio, *iniquum esse privatorum sententias universæ Societati tribuere* (2), ac proinde toti Ecclesiæ Romano-Catholicæ, quæ tantùm docentur à privatis ingeniis, etiamsi ingens esset eorum numerus. Manifestum est enim ea ferè omnia propter quæ Acatholici à nobis maximè diffident, quæque privatis Doctoribus Communionis Catholicæ objicere solent, nec à nobis, nec ab universis Romano-Catholicis admitti; imo eos qui inter Catholicos zelo, doctrinâ ac pietate eminent, *summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam animarum perniciem inferentem* (3), quæ in dies excrescere videtur, abominari, tanquam illas *doctrinas dæmoniorum* (4), quas sancti Apostoli in novissimis temporibus exsurrecturas prædixerunt.

(1) Rom. 1. 14.
(2) Dall. apol. c. 6.
(3) Decret. Alex. VII. 24. Septembris 1665.
(4) Ad Tim. 1. c. 4. v. 1.

2°. Ut attendant omnes, ac præfertim quidam ex Catholicis qui nos velut in fide noftrâ fufpectos infimulant, quod cùm nemo fciat *quæ funt hominis nifi fpiritus hominis qui in ipfo eft* (1), fides adhibenda eft probis hominibus de fuâ mente teftimonium perhibentibus.

I V.

Cùm ex divi Petri monitis, *parati femper* (effe debeamus) *ad fatisfactionem omni pofcenti nos rationem de eâ quæ in nobis eft fpe* (2): cùmque ex Sancto Hieronimo (3), aliifque Sanctis Patribus in materiâ fidei nemini liceat, ac multò minus Sacerdotibus, calumnias filenter pati; quam fæpè tradidimus, hanc nos duximus, & quidem folemniùs renovandam explanationem Doctrinæ noftræ, quoad controverfias quæ inter Catholicos agitantur. Hoc pluriès fecerunt Prædeceffores noftri, fpecialiter Illuftriffimus Coddæus, præcipuè initio hujus fæculi, dum fuo Clerique fui nomine Declarationem & Refponfiones Eminentiffimis Ecclefiæ Romanæ Cardinalibus obtulit, in quibus nonnifi quafdam propofitiones nobis ignotas, quas generatim tantum ac confufè *fufpectas* vocant, ipfimet adverfarii reprehendere potuerunt. Hoc & deindè fecerunt omnes Archiepifcopi Ultrajectenfes cum Clero fuo, variis inftrumentis in lucem editis. Hoc tandem egit Capitulum Ultrajectenfe, menfe Octobri 1744, dum S. D. N. Benedicto XIV *Expofitionem Doctrinæ*, &c. exhibuit, quæ (ut ex non contemnendis teftimoniis didicimus) benigniffimo Pontifici lecta ac recitata minimè difplicuit. Hanc ultimam ex omnibus Expofitionem hìc inferendam felegimus, utpotè in quâ nihil reperire fit,

(1) 1. Cor. 2. 11.
(2) 1. Pet. 3. 15.
(3) Nolo in fufpicione hærefeos quemquam effe patientem. Epift. 38.

nisi quod fortiores & fideliores Exercitus Israel, celebriores scilicet Ecclesiæ Catholicæ Episcopi & Theologi, tanquam antiquum fidei & sanæ Doctrinæ depositum, nobis reliquerunt; quodque Sanctissimis Ecclesiæ Romanæ Pontificibus Alexandro VII & VIII, Innocentio XI & XII, necnon Benedicto XIII & XIV variis temporibus oblatum, & ab ipsis indubitanter approbatum est.

Huic autem expositioni adhæremus, non tam ut adversariorum calumnias repellamus, quàm ut, gloriam nostram alteris non daturi, ligemus testimonium, signemus legem in Discipulis Domini, & jungamur iis omnibus qui Domini sunt, quique aiunt, sicut olim Propheta : *in manu forti erudivit me* (Dominus) (1), *ne irem in viâ* hominum illorum *corruptorum mente*, *reproborum circa fidem* (2), dicentium *conjuratio*, cùm *omnia* quæ loquuntur ipsi, *conjuratio sit* (3) : quorumque *insipientia* brevi *manifesta erit omnibus* (4).

Hæc autem sic habet.

(1) Isai. 8. 11. 12.
(2) 1. Tim. 6. 5. 2. Tim. 3. 8.
(3) Isaiæ 8. 12.
(4) 2. Tim. 3. 8.

EXPOSITIO DOCTRINÆ

Quoad controverſias quæ inter Catholicos agitantur, oblata SS. D. N. BENEDICTO Papæ XIV.

Romam miſſa menſe Octobri 1744.

CUM non deſinant adverſarii quidam integritati fidei noſtræ inferre calumnias, quæ in aliis ex malevolentia, in aliis ex præjudicatis Scholæ ſuæ opinionibus, in aliis denique ex facilitate credulitatis oriuntur; non immeritò metuimus, ne dum talia audent in his etiam locis ubi accuſationum falſitas facilè deprehendi poteſt, audaciùs eadem iſta, aut fortè etiam pejora diſſeminent in longinquioribus locis, ac præſertim apud Sanctæ Sedis adminiſtros, quos adverſum nos exaſperare præcipua ſemper eis cura fuit. Si autem veris Catholicis durum eſt in ſuſpicionem pravæ doctrinæ vocari apud quemcumque Catholicum, multo duriùs eſt, ſi id fiat apud legitimos Superiores; at longè duriſſimum, ſi apud Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum matrem ac magiſtram. Quod etſi neſciamus an & quouſque factum ſit [ſæpiùs enim clam quàm palam venena ſua diffundunt calumniatores] ipſe tamen in re tam gravi metus non infundatus, ipſa erga Apoſtolicam Sedem reverentia poſtulare videtur, ut coram illa calumnias ejuſmodi, vel jam ſuggeſtas confutemus, vel fortè ſuggerendas præveniamus, ſincerâ & apertâ doctrinæ noſtræ expoſitione, quoad omnia diſſentionum capita quæ toto jam ſeculo tot in Eccleſiâ Catholicâ turbas pepererunt.

Sæpè quidem conteſtati ſumus, publicis etiam actis, nos firmiſſimè tenere omnia & ſingula dogmata quæ filiis ſuis credenda proponit Eccleſia Romano-Catholica; ac viciſſim nos toto animo damnare omnia & ſingula dogmata, quæ Eccleſia Catholica damnat. Sæpè provocavimus adverſarios omnes, ut ſine vagis clamoribus, ſine ambiguis phraſibus, vel unicum catholicæ fidei articulum exhibeant, qui à nobis negatus, vel in dubium vocatus fuerit: neque quiſquam fuit, qui in apertum prodiens id ſolummodò tentaverit, nedùm ut probaverit. Sufficere hoc abundè queat æquis rerum æſtimatoribus, ut ſaltem de fidei noſtræ integritate non dubitent. Sed non inutile forſan fuerit, ut

omne vel iniquum ſuffugium calumniæ præcludatur, ſpecialiùs & diſtinctiùs mentem noſtram explanare quoad illas ſententias, de quibus jam diu diſſident & fervidiſſimè diſputant Theologi Catholici. Nam quin omni cordis affectu amplectamur omnes & ſingulas ſanctæ œcumenicæ Synodi Tridentinæ Definitiones, atque omnia & ſingula dogmata quæ in Profeſſione fidei Pii Papæ IV continentur, ne ullum quidem adverſariorum noſtrorum ſeriò ambigere exiſtimamus, de eorum ſaltem numero quibus aliqua adeſt modernarum diſſentionum notitia.

Cùm tamen nihil invidioſiùs jactare ſoleant iidem adverſarii, etſi vagis & ambiguis plerumque vocibus, quàm nos de auctoritate Sedis Apoſtolicæ & Summi Pontificis non rectè ſentire, hanc imprimis calumniam, quæ cuilibet animo ſincerè catholico non poteſt non videri intolerabilis, amoliri æquum eſt. Quâ de re non exiſtimamus, vel apertiùs vel feliciùs nos poſſe fidei noſtræ integritatem declarare, quàm iiſdem planè verbis quibus in ſuâ Expoſitione Doctrinæ Catholicæ uſus eſt invictus ille Eccleſiæ Catholicæ propugnator Boſſuetus, Condomienſium ac dein Meldenſium Epiſcopus, cujus libellus ille verè aureus, non ſolum à pluribus S. R. E. Cardinalibus, ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, præcipuique nominis Theologis ſummoperè commendatus, ſed & ab ipſo ſanctæ memoriæ Pontifice Innocentio XI. ſingulari Brevi ad Auctorem dato 4 Januarii 1679, ſummis laudibus ornatus ac probatus fuit; quo in Brevi his inter cætera verbis Auctorem dignatus eſt optimus Pontifex: » Libellus de Catholicæ Fidei Expoſitione à Fraternitate » tuâ compoſitus, nobiſque oblatus, eâ doctrinâ eâque methodo ac » prudentiâ ſcriptus eſt, ut perſpicuâ brevitate legentes doceat, & » extorquere poſſit etiam ab invitis catholicæ veritatis confeſſionem. » Itaque non ſolùm à nobis commendari, ſed ab omnibus legi atque » in pretio haberi meretur «. Quo teſtimonio tanti Pontificis abundè conſtat, nihil prorsùs eo libello contineri quod pontificiæ auctoritati ullatenus deroget; præſertim cùm in eodem Brevi Pontifex ſpeciatim laudet Auctoris devotionem atque obſervantiam erga Sanctam Sedem. Secuti itaque hìc deſcribemus & adoptabimus totum ejus libelli de hâc materiâ articulum, nihil illius omittentes, ne vel malignantium ſuſpicionibus locus aliquis relinquatur. Sic itaque catholicam de Sanctiſſimâ Petri Cathedrâ doctrinam illic exponit Illuſtriſſimus Boſſuetus, cui lubentiſſimè ſubſcribimus.

» (1) Cùm Christus Ecclesiam suam unam esse voluerit, & firmiter
» in unitate fundatam, Primatum B. Petri ad illam continendam coag-
» mentandamque instituit. Quare eumdem agnoscimus Primatum in
» Principis Apostolorum Successoribus, quibus ideircò ea subjectio
» debetur, ea obedientia, quam sancta Concilia, sanctique Patres Chris-
» tianos ubique docuerunt.

» Ea porrò de quibus in Scholis quæri omnes norunt, licet in me-
» dium afferre Calviniani Doctores non desinant ad conflandam illi
» potestati invidiam, hìc commemorare nihil attinet, cùm è fide ca-
» tholicâ non sint. Sufficit agnoscere Caput & Pastorem à Deo consti-
» tum, ut gregem omnem in viam ejus dirigat: quod libenter ii facient
» omnes qui fraternæ ecclesiasticæque concordiæ student.

» Equidem si fuissent unitatis studiosi novæ hujus reformationis auc-
» tores; nec episcopale regimen antiquassent ab ipso Christo institu-
» tum, & ab Apostolorum temporibus omnibus Ecclesiis notum; nec
» Cathedram B. Petri sprevissent, cujus auctoritas & fundamentum in
» Evangelio tam firmum habeat, & in Traditione tam manifestam,
» tamque continuam omnibus seculis testificationem. Imò servassent
» potiùs diligenter & Episcopatûs autoritatem quâ unitas in singulis
» Ecclesiis constat, & Sedis Petri Primatum qui Catholicæ omnis
» unitatis commune vinculum est.

Quoad eas verò quæ post Pii IV tempora inter Catholicos ortæ sunt, & hactenus fervent controversiæ, nihil videmus posse in tantis dissentionum nebulis clariùs & tutiùs eligere ad mentem nostram declarandam, quàm illos ipsos doctrinæ & disciplinæ Articulos, qui quoad omnes illas materias diversis temporibus Sanctæ Sedi Apostolicæ fuerunt oblati, & quorum ne unus quidem ab eâdem Sede condemnatus aut rejectus fuit.

Quos dum sincerè adoptamus, simul confidimus omnem de doctrinâ nostrâ suspicionem sublatam fore: quo facto minus erit difficile reliqua ecclesiasticæ paci obstantia elucidare & componere.

Exordiemur à celeberrimis quinque Articulis qui anno 1663 à quibusdam Theologis Gallicanis exhibiti fuere Illustrissimo Episcopo Convenarum, & ab illo Antistite missi ad Pontificem Alexandrum VII; quos hìc, etsi sæpissimè typis editos, inseremus.

(1) Expositio Doctrinæ Cathol. Art. 21. ex latinâ interpretatione Claudii Fleuri, ab ipso Bossueto recognita.

» Cùm ex S. Augustini sententiâ, quam tota S. Thomæ Schola defendit, gratia efficax voluntatem indeclinabiliter & infallibiliter, citrà tamen necessitatem, vi divinæ motionis flectens & determinans, ad singulos christianæ pietatis actus necessaria sit, nunquam contingit ut vel oremus sicut oportet, nisi cum ea operatur ut oremus, nobisque interpellandi & gemendi inspirat affectum; nec ut Dei mandata servemus, nisi cùm illa facit ut in præceptis ejus ambulemus; nec denique ut inimici tentationes superemus, nisi cùm nobis victoriam largitur: Et tamen cum nonnunquam Justi tentationibus succumbant, & in varia peccata prolabantur, etiam cum illa vitare imperfectè ac remissè volunt atque conantur; manifestum est Justis illis, in illo imperfectæ ac remissæ voluntatis statu, vitio licet suo mandatum violantibus, efficacem illam & victricem, quâ præsente numquam vincimur, gratiam non adesse.

» De his ergo Justis quibus illa magna non adest gratia, licet parva & imperfecta non desit, verè utrumque dici potest, & potuisse illos Dei mandata servare tentationique resistere, eosdemque alio sensu non potuisse. Potuerunt enim prorsùs, quia non solum liberi arbitrii virtutem & gratiam habitualem habuerunt, sed etiam gratiam actualem quæ sufficiens dici potest Thomistarum sensu, qui gratiæ per se efficacis necessitatem supponit.

» At quia, absente gratia efficaci, nunquam contingitut voluntas sicut oportet tentationi resistat, constansque est apud Thomistas dogma gratiam sufficientem ab efficaci separatam non complecti omnia ad piè agendum necessaria; ideo usitatissimâ scripturis Patribusque locutione, & Thomistis omnibus probatâ, hoc sensu dici potest, Justos illos ejusmodi sufficienti gratiâ instructos, tentationi cui succubuerunt resistere non potuisse: quia nimirum ejusmodi potestatem non habuerunt quæ complecteretur omnia ad agendum necessaria; cùm gratiam efficacem ad agendum utique necessariam non habuerint.

» Quare cùm dicimus, nos sine gratiâ per se efficaci non posse agere, id hoc uno sensu intelligimus, cum cui deest gratia illa per se efficax, non habere omnia quæ requiruntur ad actu agendum.

II.

II.

» Gratia interior duplex eſt ; alia efficax quæ ſemper producit illum
» effectum ad quem impellit voluntatem ; alia inefficax, quæ volunta-
» tem excitat ad effectum quem non producit.

» Prior gratia ea eſt, quam ſimpliciter, propriè & abſolutè efficacem
» Thomiſtæ vocant. Huic reſiſti quidem ſemper poteſt, ut iidem do-
» cent ; at nunquam ita reſiſtitur, ut effectu illo privetur ad quem im-
» pellit voluntatem : quod aliis verbis ſic exprimunt, ut reſiſti poſſe
» dicant in ſenſu diviſo, non autem in ſenſu compoſito.

» Secunda autem ea eſt, quam tum excitantem, tum inefficacem,
» tum ſufficientem, idem ſignificantibus verbis, vocant. Huic verè re-
» ſiſtit ac renititur voluntas, eamque eo effectu privat ad quem exci-
» tat, & ad quem poteſtatem largitur, ſuperiùs explicato Thomiſta-
» rum ſenſu, ſufficientem. Poteſt quidem illi voluntas conſentire, nec
» tamen, ſi abſit gratia efficax, unquam conſentit, non defectu antece-
» dentis poteſtatis, ſed liberâ ſui ipſius in oppoſitum determinatione.

» Sed quamvis illa gratia per ſe ſpectata, effectu illo careat ad quem
» tendit, ad quem voluntatem excitat, & ad quem per antecedentem
» Dei voluntatem deſtinatur, adeoque falſum ſit hoc ſenſu, omnem
» Chriſti gratiam ſemper habere cum effectum quem Deus vult ; ſi
» tamen ſpectetur ut cum abſoluta Dei voluntate conjuncta, meritò
» hoc ſenſu efficax dici poteſt, quia ſemper id in corde hominis opera-
» tur quod Deus abſolutâ voluntate intendit. Certum eſt enim apud
» Thomiſtas, auxilium ſufficiens reſpectu unius actûs, ſemper eſſe efficax
» reſpectu alterius ad quem efficiendum decreto abſoluto divinæ vo-
» luntatis deſtinatur ; adeòque apud illos omnis gratia eſt efficax ali-
» cujus effectûs, ejus nimirùm ad quem proximè ordinatur, & quem
» Deus abſolutâ voluntate intendit, juxta illud Iſaïæ : *Verbum quod
» egreditur de ore meo, non revertetur ad me vacuum, ſed faciet quæcumque
» volui.*

III.

» Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ, non ſufficit
» libertas à coactione, ſed requiritur libertas à neceſſitate. Quamvis
» enim gratia per ſe efficax infallibiliter & inſuperabiliter voluntatem

» ad agendum determinet, atque ità numquam voluntas illi actu dissentiat; non tamen inducit necessitatem, quia non tollit dissentiendi potestatem. Est ergo perpetuò in homine lapso illud quod Thomistæ statuunt activæ indifferentiæ genus, quam proximam dicere nihil vetat, dummodo ab hoc verbo semoveas illum sensum, ut voluntas per efficacem gratiam mota credatur nunc consentire, nunc dissentire, sive quod idem est, nunc actualem consensum, nunc verò actualem dissensum cum ejusmodi gratiâ componere.

IV.

» Tantum abest ut Semipelagiani ideò heretici fuerint, quod dicerent gratiæ nos consentire & dissentire posse; ut potiùs certum & minimè dubium sit, cuicumque gratiæ, etiam efficaci, resisti posse; id est, cum quâcumque gratiâ simul remanere activam, atque ut suprà dictum est, proximam dissentiendi potestatem: licèt actu, ut etiam suprà dictum est, nunquam efficaci gratiæ dissentiatur.

V.

» Gratuitæ prædestinationis doctrina maximam jure merito apud omnes Scholas catholicas auctoritatem obtinet. Hujus autem doctrinæ hæc summa est ab omnibus ejus defensoribus recepta: Solis electis, si spectetur non antecedens, sed absoluta & efficax Dei voluntas, salutem æternam absoluto Dei decreto destinatam esse, cum eâ gratiarum ac beneficiorum serie quibus certissimè liberantur quicumque liberantur; quorum beneficiorum utique præcipuum est perseverantiæ donum, quod nemo proprium esse prædestinatorum inficiatur. Hinc sequitur, Christum, cujus absoluta voluntas paternæ semper conformis extitit, hoc decretum, nec precibus nec morte suâ, simpliciter & absolutè mutare voluisse. Itaque solis illis absolutè & efficaciter promereri voluit salutem æternam & perseverantiæ donum, quos sibi à Patre datos, & de manu suâ à nemine raptum iri in Evangelio dicit. De his capitibus apud omnes gratuitæ prædestinationis defensores convenit, quibus eâ tantùm Christi mortis omnibus impensæ generalitas excluditur, quâ collatæ omnibus hominibus asseruntur gratiæ istæ sufficientes, ut præterea efficacem ad volendum seu operandum non requirant.

» Sed hac opinione demptâ, nihil obſtat, imò prorſus veritati con-
» ſentaneum eſt, dicere Chriſtum pro omnibus omninò hominibus
» mortuum eſſe ac ſanguinem fudiſſe; tum quia antecedenti voluntate
» ſalutem omnium voluit, tum quia ſufficiens pro omnibus pretium
» obtulit. Falſum autem eſt & hæreticum dicere, Chriſtum pro ſa-
» lute dumtaxat prædeſtinatorum mortuum eſſe; cùm multis reprobis
» omnibuſque adeò juſtificatis gratias traditâ à Thomiſtis notione ſuffi-
» cientes meruerit, quibus ad ſalutem pervenire poſſent: quamvis
» nemo iis benè utatur, & in acceptâ juſtitiâ perſeveret, niſi uberio-
» ribus illis & efficacibus auxiliis adjuvetur.

Hos articulos laudarunt & adoptarunt præcipui Thomiſticæ Scholæ Scriptores, qui poſt annum 1663, de materiis illis tractavere, uti Gonetus tom. 1. Clypei Theol. Thom. in Apolog. art. 8, n. 134. Contenſonus Theol. mentis & cordis lib. 8, Differt. 5, §. 1. Seraphinus Picinardus, tom. 3, de Approb. Doctrinæ S. Thomæ, lib. 2, art. 2. Jacobus à S. Dominico in Compendiaria Theol. Mor. explicat. lib. 2, cap. 3 & 11. Norbertus d'Elbecque in Theſibus de locis Theologicis defenſis montibus Hannoniæ 15 Julii 1699, edit. 2. Quibus addi poſſent non pauca alia Thomiſtarum nomina; quin imò univerſa Schola Thomiſtica in teſtimonium advocari poſſet, uti patebit omnibus Doctrinæ illius Scholæ peritis, qui eam cum dictis articulis feriò conferre voluerint. Unde & cùm Romæ à quibuſdam Thomiſticæ Doctrinæ adverſariis contrà articulos illos aliquid tentaretur ſub Innocentio XII, eorum defenſionem ſuſcepere præcipui quique Dominicanæ Familiæ Præpoſiti, atque imprimis celeberrimus Theologus Antonius Maſſoulié.

Eoſdem articulos adoptarunt, & pluries ſuis Opuſculis aut Theſibus integros inſeruerunt præcipui quique Doctores Lovanienſes, in quibus ſingulatim conſiderari meretur Martinus Steyartius Janſeniani voluminis acerrimus impugnator, qui & articulos adoptat in ipſis ſuis contra Janſenium ſcriptis, ut in reſponſione brevi ad redargutionem, quæ inter ejus Opuſcula extat.

Sed & inſuper, quod hìc præcipuum eſt, dicti articuli ter fuere oblati ſanctæ Sedi, & illius juſſu examinati. Primum, uti ſupra diximus, ſub Alexandro VII, anno 1663: iterum anno 1689, adjuncto libello ſupplice ad Alexandrum VIII, qui libellus, à verbo initiali,

Coram dictus est : ac denique sub Innocentio XII, anno 1692, memoriali in eum finem oblato à Doctore Hennebel Deputato Academiæ Lovaniensis. Non solum verò post quodlibet examen illæsi abierunt articuli, utpotè qui nullos unquam habuere accusatores præter gratiæ per se efficacis hostes, sed & satis explicitè ab Alexandro VII. approbati videntur, dum illorum occasione Brevi dato ad Gallicanos Episcopos 29 Julii 1663, gaudium suum testatus est Pontifex, quòd Theologi quos longè aliter sentire suggestum erat suæ Sanctitati, jam ad saniorem Doctrinam inducti essent : quo omninò declarare videtur Pontifex, sanam esse articulorum Doctrinam. Unde mirum non est, quòd libellus pseudonymus adversus articulos illos ex professo scriptus sub hoc titulo, *Fraus quinque articulorum* ..... *demonstrata* per Cornelium à Craneberg, à Congregatione S. Officii prohibitus fuerit 19 Martii 1692.

Non est itaque dubitandum quin & hodie sanctæ Sedi grata sit ea Doctrina de gratiâ, de libertate, de prædestinatione, quæ articulis illis continetur. Quoad alias autem controversias, quæ tamen vel omnes vel penè omnes aliquam cum his affinitatem habent, adoptamus sequentes articulos anno 1677 oblatos Innocentio XI à Doctoribus Theologis Deputatis ab Academia Lovaniensi, Francisco Van Vianen, Christiano Lupo, ex Ordine PP. Augustinianorum Scriptore eruditissimo, & Martino Steyartio : quorum articulorum ne unus quidem à sanctâ Sede improbatus fuit, dum interea adversariorum opiniones 65 ex iis quæ à dictis Deputatis Pontifici denuntiatæ fuerant, ab eodem Pontifice fuerunt proscriptæ.

ARTICULI THEOLOGICI,

Quos Theologica Facultas Almæ Universitatis Lovaniensis, Innocentio Papæ XI, per suos Deputatos, anno 1677, transmisit ac obtulit judicandos.

De Ignorantiâ, Probabilitate, & malitiæ actûs humani inadvertentiâ.

ARTICULUS PRIMUS.

» Duo innata sunt vitia originalia ; concupiscentia & naturalis igno-
» rantia.

» 2. Uti nulla concupiſcentia eſt inſuperabilis, ita nulla ejuſmodi » ignorantia eſt invincibilis.

» 3. Quippe ſicuti omnis illa per divinæ gratiæ auxilium, ita omnis » hæc per ejuſdem gratiæ lumen ſuperari poteſt.

» 4. Opera igitur noſtra naturali legi contraria, quæ ex tali igno- » rantiâ procedunt, à peccato plenè excuſari nequeunt, ne favore qui- » dem illius veriſimilitudinis aut probabilitatis.

» 5. Ad ſummum poſſet ſubindè mortalis macula dilui in venialem.

» 6. Quod ipſum tamen locum non habet in his peccatis, quæ primis » naturalis & æternæ legis principiis aut manifeſtioribus ejus præceptis » adverſantur.

» 7. Uti de peccatis carnalibus dilucidè docet S. Aug. Expoſit. in- » choata in Epiſt. ad Rom. ea, ne in ipſis quidem pueris & adoleſcen- » tibus, à mortali malitiâ expurgari per ignorantiam.

» 8. Si autem actum legi æternæ & naturali contrarium nunquam » plenè excuſet iſtius legis ignorantia, multò minus ſimplex inadver- » tentia, ſeu non reflexio ad malitiam.

De Virtutibus Theologicis.

ARTICULUS PRIMUS.

» Fundamentale ac primarium legis æternæ Mandatum eſt: diliges » Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum ſicut te- » ipſum.

» 2. Vocem *caritas* tametſi aliqui Scholaſtici accipiant pro ſola illa » dilectione, quæ eſt noſtra cum eo per peccatorum remiſſionem ami- » citia, S. Auguſtinus & alii Patres eam ſumere ſolent pro quavis ſu- » premi boni caſtâ propter ſe dilectione: *Quaſi vero* (inquit Aug.) » *aliud ſit bona voluntas quàm caritas.*

» 3. Hinc idem S. Doctor diſtinguit caritatem natam, nutritam, » adultam, robuſtam, perfectam; & hanc duplicem, aliam præſentis, » aliam futuræ vitæ: quæ diſtinctio frequenter placet etiam Sancto » Thomæ.

» 4. Itaque caritas & cupiditas generatim ſumpta non ſunt aliud » quàm bona & mala voluntas: Sunt bona & mala radix, quarum hæc » ſolos malos, illa proferre poſſit ſolos bonos fructus.

» 5. Omne opus, ut plenè bonum sit, & ne venialiter quidem in » eo delinquatur, debet ex tali caritate procedere, ac per ipsam re- » ferri in Dominum Deum: *nec* enim teste Augustino, *fructus est bonus,* » *qui de radice caritatis non surgit.*

» 6. Attamen ista relatio per caritatem perfectam fieri non debet: » sufficit eam fieri per caritatem imperfectam.

» 7. Sed neque necessaria est relatio ex caritate actuali, sive ex » caritate super quam fiat actualis reflectio.

» 8. Hæc namque continua in operibus nostris reflectio est multis » hujus vitæ distractionibus impossibilis.

» 9. Sufficit ergo quod opera nostra per caritatem virtualem in » Deum referantur.

» 10. Continua virtualis dilectio versari debet non solum circa Deum, » sed etiam circa proximum. Absit ut Christiana justitia contenta » sit hunc solummodò non odisse, aut illi sola externa impendere » officia.

» 11. Par nobis obligatio est fidei & spei: etiam per hos obligamur » Divinæ Majestati continuò, saltem virtualiter, adhærere.

» 12. Fides debet esse assensus firmissimus. S. Clemens Alexandrinus » rectè docet firmiorem esse omni demonstratione. Quare, quicum- » que censet esse posse probabilem dumtaxat æstimationem, jam pri- » dem damnatus est in Petro Abaïlardo.

» 13. Debet esse non naturalis aut latè dicta, sed omninò super- » naturalis & innixa auctoritati Dei loquentis, per quam credantur quæ » divinitùs revelata & promissa sunt.

» 14. Ad justitiam & salutem necessaria fides debet expressè tendere » in unam Divinæ Majestatis essentiam, ac in tres personas, item in » Deum remuneratorem, etiam in Christum mediatorem. Novisse » debet ejus Incarnationem, Passionem, Mortem, Resurrectionem, &c.

» 15. Horum omnium expressa fides est necessarium justificationis me- » dium. Quicumque vel unum eorum ignorant, licet baptisati sint, » sunt ex illorum numero de quibus ad S. Petrum Alexandrinum cla- » mavit olim Angelus: *Ut quid hùc jactatis vacua marsupia?*

» 16. Hinc Episcopi, Presbiteri, Curati, aliique animarum directo- » res, rigidissimè obligantur fidelem populum de iis omnibus plenè » instruere: quod præceptum meritò innovavit Synodus Tridentina.

De Juramento, Mendacio, Homicidio, Luxuriâ, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

» Sic verbis utendum est, ut id quod dicitur, consideratis simul cir-
» cumstantiis quas obviè possit audiens intelligere, sit conforme menti
» loquentis.

» 2. Si aliter fiat cum juramento, perjurium est; si citrà juramen-
» tum, mendacium: quorum neutrum ullâ utilitate, aut necessitate
» excusari potest.

» 3. Non dedit Dominus vitæ & necis homini privato potestatem,
» ut res suas temporales, aut honorem, imò pudicitiam, cum invasoris
» cæde tueatur.

» 4. Aliqui affirmant, injustum vitæ aggressorem posse occidi, ali-
» qui negant : Hi S. Augustinum, illi S. Thomam sibi favere arbi-
» trantur.

» 5. Circa luxuriam specialiter docet, post S. Augustinum, S. Tho-
» mam, & alios Patres ac Doctores, actum conjugii, ut omni de-
» fectu veniali careat, exerceri debere, vel generandæ prolis gratiâ
» quæ deindè Christo regeneretur, vel ut debito conjugalis justitiæ
» satisfiat.

De Contritione, Confessione, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

» Frequens Confessio & Communio, dum rectè fiunt, plurimùm
» laudandæ sunt & fructuosæ.

» 2. Venialium etiam peccatorum, licet citrà culpam taceri &
» multis aliis remediis expiari possint, frequens Confessio, rectè ac
» utiliter fit & citrà omnem præsumptionem.

» 3. Servilis gehennarum metus nequaquam in substantiâ suâ malus
» est, sed bonus & utilis : attamen ipsi soli insistens attritio, etiam
» cum Sacramento, non sufficit ad justificationem; quia ad accipien-
» dam hanc gratiam oportet credere, sperare, ac Deum propter se
» diligere.

» 4. Vera attritio debet esse dolor animi ac detestatio de peccato
» commisso, cum proposito non peccandi de cætero, excludens vo-

» luntatem peccandi. Attamen non debet includere perfectam carita-
» tem, quæ hominem Deo reconciliet, priùs quàm hoc Sacramentum
» actu suscipiatur.

» 5. Nihilominus esse debet, licet imperfecta, tamen vera Dei
» caritas, quâ pœnitens Dominum Deum tanquam omnis justitiæ
» fontem diligat, ideoque peccata sua detestetur & oderit. Eam aliqui
» appellant caritatem affectûs super omnia.

» 6. Pœnitens Confessario circa priorem, inveteratam præsertim,
» peccandi consuetudinem, ex conducentibus ad ejus medelam rationi-
» bus interroganti, debet obedire.

» 7. Etiam exprimendæ sunt circumstantiæ intra eandem speciem
» notabiliter aggravantes.

» 8. Absolutionis denegatio aut dilatio quandoque est necessaria;
» quandoque utilis, quandoque perniciosa. Quare Confessario non
» solum scientia est necessaria, sed etiam prudentia. A Domino Deo
» gratiam postulare debet discernendorum spirituum.

» 9. Dicta dilatio aut negatio, dum est dumtaxat utilis, non potest
» exerceri in pœnitentem invitum.

» 10. Causæ quæ ipsam faciant necessariam, sunt præsertim tres.
» Prima, est ignorantia necessariorum articulorum fidei. 2ª. Defectus
» dispositionis, puta Contritionis. Et 3ª. Proxima peccandi occasio,
» quæ vel ex natura rei, vel ex qualitate personæ est talis.

11. Aliquot duarum postremarum exempla adducit in suâ Romanâ
Synodo Gregorius VII. « Falsas Pœnitentias dicimus, quæ non secun-
» dum auctoritatem SS. Patrum pro qualitate criminum imponuntur.
» Ideoque quicumque miles & negotiator vel alicui officio deditus,
» quod sine peccato exerceri non posset, si culpis gravioribus irretitus
» ad Pœnitentiam venerit, vel qui bona alterius injustè detinet, vel
» qui odium in corde gerit, recognoscat se veram Pœnitentiam non
» posse peragere, per quam ad æternam vitam valeat pervenire, nisi
» arma deponat, ulteriusque non ferat, nisi consilio Religiosorum Epis-
» coporum pro defendenda justitia; vel negotium derelinquat; vel
» officium deserat, & odium ex corde dimittat, bonaque quæ injustè
» abstulit, restituat. Ne tamen desperet, interim quidquid boni facere
» poterit, hortamur ut faciat, ut omnipotens Deus cor illius illustret
» ad Pœnitentiam.

» 12. Confessarius obligatur pro qualitate criminum & Pœnitentium » facultate salutares & convenientes injungere satisfactiones. Qui in- » dulgentiùs agit, & levissima quædam opera injungit pro gravissimis » delictis communicat peccatis alienis.

» 13. Istius modi salutares Pœnitentias peccator acceptare, & ad- » implere tenetur.

» 14. Graviorum delictorum pœnitentiam ante absolutionem explere, » est ex variis causis sanctissimum. Istius tamen moris necessitatem » jampridem abstulit materna Ecclesiæ clementia, nec videtur redu- » cenda, nisi sic Ecclesiæ Romanæ videretur.

Si quid verò adhuc superest controversiarum, quod in prædictis articulis non occurrat, id exprimitur in celeberrimis duodecim Articulis qui ab Eminentissimo Cardinali Noallio ad Apostolicam Sedem missi, & Romæ diligenter examinati fuerunt : quique non modo nullâ sanctæ Sedis censurâ affecti sunt, sed insuper Benedicto Papæ XIII adeo placuerunt, ut Pontificem optimum ad eorum positivam & publicam approbationem propensissimum fuisse omnis tunc Europa didicerit. Proindè confidimus SS. D. N. Benedicto XIV non ingratum fore, si & illos Articulos hîc inseramus & adoptemus. Continent illi quidem nonnulla quæ etiam in præinsertis articulis expressa sunt; sed malumus bis eadem dicere, quàm aliquid resecando malevolis occasionem suspicionum præbere.

DUODECIM ARTICULI.

ARTICULUS PRIMUS.

» Post Adæ peccatum, nemo deinceps veram justitiam aut salutem » æternam adipisci potuit, absque Mediatoris & Redemptoris fide, » modò magis modò minus explicita seu distincta, pro varietate tem- » porum & personarum.

» 2. Lex Moysis vi propriâ necessariam ad implenda Dei præcepta » gratiam non conferebat.

» 3. Absolutæ Dei voluntati nemo resistit.

» 4. Ut in statu naturæ lapsæ liberum hominis arbitrium peccare » aut mereri censeatur, non requiritur æqualis ad bonum & malum » facilitas, aut æqualis utrimque propensio, nec æquales in voluntate » vires requiruntur.

» 5. Cœcis & obduratis omnem gratiam interiorem aliquando sub-
» trahi in pœnam præcedentium peccatorum, multi & celebres Theo-
» logi, sine erroris periculo, propugnant. Qui autem omni gratiâ des-
» tituti gravia peccata contraherent, coram Deo reos non nemo dicere
» audeat.

» 6. Præcipuum Religionis caput est divinum mandatum de dilec-
» tione Dei, à cæteris præceptis distinctum.

» 7. Omnium nostrarum actionum ad Deum directio, res est præ-
» cepti, non consilii tantùm: nec sufficit si tendunt solum interpre-
» tativè ad Deum.

» 8. Qui Deum ignorans, vel de Deo actu non cogitans, vel ex-
» pressè ad malitiam peccati non advertens graviter peccat, Deum
» offendit.

» 9. Tutam salutis viam minimè sectantur, qui in Sacramento Pœni-
» tentiæ non requirunt eam Dei dilectionem, quam ad justificationem
» in Baptismo ab adultis exigunt Concilium Arausicanum secundum &
» Concilium Tridentinum.

» 10. Evangelicis præceptis & Ecclesiæ Regulis consentanea est
» praxis, quâ differtur absolutionis Beneficium Pœnitentibus gravissi-
» morum aut publicorum scelerum reis; vel iis qui in peccati lethalis
» consuetudine, aut occasione proxima versantur, vel iis qui inimici-
» tias deponere, ablata proximo suo bona vel famam honoremve res-
» tituere, scandala reparare renuunt, aut suâ culpâ procrastinant; vel
» qui sinceræ conversionis animi dubia exhibent signa; vel iis qui Mys-
» teria Fidei aut Christianæ vitæ præcepta addiscere negligunt; vel
» generatim omnibus quos non sicut oportet præparatos prudens Con-
» fessarius judicaverit.

» 11. Scripturæ Sacræ lectio per se quidem utilis est, sed omnibus
» & singulis hominibus necessaria non est ad salutem. Nec unicuique
» licet scripturas pro suo arbitrio aut ex privato spiritu interpretari,
» aut eas legere absque debitâ Pastoribus reverentiâ & obedientiâ, aut
» sine sincerâ animi submissione erga Ecclesiam, cujus est de vero sensu
» & interpretatione Scripturarum judicare.

» 12. Si qua excommunicatio manifestè prohibeat veræ virtutis ac-
» tum, aut à vero præcepto avertat, injusta simul ac invalida censenda
» est juxta Ecclesiæ Decreta. »

Cùm ergo omnes illi Articuli, quos huic Memoriali inferuimus & adoptavimus, à fancta Sede diligenter examinati fuerint, ac ne unus quidem illorum fuerit ab eâdem Sede condemnatus vel reprobatus; cùmque contineant quæftiones omnes de quibus præcipuè controverfia fervet inter Catholicos; confidimus apud æquos judices, ac præfertim apud Sedem Apoftolicam, per hanc apertiffimam mentis noftræ declarationem diffipandas fore omnes fufpicionum nebulas, fi quæ tamen illic offufæ fuerint integritati Fidei & Doctrinæ noftræ. Præfertim cùm liberè audeamus provocare quoflibet adverfarios, ut oftendant nos quidquam docuiffe aut docere quod vel uni dictorum articulorum fit contrarium. Quod fi fortè, nonobftante tam apertâ Declaratione, in aliquo Doctrinæ Articulo apud fanctam Sedem clanculùm accufemur aut fufpecti reddamur, fuppliciter rogamus ut Sanctitas fua id nobis jubeat fignificari atque explicari. Omninò fperamus nos illud tam dilucidè expofituros, ut nulla prorfùs ambiguitas fupereffe poffit.

Sicuti autem follicitè cavemus, non modò ne ulli adhæreamus opinioni quæ contraria fit alicui definitioni Ecclefiæ Catholicæ aut Fidei profeffioni, fed etiam ut ex illis fententiis quæ inter Catholicos controvertuntur, eas fequamur quæ perpetuæ Traditioni Ecclefiæ videntur conformiores; ita non minus ftudemus fervandæ Unitati Spiritûs in vinculo pacis. Hinc etfi in Articulis quos adoptamus, non pauci fint qui à multis Theologis impugnantur, non pauci quos exiftimamus ad integritatem Doctrinæ Catholicæ haud levis momenti effe, & ad falutem animarum plurimùm conferre; abfit tamen ut eos qui contrarias opiniones tuentur, vel ab Ecclefiæ Communione alienos cenfeamus, quamdiu Ecclefia controverfias illas fupremâ autoritate fuâ non determinavit; abfit & multo magis ut condemnemus eos qui de illorum Articulorum quibufdam quoad verba potius diffentiunt quàm quoad fenfum. Atque ut paucis omnia complectamur, omnem Doctrinam quam Ecclefia Romano-Catholica tenet, tenemus; omnem quam illa damnat, damnamus, omnem quam tolerat, toleramus.

ACTA ET DECRETA
Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS SECUNDA.

De variis erroribus circa Fidem & Mores à Synodo damnatis.

REQUISITIO GENERALIS

D. Procuratoris Sanctæ Synodi, ac primùm circa errores libelli inscripti : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c.

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

ADMONET nos Sanctus Petrus, *quemadmodum fuerint pseudo-Prophetæ in populo Israël, ita futuros in nobis Doctores mendaces qui introducent sectas perditionis.* (1) Hanc formidandam vidit quælibet ætas impletam prædictionem. Ecclesia ab Apostolis ad nos usque semper habuit Fidei, morum, ac disciplinæ impugnandos hostes; & hæc prælia omni ævo renovata, in quibus juxtà Christi promissa semper Victrix fuit, ac semper erit, ad finem usque temporum perdurabunt. Si hæc scandala permittit Deus, non deserit suos; imo ex ipsis tentationibus magis elucet eorum fides. Ubi nefandi illi errorum fabricatores insidias suas in ruinam animarum struunt, Deus ipsis semper opponit Pastores ac *Doctores, quos dedit ad consummationem Sanctorum, in ædificationem Corporis Christi, ut Fideles non circumferantur omni vento Doctrinæ, in nequitiâ hominum, in astutiâ ad circumventionem erroris* (2). In hoc igitur versatur Pastorum officium, *ut permanentes in sanis Sermonibus Domini Nostri Jesu Christi* nihil doceant *nisi quæ didicerunt & credita sunt sibi* (3), & oves suas deterreant *à falsis Prophetis qui veniunt in vestimentis ovium*,

(1) 2. Pet. 2. 1.
(2) Ad Eph. IV. 11. 12. & 14.
(3) 1. Tim. 6. 3.

intrinsecùs autem sunt lupi rapaces (1), id est, qui veritatis vultum mentiti, nonnihil moliuntur, ut incautos à Christo, qui est æterna veritas, abducant, eosque spiritibus erroris ac mendacii tradant. Itaque ut omnes impleatis Pastoralis Officii partes, nihil prætermittendum est vobis ut in Ecclesiis quibus præestis Catholica fides quam profitentur integra servetur, & vel minima zizaniorum vestigia quæ inimicus homo disseminare studet tollantur.

Inter hæc gravissima quæ lugemus mala, hinc sacri conventûs animadversionem provocant cujusdam alienigenæ apud nos degentis errores, quibus Ecclesiæ Batavæ integritatem maculare tentavit : Illinc Harduini ac Berruyerii è Jesuitarum Societate falsæ Scripturarum interpretationes, hæreses ac blasphemiæ ; nec-non & Pichonii ex eâdem familiâ oriundi circà dispositiones ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ requisitas, molliores ac perniciosæ regulæ ; aliorumque Casuistarum laxa nefandaque principia, ad nihil aliud, tùm in Ecclesiâ tùm in Republicâ, nisi ad morum tranquillitatisque publicæ subversionem spectantia.

Ut autem in tantâ rerum copiâ ordinatè procedamus, denuntiationem nostram exordiri juvat brevissimâ errorum expositione illius alienigenæ, qui dùm se profitetur esse ex nobis, de multis tamen contra quæ sentimus, temerè effutire ausus est in libro cui titulus est : « Précis » d'un Acte de dénonciation solemnelle faite à l'Eglise, 1°. D'une » multitude de Bulles, de Brefs, &c. des Evêques de Rome, lesquels » renversent la Religion & les Loix divines & humaines : 2°. Des » Evêques de Rome eux-mêmes & de leur Cour, comme auteurs des » maux & des scandales qui désolent tout dans le troupeau du Sei» gneur, dans le Temple & dans le Sanctuaire : » Id est, *compendium actûs quo solemniter ad Ecclesiæ universalis Tribunal deferuntur*, 1°. *Magna multitudo Bullarum, Brevium, &c. Episcoporum Romæ, quæ Religionem & jura tùm divina tùm humana convellunt :* 2°. *Ipsimet Episcopi Romæ non nec Romana Curia, tanquam malorum & scandalorum auctores quæ omnia devastant, sive in grege Domini, sive in Templo & Sanctuario* (2).

Pestilentis hujus operis auctor in Præloquio sic admonet (3): « J'ai

(1) 2. Tim. IV. 14. Math. VII. 15.
(2) P. 1.
(3) P. 6. 7.

» fait un acte en forme, par lequel je dénonce solemnellement à l'E-
» glise les Papes, leur Cour, leurs suppôts & leurs attentats : mais
» comme je ne publierai peut-être pas sitôt ledit Acte, & que d'ail-
» leurs les maux croissent chaque jour avec rapidité, à la faveur du
» silence & de l'inaction dans lesquels tout le monde reste enseveli
» comme dans un sommeil léthargique..... Je déclare que le précis
» très-court que je vais faire de mon Acte, doit passer lui-même pour
» une dénonciation juste, véritable & solemnelle, que je fais à l'Eglise
» universelle, de tous les maux que j'y exprime, & de tous ceux que
» je ne fais qu'indiquer, & de tous les Auteurs de tous ces maux & de
tous leurs fauteurs. Id est : *actum formulis omnibus instructum excudi, quo ad Ecclesiam solemniter defero Romanos Pontifices, eorumque Curiam, fautores ac facinora. Quia verò non citò hunc denuntiationis actum fortè in lucem proferam, & omnibus quasi in lethargiâ jacentibus, magis ac magis prolabitur malorum lues, admoneo istud brevissimum actus mei compendium, ipsummet habendum esse ut denuntiationem ad Ecclesiam justam, veram & solemnem scandalorum omnium quæ ibi expressa aut tantùm indicata continentur.*

Si spectes totius operis formam, videas solùm quamdam rerum farraginem, nihil benè digestum, nihil uno tenore subsequens, sed hûc illûc vagantem orationem. Ut autem iis tenebris lucem aliquam inferat Auctor, ad calcem ferè cujusque paginæ dilucidationes annectere, notas notis aggerere, pluribus in locis monita dare, sæpè addere nova, digredi atque emendare necessarium duxit; undè compendium denuntiationis, quod hujus operis summa est, partem totius vigesimam vix attingit.

Verùm si libellus iste hâc solâ parte vitiosus esset, judicio publico eum permitteremus. Deploraremus tantùm hominis vanitatem qui, à nemine missus, seipsum dat tamquam Fratrum suorum lumen ac Doctorem, dùm sola ejus scribendi ratio legentibus perpetuam incertitudinem parit & obscuritatem. Non parva hæc vitia, sed sunt multò majora; totus enim libellus impotentis animi furiis ardet, totus sophismatibus, contumeliosis aut malignis dictis, factis adulteratis, mendacibus Scripturarum, Conciliorum, Patrum interpretationibus, denique & erroribus hæresibusque scatet. Si quæ vitia coarguit, quam longè abest ab illâ modestiâ exhibendâ, quàm Pastoribus commendat Apostolus!

Asperioribus verbis & effrenâ protervitate in ea semper desævit, ita ut ad acerbandos animos accommodatior, quàm ad eosdem in viam veritatis revocandos videatur. Denique Auctor adeò errore captus est, ut portentosa sua somnia inauditâ audaciâ proferat. Quidquid fatur evidentissimum, demonstratum, sole clarius esse clamitat: ubi principium aliquod falsum in medium projecit, ad illud tamquam ad fontem luminis indesinenter mittit.

Verùm raptim persequamur denuntiatoris hujus opinationum seriem.

Bullæ & Brevia Summorum Pontificum quæ initio sui operis ad Ecclesiam defert, versantur circa ea quæ Ecclesiam à 150 annis exagitant. Olim homo iste, nulli par, velut cæteri Catholici censuræ æquissimæ quinque Propositionum Innocenti X, Alexandri VII, &c. Constitutionibus proscriptarum, assentiebatur; hodiernâ die propositiones illas in se spectatas nihil nisi sensum catholicum exhibere vociferatur; quin etiam hos Romanos Præsules, illorumque Successores impudenter insimulat, quod doctrinam de gratiâ efficaci ac prædestinatione gratuitâ à Sancto Augustino propugnatam, suis Constitutionibus *formaliter damnaverint* (1). Frustrà Summi Pontifices, præstantissimas illas veritates, quas semper tenuit Apostolica Sedes, multimodis testimoniis, sive privatim, sive publicè in Scriptis, quorum sinceritas neminem latet, confirmarunt: iste sibi animo altè infixit Romanos Pontifices huic Doctrinæ infensos esse; ejus calumniæ cæcâ mente excipiendæ sunt, aut ab illo tela venenis infecta effugere nequeas.

Auctor ultra progressus, ad Ecclesiam universalem defert ipsosmet Summos Pontifices, eorumque curiam, fautores & facinora (2): quod propriè operis corpus totum constituit. Hic probris & contumeliis nullum modum adhibuit. Modò sævit contra titulos *Papæ*, *Summi Pontificis*, *Vicarii J. C.*, *Capitis Ecclesiæ*, *Pastoris cui tota Ecclesiæ cura commissa est* (3). Non concedit hos titulos Romanis Præsulibus, nisi sensu latissimo, qualis cæteris Episcopis convenire potest. Vocat autem eos *Despotas ac tyrannos* (4), quæ nomina ipsi videntur aptiora, ac magis consona dominationi, quam, juxtà illum, jam dudum

(1) P. 177.
(2) P. 6.
(3) P. 25. & seq.
(4) P. 11.

usurparunt Romani Pontifices. Modò magnâ vehementiâ cæremonias in electione & inauguratione Summorum Pontificum usitatas insectatur (1). Ritus per se irreprehensibiles, si rectè intelligantur, ab homine isto in nefaria scelera convertuntur (2). Modò in Cardinalium Collegium tamquam sacræ Hierarchiæ destructivum invehitur, non attendens à primâ origine Cardinales fuisse Episcopos Papæ assistentes, Presbiterosque ac Diaconos Romæ Titulares, & usque ad id temporis hos titulos ab eis præferri (3). Modò ingenti sævitiâ ruit in Indulgentias Jubilæi & cæteras ejusmodi Romæ concessas, & in plurimas quæ ibi contorquentur excommunicationes. (4) Qui æquo animo esset Theologus, saltem non prætermisisset Summos ipsos Pontifices conquestos esse quod pluries his de rebus abusus in Curiam Romanam irreperent; complures Pontifices seriò operam dedisse, ut hos abusus emendarent, eosque, ubi de his agebatur quæstionibus, sanæ ac luculentæ Concilii Tridentini Doctrinæ standum esse, semper voluisse. Idem Theologus inter hæc quæ ad fidem pertinent & illa quæ disputationibus Scholarum relinquuntur; inter hæc quæ formam tantùm spectant, & illa quæ ad verbum observanda sunt, discrimen posuisset, & scrupulos suos ac querimonias objecisset eâ modestiâ quæ pacis & unitatis amicum decet, non eâ feritate quæ immanem accusatorem sapit.

Verùm intra hos criminationis fines non se continet Denuntiator. Totam schismatis Græcorum culpam in Summos Pontifices conjicit (5). Quem si audias, *Ecclesia Græca semper amore pacis flagravit; & ipsi sunt Præsules Romani à quibus non tantùm inter utramque Ecclesiam* (*Græcam scilicet & Latinam*) *exorta est discordia, sed etiam interpositi obices quibus perfecta, quæ deberet inter eas esse, Communio submovetur* (6). Qui vel levem Historiæ notionem habeat, haud difficilè intelliget quàm falsa & insana sit tam insolens criminatio. Quò abripit denuntiatorem hic error! nimiâ affectione in Græcos propensus, nullatenùs ad certissima Catholicæ Doctrinæ principia attendit: eòque devenit, ut Græcos, licet

(1) P. 25 & seq.
(2) P. 57.
(3) P. 45.
(4) P. 166.
(5) P. 42.
(6) P. 46 & 42.

schismaticos,

schismaticos, verè cum Ecclesiâ Catholicâ in unum corpus coire affirmet. Ut autem tàm inaudita commenta statueret, necesse habuit nova de schismate excogitare principia. Distinguit itaque duplicis generis schismata. Prius est, cùm quis à *centro Ecclesiæ Catholicæ discedit;* illud autem centrum non est, juxta illum, Sedes Apostolica, sed *Hierarchia, fides, professio fidei, Tribunal ejusdem Ecclesiæ, & omnibus ejus Sacramentis participatio* (1). Ejusmodi schisma, solum est quo ab Ecclesia universali divellimur. Aliud schismatis genus, illud est *quod spectatur veluti factum cum quadam Ecclesiæ portione, Ecclesiam non deserendo, id est, neque illius fidem, neque professionem fidei, neque Hierarchiam, neque Tribunal, neque Sacramentis omnibus participationem abjiciendo* (2). Atqui, pergit denuntiator, Græci cùm habeant eamdem fidem, eamdem Hierarchiam, idem Tribunal, eadem Sacramenta quæ habet Ecclesia Latina, centro Ecclesiæ universalis uniuntur. Ad hanc igitur Ecclesiam pertinent. Eorum schisma, utpotè cum portione tantùm Ecclesiæ factum (3), non impedit quin Catholicæ Ecclesiæ membra sint. Hinc concludit, cùm Concilium non sit generale ubi abest ingens Ecclesiæ portio, nulla alia Concilia Œcumenica esse, quàm ea quibus adfuere Græci cum Latinis. Fatetur quidem denuntiator, schisma Græcorum, licet eos ab Ecclesia universali non segreget, scandalum tamen esse; sed id scandalum, si fidem ei adhibeas, non à Græcis qui à vero schismate *quam maximè alieni sunt* (4) proficiscitur, verùm à Romanis Pontificibus qui illud promoverunt, quique reconciliationi obstant (5), & de malis quæ ex eo nasci possunt, Deo reddituri sunt rationem (6).

Si centrum unitatis Catholicæ nihil aliud est quàm professio unius fidei, & iisdem Sacramentis participatio, ut ostendere prætendit denuntiator, quivis à Sede Apostolicâ & ab omnibus Ecclesiis quæ Summum Pontificem ut Caput visibile totius Ecclesiæ agnoscunt, separari potest, & tamen in Ecclesiâ Catholicâ permanere. Imo nullum unquam esset schisma propriè dictum inter Ecclesias quæ nullam haberent inter se communicationem, modò eandem doctrinam tenerent.

(1) P. 126.
(2) P. 130.
(3) P. 133.
(4) P. 42.
(5) P. 134.
(6) P. 42. & seq.

Eò tendunt hæc falfa principia, ut primatus jure divino Petri fucceffori denegetur. Si quis enim profiteretur S. Petrum, ejufque Succeffores à Chrifto conftitutos fuiffe, ut effent Ecclefiæ Catholicæ Caput vifibile, illifque attributam fuiffe in alios Epifcopos auctoritatem, is fanè profiteri cogeretur neminem poffe effe Catholicum, nifi hæc jura primæ Sedis agnofcat, ac proindè cum eâ communicet. Prætereà eadem principia eò fpectant, ut fummi Pontificis primatus etiam Jure Ecclefiaftico non admittatur; nam dici non poteft Ecclefiam univerfalem Romanis Præfulibus primatum tribuiffe, fi hujus Ecclefiæ portio notabilis illum primatum femper eis denegaffet, ac etiam nunc denegaret.

Et reverà hanc falfam Doctrinam, confequenter ad fua de fchifmate principia, pleno ore tradit denuntiator. Ut invidiam concitet in Sedem Apoftolicam cujus molitur excidium, primùm exaggerat vitia quæ fe in Curiâ Romanâ deprehendiffe exiftimat: fummos Pontifices ut tyrannos, ufurpatores Ecclefiæque hoftes exhibet, eòque recidit is calumniarum fragor, ut, ad fervandam fictitiam Græcorum Catholicitatem, Primatum Romani Pontificis neget tum divino, tum ecclefiaftico jure. Quæ res illi tàm cordi eft ut perpetuò dictitet *nullo Scripturarum textu probari poffe, S. Petrum habuiffe primatum ac fuperioritatem fupra cæteros Apoftolos:* (1) *Romanum Epifcopum, quemadmodum alii Præfules, Epifcopum effe particularem, nullamque habere Jurifdictionem, nullam fuperioritatem jure five divino, five ecclefiaftico* (2) *fupra cæteros Epifcopos;* (3) *uno verbo Romanum Epifcopum nihil poteftatis habere, nihil Jurifdictionis, nihil honoris, quod non habeat fimul & in eodem gradu quivis Epifcopus.* (4)

Attamen quifquis facræ Traditionis monumenta perlegit inficiari non poteft, Concilia & SS. Patres primatum Romani Pontificis tanquam Petri fuccefforis, & quidem jure divino, fuo teftimonio confirmaffe, hancque Doctrinam ab Apoftolis in Ecclefiâ femper & ubique receptam & prædicatam fuiffe. Hic confenfus omnium fæculorum æquitatis ac veritatis amicum moviffet; fed denuntiator qui nullâ aliâ re quàm fui ingenii deliramento ducitur, nedùm regulæ fefe accommodet, eam

(1) P. 75. 80.
(2) Pluribus in locis denuntiator docet Jure ecclefiaftico primatum honoris habere Summos Pontifices; fic fæpe in fuo Compendio contra feipfum pugnat prout furore magis aut minus in Sedem Apoftolicam actus eft; fed Primatum honoris & jurifdictionis Jure divino in toto opere conftanter negat.
(3) P. 92.
(4) P. 86.

è contrario ad ſua principia inflectere non veretur : Patres ad arbitrium ſuum explanat, alioſque opponere aliis conatur ; ſed cùm videat hinc facilè expugnari poſſe, nullum modum ſervat, docetque conſenſum unanimem aut ferè unanimem SS. Patrum circa aliquod Doctrinæ caput certam non eſſe regulam ; ut autem latior campus adhuc ſibi pateat, idem aſſerit *de quâvis Doctrinâ generatim receptâ, & ſine ullâ reclamatione, in Eccleſiâ diſperſâ* (1), quamvis hæc Doctrina tanquam ad revelationem ſpectans prædicetur. Denique ut magis ac magis illud erroris ædificium conſolidet, ſtatuit huic doctrinæ tantum ut articulo fidei adhærere nos teneri, quæ ut talis ab Eccleſiâ definita eſt : Eccleſiam verò nihil definire niſi in Conciliis Œcumenicis.

His principiis velut armatus denuntiator, nihil reformidat, neque objecta, neque SS. Patrum textus, neque teſtimonia, ſive antiqua ſive nova quibus aſſeritur ſummi Pontificis primatus jure divino. Nam ſeptem prima Concilia generalia tantum admittit quibus adfuere Græci. Vult aliundè, ut modò dicebamus, nos ea dumtaxat credere teneri dogmata quæ ab Eccleſia definita ſunt, Eccleſiamque nulla dogmata definire, niſi in ejuſmodi Conciliis : cùm autem ſeptem prima Concilia generalia nihil de primatu ſummi Pontificis jure divino definierint, quia hæc quæſtio in diſputationem nondum venerat, ſequitur, & ipſe denuntiator expreſſis terminis aſſerit, hanc doctrinam tanquam *dubiam* & incertam habendam eſſe, licet teſtimoniis SS. Patrum atque Eccleſiæ diſperſæ documentis confirmetur.

Sic vulgò longiùs quàm primùm exiſtimabant, rapiuntur quicumque Doctrinâ Catholicâ tantiſper aberrant. Omnia Chriſtianæ Religionis dogmata, tanquam ejuſdem corporis membra, indiviſè connectuntur. Si unum divellas, abrumpitur traditionis catena, atque invitus, ni pedem referre audeas, ex errore in errorem præceps ruas.

Denique denuntiator, poſtquam omne acerbitatis ſuæ in ſummos Pontifices virus evomuit, impotenter aggreditur Epiſcopos, ita ut abſque injuriâ annumerari poſſit iis hominibus, de quibus ait ſanctus Juda, *dominationem ſpernunt, Majeſtatem autem blaſphemant.* (2) Nullâ re magis irritatur contrà primos Paſtores, quàm quod, ut ait, in Præſ-

(1) P. 83.
(2) Jud. 8.

Eiteros *dominationem exercent*, (1) quam dominationem atris depingit coloribus.

Verùm etsi in Ecclesiâ reperirentur Episcopi quales exhibet, cùm malis quæ tam deploranda illi videbantur mederi non posset, quid ei reliquum esset, nisi, servatâ Episcopis debitâ reverentiâ, gemitus edere, omnibusque votis exoptare ut hos abusus reformaret Ecclesia. At denuntiator qui semper ad extrema descendit, nedum mala quæ sibi fingit in Ecclesiâ versari, deflere satis habeat, erumpit in ipsam Episcoporum auctoritatem. Cum hæretico Aërio contendit *Episcopatum non esse institutionis divinæ, ac Christum nullum inter eos quos Sacerdotes instituit discrimen posuisse, ita ut Episcopi & Præsbiteri, omnes & singuli, Sacerdotii plenitudinem integram, solidam, totam ac prorsus individuam possideant* (2).

Itaque ex denuntiatore, Christus, sacrum Ministerium instituendo, voluit in Ecclesiâ perfectam esse Anarchiam. Papa, Episcopi & Presbiteri, si tantùm jus divinum spectetur, omninò pares sunt, sive quoad caracterem, sive quoad dignitatem & jurisdictionem. Si hodie, ut omnibus retrò sæculis, variis auctoritatis gradibus Sacerdotes distinguntur, id oritur, juxta eumdem denuntiatorem, ex institutione merè humanâ quæ pro variis temporibus mutari potest, quamque, si posset, ipse exinaniret.

Hi sunt præcipui errores quos in opere inscripto: *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. annotavimus. Auctor inficias ire non potest errores illos quos *veritates* appellat, ab omni Ecclesiâ Catholicâ repudiari; sed ille non solum consentione illâ Pastorum & populorum qui primatum Petri Successoris jure divino agnoscunt, &c. non motus est: verum etiam eâ ipsâ adductus ut ad Ecclesiam illos omnes deferat tamquam fautores facinorum quæ ementitè summis Pontificibus exprobrat; scilicet quâdam vertigine perculsus, Ecclesiam ad Ecclesiam defert. Id, credo, sufficeret ut contra tot errores & calumnias, Fideles premunirentur; at denuntiatoris in dicendo audacia, sophismata quibus totum ejus opus refertum est, facta falsò exposita, textus depravati aut ad arbitrium contorti, quosdam qui non satis à novitate præcavent, decipere fortasse possent.

Quapropter planè necessarium existimavimus, ut pericula quæ Fide-

(1) P. 150.
(2) P. 145.

libus imminent, avertantur, & sacrum fidei depositum integrum servetur, deferre ad hanc sanctam Synodum opus illud erroribus & fallaciis scatens : & requirere ut perversa quæ in eo continetur doctrina, censurâ solemni notetur.

Aliud etiam addere necessarium ducimus, nempè denuntiatorem his præteritis diebus misisse ad nos circularem Epistolam typis impressam, quam misit quoque ad omnes Pastores nobis adhærentes. In hâc Epistolâ quæ præcipuè videtur scripta ut concitet inter sanctæ Synodi membra discordiam, omnes errores quos ad vos modò denuntiavimus, confirmat, iisque novos adjicere non veretur, asserendo *professionem fidei nihil continere debere nisi veritates fidei revelatas & contentas ad Litteram in scripturâ :* (1) *omnem traditionem circà Doctrinam quæ non est scripta in libris sanctis, non posse vocari Traditionem Evangelicam, nec Traditionem Apostolicam :* (2) *Concilium Tridentinum* (quod contrarium definivit), *posuisse inter dogmata fidei res oppositas Scripturis à Spiritu Sancto inspiratis, &c.* (3) Scilitet denuntiator absolutè rejicit traditionis auctoritatem.

Hunc novum errorem Synodo deferimus, quo magis ac magis auctor ille exhibet se Ecclesiæ Catholicæ Doctrinæ adversarium.

Nota. *Auditâ requisitione generali D. Procuratoris, plures Congregationes instituit sancta Synodus ad expendendam Doctrinam operis inscripti :* Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle, *&c. Nec-non varios errores Harduini & Berruyerii, Pichonii, & recentiorum Casuistarum circa fidem & mores.*

(1) P. 98.
(2) Ibid.
(3) P. 94.

RELATIONES

*DEPUTATORUM**

PRIMÆ CONGREGATIONIS,

De Libello cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c.

RELATIO PRIMA.

De quinque Propositionibus ab Innocentio X & Alexandro VII damnatis.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

EXCUSSA, prout à Synodo mandatum fuit, ſententiâ auctoris libelli cui titulus præfigitur : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. De quinque propoſitionibus damnatis ſummorum Pontificum Innocentii X & Alexandri VII Conſtitutionibus (1), animadvertimus auctorem, temeritate inauditâ, aſſerere propoſitionum iſtarum germanum ac *naturalem ſenſum* prorſus eſſe catholicum, ſeque id poſſe *evidentiſſimè demonſtrare* (2).

* Etſi relationes Deputatorum non ab univerſâ Synodo, ſed à privatis tantùm Congregationibus elaboratæ ſint ac concinnatæ, attamen ſtatuit ſacer Conventus, ut, ad majorem Doctrinæ quam aſſeruit intelligentiam, in acta referrentur & ante unumquodque Decretum deſcriberentur.

(1) Conſtitutio Innocentii X, *Cum occaſione*, datâ die 31 Maii 1653. Conſtitutio Alexandri VII *Ad ſacram*, datâ die 16 Octob. 1656.

(2) Opus inſcriptum : *Réponſe de l'Auteur du renverſement*, &c. Illud opus denuntiatoris reperitur in eodem volumine ante opus inſcriptum : *Précis d'un acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. Item. *Renverſement de la Religion*, &c. tom. 1. p. 194. tom. 2. p. 393. & alibi.

Non idcircò denuntiatorem incusamus, quod gratiam necessitantem inducat, aut alium quemvis errorem V Propositionibus comprehensum; quamvis enim subinde locutionibus utatur minus accuratis, idem omninò ac Theologi catholici de doctrinâ gratiæ per se efficacis & prædestinationis gratuitæ sentire videtur. Verùm sibi finxit in animo, licet ipsâ evidentiâ reluctante, V Propositiones in seipsis spectatas nihil aliud quàm sanam hanc doctrinam enuntiare. Quo falso præjudicio abreptus, omnium consensu & ipsissimis etiam Propositionum vocibus impugnato, furens insectatur summos Pontifices quos exhibet velut infensissimos Ecclesiæ hostes qui ab annis centum & quinquaginta omnia experti sunt ut veram de gratiâ Christi doctrinam è medio tollerent, ac *tandem eò devenere iniquitatis & audaciæ, ut eam* ***FORMALITER*** *damnaverint* (1).

Mendaci hac insimulatione prodit denuntiator animum imperitiâ vel anticipatis opinionibus vehementer occupatum. Quem enim latet divi Augustini doctrinam de gratiâ & prædestinatione indesinenter ab Ecclesiâ Romanâ fuisse probatam? Quem latet summos Pontifices quâlibet ætate sanctissimi Doctoris contra Pelagianos & Semipelagianos volumina iis indixisse qui circà tanti momenti quæstiones Catholicum dogma addiscere cupiebant? Fatemur quidem, desinente sæculo decimo sexto, hæc documenta ipso in Ecclesiæ gremio impugnata fuisse. Attamen quidquid moliti fuerint adversarii, doctrinam de gratiâ per se efficaci & prædestinatione gratuitâ in Catholicis Scholis, ab his etiam temporibus, traditam videmus; nec obstitit unquam Ecclesia Romana, quinimò laudavit. Hanc saluberrimam doctrinam Constitutionibus Innocentii X & Alexandri VII adeo non intendit *damnare* sancta Sedes Apostolica, multò minus ***FORMALITER*** *damnare*, quemadmodum asseruit denuntiator, ut etiam memorati Pontifices palam declaraverint, Doctrinæ Christianæ capita de gratiâ & prædestinatione ab Augustino tradita & defensa, à se ne minimum quidem attentata fuisse, eaque apertè vocaverint *inconcussa, tutissimaque dogmata* (2).

Norunt omnes hæc Apostolicæ Sedis testimonia. Norunt etiam summos Pontifices post Constitutionem *Unigenitus*, quam objicit denuntiator, nunquam ab eâdem cessisse doctrinâ. Hic temerarius auctor dam-

(1) Précis d'un acte de dénonciation solemnelle, p. 176. 177.
(2) Brev. *Litteras* Alexandri VII ad Doctores Lovanienses. 7. Aug. 1660.

nat tanquam insufficiens quidquid in hoc negotio, ut hæ veritates in tuto servarentur, verè filialiter suo loco & tempore tùm in Episcopali, tùm in quocunque Clericali Ordine actum fuerit. Quod ad nostras verò attinet Ecclesias, satis abundè constat nos his vestigiis inhærentes in talibus nec sanctæ Sedi, nec universali Ecclesiæ, nec præsertim ipsi unquam veritati aut Christianæ sinceritati defuisse. Sed nùm ideò impediri possumus quin hominis pervicacem retundamus temeritatem, dum ait *summos Pontifices tandem eò devenisse iniquitatis & audaciæ*, ut doctrinam de gratiâ per se efficaci ac prædestinatione gratuitâ *FORMALITER damnaverint?*

Quid enim validiùs Benedicti XIII testimonio nostrâ hac ætate prolato, quid luculentiùs? In Brevi *Demissas preces* (1), & in Bullâ *Pretiosus* (2) manifestè declarat sanctissimus Pontifex, *sententias de gratiâ per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuitâ prædestinatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum à sanctis Doctoribus Augustino & Thomâ* sancitas, *verbo Dei, summorumque Pontificum & Conciliorum Decretis & Patrum dictis consonas esse* (3); ac *sub divini interminatione judicii, iterumque sub canonicis pœnis, omnibus & singulis Christi fidelibus* mandat, *ne* hanc certissimam *doctrinam ullatenùs dicto vel scripto contumeliosè impetant* (4). Verba sole clariora, quæ non indigent commentariis illustrari.

Clemens XII & Benedictus XIV eandem doctrinam nunquam ab Apostolicâ Sede *reprobatam* ac *damnatam* fuisse (5) disertis verbis enuntiant; quodque insigniùs est, eam ne dum proscripserint doctissimi Pontifices, aut ejus infregerint auctoritatem, è contrariò ipsam, Antecessorum exemplo, laudibus innumeris adornarunt. Bulla *Verbo Dei scripto* (6), & Brevia *Apostolicæ Providentiæ* (7), & *dum præterito* (8) id evidenter demonstrant.

Quî posset denuntiator, renitentibus tam claris testimoniis, summos Pontifices accusare quod doctrinam de gratiâ per se & ab intrinseco

(1) Brev. *Demissas preces* Benedicti XIII. 6. Nov. 1724.
(2) Bull. *Pretiosus* Benedicti XIII. 26. Aug. 1727.
(3) Brev. *Demissas preces*. supra.
(4) Bull. *Pretiosus*. supra.
(5) Brev. *Apostolicæ Providentiæ* Clementis XII. 2. Octob. 1733. Brev. *Dum præterito* Benedicti XIV. 31. Jul. 1748.
(6) Bulla *Verbo Dei scripto* Clementis XII. 28. Aug. 1733.
(7) Brev. *Apostolicæ Providentiæ*. supra.
(8) Brev. *Dum præterito*. supra.

efficaci,

efficaci ac de prædeſtinatione gratuitâ *FORMALITER damnaverint?* Sin ei haud ſatis eſſet, quin Româ ad nos uſque delata ſcripta perſpiceret? Ex his, ſicut ex cæterarum regionum, quæ Catholico nomine gloriantur, teſtimoniis, pro certo habuiſſet has pretioſiſſimas veritates Italicis in ſcholis vulgò edoceri, conſignari in theſibus, & in libris Theologicis publicâ auctoritate comprobatis, nec-non omnimodè Sedis Apoſtolicæ tutelâ fulciri. Ipſum tunc conviciorum quæ tam impudenter evomit, profectò puderet. Si votis expetiiſſet tantummodo inſulſus auctor ab Eccleſiâ procul amandari doctrinam Auguſtinianæ diſſentaneam, adeo ut Paſtores hanc heſternam nullomodo tolerarent novitatem, tali ejus ſtudio toto pectore plauderemus. At in ſummos Pontifices, denuntiatoris more, debacchari, eoſdemque toti Eccleſiæ quaſi juratiſſimos erroris patronos denuntiare, ſanè convicium eſt cunctis veritatem & juſtitiam colentibus, & unitati ſincerè addictis deteſtandum.

Itaque propoſitiones ſequentes ex opere cui titulus eſt : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. excerptas ſanctæ Synodo deferimus.

I.

Voila ce que renferment en racourci les vérités de la grace (efficace par elle-même) & de la prédeſtination (gratuite). Ce ſont-là les vérités que Dieu ordonne de publier de race en race... Cependant ce ſont ces mêmes vérités que les Evêques de Rome défendent, ſous les punitions les plus terribles, d'annoncer, d'enſeigner & de publier ſous quelque prétexte que ce ſoit. Page 176.

I.

En compendium veritatum de gratiâ (per ſe efficaci) ac de prædeſtinatione (gratuitâ). Hæ ſunt veritates quas Deus omnibus & ſingulis generationibus pervulgari mandavit.... attamen Epiſcopi Romani prohibent, pœnâ graviſſimâ conſtitutâ, ne quis ſub quovis prætextu has ipſiſſimas veritates annuntiet, doceat vel prædicet.

II.

Les Evêques de Rome, par un progrès de hardieſſe & d'iniquité, en (ſont) venus juſqu'au point de les condamner FORMELLEMENT (ces vérités de la grace & de la prédeſtination). P. 176, 177.

II.

Romani Pontifices eò devenerunt iniquitatis & audaciæ, ut eas (gratiæ & prædeſtinationis veritates) FORMALITER damnaverint.

Eadem reperitur doctrina in alio ejuſdem auctoris opere inſcripto : *Renverſement de la Religion & des Loix divines & humaines par toutes les Bulles & Brefs donnés depuis près de 200 ans*, &c. Pref. p. IX, XII, XV, & tom. 2. p. 412, 413, 414, 426.

DECRETUM I[um].

I.

Declarat sancta Synodus, doctrinam de *gratiâ per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuitâ prædestinatione ad gloriam sine ullâ prævisione meritorum, à sanctis Doctoribus Augustino & Thomâ* traditam, *verbo Dei, Summorumque Pontificum & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis consonam esse.* (1)

II.

Detestatur facer Conventus falsas criminationes eorum qui dicunt hanc sanam & orthodoxam de *gratiâ per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuitâ prædestinatione ad gloriam sine ullâ prævisione meritorum* doctrinam fuisse à Summis Pontificibus *formaliter damnatam.*

Itaque damnat sancta Synodus propositiones quæ sibi denuntiatæ sunt

Nempè :

I.

Voilà ce que renferment en raccourci les vérités de la grace (efficace par elle-même) & de la prédestination (gratuite). Ce sont-là les vérités que Dieu ordonne de publier de race en race..... cependant ce sont ces mêmes vérités que les Evêques de Rome défendent, sous les punitions les plus terribles, d'annoncer, d'enseigner & de publier sous quelque prétexte que ce soit.

I.

En compendium veritatum de gratiâ (per se efficaci) ac de prædestinatione (gratuitâ). Hæ sunt veritates quas Deus omnibus ac singulis generationibus pervulgari mandavit... ; attamen Episcopi Romani prohibent, pænâ gravissimâ constitutâ, ne quis sub quovis prætextu has ipsissimas veritates annuntiet, doceat, vel prædicet.

II.

Les Evêques de Rome, par un

II.

Romani Pontifices eo devenerunt

(1) Brev. *Demissas preces* Benedicti XIII.

progrès de hardiesse & d'iniquité, en (sont) venus jusqu'au point de les *condamner formellement* (ces vérités de la grace & de la prédestination). *iniquitatis & audaciæ*, *ut eas* (*gratiæ & prædestinationis veritates*) formaliter damnaverint.

Has propositiones damnat sancta Synodus, ut falsas, calumniosas, in sanctam Sedem & Summos Pontifices contumeliosas.

RELATIO II[da].

De Schismate Græcorum.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

AUCTOR operis inscripti: *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. cujus discutiendi Provinciam accepimus, probare aggreditur Græcos, qui tot ab hinc annis à nobis discesserunt, non esse Schismaticos. Quod ut consequi possit, duo in medium profert. Primò de schismate ponit principia quæ totidem sunt errores. Deinde facta profert veris Historiæ monumentis contraria. Primum ejus principium, nempè quod fides sit Communionis Ecclesiasticæ centrum, cum hæresi schisma confundit. Qui pertinaciter aberrat à fide, is præcisè non est Schismaticus, Hæreticus est. Ex secundo autem denuntiatoris principio, nefas non est à magnâ Ecclesiæ parte discedere, hoc est, licet schisma facere. Factum subjicit, Græcos nempe ab Ecclesiâ non discessisse.

I.

Horum principiorum prius jacet in paginâ 138. *Eo ipso quod*, ait auctor, *aliquis est Hæreticus*, *etiam Schismaticus est*, *quia ab unionis centro*, *quod est Ecclesiæ fides*, *digreditur. Qui autem ab eo non digreditur*, *Schismaticus esse non potest.* Atqui Græci fidem servaverunt. Ergo non possunt esse Schismatici. Absurda sanè & erroneo principio fulta argumentatio.

Duo in Ecclesiâ distinguenda sunt. 1°. Quod veram fidem teneat. 2°. Quod sit societas visibilis, cujus membra exteriori Communione coalescunt. Iisdem enim participare Sacramentis, unitatem Ministerii à Christo instituti agnoscere, iisdem adesse conventibus, iisdem legibus adstringi, se unius ejusdemque corporis membra profiteri, imprimisque simul orationibus vacare : in his exterioribus ac publicis Religionis actibus posita est Communio exterior.

Unum etiam aliud Communionem illam exteriorem præcipuè adstruit & denotat, nempè Cathedræ Petri Communione consociari. *Ego*, inquit S. Hieronimus in Epistolâ ad Damasum Romanum Pontificem, *Beatitudini vestræ, id est, Cathedræ Petri Communione consocior. Super illam petram ædificatam esse Ecclesiam scio ; & quisquis in hac domo non manducat agnum, ille profanus est.* Et sanctus Optatus ad Parmenianum: *Negare non potes, scire te in urbe Româ Petro primò Cathedram esse collatam, in quâ sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est : in quâ unâ Cathedrâ Unitas ab omnibus servaretur, ne cæteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent ; ut jam Schismaticus & peccator esset qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret* (1).

Unde Doctissimus Bossuetus in hæc Optati verba : « Absit ut sanctus » ille vir suam singulis Apostolis Cathedram fuisse negaverit ; siquidem erant mundi Principes. Attamen non habebant Cathedram, id » est, unam illam & singularem Cathedram in quâ Unitas ab omnibus » servanda est. Uni Petro propria erat illa Cathedra ; & ne quis sibi » fingat eam cum Petro ruituram esse, subjicit (Optatus) eorum no» mina qui post Petrum in hac Cathedrâ sederant. *Ergo*, inquit, *Ca» thedra unica est : Sedit prior Petrus, successit Linus*, &c. (2). »

Mutuò sibi auxiliantur unitas fidei & unitas Communionis. Longè autem sunt diversæ. Poterit quis eosdem conventus frequentare, iisdem participare Sacramentis, eundem cultum exhibere, Cathedram Petri agnoscere, & tamen de aliquibus fidei capitibus aliter ab Ecclesiâ sen-

(1) Optat. Milevit. contra Parm. *l.* 2.

(2) Bossuet tom. 5. *in*-4°. p. 459. Ce saint homme (S. Optatus loco cit.) ne veut pas nier que tous les Apôtres n'ayent eu leur Chaire, puisqu'ils étoient les maîtres du monde. Toutefois ils n'avoient pas la Chaire, dit-il, c'est-à-dire, cette Chaire unique & principale, en laquelle l'Unité doit être gardée. Elle n'appartenoit qu'à S. Pierre : & de peur qu'on ne s'imagine qu'elle devoit finir avec cet Apôtre, il rapporte tous ses Successeurs qui s'y sont assis après lui. *Ergo Cathedra unica est. Sedit prior Petrus, successit Linus*, &c.

tire. Et viciſſim eandem habere fidem poterit, & ab exteriori Communione ſeparari.

Qui Eccleſiæ Communionem abdicat, etiamſi in ejus fide perſeveret, Schiſmaticus eſt, & ex eorum numero de quibus ait Cyprianus: (1) *Qui Eccleſiæ Unitatem non tenet, nec veritatem tenet ad ſalutem.* Hoc à ſecundo Concilio generali definitum eſt: *Hæreticos* (*) *dicimus & eos qui ſe ſanam quidem fidem confiteri præ ſe ferunt: avulſi autem ſunt & abſciſſi, & adverſus Canonicos noſtros Epiſcopos Congregationem faciunt* (2).

Videas etiam plurimos in præcipuis fidei capitibus aberrare, qui Unitati Eccleſiæ firmiſſimè adhæreant. Hoc ipſum divo Cypriano contigit, qui circa collatum ab Hæreticis Baptiſmum errabat. Ita affectis hominibus, errores minoris ſunt ad ſalutem impedimenti. Cujuſmodi errore quamvis aberraverit magnus ille vir, non ideò minore ſanctitatis flore emicuit. Mirum ſanè quod tam ſimplices, tam lucidæ, tam tritæ hoc temporis veritates, denuntiatorem decretorio modo judicantem latuerint.

Veniamus nunc ad alterum quod aſtruit principium, ut Græcos Schiſmatis crimine abſolvat. « Ea pars, inquit, quæ in hoc caſu ab » illâ parte diſcedit quam nocentem judicat, non ſeipſam ab Eccleſiâ » realiter ſeparat; quando quidem eo fine diſcedit ut illibatas ſervet » veritates quas ab alterâ parte credit oppugnari. » (3) Quid ſibi volunt hæc verba? niſi licere aliquando ſchiſma facere. Fortè non meminit auctor, librum ſancti Cypriani *de Unitate Eccleſiæ* totum eſſe in hâc veritate aſſerendâ, nempè ſchiſma quod ab Eccleſiæ Unitate disjungit, horrendum eſſe ſcelus, iis etiam qui de fidei integritate nihil detraherent. *Inexcuſabilis*, inquit, *& gravis culpa diſcordiæ, nec paſſione purgatur. Eſſe martyr non poteſt qui in Eccleſiâ non eſt* (4).

Quamdiù vixit S. Auguſtinus in hoc ſemper elaboravit, ut Donatiſtis probaret nefas eſſe præſcindere Unitatem: *Præſcindendæ Unitatis nulla eſt juſta neceſſitas.* (5) Principium eſt Eccleſiæ conſtitutivum, ſanctè &

(1) De Unit. Eccleſ.
(*) Hæc vox *hæreticos*, idem ſonat hic quod *ſchiſmaticos*.
(2) Concil. Conſtantinop. gen. II. c. 6. apud Labb. Conc. t. 2. p. 949.
(3) Précis, p. 134.
(4) S. Cyprian. de Unit. Eccleſiæ.
(5) S. Aug. l. 2. cont. Parmen. c. 4.

inviolatè servandam esse Communionis unitatem : *In hoc cognoscent omnes*, ait Christus, *quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem* (1). Quævis privata societas unitatem dividens ab aliis Ecclesiis discedendo, dogmata quidem fidei servare, caritatem autem, quæ in Unitate tantùm reperitur, servare nequit. Inde ab Episcopis in Concilio Cyrtensi congregatis dictum est : *Quisquis ergo ab hac Ecclesiâ Catholicâ separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod ab Unitate Christi disjunctus est, non habebit vitam æternam, sed ira Dei manet super eum* (2).

Hinc patet qaantum à veritate sit alienus denuntiator, qui dum fatetur Græcos ab Ecclesiæ Latinæ Communione secessisse, nihilominus hoc justâ de causâ fuisse factum insinuat, scilicet ut integras Græci tuerentur veritates, quas à Latinis adulterari putabant (3).

Schisma dicitur Communionis divisio. Cùm magna quædam societas in duas partes scinditur, ea pars quæ alteri dicit, *nihil mihi & tibi*, illam esse Schismaticam manifestum est. Sic se habet Ecclesia Græca.

Hanc quidem solam omnibus aliis simul extendi latiùs dicit alicubi compendii denuntiationis auctor (4) : his tamen verbis contrarium admittit : « Possuntne (Græci) ut Œcumenica admittere Concilia quibus nec interfuit, nec audita est media ferè pars universalis Ecclesiæ (5) ? » Hoc confesso, quærere non est opus quàm longè diffundatur Ecclesia Græca, ratione habitâ Ecclesiæ universalis. Satis est concessisse auctorem, Ecclesiam Græcam esse Latinæ numero imparem ; atque aliundè constet eandem Ecclesiam Græcam Communionem nostram renuisse, & velut illam mentitam matrem de quâ in sacris Litteris mentio, conclamasse : *dividatur.* Quæ quidem vox quovis tempore certum fecit Schismatis indicium.

Ubi semel discìderunt Unitatem Græci, ex Ecclesiæ Legibus ab utraque Communione ante schisma & postea admissis, debuit Ecclesia Latina suis prohibere ne ullomodo cum Græcâ communicarent. Hæc autem prohibitio schisma jam completum supponebat, nedum illius esset causa. Ecclesiæ Latinæ immotum semper infixumque fuit ut ea

(1) Joan. 13. 35.
(2) Concil. Cirtense. ann. 412. apud Labb. Concil. t. 2. p. 1550.
(3) Précis, p. 134.
(4) Précis, p. 128.
(5) Précis, p. 139. Epist. ab Auct. relatâ & adoptatâ.

prohibitio rescinderetur, cùm primùm Græci Schismatica corda deponerent. Etiamsi concederemus plus minusve in hac re peccasse summos Pontifices, peccare non est idem ac schisma facere, neque justam præscindendæ Unitatis necessitatem inferre. Irrepserant in duabus Ecclesiis abusus. Erant tolerandi, admovendaque in pace erant hisce malis remedia. Utra majoribus fuerit vitiata abusibus, parvi interest inquirere. Ipsimet summi Pontifices ambas Ecclesias assimilaverunt duabus illis meretricibus quarum litem diremit Salomon; in exemplum etiam adduxerunt decem tribuum schisma, regnante Roboam, confectum. (1) Utra duarum meretricum fuerit nocentior, nihil ad rem pertinet. Hoc certò perspicuum est, non fuisse veram matrem quæ petiit ut infans divideretur. Quantumvis durè & injustè in decem Tribus egerint Roboam ejusque successores, non ideò excusandæ erant de Schismate, non de discessu à Templo Hierosolimitano, non de erectione altaris Bethel ac vitulorum aureorum, contra altare & unicum Dei Templum quod Hierosolimis in monte Sion jusserat Deus ædificari. Judæi verum Dei cultum tenentes, judicibus Prophetis, (2) nocentiores fuerunt ipsis Schismaticis tribubus; non ex hoc Schismatis natura immutatur. Nihilominus in Judâ resedit vera Communio, verum Templum, cultus legitimus: nihilominus erant Schismaticæ tribus quæ à Templo abscesserant. Quodcumque igitur fuerit judicium de summorum Pontificum factis, ac de abusibus qui in Ecclesiam Latinam grassati fuerant, quorumque immunis fortè fuit Ecclesia Græca, illud omninò à Communionis separatione distinguitur; neque justa potuit esse ratio à Latinis discedendi, cùm semper nefas sit perrumpere Unitatem.

I I.

Quod ad facta attinet, duo à denuntiatore proferri videmus. 1°. Quidem *nihil Ecclesiam Græcam egisse ut Schisma provocaret ac compleret: Pacem semper cupiisse ac quæsivisse, imò etiam nunc ambire; solosque Romanos Pontifices inter utramque Ecclesiam semina sparsisse dissentionum.* 2°. Græcos, *si defecerint à Curiâ Romanâ, non ab Ecclesiâ Latinâ defecisse* (3).

(1) Leo IX. tom. 9. Concil. Gregorius IX. tom. 2. Concil. ad Germanum Patriach. Constantinop.
(2) Ezech. 23.
(3) Précis, p. 42. 43. 136. 139.

De his factis quid sit sentiendum ab Historiâ doceamur.

I.

Præparatio ad Schisma.

Paratum à Photio Schisma, Michael Cerularius instauravit; longoque postea tempore consummatum est.

Photius, Patriarcha Constantinopolitanus, Ecclesiæque Græcæ Princeps, primus Schismatis auctor reputandus est. Accusationes enim in Ecclesiam Romanam conflavit, quas posteà semper prætexuerunt quicumque fuere scissuræ cupidi: cùm Constantinopolitanam Sedem invasisset, audissetque se à Nicolao Papa primo, cujus approbationem postularat, damnatum ac dejectum esse in Concilio Romæ habito anno 863, Œcumenicum Concilium finxit, in quo, auctore ipso, lata est in summum Pontificem sententia depositionis cum excommunicatione in omnes qui cum eo communicarent (1). En igitur Curiam Romanam, nec illam solam, sed & omnes Latinos à Photio sejunctos & excommunicatos.

Ille Patriarcha Schismatis auctor est. Frustrà autem dixerit aliquis, non fuisse in summo Pontifice, Romano etiam Concilio accedente, tantam auctoritatem, ut eum Episcopali dignitate deponeret; verum hæc depositio justissimis ac gravissimis innixa momentis non erat à Communione separatio; sententia enim Photium non prohibebat à Communione in mortis articulo (2). Præterea à Communione non separabat privatam aliquam Ecclesiam, multòque minus totam Ecclesiam Græcam, sed unum hominem, Photium nempè, aut certè paucos rebellionis ejus conscios.

Ficti sui Concilii Decretum munivit Patriacha C. P. circulari Epistolâ Orientalibus Ecclesiis inscriptâ in quâ non summis Pontificibus privatim, sed omnibus Latinis multos errores objicit, qui eò tendunt, aiebat, *ut omnem Religionem evertant:* Sabbato jejunare, abstinere à jejunio primâ Quadragesimæ Hebdomade, cœlebs Presbiterorum vita, Confirmatio solis Episcopis reservata, addita symbolo Constantinopolitano, quod impietatis cumulum dictitat, particula *Filioque.* Ea est errorum istorum Summa. Observat illustrissimus Abbas Fleuri illud esse

(1) T. 8. Concil. p. 1388. & seq.
(2) Nicol. I. Epist. 7. n. 1. tom. 8. Conc. p. 287.

primum,

primum, quod sciat, opus in quo Latini à Græcis de erroribus incusentur (1). Vanæ illæ ac nullius momenti accusationes ab ipsomet auctore pugnantia loquente satis diluuntur. Agnoscit enim in secundâ ad Nicolaum Papam Epistolâ, quâ invasionem suam approbari postulabat, singula hæc patienter & in spiritu lenitatis esse toleranda. Contra ipsum igitur convertuntur ejus convicia, hominemque tantùm Schismatis anhelantem produnt (2).

I I.

Renovatio Schismatis.

Sopitâ primâ illa divisione paulo post Photii mortem; elapsis duobus ferè sæculis exsuscitata est à Michaele Cerulario Constantinopolitano Patriarcha. Is, motu proprio ac nullo lacessente, ad Joannem Traniensem Episcopum in Neapolitano regno Epistolam scripsit, in quâ contra Latinos iterat exprobrata toties à Photio, multis additis æquè vanis ac futilibus. (3) Eò longiùs processit Cerularius, quod æstuanti ac immoderato zelo supinam ignorantiam adjiceret. Summus igitur Pontifex Leo IX non minori sapientiâ quàm animi vigore exprobravit illi certa divisionis apertæ vestigia. Quam eâ de re ad Cerularium misit Epistolam, ea inter pretiosissima Traditionis monumenta reputanda est, cùm Græcos tantùm, non verò Latinos, Schismatis animo concitatos esse testetur. » Ut enim fertur, inquit, omnes Latinorum Basilicas penes vos clausistis. Monachis Monasteria & Abbatibus tulistis, donec vestris viverent institutis. Ecce in hâc parte Romana Ecclesia quantò discretior, moderatior & clementior vobis est! Siquidem cùm intrà & extrà Romam plurima Græcorum reperiantur Monasteria sive Ecclesiæ, nullum adhuc eorum perturbatur vel prohibetur à paternâ traditione, sive suâ consuetudine, quin potiùs suadetur & admonetur eam observare: nec enim animositatem impiæ hæreseos habet, quæ semper divisione gaudet, dicens per patricidam meretricem: *nec mihi nec tibi sit*, sed *dividatur:* sed pietate veræ matris, sic Salomonem deprecatur: *obsecro, Domine, date huic infantem vivum, & nolite interficere eum.* Scit namque quia

(1) Fleuri l. 50. n. 26.
(2) V. Steph. de Altimura Ponticensis Panopl. cont. Schisma Græcorum. Centur. seu Sæcul. IX. c. 1. & seq.
(3) Baronius ad ann. 1053. tom. XI. p. 201.

H

» nihil obsunt saluti credentium, diversæ pro loco & tempore con-
» suetudines, quando una fides per dilectionem operans bona quæ po-
» test, uni Deo commendat omnes (1)«.

Cerularius ab agendi ratione tam sapienti & moderatione verâ Christi Sponsâ tam dignâ longè dissitus, suis cum Sectatoribus aiebat, *extra Græcam Ecclesiam, toto orbe terrarum, inveniri nec Christi Ecclesiam, nec verum Sacrificium, nec verum Baptisma*, &c. (2). Hæresim, ut videre est, schismati annectebat. Tres verò Romani Pontificis Legati res è contrariò non permiscentes, ipso in excommunicationis instrumento quam ferunt, dilucidè secernunt Michaelem Cerularium, ejusque fautores, ab aliis omnibus qui ex Græcâ Ecclesiâ erant, quam nedum vel anathemate percutiant, vel à Communione divellant, ut contra ejus fidem rectam testentur (3).

A Græcis igitur est scissura, etiam hâc in schismatis renovatione.

III.

Schismatis consummatio.

Haud secus in ejusdem consummatione. Nimis longum foret ac subnecessarium, habitâ ratione finis propositi, omnia enarrare quæ pro Græcorum cum Latinis conjunctione tentata sunt; quantoperè ab utraque parte aliquoties accederetur; quî in dies accrescerent dissidia; quot impedimenta pacifici Græci à suis experirentur; quot reconciliationes sancitæ & posteà solutæ ab anno 1053, quò vigebat Cerularius, usque ad annum 1204, quo propter expugnatam à Latinis Constantinopolim penitùs exulcerati sunt animi Græcorum, & ab illo quoque die ad tempus usque Concilii Florentini, in quo adsuerunt anno 1438 Græci septingenti, qui omnes, uno excepto Marco Ephesino, semper immansueto & pervicaci, unionem amplexi sunt. Unum sat erit dicere, quod quidem Græcos reos esse demonstrat, novam hanc unionem (quæ in specie tantùm successit) schismaticis Græcis consummandi & universè propagandi schismatis occasionem dedisse, ita ut perfidos &

(1) Conc. Labb. t. 9. p. 966.
(2) Baronius ad annum 1054. t. xj. p. 215.
(3) Conc. Labb. t. 9. p. 99. & seq. Baronius supra p. 214. V. Panop. cont. schism. Græcorum. Cent. seu sæcul. XI. cap. 2. & seq.

apoſtatas habuerint omnes qui unioni ſubſcripſerant (1).

Anno 1453 cùm Conſtantinopolim expugnaſſet Mahumedes II, à ſuperſtite Clero Patriarcham eligi juſſit. Electus eſt inſignis Senator Georgius Scholarius, qui audacter amplexus fuerat conſtitutam Florentiæ unionem, quique cùm fruſtrà per annos quinque deſudaſſet, ut Græcos Communione jungeret cum Latinis, tam rebellis Eccleſiæ regimen abdicavit (2). Ab hinc, velut mortua jacet, nec ullo modo concordiam expetit Conſtantinopolitana Eccleſia, quam alii tres Orientis Patriarchatus imitantur, exceptis quibuſdam & admodum paucis Eccleſiis particularibus.

Qui contendunt à Græcis ſchiſmaticis unionem exoptari, neque eoſdem à Communione ſuâ Latinam Eccleſiam remotam velle, id nullis unquam poterunt argumentis evincere. Atque utinam poſſent! hoc enim ſublato Græcorum ſchiſmatico ſpiritu, pax conſtitueretur, & qui unicus ferè ſtat paries maceriæ & diviſionis inter utramque gentem ſolveretur. De his enim etiamnum dici poteſt quod olim dicebat Divus Bernardus de Græcorum pertinaciâ: *nobiſcum ſunt & nobiſcum non ſunt: juncti fide, pace diviſi, quanquam & in fide ipsâ claudicaverint à ſemitis rectis* (3).

Denique narrant quidam Scriptores, ab Eccleſiâ Ruſſanâ quæ eaſdem omninò ac quatuor Orientis Patriarchatus leges & conſuetudines obſervat, cujuſlibet anni quadrageſimâ Latinam Eccleſiam excommunicari.

Conſtat ergo in Græcos refundi debere Eccleſiarum ſchiſma, ſeu cùm *incæpit* ſub Photio, ſeu cùm per Cerularium *revixit*, ſive cùm poſt Concilium Florentinum, & expugnatam à Turcis Conſtantinopolim

(1) Ducas hiſt. Byzant. c. 36. & ſeq. V. etiam t. 13. Concil. p. 677. & ſeq. & Leo. Allat. l. 3. c. 4.

(2) Biblioth. PP. tom. 26. p. 560. Hæc dicuntur juxta communem opinionem, quâ Georgius Scholarius, qui factus Patriarcha C. P. *Gennadii* nomen ſumpſit, poſtquam in Concilio Florentino unioni faventem ſe præbuiſſet, redux in Orientem in ſuâ ſententiâ ad mortem uſque perſeveravit. Sed Auctores quidam, inter quos D. *Renaudot*, (Gennadii Homiliæ, &c. Pariſiis 1709.) è contrariò ſentiunt Gennadium etiam, antequam Conſtantinopolitanam Sedem obtinuiſſet, mutaſſe ſententiam & mortuum eſſe ſchiſmaticum. Quæ opinio, ſi vera eſt, illis qui contendunt Orientalem Eccleſiam à ſchiſmate eſſe excuſandam, nedum faveat, adverſatur: eâ enim poſitâ tollitur celeberrimi omnium Græcorum, qui his temporibus inter unionis fautores annumerari poſſent, auctoritas.

(3) S. Bernard. l. 3. de conſid. c. 1. n. 4.

consummatum est; ac multis saltem à sæculis completum esse atque perfectum.

» Si sermo sit de Græcis, inquit Illustrissimus Bossuetus, negari non
» potest quin unâ vixerimus, & unanimi consensu Petri Cathédram
» agnoverimus. Eam itaque deserendo, ut & cæteri schismatici, no-
» vatores facti sunt, eorumque est manifesta defectio. Nos autem
» tuti sumus ab hujusmodi exprobrationibus, solaque potest Ecclesia
» Catholica se unicam in terris esse Societatem gloriari, cui, tot in-
» tèr Sectas, nullo ex facto quod sit indubitatum, possit unquam quo-
» vis in capite commonstrari, ipsam se à Christi cœtu jam constituto
» ejusque Pastoribus segregasse. Illa ergò una ex Pastorum serie à
» Christo promissâ nunquam excessit; unaque per eandem continua-
» tam Pastorum seriem & successionem, etiam nunc his novissimis
» temporibus, eos audit qui ab Apostolis aut etiam ab ipso Christo
» edocti fuerunt (1) ».

Schismatico suo systemati addictus denuntiator, non plura agnoscit quàm septem Concilia generalia; illaque omnia repudiat quæ post septem priora celebrata sunt, ac speciatim Concilium Tridentinum, contendens nonnisi septem priora Concilia acceptata fuisse ab Ecclesiâ universali, tùm Græcâ tùm Latinâ (2). Quâ in re duos simul profert errores. I°. Etenim octavum generale Concilium in gratiam Sancti Ignatii, Constantinopolitani celebratum ab universâ Ecclesiâ, tam Græcâ quàm Latinâ, exceptis Photio & ejus Sectatoribus, acceptatum fuit. Quorsum ergò illud œcumenicorum numero non adscribit? Alter ejus error in eo sistit quod dicat Ecclesiam Latinam seu Romanam non esse Catholicam seu universalem Ecclesiam. Id autem proferre non potest quin veram damnet Ecclesiam, & absolvat Græcos, quorum tamen schismaticos animos demonstravimus.

(1) D. Bossuet. tom 5. *in*-4°. p. 23. » Si nous parlons des Grecs, on ne peut nier » que nous n'ayons vécu ensemble, & reconnu d'un commun accord la Chaire de » S. Pierre. Ils se sont donc faits novateurs en la quittant, comme les autres schisma- » tiques, & leur défection est notoire. Nous sommes à couvert de tels reproches : » & l'Eglise Catholique se peut glorifier d'être la seule Société sur la terre, à qui, » parmi tant de Sectes, on ne peut jamais montrer, en quelque point que ce soit, » par aucun fait positif, qu'elle se soit détachée des Pasteurs qui étoient en place, ou » du Corps du Christianisme qu'elle a trouvé établi. Elle est donc la seule qui n'est » point sortie de la suite promise par J. C. & qui, par la succession, écoute encore » dans les derniers tems, ceux qui ont oui les Apôtres, & J. C. même.

(2) Précis, p. 47. 49.

Quæ cum ita sint, denuntiamus sancto Cœtui Synodico sequentes propositiones ex opere inscripto : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. excerptas.

I.

On peut considérer le Schisme sous deux faces différentes : ou comme schisme d'avec l'Eglise universelle, ou comme schisme dans l'Eglise. Le premier est une séparation avec le centre qui réunit toutes les parties dans l'Eglise Catholique. Ce centre est la hiérarchie, la foi, & la profession de foi de cette Eglise, son Tribunal & la participation à tous ses Sacremens... Un tel schisme rend étrangers à l'Eglise & à tous ses avantages, ceux qui le font. C'est-là le schisme proprement dit.

2°. On peut considérer le schisme comme étant fait avec quelque portion de l'Eglise, sans sortir de l'Eglise, c'est-à-dire, sans se séparer de la foi, de la profession de foi, ni de la Hiérarchie de cette Eglise, sans cesser de participer à tous ses Sacremens, ni de reconnoître son Tribunal. Le schisme dans ce sens, quoiqu'il puisse être un grand mal, ne sépare point cependant de l'Eglise ceux qui se séparent de quelque particulier, ou de quelque portion, parce qu'ils la croiroient repréhensible en quelque chose de grave; & tant qu'ils resteront attachés au centre de l'Eglise de la maniere que je viens d'expliquer, on doit les regarder comme faisant partie de l'Eglise Catholique. P. 126 & suiv.

I.

Sub duplici respectu considerari potest schisma : aut tanquam schisma ab Ecclesiâ universali, aut tanquam schisma in Ecclesia. Primum est separatio à centro in quod confluunt omnes Ecclesiæ Catholicæ partes. Centrum illud est Hierarchia, est fides & Fidei professio hujus Ecclesiæ, ejus Tribunal & omnium Sacramentorum participatio. Tale schisma separat ab Ecclesiâ, atque ab Ecclesiæ bonis : & est schisma propriè dictum.

Deinde potest considerari schisma tanquam factum cum aliquâ Ecclesiæ portione, ab Ecclesiâ non discedendo, id est, à fide, fidei professione, ejusdem Ecclesiæ Hierarchiâ, Sacramentorum participatione, atque ab ipsius Tribunali. Schisma in hunc sensum acceptum, quamvis ingens sit malum, non separat ab Ecclesia eos qui separant se ab aliquo membro seu ab aliquâ Ecclesiæ portione, eo quod illam in aliquâ re gravi reprehendendam putant; & quamdiu conjuncti manent Ecclesiæ centro, eo quo suprà exposuimus modo, habendi sunt tamquam membra Ecclesiæ Catholicæ.

II.

Dès-lors que quelqu'un est Hérétique, dès-là il est Schismatique; puisqu'il quitte le centre d'union qui est la foi de l'Eglise &c. : & quiconque ne le quitte point, ne peut être Schismatique..... Ces deux

II.

Ubi primùm quis fuerit Hæreticus, fit statim Schismaticus ; quia deserit unitatis centrum, fidem scilicet Ecclesiæ, &c. : quicumque illud non deserit, non potest esse Schismaticus..... Duæ illæ qualitates sunt insepara-

qualités sont inséparables, & l'une ne va pas sans l'autre. P. 138.

III.

On ne peut pas dire que la partie qui se sépare dans ce cas (semblable à celui des Grecs) de cette portion qu'elle regarde comme coupable, se sépare en effet de l'Eglise; puisqu'elle ne se sépare de cette portion, que pour conserver intactes les vérités qu'elle croit être attaquées par elle. P. 134.

IV.

Les Evêques de Rome ont été les seuls qui ont mis la discorde entre les deux Eglises, & les seuls qui ont posé des obstacles invincibles à la parfaite concorde qui devroit régner entr'elles. P. 42.

V.

Je ferai voir par les démonstrations les plus lumineuses, que l'Eglise Grecque n'a jamais fait aucun Acte pour former & pour consommer le schisme que les Evêques de Rome ont allumé entre les deux Eglises, Latine & Grecque. P. 43.

VI.

Tous les Conciles où l'Eglise Grecque n'a point assisté, & n'a point pris de part, ne peuvent être regardés comme des Conciles généraux où toute l'Eglise ait assisté. P. 135.

VII.

J'entends par Concile général, non un Concile général de l'Eglise Latine, mais un Concile général de l'Eglise universelle .... & dans lequel, par conséquent, soient réunies toutes les Eglises Catholiques de l'Univers par députés, ou autrement.... Telle est l'Eglise Grecque que Rome a rejettée de sa Communion sous de faux prétextes. P. 184.

biles, & non potest esse una sine alia.

III.

Dici non potest partem quæ se separat in hoc casu (qualis Græcorum est) ab eâ parte quam reprehendendam judicat, sese reipsâ ab Ecclesiâ segregare: quando quidem ab hac parte non se segregat, nisi ut intactas servet veritates, quas ab eâdem oppugnatas existimat.

IV.

Romani Episcopi soli inter utramque Ecclesiam dissentionem commoverunt; soli opposuerunt invincibilia obstacula perfectæ concordiæ quæ inter eas regnare deberet.

V.

Evidentissimis demonstrationibus ostendam, Græcam Ecclesiam nullum actum unquàm fecisse, quo vel inciperet vel consummaret schisma à Romanis Episcopis inter Ecclesias, Latinam & Græcam, conflatum.

VI.

Concilia omnia in quibus non adfuit Ecclesia Græca, quibusque nullam habuit partem, censeri non possunt ut generalia Concilia in quibus adfuerit tota Ecclesia.

VII.

Generale Concilium voco, non Ecclesiæ Latinæ generale Concilium, sed Concilium generale Ecclesiæ universalis... in quo consequenter, per deputatos aut aliter, coadunenturomnes Catholicæ orbis universi Ecclesiæ..... Talis est Ecclesia Græca quam Roma falsis sub prætextibus à Communione suâ rejecit.

VIII.

Je trouve que si les Grecs sont en effet Schismatiques, les conséquences sont infiniment funestes à l'Eglise universelle. Je ne trouve aucun accord dans plusieurs de ses Conciles généraux sur des points essentiels. Les premiers ont formellement & distinctement nié, par exemple, touchant la supériorité des Evêques de Rome dans l'Eglise au-dessus des autres Evêques, ce que d'autres Conciles, que nous appellons universels, ont décidé formellement & distinctement être des dogmes de foi. P. 137.

VIII

Censeo quod si Graeci realiter Schismatici sint, hinc sequentur incommoda universali Ecclesiæ funestissima. Inter multa generalia ejus Concilia in essentialibus capitibus concentum nullum inveniam. Priora formaliter & distinctè negarunt, verbi gratiâ, circa Romanorum Episcoporum in Ecclesiâ superioritatem in alios Episcopos, quod posteriora alia Concilia, quæ universalia dicimus, formaliter & distinctè fidei dogma pronuntiarunt.

DECRETUM II.

Declarat sancta Synodus :

I.

Ecclesiam visibilem, à Christo fundatam, esse Unam, Sanctam, Catholicam & Apostolicam, *quæ nec à caritate decidere potest, nec ab orthodoxâ fide deviare* (1).

II.

Aliud esse schisma, aliud hæresim : & ideo veræ & orthodoxæ fidei professionem non esse propriè centrum exterioris Communionis quæ debet esse inter omnia hujus Ecclesiæ Catholicæ membra ; sed illud centrum esse *Cathedram Petri*, ab illo Apostolo Romæ collocatam : *unde unitas Sacerdotalis exorta est* (2).

III.

Eum esse *schismaticum & peccatorem*, *qui contra hanc*

(1) Concil. Paris. 1528.
(2) S. Cyprian. l. de Unit. Ecclesiæ.

singularem Cathedram, *alteram collocat* (1).

I V.

Præscindendæ unitatis cum hâc singulari Cathedrâ, aut cum Ecclesiis quæ ipsi adhærent, *nullam esse justam necessitatem* (2).

V.

Proinde Christianos Græcos, qui hanc unitatem disciderunt, & in hâc scissione perdurant, sive veram & orthodoxam fidem profiteantur, sive non, esse verè & propriè schismaticos.

Et ideò damnat sancta Synodus sibi denuntiatas propositiones, nempè :

I.

On peut considérer le schisme sous deux faces différentes : ou comme schisme d'avec l'Eglise universelle, ou comme schisme dans l'Eglise. Le premier est une séparation avec le centre qui réunit toutes les parties dans l'Eglise Catholique. Ce centre est la hiérarchie, la foi & la profession de foi de cette Eglise, son Tribunal, & la participation à tous ses Sacremens...... Un tel schisme rend étrangers à l'Eglise & à tous ses avantages, ceux qui le font. C'est là le schisme proprement dit.

2°. On peut considérer le schisme comme étant fait avec quelque portion de l'Eglise, sans sortir de l'Eglise, c'est-à-dire sans se séparer de la foi, de la profession de foi, ni de la hiérarchie de cette Eglise, sans cesser de participer à tous ses

I.

Sub duplici respectu considerari potest schisma : aut tanquam schisma ab Ecclesiâ universali, aut tanquam schisma in Ecclesiâ. Primum est separatio à centro in quod confluunt omnes Ecclesiæ Catholicæ partes. Centrum illud est Hierarchia, est fides & fidei professio hujus Ecclesiæ, ejus Tribunal & omnium Sacramentorum participatio. Tale schisma separat ab Ecclesiâ atque ab Ecclesiæ bonis : & est schisma propriè dictum.

Deinde potest considerari schisma tanquam factum cum aliquâ Ecclesiæ portione, ab Ecclesiâ non discedendo, id est, à fide, fidei professione, ejusdem Ecclesiæ Hierarchiâ, Sacramentorum participatione, atque ab ipsius Tribunali. Schisma in hunc sensum acceptum, quamvis ingens sit malum, non separat ab Ecclesiâ eos qui separant se ab aliquo membro, seu ab

(1) S. Optat. cont. Parmen. l. 2.
(2) S. Augustinus l. 2. contra Parmen. c. xj.

Sacremens,

Sacremens, ni de reconnoître son Tribunal. Le schisme dans ce sens, quoiqu'il puisse être un grand mal, ne sépare point cependant de l'Eglise ceux qui se séparent de quelque particulier ou de quelque portion, parce qu'ils la croiroient répréhensible en quelque chose de grave : Et tant qu'ils resteront attachés au centre de l'Eglise de la maniere que je viens d'expliquer, on doit les regarder comme faisant partie de l'Eglise Catholique.

aliquâ Ecclesiæ portione, eo quod illam in aliquâ re gravi reprehendendam putant : Et quamdiu conjuncti manent Ecclesiæ centro, eo quo suprà exposuimus modo, habendi sunt tanquam membra Ecclesiæ Catholicæ.

II.

Dès-lors que quelqu'un est Hérétique, dès-là il est Schismatique, puisqu'il quitte le centre d'union qui est la foi de l'Eglise, &c. Et quiconque ne le quitte point, ne peut être Schismatique. Ces deux qualités sont inséparables, & l'une ne va pas sans l'autre.

II.

Ubi primùm quis fuerit Hæreticus, fit statim Schismaticus, quia deserit unitatis centrum, fidem scilicet Ecclesiæ, &c. Quicumque illud non deserit, non potest esse Schismaticus. Duæ illæ qualitates sunt inseparabiles, & non potest esse una sine aliâ.

III.

On ne peut pas dire que la partie qui se sépare dans ce cas (semblable à celui des Grecs) de cette portion qu'elle regarde comme coupable, se sépare en effet de l'Eglise ; puisqu'elle ne se sépare de cette portion que pour conserver intactes les vérités qu'elle croit être attaquées par elle.

III.

Dici non potest partem quæ se separat in hoc casu (qualis Græcorum est) ab eâ parte quam reprehendendam judicat, sese reipsâ ab Ecclesiâ segregare ; quando quidem ab hac parte non se segregat, nisi ut intactas servet veritates quas ab eâdem oppugnatas existimat.

IV.

Les Evêques de Rome ont été les seuls qui ont mis la discorde entre les deux Eglises, & les seuls qui ont posé des obstacles invincibles à la parfaite concorde qui devroit régner entr'elles.

IV.

Romani Episcopi soli inter utramque Ecclesiam dissentionem commoverunt ; soli opposuerunt invincibilia obstacula perfectæ concordiæ quæ inter eas regnare deberet.

V.

Je ferai voir par les démonstrations les plus lumineuses, que l'Eglise Grecque n'a jamais fait aucun acte pour former & pour consommer le schisme que les Evêques de Rome ont allumé entre les deux Eglises Latine & Grecque.

V.

Evidentissimis demonstrationibus ostendam, Græcam Ecclesiam nullum actum unquam fecisse, quo vel inciperet vel consummaret schisma à Romanis Episcopis inter Ecclesias Latinam & Græcam conflatum.

VI.

Tous les Conciles où l'Eglise Grecque n'a point assisté, & n'a point pris de part, ne peuvent être regardés comme des Conciles généraux où toute l'Eglise ait assisté.

VI.

Concilia omnia in quibus non adfuit Ecclesia Græca, quibusque nullam habuit partem, censeri non possunt ut generalia Concilia in quibus adfuerit tota Ecclesia.

VII.

J'entends par Concile général, non un Concile général de l'Eglise Latine, mais un Concile général de l'Eglise universelle.... & dans lequel par conséquent soient réunies toutes les Eglises Catholiques de l'Univers par députés ou autrement. Telle est l'Eglise Grecque que Rome a rejettée de sa Communion sous de faux prétextes.

VII.

Generale Concilium voco, non Ecclesiæ Latinæ generale Concilium, sed Concilium generale Ecclesiæ universalis.... in quo consequenter per deputatos aut aliter coadunentur omnes Catholicæ orbis universi Ecclesiæ. Talis est Ecclesia Græca quam Roma falsis sub prætextibus à Communione suâ rejecit.

VIII.

Je trouve que si les Grecs sont en effet Schismatiques, les conséquences sont infiniment funestes à l'Eglise universelle. Je ne trouverai aucun accord dans plusieurs de ses Conciles généraux sur des points essentiels. Les premiers ont formellement & distinctement nié, par exemple, touchant la supériorité des Evêques de Rome dans l'Eglise au-dessus des autres Evêques, ce que d'autres Conciles, que nous appellons universels, ont décidé formellement & distinctement être des dogmes de foi.

VIII.

Censeo quod si Græci realiter Schismatici sint, hinc sequentur incommoda universali Ecclesiæ funestissima. Inter multa generalia ejus Concilia in essentialibus capitibus concentum nullum inveniam. Priora formaliter & distinctè negarunt, v. g. circa Romanorum Episcoporum in Ecclesiâ superioritatem in alios Episcopos, quod posteriora alia Concilia, quæ universalia dicimus, formaliter & distinctè fidei dogma pronuntiarunt.

Has propositiones damnat sancta Synodus, tanquam falsas, calumniosas, in Concilia generalia, in Sanctam Sedem Apostolicam & in Summos Pontifices contumeliosas, schismati faventes, erroneas ac etiam hæreticas, quatenus centrum exterioris Communionis Ecclesiæ tantùm constitueretur in veræ & orthodoxæ fidei professione, excludendo Cathedram Petri.

RELATIO III.

De Summi Pontificis Primatu.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CUM à sanctâ Synodo onus nobis impositum sit accuratè legere & recognoscere librum qui inscribitur. *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. Atque ad vos referre quæ denuntiator dicit de Romanorum Episcoporum primatu, in tot propositiones incidimus notari dignas, ut quò enodatiùs vobis res exponatur, necessarium duxerimus eas in plures classes distribuere. Præmonemus vos uno verbo, denuntiatorem non vereri renovare & adoptare sibi quidquid de hâc re à fide Catholicâ alienum, & in summos Pontifices injuriosissimum infensissimi S. Sedis Apostolicæ adversarii protulère.

1°. Denuntiator qui præ se fert ubiquè ingenium delirans & perplexum, primùm in summi Pontificis primatum invehitur; ideas ideis intermiscens, confundit primatûs notionem cum notione Episcopi *Œcumenici* sive universalis, quam semper respuère omnes summi Pontifices, maximè S. Gregorius Magnus, qui ut efficaciùs eam à se excluderet, sibi sumpsit, & suis successoribus traditum reliquit nomen *Servi Servorum Dei.* Falsò existimavit denuntiationis auctor, nomen *Œcumenici* sive universalis à S. Gregorio rejectum, nihil aliud esse, quàm Titulum qui denotat quamdam in alios Episcopos superioritatem (1); dum apud S. Gregorium nihil aliud significat quàm Episcopum qui solus est Episcopus. Sic enim scribit SS. Pontifex ad Joannem Jejunatorem, Episcopum Constantinopolitanum qui nomen Episcopi universalis sibi vindicabat. « Qui enim indignum te esse fatebaris ut *Episcopus* dici » debuisses, ad hoc quandoque perductus es, ut, despectis fratribus,

(1) Précis, p. 29.

» Episcopus appetas solus vocari. (1) » Evidens igitur est S. Gregorium, rejecto Œcumenici, id est, unici Episcopi nomine, non respuisse titulum qui denotat aliquam in alios Episcopos superioritatem. Idem auctor confundit iterùm primatum cum jure imperandi despoticè Episcopis eodem modo quo Rex summo cum Imperio in sibi subditos dominatur (2). Dùm suis argumentis despoticam evellit auctoritatem (quod non minus inutiliter quàm facilè facit), supino errore credit, se prorsus primatum jure divino sustulisse.

2°. Postquam umbras frustra diverberavit, dùm confusione suarum idearum primatum vult impugnare, illum imperitis telis aggreditur, contendens septem priora Concilia generalia definiisse, Romanos Episcopos frui tantùm ex humanâ institutione primatu honoris absque ullâ prorsus auctoritate. Citat Canones IV, V & VI Concilii Nicæni anno 325 habiti, in quibus ne unum quidem verbum de primatu Papali reperiatis : præcipit tantùm IV Canon, *ut Episcopus, si fieri potest, à totius Provinciæ Episcopis ordinetur ..... ita tamen ut Metropolitani Episcopi maximè vel præsentia, vel auctoritas habeatur.* Præcipit V Canon, ut causæ Ecclesiasticæ, ubi agitur de personâ Episcoporum, Clericorum, & Laïcorum, in Concilio Provinciali terminentur. VI Canon præcipit, ut cuique, sivè Metropolitano, sive Patriarchæ, propria servetur Jurisdictio : prohibetque ne alius alterius partes sive jura præoccupare præsumat. *Honor suus unicuique servetur Ecclesiæ.* Nullibi præcipitur, ut Romam deferatur omnium harum causarum judicium ; hinc infert denuntiator, Concilium Nicænum nullum omnino in Episcopo Romano agnoscere primatum sive Jurisdictionem in totâ Ecclesiâ. Tales sunt quas vocat formales definitiones Conciliorum generalium (3) ; quæ ad summum nihil aliud sunt, quàm meræ inductiones, imò falsissimè & mendosissimè collectæ. *Si Episcopus Romanus vel minimam*, inquit, *habuisset in alios Episcopos Jurisdictionem, nonne in Canonibus facta fuisset illius exceptio* (4) ? Ad quod respondetur minimè : id solum ex Patrum silentio inferri potest, quod Concilium non agnoscebat in Episcopo Romano illimitatam & inordinatam Jurisdictionem ; præterea

(1) Gregorius Epist. 18. ad Joan. C. P. Item Ep. 20. ad Mauric. imp. l. 6. Epist.
(2) Précis, p. 47.
(3) Précis, p. 89. 94. 99.
(4) Précis, p. 97. 99.

quod nulla de eâ re erat quæſtio. At inter omnem Juriſdictionem & nullam Juriſdictionem magnum diſcrimen eſt.

Concilium generale II Conſtantinopoli habitum anno 381 non plus favet denuntiatori. Hujus Concilii Patribus placuit, prorſùs nihil immutando in Nicænorum Canonum diſpoſitionibus, Conſtantinopolitanis Epiſcopis tribuere ſecundariò, (eò quod tunc Conſtantinopolis Imperatorum & Senatûs erat Sedes) eoſdem honores quibus Roma primariò fruebatur : quod ſummorum Pontificum primatui Jure divino plus favet quàm adverſatur ; & verò difficiliùs non erat Concilii Patribus Sedem Conſtantinopolitanam ſuperiorem facere Romanæ Sedi, quàm Anthiochianæ & Alexandrinæ Sedibus, ſi Roma ſicut Antiochia & Alexandria fuiſſet tantum ſimplex Patriarchatus. Sed ſupponamus quod Epiſcopus Romanus ex divinâ inſtitutione primatum habeat, tunc evidens eſt ratio cur Conſtantinopolitana Sedes non facta fuerit Romanæ ſuperior, licet (cum eo tempore civitas Conſtantinopolitana eſſet Imperii caput) quantum ad jus civile fuerit ſuperior.

Concilium generale Calcedonenſe, ſeù potius aliqua pars hujus Concilii quæ 28um Canonem inſtituit, non magis denuntiatoris opinionem firmat. Epiſcopi hujus Canonis auctores, nullâ habitâ ratione Decretorum Nicæni Concilii, cùm in gratiam Epiſcopi Conſtantinopolitani novum vellent creare Patriarchatum, plures ei aſſignavere Provincias, non ſine Metropolitanorum detrimento : hanc afferentes cauſam, ut fatetur denuntiator, quod quemadmodum Patres antiquæ Romæ Sedi jura merito tribuerant, eo quod eſſet Imperii caput, eâdem ratione nova Roma quæ Imperii & Senatûs Sedes erat, iiſdem frui debebat privilegiis ; ſcilicet placet his Patribus in gratiam Epiſcopi Conſtantinopolitani creare Patriarchatum, quemadmodum in Romanorum Epiſcoporum gratiam antiqui fecerant. Hæc ſunt de quibus hîc agitur privilegia. Nulla prorſùs quæſtio eſt de Summi Pontificis primatu, quidquid effuciat denuntiator, qui demonſtrandum ſuſcipit contra celeberrimum noſtratem D. Opſtraet, primatum quo fruitur Romanus Epiſcopus, nihil aliud eſſe quàm hæc privilegia ab antiquis Patribus Romanæ Sedi conceſſa : quibus verbis Papæ primatum ad humanam tantùm inſtitutionem reducit, excluſo omni Jure divino (1). Addit denuntiator, S. Leonem ejuſdem eſſe de hâc re cujus ipſe eſt, ſententiæ ; nempè hoc canone impugnari primatum Jure divino, ad cujus rei confirmationem hujus SS. Pontificis

(1) Précis, p. 31. 34. 99. 16.

citat Epiſtolas nominatim 78, 87, 92 (1). Hæc allata teſtimonia, dum ſemel & iterum legendo, expendere voluimus, cum quodam ſtupore vidimus ne ullum quidem eſſe verbum aut ſimile aut proximum quod ad primatum ſpectet. Unde inferri poteſt denuntiatorem aut has Epiſtolas non legiſſe, aut quæ legerit non intellexiſſe.

Conciliorum V. VI. & VII. auctoritas ad quam denuntiator confugit, non magis nobis obſtat, quàm Canon 28 Concilii quarti, ut non dicamus aliquorum hujus Concilii Patrum. Poſito enim quod omnes Concilii Canones, ne excepto quidem 28, qui tamen quaſi extrà cauſam haberi poteſt, approbaverint Patres, certum eſt 28 Canonem de quo ſolum quæſtio eſt, non approbatum eſſe niſi in ſuo genuino ſenſu, eo nempe quem ſuprà expoſuimus. Unde ſequitur Concilia hæc generalia, nihil omninò definiiſſe, contra Romanorum Epiſcoporum primatum Jure divino.

3°. Ut efficaciùs primatum Rom. Pontificis expugnaret denuntiator, ei neceſſe fuit ut etiam S. Petri inter Apoſtolos ſuperioritatem attentaret: quod tribus modis aggreditur. 1° Contendit non eodem ſenſu interpretari Patres Scripturæ loca quibus maximè fundatur primatus S. Petri. 2°. Scripturam non æquabiliter & conſtanter primum locum S. Petro tribuere. 3°. Profert quædam Scripturæ verba quæ, juxta illum, liquidò probant, ſaltem ſuorum ope Sophiſmatum, nullum fuiſſe in Apoſtolis primum.

SS. Patres, inquit denuntiator (2), cum Antonio de *Dominis*, omninò diſcrepant inter ſe, cùm hæc verba interpretantur: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam* (3). Quam-plurimi eam interpretantur de Confeſſione S. Petri quam modò fecerat. Plures per hanc Petram intelligunt Chriſtum ipſum, alii S. Petrum, alii tandem, juxtà illum, cùm uni interpretationi adhæſerunt, mutatâ ſententiâ aliam ſequuntur. Attamen, ut quod verum eſt dicamus, omnes interpretationes unam faciunt Patres, quia licet diverſæ videantur illæ interpretationes, velut variæ ejuſdem ædificii frontes exhibent nobis undèquaque S. Petri primariam dignitatem. Si de Confeſſione Petri intelligantur hæc verba, attendendum eſt quod non eſt hæc Confeſſio Joannis, Andreæ, Jacobi, ſed Petri omnium nomine loquentis, quod eſt proprium capitis offi-

(1) Précis, p. 100. & ſeqq.
(2) Précis, p. 76. & ſeqq.
(3) Matth. 16. 18.

cium, ut corporis humani caput pro toto corpore loquitur. Cùm dicitur Petram illam eſſe Jeſum Chriſtum, qui vera eſt fundamenti Petra, hæc interpretatio evidentem habet ad Petrum relationem qui hujus Petræ imago eſt, quique ſolus inter Apoſtolos hanc Petræ ſeu fundamenti proprietatem nomine ſuo, quod Cephas aut Petra eſt, expreſſam habet. Si Jeſus Chriſtus ſolus eſt proprium ac eſſentiale fundamentum, Petrus ſolus ſuo nomine hanc qualitatem fundamenti exhibet, quod ſaltem duodecim fundamentorum, id eſt Apoſtolorum duodecim, primum eſt fundamentum.

Deinde denuntiator objicit nobis, (1) S. Ambroſii teſtimonium, qui explicans hæc verba, *paſce oves meas* (2), ſic loquitur : *Quas oves & quem gregem non ſolùm tunc ſuſcepit Beatus Apoſtolus Petrus ut illum cuſtodiret & paſceret ;* (hæc eſt Juriſdictionis auctoritas) *ſed & nobiſcum eas accepit, & cum illo eas nos accepimus omnes.* Denuntiator citat hæc verba quaſi excerpta ex libro S. Ambroſii *de dignitate Sacerdotii*, quem librum non reperimus inter genuina opera S. Doctoris. (3) Ut ut ſit, in his verbis videt denuntiator æqualitatem inter Apoſtolos contra S. Petri primatum & ſuperioritatem : verùm non attendit quod ſi Petrus ſolus accepiſſet oves paſcendas, non eſſet tantum Paſtorum primus, eſſet quoque ſolus Paſtor. Verùm cum alii ſimul cum eo & in ejus perſonâ paſcendas oves acceperint, inde ſequitur Petrum omnes repræſentaſſe Paſtores, ipſumque eſſe omnium caput, (& hic eſt primatus). Quod contra nos objicit denuntiator, certum fit veritatis ſententiæ noſtræ argumentum ; arma miniſtrat, ſuis ipſe telis perfoditur.

Eodem modo exponendus eſt alius hic Scripturæ locus quem ultimum denuntiator exhibet. J. Ch. dicit Petro : *Tibi dabo claves regni cælorum* (4) ubi ſic annotat : S. Auguſtinus omneſque alii Patres aſſerunt ipſi Eccleſiæ Chriſtum dediſſe claves (5). Fatemur : ſed quæ dixit Petro, cenſetur toti dixiſſe Eccleſiæ, quod fieri non poteſt, niſi in perſonâ unius Capitis & primarii. His primariæ dignitatis ſignis manifeſtè omnibus apparet primatus Petri. Dum claves promittit Chriſtus, regi-

(1) Précis, p. 77.
(2) Joann. 21. 17.
(3) De hoc Opere ſic loquuntur Monachi ex Ordine S. Benedicti, in novâ Operum Divi Ambroſii editione : « Non omninò perfunctoriè hanc opellam diſpicienti, » ambiguum non erit, eam S. Ambroſio ſuppoſitam fuiſſe ».
(4) Matth. 16. 19.
(5) Précis, p. 77.

men, auctoritatem, Jurifdictionem promittit. Data eft omnibus Apoftolis Jurifdictio : foli Petro datus eft in hac Jurifdictione primatus. En primatus divinæ inftitutionis.

Poftquam omnibus nervis fruftrà contendit denuntiator, ut ex Scriptis SS. Patrum quædam teftimonia contra S. Petri primatum excerperet, aut ut faltem illos non fibi conftitiffe deprehenderet, probare conatur, non conftare fibi de hâc re Scripturæ textus. Afferit enim non ubique primo loco nominatum fuiffe Petrum; quod, inquit, neceffarium effet ut evidenter probaretur primatus (1). Omnes omnino Sacræ Scripturæ textus, in quibus de S. Petro mentio eft, patienti animo expendimus, tres etiam quos nobis opponit denuntiator, nempè Joannis c. 1, v. 44, capitis II. D. Pauli ad Galatas, v. 9, & capitis IX, v. 5, primæ ad Corinthios. Omnes & finguli hi textus innumeris confiderationibus locum præberent, quæ multum afferent ad confirmandum primatum, fi, ut in differtationibus fit, ità in fimplici & nuda relatione uberiùs ac fufiùs difputare liceret.

Omnia argumenta quibus ex Scripturâ Sacrâ primatus S. Petri confirmatur, quafi in pulverem contriviffe denuntiator exiftimans, iterum concludit, primatum Epifcopis Romanis tributum ex humanâ tantum effe inftitutione, & fundatâ in eo quod Roma caput erat Imperii. *Si non Roma*, inquit, *fed v. g. Alexandria fuiffet urbs caput Imperii Romani, nunquam Epifcopo Romano, fed Alexandrino, S. Marci Succeffori, honoris prærogativa fuiffet conceffa . . . tuncque Romanus Epifcopus, quamvis S. Petri Succeffor, nunquàm fuiffet tanto honore infignitus* (2).

4°. Ultrà progreditur compendii auctor; veritus enim ne plus quàm vellet per Scripturæ teftimonia probetur primatus Petri : & proindè ne Epifcopi Romani in jura Petri fuccedentes, hæreditate primatum ex inftitutione divinâ poffideant, probandum fufcipit Pontifices Romanos non effe Petri Succeffores.

» Mentionem feci, inquit, de Romanis Epifcopis quafi reverâ effent
» Petri Succeffores, fed monitum volo me defignaffe illos hoc nomine
» ut communi fermone uterer, licet mihi perfuafiffimum effet rem non
» ita effe; quidquid enim fecerim ut ne dubitare quidem poffem S. Pe-
» trum verè fuiffe Epifcopum Romanum, nulla de hâc re mihi occur-

(1) Précis, pag. 78.
(2) Précis, p. 87. 88.

» rit

» rit inexpugnabilis probatio (1). Scilicet denuntiatori placet in dubium revocare id de quo nullum amplius dubium est ; & controversias renovare, cùm, consentiente Doctorum catervâ, causa ita finita sit, ut Grotius ipse, quem nemo suspectum habebit, declaret quod nullus unquam verè Christianus de hoc facto dubitabit, cùm interpretatur hæc verba : *Salutat vos Ecclesia quæ est in Babylone collecta* (2). » Veteres, » inquit, Romam interpretantur, ubi Petrum fuisse, nemo verus Chris- » tianus dubitabit «. Fatetur etiam Blondellus S. Petrum totius Collegii Apostolici habitum fuisse Caput (3); non autem quod Roma erat Imperii Caput; ergo ex institutione divinâ. Primatus ille est etiam Jurisdictionis Primatus : etenim qui dicit *Caput*, non dicit honorem sine re, sine auctoritate.

5°. Tam levibus momentis fretus denuntiator, confidentissimè invehitur in Primatum divinis Oraculis, Traditionis auctoritate, unanimi Theologorum consensu, omnium sæculorum consuetudine & professione, atque generalium Conciliorum definitione fundatum. Juxta Origenem data est Petro præcipua & universa cura pascendi gregis : » à » Petro, inquit, cùm summa rerum de pascendis ovibus traderetur, » & supra *ipsum* velut petram fundaretur Ecclesia, nullius confessio vir- » tutis nisi caritatis exigitur (4). Quid S. Irenæus, Tertullianus, S. Cyprianus qui tam multus & creber in eo est, & cujus sunt hæc trita verba *Exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia una monstretur* (5). S. Cyrillus Hyerosolimitanus S. Petrum appellat *Principem & Supremum Apostolorum* (6). Idem testatur Basilius (7). Item Hyeronimus : *Propterea*, inquit, *inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis occasio tollatur* (8), & S. Chrysostomus ad illa verba, *surgens Petrus* (in electione Apostoli Mathiæ in locum Judæ) : » quàm est fervidus, » (ait) quàm agnoscit *creditum gregem !* quàm in hoc choro *Princeps* est ! » & ubique *primus omnium incipit loqui* (9). S. Ambrosius Petrum vocat

(1) Précis, p. 143.
(2) 1. Petr. c. 5. v. 13.
(3) Blondel. Traité de la Prim. p. 319.
(4) Origen. in cap. 6. Rom.
(5) S. Cypr. de Unitat. Eccles. Vide etiam Epist. 70. 40. 48. 55. 73.
(6) Cyrill. Hyer. Catech. 2. 17.
(7) Basil. Epist. 52. ad Athan. & Epist. ad Damasum. Item. Ep. 77.
(8) Hieron. l. 1. ad Jovin. c. 12. 14. & in Epist. ad Galat.
(9) Chrysost. Homil. 3. in acta. Homil. 5. in Math. n. 86. Homil. 88. in Joan.

Ecclesiæ fundamentum (1). S. Optatus Milevitanus loquens de Petro ad Parmenianum, Donatistam: » negare non potes in urbe Româ Petro primò Cathedram Episcopalem esse collatam, in quâ sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est; in quâ unâ Cathedrâ unitas ab omnibus servaretur: ne cæteri Apostoli singulas sibi Ecclesias defenderent; ut jam schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret (2) «. Testes etiam appellari possunt S. Epiphanius, S. Fulgentius, & multi alii: unum sat erit verbum S. Augustini proferre: » *agnoscitur Petrus in figurâ gestasse personam Ecclesiæ ob Primatum quem in Discipulis habuit* (3).

Inter Theologos Scholasticos de hâc quæstione nulla est controversia; ne unus fortasse inter verè Orthodoxos reperietur, qui Primatum Summorum Pontificum jure divino non agnoverit.

6°. Quapropter ab Ecclesiæ exordio Summi Pontifices hanc in omnibus Ecclesiæ partibus, sive in Oriente, sive in Occidente, auctoritatem exercuêre.

Primo sæculo, anno Christi 97, curam suam intendit S. Clemens in Corinthiorum Ecclesiam domesticis dissentionibus agitatam, ad quam de restituenda pace scripsit Epistolam.

Posteriori sæculo anno 200. Victor, vigilantissimus Pontifex, adhibitâ pastorali sollicitudine apud Ecclesias Asiæ, ut usus celebrandi Pascha quartâ decimâ die Lunæ, ad consuetudinem Romanæ Ecclesiæ transferretur, ubi proximâ sequenti Dominicâ celebrabatur, efficere conatus est.

Nemo nescit quanta tertio sæculo fuerit de iterando hæreticorum baptismate disceptatio, & quam maximè res illa per S. Stephanum gesta sit. Non multo post Dyonisius Papa, de erroribus Dyonisio Alexandrino à quibusdam Fidelibus attributis, cognovit.

Sæculo quarto, Julius Papa causam suscepit S. Athanasii, toties in Arianorum Conciliis damnati. Eustathius Sebastenus, in Armeniâ ab Arianis injustè depositus, cum ad Ecclesiæ Occidentalis Episcopos causam suam detulisset, & Symbolo Nicæno subscripsisset, per Epistolam

(1) Ambr. l. 2. de Spiritu Sancto. c. ultimo.
(2) Optat. Milevit. l. 2. ad Parmen. Donatist.
(3) S. Aug. in Ps. 108. n. 1. Item Tract. 124. in Joann. n. 5. &c.

Liberii, Julii Successoris, in Concilio Thianensi exhibitam, fuit in Sedem suam restitutus.

Quinto sæculo, S. Joannes Chrysostomus, similiter, Sede suâ dejectus, ad Summum Pontificem confugit, quem his verbis alloquitur : » Scribite, » precor, & auctoritate vestrâ decernite, hujusmodi iniqua gesta, » nobis absentibus & judicium non declinantibus, nullius esse roboris; » eosque qui talia gessere, Ecclesiæ censuræ subjicite . . » Idem fecere S. Flavianus in latrocinio Ephesino atrocissimè tractatus, Theodoretus ab hæretico Dioscoro, tandem Talaia, Episcopus Alexandrinus, ab Acacio Constantinopolitano Sedibus suis injustè pulsi.

Sexto sæculo, S. Gregorius Magnus Joannem Jejunatorem, ejusdem Sedis Episcopum, grandiora præsumentem reprimit.

Jam horrendâ Monothelismi tempestate, tota septimo sæculo agitabatur Ecclesia. S. Sophronius, Episcopus Hyerosolimitanus, Stephanum, Dorensem Episcopum, primum suum Suffraganeum, ad Sedem Apostolicam Legatum misit, quâ de causâ S. Martinus Papa, ingens Concilium Lateranense convocans anno 649, suum in Palestinâ Vicarium constituit Stephanum, & post illum Joannem Philadelphium. In hoc Concilio anathemate percussi sunt Theodorus Pharanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius Constantinopolitanus, cum ejus Successoribus Pyrrho & Paulo.

Octavo sæculo, Tharasius, Patriarcha Constantinopolitanus, Episcopi Romani nomine, septimo Concilio contrà Iconomachas habito præfuit. Sexta hujus Concilii sessio Primàtui multum favet; nec huic uni Concilio per Legatos præfuêre Pontifices Romani.

Nono sæculo, non solùm Concilium VIII generale contra Photium habitum favet Primatui, verum etiam Photius ipse eum agnovit. Apud Nicolaum Papam I. egit tùm per se, tùm quoque per Michaelem Imperatorem, ut ab eo suæ electionis seu potiùs suæ in Sedem Constantinopolitanam intrusionis, confirmationem obtineret. Posteà cum vidit se à Papa damnatum, non potuit Primatum despicere, quin pugnaret secum & quamvis fastidiosè ejus auctoritatem contemneret, nihilo secius à Joanne Papa VIII. postulavit ut ejus in Sedem Constantinopolitanam approbaret restitutionem. Consensus omnium Orientalium Ecclesiarum ad stabiliendum Jurisdictionis Primatum conspirat. Hæc veritas ab his etiam schismaticis, quorum plus interest illam impugnare,

accipit testimonia. Inter innumeras criminationes quas ad diluendum separationis crimen congerunt, ne ullum quidem verbum reperias contra primatum & auctoritatem Episcopi Romani. Multi censebant servandam esse cum Latinis communionem, & non nisi per gradus imminuta est erga Pontifices Romanos reverentia, donec tandem his ultimis sæculis inter schismaticos videtur collapsa. Adeo altè mentibus insculpta erat hujus dogmatis veritas, ut etiam nunc qui illud impugnant, nihil oderunt in Primatu, nisi fastuosam dominationem.

Probato hactenus Summos Pontifices perpetuo possessionis jure auctoritatem in omnes Ecclesias particulares habuisse : duo nunc nobis consideranda videntur. 1°. Quosdam SS. Patres aliquando necessitate fuisse coactos illis exprobrare præcipitationem & nimiam severitatem, numquam verò ipsammet auctoritatem negasse, quod maximo argumento est non posse Primatum eorum attentari. 2°. Episcopos & Ecclesias Orientales ad Episcopos Romanos sæpiùs confugisse ; nusquam verò seu Pontifices Romanos, seu etiam alios Occidentis Episcopos provocasse ad Alexandrinos, Antiochenos, aut Constantinopolitanos ; quod manifestè denotat in Episcopis Romanis superioritatem, cujus nulla origo reperitur, nisi in institutione Christi, qui constituit S. Petrum omnium Apostolorum Caput.

7°. Præter ea quæ supra breviter retulimus veterum Conciliorum de Primatu testimonia, in ultimorum temporum Conciliis hoc dogma formaliter definitum reperimus. Concilium Constantiense, inter cæteros articulos Joannis Hus, hunc damnavit numero septimum : *Petrus non est, nec fuit Caput Ecclesiæ Sanctæ Catholicæ.* Item hunc numero 41. Wiclefi ; *non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse Supremam inter alias Ecclesias.* » Error est . . . pro quanto negaret Pri- » matum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares (1) «.

Merito igitur Illustrissimus Meldensium Episcopus, in suâ *Expositione*, &c. inter catholicæ fidei dogmata refert Summi Pontificis Primatum Jure divino : » Cum Christus Ecclesiam suam unam esse voluerit » & firmiter in unitate fundatam, Primatum B. Petri ad illam con- » tinendam, coagmentandamque instituit ; quare eumdem agnoscimus » Primatum in Principis Apostolorum Successoribus, quibus idcircò

(1) Tom. 12. Concil. Labb. p. 265. 266.

» ea subjectio debetur ; ea obedientia quam sancta Concilia, sanctique
» Patres Christianos ubiquè docuerunt (1).

Item Clerus Gallicanus dogma istud tamquam ad fidem spectans agnovit in suâ celebri Declaratione anni 1682. » Hanc verò Fidei » Catholicæ summam à Clero Gallicano fundamenti loco sincerè esse » positam nemo negaverit, inquit Bossuetus, cùm Romanos Pontifi- » ces, Petri Successores Christique Vicarios ubique prædicent, cum- » que Primatum B. Petri ejusque Successorum Romanorum Pontifi- » cum, à Christo institutum, iisque debitam ab omnibus Christianis » obedientiam . . . agnoscant (2).

Jam antea anno 1542 hanc Doctrinam adscripserat Articulis Fidei Sacra Theologiæ Facultas Parisiensis (art. 23.). » Nec minus certum » est unum esse Jure divino Romanum in Ecclesiâ Militante Pontifi- » cem, cui omnes Christiani parere tenentur «. Addimus Censuram Sorbonicam in hanc propositionem *Antonii de Dominis* : » Erat Ecclesia » Romana præcipua nobilitate, existimatione & dignitatis auctoritate, » non regiminis & jurisdictionis principatu ». Quam propositionem sic reprobat Facultas Parisiensis : » Hæc propositio est hæretica & schis- » matica, quatenùs expressè insinuat Romanam Ecclesiam Jure divino » auctoritatem in alias Ecclesias non habere.

Nihil accuratiùs ac disertiùs expressum, quàm quod de hoc doctrinæ articulo exponunt Parochi Parisienses, in suâ Apologiâ, » Pontificem » Romanum tanquam Ecclesiæ Caput accepisse à Christo primatum » honoris & jurisdictionis ad invigilandum in omni Ecclesiâ tam fidei » & unitatis conservationi, quam sacrorum Canonum observationi (3).

In hâc ipsâ Ecclesiâ Reverendissimus Coddæus in suâ Declaratione apologeticâ docet : *Summum Pontificem ex institutione divinâ esse omnium Episcoporum Caput.* Idem testimonium confirmat D. Erkelius, totius Cleri nomine, in scripto cui titulus est : *Protestatio denuo asserta* (4). Eandem quoque doctrinam videre est in actis hujus Ecclesiæ posterioribus.

» Qui in Summo Pontifice nullam aliam agnoscunt superioritatem

(1) Bossuet Exposit. n. 21.
(2) Bossuet appendix ad Declarat. Cleri Gallic. l. 1. c. 1. p. 2.
(3) Apol. p. 138. 139.
(4) P. 2. & 95.

» nisi juris humani, miseri sunt, ait Bossuetus, cùm non videant Pri-
» matum quem experientia docet esse Ecclesiæ adeo necessarium, di-
» gnum esse ut à Christo institueretur; præterea id quod in omnibus
» sæculis reperitur confirmatum non posse oriri nisi à Christo (1).

Igitur sacræ Synodo denuntiamus sequentes propositiones, tanquam jam ab Ecclesiâ damnatas.

I.

On ne peut prouver par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté à S. Pierre. On ne peut prouver la même chose par les sept premiers Conciles généraux, les seuls reçus par l'Eglise universelle, Grecque & Latine. P. 47.

Les principaux passages du Nouveau Testament que l'on apporte pour prouver la primauté & la supériorité de l'Evêque de Rome au-dessus des autres Evêques, ne peuvent être appliqués uniquement à S. Pierre, tous ces passages ayant été pris & expliqués par les Peres même les plus attachés à la primauté dans des sens tout-à-fait différens: d'où il résulte qu'ils ne peuvent jamais former un article de foi, c'est-à-dire une décision certaine, inébranlable & invincible, que S. Pierre ait eu de droit divin la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres, & que par conséquent l'Evêque de Rome lui ait succédé dans ses privileges, c'est-à-dire qu'il soit de droit divin le premier & le supérieur des autres Evêques. P. 66.

On ne peut prouver solidement par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté & la supériorité à S. Pierre, ni que ce Saint ait été décoré de ces prérogatives en quelque maniere que ce soit. P. 75.

I.

Probari non potest Scripturâ Sacrâ, Christum dedisse primatum S. Petro. Non potest probari idem per septem prima Concilia generalia, sola quæ sint recepta ab Ecclesiâ universali, Græcâ & Latinâ.

Præcipui textus Novi Testamenti qui afferuntur ad probandum primatum & superioritatem Episcopi Romani in alios Episcopos, non possunt applicari unicè sancto Petro, omnibus his textibus adhibitis & explicatis à Patribus, etiam primatui addictissimis, in sensu dissimili: inde sequitur textus illos non posse unquam constituere articulum fidei, id est, definitionem certam, inconcussam & invincibilem, quod sanctus Petrus habuerit Jure divino primatum & superioritatem in cæteros Apostolos; & proinde quod Episcopus Romanus ei successerit in suis privilegiis, id est, sit Jure divino primus & superior aliorum Episcoporum.

Non potest probari solidis argumentis per Scripturam Sacram, Jesum Christum dedisse primatum & superioritatem sancto Petro: neque illum decoratum fuisse his prærogativis, quoquomodo sit.

(1) Boss. Oper. posth. tom. 3. V. l. 5. Hist. Var. art. 27. p. 206.

Il eſt donc vrai qu'on ne peut pas prouver, par l'Ecriture Sainte, que S. Pierre ait jamais eu la primauté & la ſupériorité au-deſſus des autres Apôtres; & qu'au contraire on peut prouver, par cette même écriture, qu'il n'a jamais été décoré de ces prérogatives. P. 80.

Verum igitur eſt non poſſe probari per Scripturam Sanctam, quod ſanctus Petrus habuerit unquam primatum & ſuperioritatem in alios Apoſtolos: è contrario poſſe probari per hanc ipſam Scripturam quod nunquam fuit decoratus his prærogativis.

II.

Nous n'avons aucune preuve ſolide que S. Pierre ait inſtruit les Romains, ni qu'il ait été à Rome. Il y a beaucoup plus d'apparence que les Evêques de Rome ſont plutôt Succeſſeurs de S. Paul que de S. Pierre. P. 144.

Nullum habemus argumentum certum quod S. Petrus docuerit Romanos, nec quod fuerit Romæ. Multò veriſimiliùs eſt quod Epiſcopi Romani ſunt potiùs Succeſſores ſancti Pauli quàm ſancti Petri.

III.

Depuis le cinquieme ſiècle juſqu'au ſeptième, Rome ne s'eſt pas oubliée pour faire reconnoître ſa prétendue ſupériorité dans toutes les portions de l'Egliſe Catholique: & elle eſt venue à bout par différens ſtratagêmes, & par l'autorité même des Empereurs, de ſubjuguer pluſieurs Métropolitains, ſurtout en Illyrie. P. 129.

A quinto ſæculo uſque ad ſeptimum, Roma nihil omiſit ut ſua agnoſceretur prætenſa ſuperioritas in omnibus portionibus Eccleſiæ Catholicæ; & perfecit ut per varia ſtratagemata, & per auctoritatem etiam Imperatorum ſubjugaret plures Metropolitanos, præſertim in Illyriâ.

IV.

L'Evêque de Rome n'a pas la primauté de droit divin..... il ne l'a reçue qu'en conſéquence de ce qu'il étoit Evêque de la premiere Ville de l'Empire Romain.... Sa primauté conſiſte ſeulement à avoir la prérogative d'honneur, c'eſt-à-dire, à recevoir en premier les mêmes honneurs que les autres Evêques, dans une parfaite égalité. P. 48.

Epiſcopus Romanus primatum non habet Jure divino...... ideo illum accepit, quia erat Epiſcopus urbis Imperii Romani Capitis..... Primatus ejus in eo eſt tantum, ut habeat prærogativam honoris, id eſt, ut accipiat primariò eoſdem honores quos cæteri Epiſcopi (accipiunt) in perfectâ æqualitate.

V.

L'Evêque de Rome eſt un Evêque particulier, auſſi-bien que tout autre; & il n'a aucune juriſdiction,

Epiſcopus Romanus eſt particularis Epiſcopus, ſicut quivis alius; & nullam habet juriſdictionem, nullam ſu-

aucune supériorité, ni de Droit divin, ni de Droit ecclésiastique au-dessus des autres Evêques. P. 92.

perioritatem neque Jure divino, neque Jure ecclesiastico super alios Episcopos.

VI.

Il suit de tout ce que j'ai dit jusqu'ici au sujet de l'Evêque de Rome.... que sa primauté, que sa supériorité, que sa jurisdiction sur les autres Evêques est une pure fable; & que les Canons qui bornent la jurisdiction des autres Evêques, bornent également la sienne; & que, selon les mêmes Canons, il doit renfermer ses ordres, ses Bulles, ses Decrets, &c. dans les limites de son Diocèse, & ne pas entreprendre d'exercer son autorité sur ses Confreres, non plus que sur les Eglises particulieres. P. 130.

VI.

Sequitur ex his quæ dixi hactenus, quod primatus (Papæ), ejus superioritas, ejus jurisdictio in alios Episcopos, est merum commentum; & quod Canones qui limitant jurisdictionem aliorum Episcoporum, limitant pariter ejus (auctoritatem): & quod secundum eosdem Canones debet continere sua mandata, suas Bullas, sua Decreta intra limites suæ Diæceseos, & non conari exercere suam auctoritatem in suos Collegas, nec in Ecclesias particulares.

VII.

Il suit encore que la primauté dont il jouit n'est pas une primauté de jurisdiction.... mais seulement une primauté d'honneur.... Il suit encore que toute la puissance & l'autorité qu'il a maintenant sur les Evêques, sur les Eglises particulieres (& sur l'Eglise même universelle) sont des usurpations très-criminelles. P. 130.

VII.

Sequitur adhuc quod primatus quo fruitur non est primatus jurisdictionis...... sed tantum primatus honoris... Sequitur etiam omnem potestatem & auctoritatem quam habet nunc in Episcopos, in Ecclesias particulares (& in Ecclesiam etiam universalem) esse usurpationes flagitiosissimas.

VIII.

Concluons, 1°. que les Peres n'ont pas cru que l'Evêque de Rome eût la primauté de Droit divin: 2°. Que par le nom de primauté ils n'ont entendu qu'une simple prérogative d'honneur, qu'ils ne lui ont donnée qu'en considération de la Ville de Rome, seulement de la maniere qu'ils ont donné la même prérogative d'honneur à l'Evêque de C. P. par la même raison, c'est-à-dire,

VIII.

Concludamus primò, quod Patres non crediderint Episcopum Romanum habere primatum Jure divino: 2°. Quod per nomen primatûs non intellexerint nisi prærogativam honoris, quam ei non concesserunt nisi tantum in urbis Romæ respectum; eodem modo quo concesserunt eandem prærogativam honoris Episcopo Constantinopolitano; eâdem ratione, id est, quia Constantinopolis erat etiam urbs Im-

c'est-à-dire, parce que C. P. étoit aussi une Ville Impériale, une Ville regnante; d'où il résulte une conséquence nécessaire, sçavoir que, si par malheur Rome & C. P. venoient à périr par quelque désastre, ou à être emportées par l'hérésie, il n'y auroit plus d'Evêque dans l'Eglise à qui la prérogative d'honneur fût déférée en considération des anciens Réglemens. P. 132.

perialis, urbs regnatrix. Unde colligitur consequentia necessaria, scilicet quod si infeliciter Roma & Constantinopolis perirent aliquo infesto casu, aut hæresi abriperentur, nullus ampliùs esset Episcopus in Ecclesiâ, cui prærogativa honoris deferretur, juxtà antiquas constitutiones.

DECRETUM III.

Declarat sancta Synodus:

I.

Apostolum Petrum à Christo Domino primatu suprà cœteros Apostolos donatum fuisse, *ut una Christi Ecclesia & Cathedra una monstretur* (1).

II.

Sanctum *Petrum*, *in quo primatus Apostolorum tam excellenti gratiâ præeminet* (2), *propter* hunc *Apostolatûs sui primatum*, *Ecclesiæ* gessisse, *figuratâ generalitate*, *personam* (3).

III.

Episcopum Romanum, tanquam Petri *Successorem* (4); Jure divino eodem primatu frui suprà cœteros Episcopos.

IV.

Hunc primatum Romani Pontificis, tanquam Petri Suc-

(1) S. Cyprian. de Unit. Eccles.
(2) S. Cyprian. ibid.
(3) S. Aug. l. 2. de bapt. & tract. 124. in Joann.
(4) Conc. Eph. œcum. act. 3.

cessoris, non esse tantum primatum honoris, sed etiam ecclesiasticæ *potestatis & auctoritatis* (1).

V.

Romanum Pontificem, tanquam Petri Successorem, esse Jure divino Caput visibile & *ministeriale* (2) Ecclesiæ fundatæ à Christo, qui est Caput ejus invisibile & vivificans; ac proinde ejusdem Christi primum esse in terris Vicarium, *cui totius Ecclesiæ cura commissa est* (3).

Ideo damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas: nempè:

I.

On ne peut prouver par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté à S. Pierre. On ne peut prouver la même chose par les sept premiers Conciles généraux, les seuls reçus par l'Eglise universelle Grecque & Latine.

Les principaux passages du Nouveau Testament, que l'on apporte pour prouver la primauté & la supériorité de l'Evêque de Rome au-dessus des autres Evêques, ne peuvent être appliqués uniquement à S. Pierre; tous ces passages ayant été pris & expliqués par les Peres, même les plus attachés à la primauté, dans des sens tout-à-fait différens. D'où il résulte qu'ils ne peuvent jamais former un article de foi, c'est-à-dire, une décision certaine, inébranlable & invincible, que S. Pierre ait eu de Droit

I.

Probari non potest Scripturâ Sacrâ, Christum dedisse primatum sancto Petro. Non potest probari idem per septem prima Concilia generalia, sola quæ sint recepta ab Ecclesiâ universali Græcâ & Latinâ.

Præcipui textus Novi Testamenti qui afferuntur ad probandum primatum & superioritatem Episcopi Romani in alios Episcopos, non possunt applicari unicè sancto Petro; omnibus his textibus adhibitis & explicatis à Patribus, etiam primatui addictissimis, in sensu dissimili. Inde sequitur textus illos non posse unquam constituere articulum fidei, id est, definitionem certam, inconcussam & invincibilem, quod S. Petrus habuerit Jure divino primatum & superioritatem in cæteros Apostolos; & proindè quod Episcopus Romanus ei successerit in suis privi-

(1) Conc. Eph. supra. Concil. Milevit. Epist. ad Innoc. I.
(2) Concil. Basil. œcum.
(3) S. Greg. l. 5. Epist. 20.

divin la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres ; & que par conséquent l'Evêque de Rome lui ait succédé dans ses privileges, c'est-à-dire, qu'il soit de Droit divin le premier & le Supérieur des autres Evêques.

legiis, id est, sit Jure divino primus & superior aliorum Episcoporum.

On ne peut prouver solidement par l'Ecriture Sainte, que Jesus-Christ ait donné la primauté & la supériorité à Saint Pierre ; ni que ce Saint ait été décoré de ces prérogatives en quelque maniere que ce soit.

Non potest probari solidis argumentis per Scripturam Sacram, Jesum Christum dedisse primatum & superioritatem sancto Petro : neque illum decoratum fuisse his prærogativis, quoquomodo sit.

Il est donc vrai qu'on ne peut pas prouver par l'Ecriture Sainte, que Saint Pierre ait jamais eu la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres ; & qu'au contraire on peut prouver par cette même Ecriture, qu'il n'a jamais été décoré de ces prérogatives.

Verum igitur est non posse probari per Scripturam Sacram, quod sanctus Petrus habuerit unquam primatum & superioritatem in alios Apostolos : è contrario posse probari per hanc ipsam Scripturam, quod nunquam fuit decoratus his prærogativis.

II.

Nous n'avons aucune preuve solide que S. Pierre ait instruit les Romains, ni qu'il ait été à Rome. Il y a beaucoup plus d'apparence que les Evêques de Rome sont plûtôt Successeurs de S. Paul que de S. Pierre.

II.

Nullum habemus argumentum certum quod S. Petrus docuerit Romanos, nec quod fuerit Romæ. Multò verisimilius est quod Episcopi Romani sunt potius Successores sancti Pauli quàm sancti Petri.

III.

Depuis le cinquieme siecle jusqu'au septieme, Rome ne s'est pas oubliée pour faire reconnoître sa prétendue supériorité dans toutes les portions de l'Eglise Catholique : & elle est venue à bout par différens stratagêmes, & par l'autorité même des Empereurs, de subjuguer plusieurs Métropolitains, sur-tout en Illyrie.

III.

A quinto sæculo usque ad septimum, Roma nihil omisit ut sua agnosceretur prætensa superioritas in omnibus portionibus Ecclesiæ Catholicæ. Et perfecit, ut per varia stratagemata & per auctoritatem etiam Imperatorum subjugaret plures Metropolitanos, præsertim in Illyriâ.

IV.

L'Evêque de Rome n'a pas la primauté de Droit divin.... Il ne l'a reçûe qu'en conséquence de ce

IV.

Episcopus Romanus primatum non habet Jure divino..... ideò illum accepit, quia erat Episcopus urbis

qu'il étoit Evêque de la premiere ville de l'Empire Romain.... Sa primauté consiste seulement à avoir la prérogative d'honneur, c'est-à-dire, à recevoir en premier les mêmes honneurs que les autres Evêques dans une parfaite égalité.

Imperii Romani Capitis ... primatus ejus in eo est tantùm ut habeat prærogativam honoris, id est, ut accipiat primariò eosdem honores quos cæteri Episcopi (accipiunt) in perfectâ æqualitate.

V.

L'Evêque de Rome est un Evêque particulier, aussi bien que tout autre, & il n'a aucune jurisdiction, aucune supériorité ni de Droit divin, ni de Droit ecclésiastique, au-dessus des autres Evêques.

V.

Episcopus Romanus est particularis Episcopus, sicut quivis alius; & nullam habet jurisdictionem, nullam superioritatem, neque Jure divino, neque Jure ecclesiastico, super alios Episcopos.

VI.

Il suit de tout ce que j'ai dit jusqu'ici au sujet de l'Evêque de Rome .... que sa primauté, que sa supériorité, que sa jurisdiction sur les autres Evêques est une pure fable: & que les Canons qui bornent la jurisdiction des autres Evêques bornent également la sienne; & que, selon les mêmes Canons, il doit renfermer ses ordres, ses Bulles, ses Decrets, &c. dans les limites de son Diocese, & ne pas entreprendre d'exercer son autorité sur ses Confreres, non plus que sur les Eglises particulieres.

VI.

Sequitur ex his quæ dixi hactenùs, quod primatus (Papæ), ejus superioritas, ejus jurisdictio in alios Episcopos, est merum commentum; & quod Canones qui limitant jurisdictionem aliorum Episcoporum, limitant pariter ejus (auctoritatem): & quod secundum eosdem Canones debet continere sua mandata, suas Bullas, sua Decreta intra limites suæ Diœceseos, & non conari exercere suam auctoritatem in suos Collegas nec in Ecclesias particulares.

VII.

Il suit encore que la primauté dont il jouit n'est pas une primauté de jurisdiction, mais seulement une primauté d'honneur ... Il suit encore que toute la puissance & l'autorité qu'il a maintenant sur les Evêques, sur les Eglises particulieres (& sur l'Eglise même universelle) sont des usurpations très-criminelles.

VII.

Sequitur adhuc, quod primatus quo fruitur, non est primatus jurisdictionis .... sed tantum primatus honoris ... Sequitur etiam quod omnis potestas & auctoritas quam habet nunc in Episcopos, in Ecclesias particulares (& in Ecclesiam etiam universalem) esse usurpationes flagitiosissimas.

VIII.

Concluons, 1°. que les Peres

VIII.

Concludamus, 1°. quod Patres

n'ont pas cru que l'Evêque de Rome eût la primauté de Droit divin. 2°. Que par le nom de primauté, ils n'ont entendu qu'une simple prérogative d'honneur, qu'ils ne lui ont donnée qu'en considération de la ville de Rome, seulement de la maniere qu'ils ont donné la même prérogative d'honneur à l'Evêque de Constantinople, par la même raison, c'est-à-dire, parce que Constantinople étoit aussi une Ville Impériale, une Ville regnante; d'où il résulte une conséquence nécessaire, sçavoir, que si par malheur Rome & Constantinople venoient à périr par quelque désastre, ou à être emportées par l'hérésie, il n'y auroit plus d'Evêque dans l'Eglise à qui la prérogative d'honneur fût déférée en considération des anciens Réglemens.

non crediderint Episcopum Romanum habere primatum Jure divino. 2°. Quod per nomen primatûs non intellexerint nisi prærogativam honoris, quam ei non concesserunt nisi tantum in urbis Romæ respectum, eodem modo quo concesserunt eamdem prærogativam honoris Episcopo Constantinopolitano, eâdem ratione, id est, quia Constantinopolis erat etiam urbs Imperialis, urbs Regnatrix. Unde colligitur consequentia necessaria, scilicet, quod si infeliciter Roma & Constantinopolis perirent aliquo infesto casu, aut hæresi abriperetur, nullus amplius esset Episcopus in Ecclesiâ, cui prærogativa honoris deferretur, juxta antiquas Constitutiones.

Has propositiones damnat sancta Synodus, tanquam falsas, schismaticas, verbo Dei ac constanti traditionis doctrinæ adversas, erroneas, & etiam hæreticas; eo quod, doceant, Sanctum Petrum, ejusque Successores, à Christo Domino nostro primatum honoris & ecclesiasticæ auctoritatis non accepisse.

RELATIO IV.

De testimonio SS. Patrum, ac de Ecclesiæ dispersæ auctoritate.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

IN tantâ errorum, sophismatum, atque ultra modum critices ebullitione, quibus scatet liber cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle, &c.* prætermittere non possumus quod denuntiator docet circa Patrum testimonia, Ecclesiæque, cùm dispersa est, auctoritatem. Cùm inficiari non possit, SS. Doctorum testimonio, atque perpetuo universalis Ecclesiæ documento fundatum ac constitutum Summi Pontificis Jure divino primatum, perditè conatur gravissimum ac perincommodum tantæ auctoritatis pondus excutere. Docet enim quod *etiamsi omnes simul Patres tenerent, sancto Petro Jure divino concessum fuisse primatum, quantacumque illis debita sit reverentia, non inde sequeretur, ex his auctoritatibus simul conjunctis articulum fidei, id est, definitionem dogmaticam universalis Ecclesiæ posse constitui, cui sub damnationis æternæ pœnâ adhærendum esset. Nam*, ut addit, *Ecclesia non pronuntiat ac statuit, nisi congregata, pensato priùs, non solum an Patres unanimiter sentiant, sed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum sententia consentanea sit cum Scripturâ sacrâ, præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate sancti Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitari non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, Jure divino, ac etiam Jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis superiores esse.* P. 82.

Denuntiator, cùm non omninò dedidicerit doctrinam quam in Catholicâ hausit Ecclesiâ, planè intellexit quantum hæc verba, *omnes simul Patres*, non solùm Theologos, sed simplices etiam Fideles possint offendere. Monet igitur, versus denuntiationis suæ finem, pro his verbis legendum esse : *multi Patres, ingens Patrum numerus.* Verum hæc ver-

borum emendatio seu mitigatio, non minùs in sanctos Doctores injuriosa, exhibet potius hominem perplexum & irretitum, quàm Theologum qui ad meliorem frugem se recipit, & Ecclesiæ doctrinam, unde exciderat, sincerè & humiliter profitetur.

Unanimis Patrum consensus, circà quæstiones quæ ad fidem & mores pertinent, habitus omni ætate fuit tanquam Catholicæ Doctrinæ certum testimonium. *Quod spectat ad dogma, ædificationem & mores*, inquit Illustrissimus Bossuetus, *quando Patres unanimiter sentiunt, sola eorum unanimitas, quæ certitudinis & evidentiæ est argumentum, suprema lex est non minus antiqua quàm est ipsa Ecclesia* (1). Sed ut exploratum sit nobis de hâc unanimitate, *necesse non est*, juxta doctissimum Præsulem, *ut nominatim in testimonium adhibeatur maximus sanctorum Patrum numerus. Hujus sententiæ S. Augustini & Vincentii Lirinensis meminisse sat est, nempè, quod cùm ejusdem fidei essent omnes SS. Patres, qui plures audit, omnes audit* (2). *Quod si aliqui inter eos*, pergit Auctor illustrissimus, *seorsum ab aliis senserint, aut sententiam suam aliis verbis scripserint, exinanita est eorum opinio, nec in partem venit Ecclesiæ traditionis: eam enim non à traditione acceperant, non in fonte traditionis hauserant* (3). Probandum igitur esset illi qui circa quandam dogmaticam quæstionem de unanimi SS. Doctorum sententiâ minime conveniret, Patres in eo dogmate discrepasse, continuamque fuisse eorum discrepantiam, tacente Ecclesiâ, sive congregatâ, sive dispersâ. Quod certè locum non habet in quæstione de Summi Pontificis primatu jure divino. Unanimis enim semper fuit de hâc re Patrum consensus, quemadmodum coram sanctâ Synodo jam fusiùs expositum est.

Sed neque plus unanimem Patrum quàm privatam quorumdam auctoritatem reveretur Denuntiator. Nam modò asserit *dubitari* posse de doctrinâ quæ ab Ecclesiâ universali non est definita; modò nihil ab

(1) Bossuet » pour les points de dogme, d'édification & de mœurs, lorsque les » Peres sont unanimes, leur seule unanimité, qui est la preuve de la certitude & de » l'évidence, est une loi souveraine aussi ancienne que l'Eglise «. Tom. 2. p. 494.

(2) Bossuet » il n'est pas nécessaire de citer toujours un grand nombre de Peres: » il suffit de se souvenir de cette maxime de S. Augustin & de Vincent de Lerins, » que comme ils étoient tous d'une même foi, qui en entend quelques-uns les entend » tous «. Tom. 2. p. 467.

(3) Idem. » Si quelques-uns d'eux ont eu quelque chose de particulier dans leurs » sentimens ou dans leurs expressions, tout cela s'est évanoui, & n'a pas fait tige » dans l'Eglise. Ce n'étoit pas là aussi ce qu'ils y avoient appris, ni ce qu'ils avoient » tiré de la racine «. Tom. 4. p. 121.

Ecclesiâ definitum pronuntiari, nisi cùm est in Concilium congregata. Nonne dicere est pleno ore, *dubitari* posse de unanimi Patrum doctrinâ, quando nondum est ab Ecclesiâ definita in Concilio œcumenico; proindeque hanc, quantumvis unanimem, non esse regulam certam ante Ecclesiæ congregatæ definitionem. Admissâ igitur verborum Denuntiatoris supra dictâ emendatione, etiamsi ad pauciores Patres ab aliis dissentientes reduceretur, eadem semper remanet ejus doctrinæ perversitas. Protritus gravissimo SS. Doctorum auctoritatis pondere, eorum tentat testimonium elevare: sed frustra. Patrum Doctrina semper erit Ecclesiæ Doctrina. Denuntiator verò, dum fideles ejusdem doctrinæ testes ejurat, se sanctis Doctoribus adversari testificatur, prorsùsque omnium novatorum morem æmulatur.

Neque his profanis novitatibus continetur Denuntiatoris temeritas: ultra procedit. Non satis ei, SS. Patrum testimonia recusare, Ecclesiæ etiam auctoritatem attenuare conatur. *Plus dico*, inquit (1), *etiamsi ab omnibus in Ecclesiâ dispersâ generatim quædam teneretur sententia, nullo per multa sæcula reclamante, non ideo dici possit hanc sententiam definitam esse ab Ecclesiâ universali. Ecclesia enim, cum dispersa est, nullam facit definitionem dogmaticam; exequendum curat tantum quod ipsamet statuit congregata. Nihil enim statuit nisi in Concilio generali.*

Expendantur Denuntiatoris verba; & ut pateat venenum, conferantur cum eo quod supra dixit. Non hic enim loquitur de opinione quæ discrepat inter Catholicos, verum de sententiâ quam absque ullâ reclamatione sequuntur omnes. Non de simplici conclusione theologicâ quæ adoptatur in Scholis, neque de piâ quadam sententiâ, quæ quidem non sine scandalo & temeritate impugnari potest, cui tamen inhærendum tamquam fidei articulo non præcipit Ecclesia; sed agit de doctrinâ qualis est Summi Pontificis primatus, nempè de doctrina quam omnes Ecclesiæ Pastores prædicant tamquam dogma quod ad revelationem pertinet, quod in Scripturâ continetur, quodque omni ætate creditum ad nos usque perpetuâ traditione translatum est. Si cuique homini privato de tali doctrinâ *dubitare* liceat, eo quod nihil de ea in Concilio generali definitum fuerit ab Ecclesiâ, quàm lata novatoribus patefit janua, ut impunè sanctissimæ nostræ Religionis certissimas veritates impugnent! Frustra omnes Ecclesiæ Pastores, cum dispersi

(1) P. 83.

sunt,

sunt, hoc aut illud dogma unanimi voce prædicabunt tamquam ad revelationem spectans ; si fortè cuidam temerario & audaci displiceat, illud quidem habebit tamquam opinionem ab omnibus receptam, de quâ tamen dubitari potest, quia nulla fuit ab Ecclesiâ congregatâ facta definitio de eâ doctrinâ à nemine unquam impugnatâ.

Quis audiat hæc, nec perhorrescat ? Ante primi Concilii Nicæni tempora nullum extabat de ullo dogmate ab Ecclesiâ congregatâ latum Decretum. Poterat ergo, ex Denuntiatoris principiis, quilibet homo catholicus omnia catholica dogmata in dubium revocare absque salutis æternæ detrimento. Poterat etiam post Concilium haberi tamquam obscurum & obnubilatum quodcumque in eo definitum non fuerat. Idem de omnibus Conciliis œcumenicis dicendum erit, & fides pro objecto tantùm habebit pauca numero dogmata ; nam Denuntiator non alia agnoscit Concilia generalia, nisi ea quibus adsuere Græci, septem videlicet prima Concilia (1). Unde necessariò inferre debet, alia dogmata, quæcumque definita sunt in posterioribus Conciliis, quæ pro œcumenicis habet Occidentalis Ecclesia, & speciatim in Concilio Tridentino, non esse fidei dogmata quibus sub damnationis pœnâ adhærere debeamus. Ingenia, quale est nostri Denuntiatoris, fœcunda sophismatibus, multa etiam objicienda reperient contra Conciliorum œcumenicitatem quæ ipse indubitanter pro generalibus habet. Ea tantùm agnoscent quæ contra suos errores nihil decreverint. Quasi prædæ erunt omnia catholica dogmata ; nec erit ampliùs, quæ semper fuit, regula credendorum, unanimis Pastorum, sive congregatorum, sive dispersorum consensus, sed cujusque privati hominis arbitrium.

Quam procaciter insectantur Denuntiatoris horrenda principia Ecclesiæ infallibilitatem ! Jesus-Christus, priusquam ascenderet in cœlum, dixit Apostolis, & in eorum personâ omnium sæculorum Pastoribus, futurum se cum eis docentibus & baptisantibus *usque ad consummationem sæculi* (2). Quibus verbis communis fides est immutabiliter promissam esse Ecclesiæ infallibilem auctoritatem in omnibus quæ populo fideli ab Ordine Pastorum universali credenda proponuntur circa fidem & mores, sive per modum instructionis, sive per modum definitionis.

(1) *Nota.* Septem tantum Concilia generalia, in quibus Græci adfuerint, admittit Denuntiator. *Précis*, &c. p. 47.
(2) Matth. 28. 20.

Sed si verum sit Denuntiatoris sistema, quorsum evadit illud Christi promissum? Certè nullum aliud habet objectum præter id quod Ecclesia in Concilio generali congregata definiendo credendum proponit. Cùmque non nesciat raro in Ecclesiâ Concilia œcumenica convocari, atque in his tantùm causis ubi definienda sunt quædam dogmata, quæ à novatoribus impugnantur, evidens est à Denuntiatore non haberi Ecclesiam infallibilem, cùm ea docet de quibus nihil unquam in Concilio œcumenico statutum fuit, quantumvis unanimis sit in docendo Pastorum consensus. Re quidem verâ, si Denuntiatori fides adhibeatur, *dubitari* legitimè potest de doctrinâ unanimiter acceptâ & prædicatâ, quæ nunquam in Concilio generali definita est. Quomodo autem fieri potest ut infallibile habeatur documentum de cujus veritate legitime *dubitari* potest? tale documentum incertum est, si de eo possit *dubitari*. Proinde potest esse falsum sicut potest esse verum. At si falsum est; ergo poterit error universaliter & absque ullâ reclamatione in Ecclesiâ prædicari, tanquam veritas quæ ad revelationem spectat. Non solum illud supponit Denuntiator, sed etiam satis apertè dicit quoties de Summi Pontificis primatu agit. Proinde Ecclesiæ dispersæ, cum ea docet quæ in Conciliis œcumenicis minimè definita sunt, infallibilitatem prorsus evertit.

Præterea, quo pacto Ecclesia congregata definire posset hanc vel illam doctrinam, universaliter in Ecclesiâ edoctam, in credito sibi Catholicorum dogmatum deposito contineri, si antè definitionem talis doctrina incerta maneret ac dubia. Tunc certè, cùm non posset, juxta Denuntiatoris sistema, definitionem suam instituere tum sacrarum Scripturarum atque apostolicarum traditionum doctrinâ quæ non priùs fuisset in Concilio generali definita, tum actuali omnium Ecclesiarum consensu, non ei sufficeret promissum Spiritus Sancti adjutorium, ut veram doctrinam sacris in fontibus contentam discerneret, imo opus esset ei novâ revelatione circa dogma quod definiendum vellet. Sic hallucinantur, sic deerrant omnes qui sanctas ac immutabiles deserunt traditionis regulas. Fabricantes sibi anteà inaudita & Patribus nostris incognita principia, ex quibus falsas eruunt opiniones, ex alio in alium errorem se dant præcipites.

Denique, unde novit Denuntiator Ecclesiam dispersam nunquam judicare, nunquam pronuntiare, nunquam definire quæstiones quæ ad

fidem & mores ſpectant ? Quem ex ſanctis Patribus auctorem habet ? Quem Scriptorem Eccleſiaſticum ſequitur ? Docet S. Auguſtinus complures fuiſſe hæreſes, quæ in totâ Eccleſiâ damnatæ ſunt non convocato Concilio generali. Imo, juxta ſanctum Doctorem, *rarum* eſt incidere cauſas, pro quibus dirimendis neceſſe ſit univerſi orbis congregari Paſtores (1). Prorſus rem ita eſſe ſibi facilè perſuadebit qui non ſolum trium priorum ſæculorum, ubi haud facilè Concilia generalia indici poterant, ſed etiam omnium poſteriorum ætatum hiſtorica monumenta pervolvet. In hoc deceptus eſt Denuntiator, quod falsò exiſtimavit, cùm ſit generale Concilium Supremum totius Eccleſiæ Tribunal, nihil unquam eam ſtatuere, nihil pronuntiare, niſi cùm in unum eſt congregata. Sed poteſtne eum latere, Synodum generalem non eſſe Tribunal ordinarium, omnes plerumque Epiſcopos nonniſi urgente neceſſitate convocari; non eſſe huic neceſſitati locum niſi cùm Paſtores inter ſe diſcrepant, aut cùm non facilè manifeſtari poteſt communis illorum conſenſus; denique, cùm habitâ quarumdam circumſtantiarum ratione, res poſtulat ut congregentur ? In Eccleſiâ ſuboritur error. Primùm à Sede Apoſtolicâ damnatur, vel in Concilio particulari in eâ regione habito ubi natus eſt error. Cœteræ omnes aſſentiuntur Eccleſiæ. Tunc verè dici poteſt Eccleſiam univerſalem, quamvis diſperſam, auctoritate non minus infallibili quàm cùm in unum congregatur, pronuntiaſſe.

Non deſunt exempla, imò verò permulta referri poſſunt, quæ probant in hunc modum ab Eccleſiâ etiam diſperſâ, latas fuiſſe dogmaticas definitiones. Unum proferre ſufficiat, damnationem ſcilicet hæreſis Pelagianæ. Summi Pontifices contra hanc hæreſim jam anteà in Africâ & in Oriente damnatam pronuntiant; huic judicio cœteræ ſubſcribunt Eccleſiæ. Jactant querelas Pelagiani; judicium aiunt eſſe tantùm proviſorium quod reformari poteſt; indici poſtulant generale Concilium. Quid ad hæc S. Auguſtinus, qui verè dici poteſt totius hujus negotii caput & mens ? Si in eâ, in quâ Denuntiator, fuiſſet opinione, nullum, Eccleſiâ non congregatâ, latum fuiſſe judicium confeſſus fuiſſet. È contrario contendit hac in cauſa non fuiſſe neceſſariam Concilii œcumenici convocationem. Et ratio eſt, ex Sancto Doctore, quod per una-

(1) S. Auguſt. l. 4. ad Bonif. c. 12.

nimem Pastorum, etiam dispersorum, consensionem irrevocabiliter prolatum fuerat judicium : ac proinde *causa finita* (1).

Item Semipelagianorum errores. Quamvis invictis S. Augustini scriptis protriti, adhuc in Galliis spirabant. An ideo contra eos indici necesse fuit generale Concilium ? Id ne ullus quidem cogitavit ? Complures Episcopi Arausicæ ad Templi consecrationem congregati, doctrinæ capita adversus eorum hæresim statuerunt. Hujus Concilii Decretis, ab Apostolicâ Sede confirmatis, omnes aliæ Ecclesiæ adhæserunt. Proinde eandem hactenus auctoritatem obtinuere ac si ab Ecclesiâ in Concilio œcumenico congregatâ lata fuissent. Et revera, omnes veræ definitionis caracteres habent hæc Ecclesiæ dispersæ judicia. Dogmaticum Summi Pontificis sive Concilii particularis Decretum liberè omnes Ecclesiarum Pastores recipiunt, ubi in his Scripturarum ac Traditionis doctrinam suis in Ecclesiis fideliter conservatam agnoverint. Non solum circa Decreti verba, sed etiam circa sensum quem verba continent, ipsi inter se unanimiter congruunt. Quid requiritur amplius ut tale Decretum habeatur tamquam Ecclesiæ definitio ? Cùm Epistola S. Leonis ad Flavianum exhibita fuit Patribus in Concilio Calcedonensi congregatis, in eâ omnes Episcopi agnoverunt fidem Petri. Si dogmatica hæc Epistola (posito quod nullum potuisset haberi Concilium) fuisset ad omnes Episcopos dispersos privatim missa, eamque cum illa perfectâ concordiâ quam S. Leo appellat *universæ fraternitatis irretractabilem assensum* (2) recepissent, quodnam discrimen apparuisset nisi in forma judicandi ? Concilii quidem definitio splendidiùs ac solemniùs lata fuit; verum quis dubitet futurum fuisse ut judicium Pastorum, etiam dispersorum, habuisset quidquid Ecclesiæ definitioni proprium est ac essentiale ? Unde doctissimus Bossuetus ait : *Etiamsi nullum haberetur Concilium . . . . consensus Ecclesiæ, etiam non congregatæ, certissima esset regula. Inficiari nemo potest, sufficienter, nullo indicto Concilio generali, damnatos fuisse Novatianum, Paulum Samosatensem, Manichæos, Pelagianos, innumerasque alias Sectas. Ergo*, addit Laudatus Episcopus, *simili modo damnari poterit omnis hæreticus, quicunque sit, & in illa condemnatione erit Ecclesia infallibilis, quando-*

(1) S. Aug. ibid.
(2) S. Leo Epist. 93. nov. edit. ad Theodor. Episc. Cyri.

quidem unanimis ejus consensus credendorum erit regula (1).

Et ne quis existimet hâc nostrâ Sententiâ generalium Conciliorum auctoritatem elevari, absit ut velimus vel minimo quidem digito confugium intercludere ad Tribunal tam antiquum, tam utile, tamque in quibusdam causis Ecclesiæ necessarium. Sed ne prætereamus limites à Patribus nostris hac in re positos, distinguimus cum S. Augustino *obscurissimas quæstiones* (2) quæ opportunè dirimi non possunt, nisi per consensum Ecclesiæ in Concilium congregatæ, ab erroribus palam communi doctrinæ adversantibus quos vocat *apertam perniciem* (3). Juxta sapientissimùm Doctorem convocanda sunt Concilia generalia, cùm resolvendæ sunt primi generis quæstiones. Sin minus perlongum esset quænam sit vera doctrina discernere. Contra verò ubi sermonem simul conferunt convocati Pastores, ultrò citròque datis & acceptis consiliis, faciliùs possunt obscura illustrare, Patrum testimonia scrutari, traditionis volvere monumenta, doctrinam quam sua cujusque tenet Ecclesia comparare; ita cunctis sine acerbitate dispositis, veritas priùs tenebris involuta illustratur. Quandoque etiam, cùm communi doctrinæ palam adversatur error, convocatur generale Concilium, non quia causa absolutè postulat convocari ut error damnetur & dogma definiatur, sed ut efficaciùs & solemniùs coerceantur hæretici quidam qui, cum præpotentes sint, facilè possunt commovere Populum & Ecclesiam perturbare: seu ut confirmentur animi Fidelium ne Hæreticorum vi abducantur, aut subdolis artibus decipiantur; seu denique, ut verbis D. Leonis utamur, *ne quid ultra remaneat vel in fide dubium, vel in caritate divisum* (4). Cùm verò per opinionem à catholica fide apertè alienam levibus tantum motibus agitatur Ecclesia, errorque à paucis defenditur qui, admotâ oculis veritatis luce, eam pertinaciter repellunt & in sole caligant; tunc, juxta SS. Patres, nulla est

(1) Bossuet » Quand il n'y auroit point de Concile . . . le consentement de l'E» glise, même sans être assemblée, serviroit de regle certaine. On ne peut nier que » sans que toute l'Eglise fût assemblée, elle n'ait suffisamment condamné Novatien, » Paul de Samosate, les Manichéens, les Pelagiens, & une infinité d'autres Sectes. » Ainsi quelque Secte qui s'éleve, on la pourra toujours condamner comme on a fait » celles-là. . . . Et l'Eglise sera infaillible dans cette condamnation, puisque son con» sentement servira de regle.

(2) S. August. l. 2. de Baptism. c. 4. n. 5.

(3) S. Aug. l. 4. ad Bonif. c. 12.

(4) S. Leo Epist. ad Theod. Aug. tom. 4. Concil. p. 42.

necessitas generale Concilium convocari, sufficit unanimis Pastorum etiam dispersorum consensus ut fugiendus error damnetur, & veritas credenda stabiliatur, eadem auctoritate, ac si in Concilio œcumenico facta fuisset definitio.

Itaque subsequentes Propositiones, exceptas ex Libro cui titulus: *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. sanctæ Synodi judicio subjicimus.

I.

Quand tous les Peres ensemble (ou beaucoup de Peres, un grand nombre de Peres) soutiendroient que S. Pierre est premier de droit divin, quoique ce fût une autorité respectable, il n'en faudroit cependant pas conclure que toutes ces autorités réunies formeroient un article de foi, c'est-à-dire, une décision dogmatique émanée du Tribunal de l'Eglise universelle, à laquelle il faudroit adhérer sous peine de damnation éternelle. Car l'Eglise ne prononce que quand elle est assemblée, & cela après avoir consulté non-seulement le sentiment unanime des Peres, mais encore après avoir examiné sur-tout, dit le cinquiéme Concile général, si ce sentiment est conforme à l'Ecriture & aux décisions des précédens Conciles écuméniques. Or l'Eglise assemblée n'a jamais rien fait de semblable en faveur de la primauté & de la supériorité de S. Pierre & de ses Successeurs. On ne peut donc pas donner comme un article de foi, dont il ne soit pas permis de douter, le sentiment qui déclare que S. Pierre & ses Successeurs sont de droit divin, & même de droit ecclésiastique, premiers & Supérieurs aux autres Evêques. Pag. 82. 83.

I.

Etiamsi omnes simul Patres (aut multi Patres, ingens numerus Patrum) tenerent S. Petro jure divino concessum fuisse primatum, quantacumque illis debita sit reverentia, non inde sequeretur ex his auctoritatibus simul conjunctis, articulum fidei, id est, definitionem dogmaticam universalis Ecclesiæ posse constitui, cui sub damnationis æternæ pœnâ adhærendum esset. Nam Ecclesia non pronuntiat ac statuit nisi congregata, pensato priùs non solum an Patres unanimiter sentiant, sed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum sententia consentanea sit cum Scriptura sacra, præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate S. Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitare non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, jure divino, ac etiam jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis Superiores esse.

I I.

Je dis plus. Quand même un sentiment seroit suivi généralement

I I.

Plus dico. Etiamsi ab omnibus in Ecclesiâ dispersâ generatim quædam

dans toute l'Eglise disperſée, ſans aucune réclamation pendant beaucoup de ſiecles, il ne s'enſuivroit pas que ce ſentiment fût une déciſion de l'Egliſe univerſelle; parce que l'Egliſe diſperſée ne fait pas de déciſions dogmatiques; mais elle fait exécuter celles qu'elle a faites étant aſſemblée. Car elle n'en fait que quand elle eſt aſſemblée dans un Concile général. P. 83.

teneretur ſententia, nullo per multa ſæcula reclamante. Non ideo dici poſſet hanc ſententiam definitam eſſe ab Eccleſiâ univerſali. Eccleſia enim, cùm diſperſa eſt, nullam facit definitionem dogmaticam. Exequendum curat tantùm quod ipſamet ſtatuit congregata. Nihil enim ſtatuit, niſi in Concilio generali.

DECRETUM IV.

Declarat ſancta Synodus:

I.

Circa auctoritatem SS. Patrum: *credendum eſſe quidquid vel omnes ſancti Doctores* (in Eccleſiâ probati) (1), *vel plures uno eodemque ſenſu manifeſtè, frequenter, perſeveranter, velut quodam conſentiente ſibi Magiſtrorum Concilio accipiendo, tenendo, tradendo firmaverint, id pro indubitato certo ratoque habendum eſſe* (2).

II.

Eccleſiam Catholicam eſſe infallibilem in omnibus quæ Corpus Paſtorum proponunt credenda circà fidem & mores, ſive per modum inſtructionis ac documenti, ſive per modum judicii ac definitionis.

III.

Non minus infallibilem eſſe Eccleſiam in omnibus quæ Corpus Paſtorum, cùm ſunt diſperſi, credenda proponunt

(1) His elocutionibus vulgò utuntur Concilia generalia, cùm SS. Patrum auctoritatem commendant.
(2) Vincentius Lirin. Commonit. c. 39.

circa fidem & mores, quàm in his quæ credenda proponunt cùm in Concilio generali congregantur.

Et ideo damnat sancta Synodus sequentes Propositiones, quæ sibi denuntiatæ sunt, nempè :

I.

Quand tous les Peres ensemble (ou beaucoup de Peres, un grand nombre de Peres) soutiendroient que S. Pierre est premier de droit divin, quoique ce fût une autorité respectable, il n'en faudroit cependant pas conclure que toutes ces autorités réunies formeroient un article de foi, c'est-à-dire, une décision dogmatique émanée du Tribunal de l'Eglise universelle, à laquelle il fallût adhérer sous peine de damnation éternelle. Car l'Eglise ne prononce que quand elle est assemblée : & cela après avoir consulté non-seulement le sentiment unanime des Peres, mais encore après avoir examiné sur-tout, dit le cinquiéme Concile général, si ce sentiment est conforme à l'Ecriture & aux décisions des précédens Conciles écuméniques. Or l'Eglise assemblée n'a jamais rien fait de semblable en faveur de la primauté & de la supériorité de S. Pierre & de ses Successeurs. On ne peut donc pas donner comme un article de foi, dont il ne soit pas permis de douter, le sentiment qui déclare que S. Pierre & ses Successeurs sont de droit divin, & même de droit ecclésiastique, premiers & Supérieurs aux autres Evêques.

I.

Etiamsi omnes simul Patres (aut multi Patres, ingens numerus Patrum) tenerent S. Petro, jure divino, concessum fuisse primatum, quantumcumque debita sit illis reverentia, non inde sequeretur, ex his auctoritatibus simul conjunctis, articulum fidei, id est, definitionem dogmaticam universalis Ecclesiæ posse constitui cui sub damnationis æternæ pœnâ adhærendum esset. Nam Ecclesia non pronuntiat ac statuit, nisi congregata, pensato prius non solum an Patres unanimiter sentiant, sed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum sententia consentanea sit cum Scripturâ sacrâ; præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate Sancti Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitari non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, jure divino, ac etiam jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis superiores esse.

II.

Je dis plus. Quand même un sentiment seroit suivi généralement dans toute l'Eglise dispersée, sans aucune réclamation, pendant beaucoup de siecles, il ne s'ensuivroit pas

II.

Plus dico. Etiamsi ab omnibus in Ecclesiâ dispersâ, generatim quædam teneretur sententia, nullo per multa sæcula reclamante, non ideo dici posset hanc sententiam definitam esse ab

pas que ce ſentiment fût une déciſion de l'Egliſe univerſelle, parce que l'Egliſe diſperſée ne fait pas de déciſions dogmatiques, mais elle fait exécuter celles qu'elle a faites étant aſſemblée : car elle n'en fait que quand elle eſt aſſemblée dans un Concile général.

Eccleſiæ univerſali. Eccleſia enim cùm diſperſa eſt, nullam facit definitionem dogmaticam. Exequendum curat tantùm quod ipſamet ſtatuit congregata. Nihil enim ſtatuit, niſi in Concilio generali.

Has propoſitiones damnat ſacer Conventus, tanquam temerarias, falſas, in ſanctos Patres injurioſas, erroneas ; ac etiam hæreticas, ſi hoc ſenſu intelligantur, quòd Eccleſia non ſit infallibilis in Paſtorum ſuorum unanimi documento, ſed tantùm in ſuis dogmaticis definitionibus ; aut quòd nihil proponat infallibili auctoritate quàm quod in Conciliis œcumenicis fuit definitum ; denique quòd illam infallibilem auctoritatem non obtineat, cùm diſperſa eſt, ad judicia dogmatica ac immutabilia ferenda circa fidem & mores.

RELATIO V.

De Profeſſione Fidei Pii Papæ IV.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

DENUNTIATOR, conſequenter ad falſa ſua principia de Romani Pontificis auctoritate, ac de Eccleſiâ, aggreditur profeſſionem fidei Pii Papæ IV. Aſſerit ſingulari impudentiâ illam *impietatibus plenam eſſe* (1) ; & ſimul contendit non potuiſſe Pium IV hanc fidei profeſſionem Eccleſiæ proponere, quin *Eccleſiæ ſtatuta violaret* (2).

Verùm quænam ſunt illæ profeſſionis fidei Pii IV prætenſæ *impietates ?* Quidquid argumenti loco in medium profert Denuntiator in ſuo

(1) Précis, p. 180.
(2) Ibid. p. 180. 182.

Scripto cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. ad duo capita reducit. Primum est, quod exigit Papa *non solum ut credantur dogmata in hac fidei professione contenta, sed etiam ut credantur perfectè absque ullâ dubitatione & hæsitatione* (1). Secundum est, quod per hæc verba professionis fidei Pii IV : *sanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam Romanam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco, Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu-Christi Vicario veram obedientiam spondeo & juro*, effecit Papa ut ab orbe toto Christiano sibi præstetur fidelitatis juramentum (2). Hæ sunt impietates quas in hac fidei professione Denuntiator advertit.

Sed 1°. audirine potest absque stupore Scriptor, qui se catholicum profitetur, cum queritur quod ab his qui fidei professioni adhærent, exigatur ut perfectè & absque hæsitatione credant dogmata quæ in câ continentur? Quàm extraordinaria esset fidei professio de cujus doctrinâ dubitari fas esset!

Frustrà probabitur professionem fidei Pii IV nihil continere præter doctrinam à Concilio Tridentino definitam, unanimiter ab Ecclesiâ receptam & prædicatam; Denuntiator nullo argumento à suâ sententiâ dimovebitur. Etenim, ex unâ parte, Concilii Tridentini œcumenicitatem apertè rejicit; quòd, ut ait, in eo suam dominationem Romani Pontifices cum imperio exercuerint, quòdque Græci, qui magnam Ecclesiæ partem constituunt, Concilio non adfuerint : & ex alterâ docet, quod tota in hac re Ecclesiæ dispersæ auctoritas in eo est, ut exequendum curet quod in Conciliis generalibus definitum est. Sic omnia quibus petitur tela declinare sibi videtur Denuntiator : non attendens se per sua falsa principia ex errore in novos errores ire præcipitem.

2°. Aliud impietatis genus quod in professione fidei Pii IV videre existimat, illud est quod in câ dicitur *Romanam Ecclesiam esse omnium Ecclesiarum matrem & magistram*, quodque in câ promitti oportet, sub religionis juramento, *Summo Pontifici B. Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu-Christi Vicario veram obedientiam :* » Quod est, inquit, » Pontificis Romani artificium, ut sibi ab orbe toto præstetur fidei sa» cramentum «. Perfacile est, talibus commentariis, omnibus aut dictis aut scriptis virus aspergere. De hac re audiamus illustrissimum Episco-

(1) Ibid. p. 10.
(2) Ibid. p. 10.

pum Meldensem, qui cum omnibus Catholicis nihil videt in his verbis nisi rationabile obsequium sacris Canonibus omninò conforme, atque in omnibus sæculis Summis Pontificibus præstitum. Ipsa verba doctissimi Præsulis sapientiæ & judicii plena, potentiora erunt & efficaciora quàm considerationes nostræ ad disjicienda nubila quibus gravem hanc quæstionem obscurare nititur Denuntiator.

» Quod in fidei (Pii IV) professione est scriptum, inquit Bossuetus, » nempè *Sanctam, Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, om-* » *nium Ecclesiarum matrem ac magistram* esse, quidam ipsam universa- » lem Ecclesiam intelligunt, quæ proinde propriè ac strictè, ut aiunt, » *catholica* sit; quæ verè *apostolica*, quod apostolicâ successione gaudeat; » quæ *omnium Ecclesiarum* particularium, uti omnium Fidelium, *magistra* » *& mater* meritò appelletur; quæ & Romana sit, vel maximè quod » Sedem Romanam, ac Petri Cathedram, principem fidei & caput » Communionis agnoscat. Alii Romanæ, Catholicæ & Apostolicæ Ec- » clesiæ nomine designatam volunt Sedem ipsam Romanam à Petro & » Paulo fundatam, vereque Apostolicam, Catholicam quoque, eo sensu » quod *ab eâ in omnes veneranda Communionis jura dimanent* (1): » omnium Ecclesiarum matrem ac magistram, quæ nos lacte alat doctri- » næ salutaris, eamque tradat, quâ vivamus omnes, Romanam fidem. » Quis hæc non fateatur? Quis pro his non fundat sanguinem? Et » utrumque sensum, ut summâ & sententiâ unum, suâ Declaratione » (anni 1682) complexi Patres Gallicani, *Sedis Apostolicæ in quâ fides* » *prædicatur & unitas servatur Ecclesiæ, venerandam omnibus gentibus* » *majestatem* colunt; *& in fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi* » *Pontificis esse partes, ejusque Decreta ad omnes & singulas Ecclesias per-* » *tinere* profitentur. »

Deinde Præsul doctissimus transit ad obedientiæ caput quæ in professione fidei Pii IV promittitur Summo Pontifici. Primùmque refert tres doctrinæ articulos quos statuit Theologiæ Facultas Parisiensis anno 1552, scilicet.

» 1°. Tenetur quilibet Christianus firmiter credere unam esse uni- » versalem Ecclesiam in terris visibilem, quæ in fide & moribus er- » rare non potest, cui omnes Fideles, in iis quæ sunt fidei & morum, » obedire astringuntur.

(1) Epist. Concil. Aquileiens. anno 381.

2°. Certum est, Concilium generale legitimè congregatum, univer-
» salem repræsentans Ecclesiam, in fidei & morum determinationibus
» errare non posse.

» 3°. Nec minus certum est, unum esse jure divino Romanum in Ec-
» clesiâ Christi militante Pontificem, cui omnes Christiani parere te-
» nentur «.

Quibus positis, illustrissimus Bossuetus sequentes addit consideratio-
nes. » Hæc fidei tessera ab Episcopis & Ecclesiis Gallicanis tradita,
» regiâ quoque auctoritate atque omnium Ordinum consensu excepta,
» divulgata & custodita est. Vides quàm diversis verbis de Ecclesiis ac
» Synodis œcumenicis, deque Summo Pontifice egerint. *Ecclesiam &*
» *Synodos errare non posse* dicunt : at *Summo Pontifici jure divino ab om-*
» *nibus Christianis esse parendum*. Hæc sine consilio ita distincta scilicet ?
» Neutiquam. Non condebant, sed tradebant fidem; quæ cuique com-
» peterent, non ex privatis opinionibus, sed ex communi omnium
» sensu tribuebant. Sic factum, ut iisdem quoque verbis Romanus
» Pontifex Pius IV Sedis suæ auctoritatem astrueret, & quidem cæ-
» tera omitteret, nihil verò aliud jure divino quàm *veram obedientiam*
» postularet «.

Pergit doctissimus Meldensis Episcopus. » At illa obedientia, in-
» quis, omnimodam superioritatem atque ipsam adeo infallibilitatem
» infert. Iterum atque iterum admoneo, ad communem fidem addis
» tua : ad ea quæ consequi putas, longâ nos & dubiâ, imo etiam
» falsâ argumentatione deducis; atque id ex tuis quoque rationibus
» efficium clarè. An enim contendes obediendum nemini, qui non sit
» infallibilis; non Episcopo, non Synodo Provinciali, non Nationali,
» non Legato Apostolico, non denique ipsi Pontifici, ni de fide *ex*
» *Cathedrâ* decernenti ? Absurdum. Nullumne ergo discrimen inter Pa-
» pam & alios ? Certè maximum, nam aliis suus quisque grex; Papæ
» omnes obedire oportet, & id signanter ipsa fidei professio ab om-
» nibus poscit. Quid si quis jam dixerit, eo quod Romano Pontifici
» jure divino ab omnibus obedientia vera deberi fide catholicâ cre-
» datur, quidquid ille scripserit, edixerit, jusserit, quocunque in ne-
» gotio, in jure, in facto, in Republicâ nihil nisi obediendum esse;
» neque unquam obrepi posse, aut mala suaderi, occupatissimo licet,
» sed standum ubique jubentis voluntati, in eoque veram repositam

» esse pietatem ? insaniat, inquis. Certè. Ergo illi obedientiæ tam » justæ, tam necessariæ sua quoque adhibenda cautio est. Quænam » illa sit ? quousque pateat ? Quid Concilia, quid Canones, quid ipsi » Romani Pontifices, quid denique Scriptura & Scripturæ interpres » traditio poscat ? Quoniam ambigua res est, pacificè & amicè quæ- » rere, non statim omnia clamoribus miscere nos deceat. Atque in- » terim certum est, à Pio IV Pontifice confessionem fidei requirente ea » selecta esse verba quæ quæstiones omnes in Scholis quidem Catho- » licis utrinque disputatas relinquant integras ; quæ autem ad fidem » spectent, apertè & sine ullâ tergiversatione decidant «.

Altera Denuntiatoris criminatio contra professionem fidei Pii IV adeo insulsa est, ut solâ rei expositione, omnibus falsò contexta videatur. Contendit hunc Pontificem, suam proponendo fidei professionem, seipsum fecisse reum evidentis Ecclesiæ decretorum infractionis. Et hoc paradoxum probare nititur his verbis ex sexto generali Concilio depromptis : *Definimus aliam fidem* (1) *nulli licere proferre aut conscribere, componereve, aut sapere, vel etiam aliter docere. Qui vero præsumpserint fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus converti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Judaismo, aut ex qualibet hæresi ..... Si Episcopi fuerint aut Clerici, alienos esse, Episcopos quidem ab Episcopatu, Clericos verò à Clero : sin autem Monachi fuerint vel Laici, etiam anathematizari eos* (2). Profectò intelligitis quàm fallaciter interpretetur Denuntiator hæc sexti Concilii œcumenici verba. Sacrosancta Synodus prohibet doceri fidem aliam, id est, contrariam fidei à Nicæno & Constantinopolitano Conciliis definitæ, aut aliud componere fidei symbolum quàm illud quod ab his Conciliis est compositum. Quod verissimum est. His tamen sexti Concilii verbis Denuntiator abutitur, quasi dicerent Patres nefas esse, Summis etiam Pontificibus & Conciliis, ullam componere fidei professionem ad stabilienda dogmata quæ in posterum à Novatoribus impugnarentur; quod adeo evidenter falsum est, & constanti Ecclesiæ praxi ita oppositum, ut his diutiùs immorari omninò supervacaneum sit.

Ut autem temeritas Denuntiatoris magis ac magis demonstretur ;

(1) Loquitur sexta Synodus de Symbolo Nicæno & Constantinopolitano.
(2) Concil. 6um. œcumenic. action. 18. tom. 6. Concil. Labb. p. 1028.

hìc referre juvat verba duorum Conciliorum, quæ in Galliâ celebrata sunt, circa fidei professionem Pii IV.

Primum est Concilium Narbonense anni 1609, quod ut professionem Pianam suis actibus inserat, hanc rationem affert, scilicet ab hac fidei professione, *juxta receptum Ecclesiæ universalis ritum*, initium sumendum esse.

Secundum est Concilium Burdigalense anni 1624, quod de professione fidei Pii Papæ IV sic loquitur. » Ut.... sacrorum Conciliorum » cum œcumenicorum, tum Provincialis Burdigalensis ultimi decretis » inhærentes, *pretiosum hoc fidei fundamentum* adversus quæcumque » inimici tela ignita, undequaque & quomodocumque contorta, *scu- » tum inexpugnabile*, opponamus professionem fidei orthodoxæ, ex » præscripto Patrum sacrosancti œcumenici Concilii Tridentini, & » Pii IV Pont. Max. Constitutione conceptam & contextam, à nobis » & Reverendissimis Coepiscopis, cæterisque Concilii Delegatis, pa- » lam & publicè emissam, *& ab omnibus Catholicis emittendam*, præ- » sertim iis quos tum cura regiminis ecclesiastici, tum publicè do- » cendi munus pertingit, conceptis verbis emittendam esse decer- » nimus «.

Itaque judicio Synodi subsequentes propositiones, è Libro cui titulus: *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. excerptas, submittimus.

I.	I.
La profession de foi de Pie IV, & les autres dont je me plains, sont d'autant plus criminelles, qu'elles sont non-seulement remplies d'impiétés; mais qu'elles sont encore une infraction palpable des Ordonnances solemnelles de l'Eglise. P. 179.	*Fidei professio Pii IV, & aliæ quas reprehendo, eò magis sunt flagitiosæ, quò non solum pluribus impietatibus plenæ sunt, sed etiam quò evidentiores sunt infractiones solemnium Ecclesiæ Decretorum.*
II.	II.
La profession de foi de Pie IV est faite au mépris des Réglemens des Conciles les plus sacrés; & outre cela elle renferme des iniquités palpables. P. 181.	*Fidei professio Pii IV facta est in contemptum Decretorum sacratissimorum Conciliorum; & præterea includit iniquitates evidentes.*
III.	III.
Je dénonce nommément la Bulle	*Nominatim denuntio Bullam* In-

Injunctum nobis, du 9 Décembre 1564, par laquelle Pie IV ordonne à tous les Paſteurs d'exiger d'une multitude de perſonnes de tout état & de toute condition, mais ſur-tout de tous ceux qui aſpirent aux grandes dignités qui ſont dans l'Egliſe, la *Profeſſion de foi* qu'il a faite, & qu'il a inſérée dans cette Bulle, & de leur faire jurer par le ſerment le plus terrible, non-ſeulement qu'ils croyent les dogmes, la doctrine, &c. de l'Egliſe Catholique; mais encore qu'ils les croyent parfaitement, ſans aucun doute, ſans aucune anxieté, ſans aucune peine, ſans aucun embarras. P. 10.

junctum nobis, 9 *Decembris anni 1564, quâ Pius IV præcipit omnibus Paſtoribus, ut exigant à multitudine perſonarum omnium ordinum & conditionum, ſed præſertim ab omnibus aſpirantibus ad magnas dignitates quæ ſunt in Eccleſiâ*, Profeſſionem fidei *quam fecit, & inſeruit in hac Bullâ, & ut jurent terribiliori ſacramento, non ſolum ſe credere dogmata, doctrinam, &c. Eccleſiæ Catholicæ, ſed etiam credere illa perfectè, abſque ullâ dubitatione, anxietate* & *hæſitatione.*

IV.

Il y a plus. C'eſt que ce Pontife, plus fin & plus ruſé en ceci que ſes Prédéceſſeurs, a trouvé le ſecret & le moyen, ſous prétexte d'une Profeſſion de foi, de ſe faire prêter par tout l'univers, ſans aucune réclamation, le ſerment de fidélité. P. 10.

IV.

Plus eſt. Hic Pontifex, aſtutior & callidior quam ſui Prædeceſſores, invenit artem & modum efficiendi, ut, ſub fidei profeſſionis prætextu, à toto orbe, abſque ullâ reclamatione, præſtetur illi fidelitatis ſacramentum.

DECRETUM V.

Renovat ſancta Synodus adhæſionem ſuam Profeſſioni Fidei Pii Papæ IV, in ſecundo Paragrapho tertii Decreti primæ partis factam.

Et ideo damnat propoſitiones quæ ſibi denuntiatæ ſunt, nempè:

I.

La profeſſion de foi de Pie IV, & les autres dont je me plains, ſont d'autant plus criminelles, qu'elles ſont non-ſeulement remplies d'impiétés; mais qu'elles ſont encore une infraction palpable des Ordonnances ſolemnelles de l'Egliſe.

I.

Fidei profeſſio Pii IV, & aliæ quas reprehendo, eò magis ſunt flagitioſæ, quò non ſolum pluribus impietatibus plenæ ſunt, ſed etiam quò evidentiores ſunt infractiones ſolemnium Eccleſiæ Decretorum.

II.

La profession de foi de Pie IV est faite au mépris des Réglemens des Conciles les plus sacrés ; & outre cela, elle renferme des iniquités palpables.

II.

Fidei professio Pii IV facta est in contemptum Decretorum sacratissimorum Conciliorum ; & præterea includit iniquitates evidentes.

III.

Je dénonce nommément la Bulle *Injunctum nobis*, du 9 Décembre 1564, par laquelle Pie IV ordonne à tous les Pasteurs d'exiger d'une multitude de personnes de tout état & de toute condition, mais surtout de ceux qui aspirent aux grandes dignités qui sont dans l'Eglise, la *Profession de Foi* qu'il a faite, & qu'il a insérée dans cette Bulle, & de leur faire jurer, par le serment le plus terrible, non-seulement qu'ils croyent les dogmes, la doctrine, &c. de l'Eglise Catholique, mais encore qu'ils les croyent parfaitement, sans aucun doute, sans aucune anxieté, sans aucune peine, sans aucun embarras.

III.

Nominatim denuntio Bullam Injunctum nobis, 9 *Decembris anni 1564, quâ Pius IV præcipit omnibus Pastoribus, ut exigant à multitudine personarum omnium ordinum & conditionum, sed præsertim ab omnibus aspirantibus ad magnas dignitates quæ sunt in Ecclesiâ*, Professionem fidei *quam fecit & inseruit in hac Bullâ ; & ut jurent terribiliori sacramento, non solum se credere dogmata, doctrinam, &c. Ecclesiæ Catholicæ, sed etiam credere illa perfectè, absque ullâ dubitatione, anxietate & hæsitatione.*

IV.

Il y a plus. C'est que ce Pontife, plus fin & plus rusé en ceci que ses Prédécesseurs, a trouvé le secret & le moyen, sous prétexte d'une profession de foi, de se faire prêter par tout l'univers, sans aucune réclamation, le serment de fidélité.

IV.

Plus est. Hic Pontifex, astutior & callidior quàm sui Prædecessores, invenit artem & modum efficiendi, ut, sub fidei professionis prætextu, à toto orbe, absque ullâ reclamatione, præstetur illi fidelitatis sacramentum.

Has propositiones damnat sancta Synodus, tanquam falsas, scandalosas, errori faventes, calumniosas, in Summos Pontifices & in ipsam Ecclesiam injuriosas.

RELATIO

RELATIO VI.

De Episcoporum superioritate.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

POSTQUAM, adversante Traditionis auctoritate, asseruit Denuntiator, *nullam Episcopo Romano suprà cæteros Præsules jurisdictionem tribuendam esse, nullam jure divino aut ecclesiastico superioritatem, sed omnem quo fruitur simplicis honoris primatum, ex humano jure descendere* (1); Episcopos deinde dignitate dejicit. Etenim contendit *Episcopatum institutionis divinæ non esse; Christum, dum Sacerdotium institueret, nullum inter eos quibus dignitatis illius amplitudinem daret, discrimen posuisse, adeo ut ex eo Episcopi & Presbiteri omnes & singuli Sacerdotii plenitudinem integram, solidam, totam & prorsus individuam possideant, ac proinde nihil sit quo supra Presbiteros emineant Episcopi, cum his illi pares sint, ex omni respectu & juxta divinam illorum institutionem* (2).

Inter veteres Theologos, nonnulli docuerunt Episcoporum consecrationem non ordinem esse, nec Sacramentum ab eo distinctum quod Presbiteri dùm ordinantur accipiunt. Attamen subjungebant consecrationem illam caracteris presbiteratûs extensionem quandam esse, aut ei saltem cui datur, Sacramentale aliquid (quod sit pars Sacramenti,) & auctoritatem presbiterali superiorem ad Ecclesiæ regimen conferre : quod si eam opinionem modestè, nec confidenter Denuntiator proposuisset, non eum dignum arbitraremur quem censoriâ notâ inureremus. Verum, ut temerarius est, & aperta fronte Ecclesiæ doctrinam contemnit, errorem Aërii renovare non pertimescit, qui in omnibus Episcopos Presbiteris exequabat, cujus hæresis in pœnam, anathematis

(1) Précis d'un acte de dénonciation solemnelle, &c. p. 31. 33. 92.
(2) Ibid. p. 145. 148. 149.

* O

fulmine percussum quarto sæculo fuisse in Oriente pariter & Occidente (1), accepimus. Undè ipsâ luce clariùs patet, tunc temporis Episcoporum superioritatem, non pro nudâ tantum haberi juris ecclesiastici disciplinâ, sed esse revera instar dogmatis à quo nemini liceret recedere, quin in errorem impingeret.

Quod si in novi Testamenti paginis nonnulla occurrunt ex quibus inferri posse videatur Episcopi nomen Presbiteris & Episcopis promiscuè à sacris Scriptoribus dari, non ideò tamen varios hierarchiæ ordines in Scripturis confundi, rectè ecclesiastici Doctores (2) observarunt. Imò apertè eo etiam loci videre est, quosdam Ecclesiis Apostolorum curâ fundatis præsidentes à quibus Presbiteri ordinentur & Diaconi (3), hi *ut mensis ministrent* (4), &c. illi ut in sacris functionibus obeundis, ac in regendâ Ecclesiâ auxiliatrices manus primis Pastoribus porrigant: at inter multa jura, multa insignia quæ his Summis Sacerdotibus tribuunt Codices Sacri, illud præsertim, ut sint Presbiterorum judices (5), commemorant; quod sanè insignem præstantiam complectitur.

Verum etiamsi dubitare Denuntiator potuisset, subordinationem hanc de quâ agitur certò in Scripturâ designari, quid non decuisset virum in Ecclesiæ catholicæ gremio educatum, traditionem adire, ejusque in fontibus rimari, quis verus foret sacrorum Codicum sensus, quam ipse amplecti deberet in re gravissimâ sententiam? A primo jam Ecclesiæ sæculo distinctus occurrit Episcoporum, Presbiterorum & Diaconorum ordo (6). Qui tunc degebant Patres, cum Apostolis pars magna conversati, ii omnes cujuslibet Ecclesiæ particularis Pontificem exhibent, quasi eminentiore dignitate & auctoritate indutum, quasi *quid Presbitero præstantiùs* (7). Audiamus fideles illos Traditionis Apostolicæ testes: quid jam est Episcopus? *Summus*, inquiunt, *Sacerdos* (8):

(1) S. Epiph. hær. 75. S. Augustinus. L. de hæres. c. 53.
(2) S. Chrysost. hom. 2. in Epist. ad Philipp. &c.
(3) Act. passim & Epist. ad Tim. & ad Tit.
(4) Tit. 1. 15. Act. 6. 2. & seq. 1. Tim. 3. 10.
(5) 1. Tim. 5. 19.
(6) S. Clemens Rom. Epist. 1. ad Cor. &c.
(7) S. Ignat. Martyr Epist. ad Philadelph. n. 9. Boni sunt Secerdotes, præstantiùs autem quid est Summus Pontifex.
(8) Idem ibid. &c. S. Hieron. Dial. adv. Lucifer.

Princeps Senatûs Ecclesiastici (1), *Præsidens* (2), *Dux*, *Dynastes*; *Terrenus Deus* * (3). Quid ejus dignitas? *Prima dignitas* (4), *primaria Sedes* (5), *Principatus*, *culmen & apex Sacerdotii* (6). Cum eo quidem in sacri Ministerii partem Presbiteri veniunt, *sed Pontificatûs apicem non habent* (7): *secundi* tantùm *& inferiores* sunt *Sacerdotes* (8), *secunda ipsis in Ecclesiâ conceditur Sedes* (9), *secundus in Ecclesiastico ordine gradus* (10). Undè *non universæ solùm Plebi imperat* Episcopus, sed *Clero præest* (11): non solum *pro omni Ecclesia reddet rationem* (12), *quia concreditus est ei Populus Domini* (13); sed *cunctis insuper præsidet mortalibus Sacerdotibus*, *cunctis Doctoribus*, *qui omnes pariter subjecti sunt* ipsi (14). Ideoque *Presbiteri & Diaconi nihil peragere debent absque sententia & voluntate Episcopi*, *cujus potestate omnia per eos dispensantur* (15), nullum *sine Episcopi auctoritate* (16) munus exercere.

Ea videbatur Episcopi dignitas & præstantia in proximâ Apostolis ætate. Nedum pro merè humanâ haberetur constitutione, quod Denuntiatori placet, eam contra *à Deo Patre ordinatam* (17), *ex Christi sententiâ & voluntate constitutam* (18), *divinâ lege fundatam* (19) fuisse docent expressis verbis sancti Doctores.

Addunt fidelissimi Traditionis testes, Episcoporum superioritatem auctoritate quâ pollebat Aaron in Presbiteros & Levitas adumbratam

(1) Origenes l. 3. cont. Cels. S. Hilar. l. 8. de Trin. n. 1. S. Basil. Epist. 62. S. Optat. l. 1. S. Hieron. ad cap. 62. Isaiæ.
(2) Constit. Apost. l. 2. c. 26.
(3) Ibid. l. 2. c. 26. * Id est qui Vices Dei gerit in terris.
(4) S. Basil. Epist. 62.
(5) S. Greg. Naz. orat. 20. in laud. Basil.
(6) Idem Epist. 23. S. Basil. Epist. 10. ad Greg. theol. S. Optat. l. 1. S. Innocent. 1. Epist. ad Decent. S. Greg. Magnus l. 4. in 1. Reg. c. 6.
(7) S. Innocent. 1. Epist. ad Decent. S. Isidor. l. 7. etymol. c. 12.
(8) S. Innoc. ibid. S. Hieron. Epist. 27. ad Eustoch. & in Ezech. c. 45.
(9) S. Greg. Naz. Carm. de vitâ suâ.
(10) S. Hier. in Jer. c. 13. S. Cyrillus Alex. l. 13. de adorat. in spir. & ver. S. Optat. l. 1. S. Leo Epist. 84. ad Anast. c. 4. S. Isidor. l. 2. de div. off. c. 7. Bede, &c.
(11) Constit. Apost. c. 26.
(12) Orig. hom. 11. in Jer. Can. Apost. c. 40.
(13) Can. Apost. c. 40.
(14) Constit. Apostol. l. 2. c. 1.
(15) Can. Apost. c. 40. & 41.
(16) Tertull. de Baptismo, c. 17.
(17) Orig. Hom. 20. in Luc.
(18) S. Ignatius Martyr. Epist. ad Eph. n. 1. & 6. & ad Philadelph. initio.
(19) S. Cypr. Epist. 27.

fuiſſe (1) : quæ quidem auctoritas profectò à divinâ lege deſcendebat. Denique teſtantur eam eſſe ſimillimam auctoritati quam Chriſtus conceſſit Apoſtolis, quibus ſuccedunt Epiſcopi, in 70 Diſcipulos qui *formam & figuram* Presbiterorum exhibebant (2). Undè certiſſimis innixus teſtimoniis apprimè tradebat, ſæculo præterito, Reverendiſſimus Rovenius, Ultrajectenſis Antiſtes, *catholicam Eccleſiam ſemper docuiſſe Epiſcopos, jure divino, Presbiteris majores eſſe, non ſolum poteſtate ordinis, ſed etiam juriſdictionis* (3).

Quicumque paulò attentiùs intuebitur quem in formandâ Eccleſiâ ordinem Deus ſecutus fuerit, huic facilè patebit ordinem illum, ſublatâ inter Paſtores ſubordinatione, ſtare nullo modo poſſe.

In Chriſti regno omnia ad unitatem vergunt & pertinent. Una mens, ejuſdem fidei profeſſione; unum cor, ejuſdem caritatis vinculo; una ad ſalutem via, eorumdem Sacramentorum Communione; unum denique miniſterium, ut in fideles populos omnia hæc commoda à Paſtorum quibus parent concentu deriventur. Jam verò niſi in privatâ quâque Eccleſiâ Paſtor quidam adeſſet præcipuus, cui cæteri ejuſdem Eccleſiæ Paſtores obſequerentur; niſi in univerſali Caput emineret viſibile, in quo velut unitatis centro ſingulæ coaleſcerent Eccleſiæ : ſanè cùm ex naturali hominum cupiditate, ad ſummam quiſque libertatem ambitioſus aſſurgat, timendum prorſùs foret, ne, diſſolutâ brevi unitate, tot in Eccleſiâ exurgerent *ſchiſmata, quot Sacerdotes* (4).

Verùm eheu! quorſum ſpectant Denuntiatoris ſententiæ? Si, ut contendit, *pares* ſint Epiſcopis Presbiteri, *ex omni reſpectu*, & *juxta divinam inſtitutionem*, ſi in ordinatione *integram, ſolidam, totam, ac prorſùs individuam Sacerdotii plenitudinem* recipiunt; quid indè? Ergò in exercendis muneribus, ab Epiſcopis nullo modo pendebunt; ergò non ſolum, contra Conciliorum diſpoſitionem, Confirmationis Sacramentum, ut Miniſtri ordinarii, conferre poterunt, imò & Presbiteros alios ordinare; quod quidèm poſtremùm ejus momenti eſt, ut mirum ſit Denuntiatorem tantâ atrocitate perculſum non horruiſſe. Ut enim ejus fidem requiramus, qui poterat ignorare quid quarto ſæculo contigerit;

(1) S. Hier. Epiſt. 85. ad Evag. &c. Conſtit. Apoſt. l. 2. c. 25.
(2) S. Irenæus l. 3. c. 3. Bede, &c.
(3) Rovenius l. 1. Reipubl. Chriſtianæ de offic. Epiſcopi c. 11. n. 3.
(4) S. Hieron, Dial. adv. Lucifer.

ut in Aërium eadem ac ille nunc propugnantem, tota protinùs insurrexerit Ecclesia; ut ejus argumenta retuderit illo veluti dogmate ab omnibus recepto, Episcopos à Christo specialiter constitutos fuisse, *ad gignendos Patres*, negatâque Presbiteris eâdem potestate, *ab ipsis filios duntaxat Ecclesiæ regenerationis lotiône produci, nullumque eos habere jus manuum imponendarum ad creandum Presbiterum* (1).

Re quidem verâ, cùm sacrosanctum offerunt Presbiteri Hostiæ salutaris Sacrificium, munus in Religione augustissimum exercent; sed in hoc etiam magis ac magis elucet Episcoporum potestas & præstantia, quòd augustum illud Mysterium offerre non solùm possunt, sed & eos consecrare qui adorandam victimam immolant. Quod discrimen, ut præcipuum est, ita semper Presbiteros inter & Episcopos ab iis etiam Patribus positum est, qui Presbiterorum ordinem fusiori laude extulerunt (2).

Undè in Ecclesiasticis Annalibus videre est factas à quibusdam Presbiteris ordinationes, non pro illicitis tantùm habitas fuisse, sed pro debilibus ac nullis; eo solo quod qui eas fecerant, faciendi carerent potestate (3).

O lugendam Denuntiatoris cœcitatem! Non modo non summâ quâ deberet veneratione uberem agnoscit auctoritatum copiam, quam Traditionis monumenta offerunt, verùm è contrario huic uni incumbit ut earum lucem hebetet, si possit, oppositis paucissimorum quorumdam veterum textibus, obscuris sanè, & quos ex præconceptâ opinione interpretatur. Etiamsi hac in re Auctor quidam ecclesiasticus à communis doctrinæ tramite recessisset, quid ea privata auctoritas, ut indè frangi possit conspirans sacrorum Doctorum consensus? Nullam autem inter Patres dissensionis umbram admittimus; nullam & ipse Denuntiator admisisset, si textuum quos opponit intellectum à catholicis mutuatus esset Auctoribus, non à recentiorum ætatum heterodoxis. Sed omissâ illâ controversiâ, ea est Concilii Tridentini decisio, ut fluctuantem animum sola sistere debuisset. Expressis quippe verbis declarat sancta Synodus, *in Ecclesiâ Catholicâ esse hierarchiam divinâ ordinatione institu-*

(1) S. Epiph. hær. 75. n. 4.
(2) S. Hier. Epist. 85. ad Evagr. S. Chrysost. hom. 1. in Epist. ad Philipp. & hom. 2. in 1. Tim. &c.
(3) V. S. Athan. apol. c. 12. &c.

tam, quæ constat ex Episcopis, Presbiteris & Ministris; ac etiam anathematis fulmine percutit eos qui hoc dogma rejicientes, contendent *Episcopos non esse Presbiteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi & ordinandi, vel eam quam habent illis esse cum Presbiteris communem* (1).

Nihil porrò hoc decreto clarius, quod breviori sermonis compendio, Patrum omnium doctrinam complectitur. Verum ita crassæ sunt Denuntiatoris tenebræ, ut ne vividiori quidem lumine vinci possint. Acerrimus Græcorum propugnator, eos etsi in Ecclesiam contumaces ac schismaticos, Catholicorum tamen numero ita accenset, ut nullum œcumenici nomine dignetur Ecclesiæ Latinæ Concilium, nisi in quo Græci adfuerint; quo quidem deliramento vastum sanè sibi campum aperit, ut impunè ea dogmata oppugnet, quæ cum præjudicatis illius opinionibus non consonant. Eam porrò insaniam in superioribus jam statutis, quo meretur modo repressit sancta Synodus. Unum itaque notandum superest, Græcos illos suos cum Latinis de Episcoporum superioritate omnino consentire; ab ipso proinde doctrinam repudiari, non in Ecclesiâ tantum Catholicâ, sed apud eos schismaticos universè receptam (2), quos ita habet in deliciis, quorum testimonia requirit. Apertam profectò temeritatem, quâ se novatorem nullo pudore profitetur! Dignum ideò quem censuræ fulminibus percutiat Ecclesia cujus decreta despicit vel certissimis monumentis consignata.

Has igitur propositiones excerptas ex opere cui titulus est: *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. sancto Cœtui submittimus.

I.	I.
J'ai dit en plusieurs endroits que les Evêques étoient d'institution divine.... mais la vérité exige de moi que je me corrige sur ce point. P. 145.	*Pluribus in locis Episcopos institutionis esse divinæ docui... at exigit veritas, ut in hac re memetipsum emendem.*
II.	II.
Jesus-Christ en instituant le Sacerdoce, n'a mis ni établi aucune différence entre ceux qu'il a honorés de cette dignité; en sorte que	*Christus Sacerdotium instituendo, nullum discrimen posuit inter eos quos hâc dignitate auxit; adeo ut Episcopi, id est, Patriarchæ, Pri-*

(1) Conc. Trid. sess. 23. can. 6. & 7.

(2) Vide testimonia Ecclesiæ Græcæ schismaticæ circà hanc quæstionem relata in Opere, cui titulus præfigitur: *La perpétuité de la foi de l'Eglise Catholique touchant l'Eucharistie*, t. 3. l. 8.

les Evêques, c'est-à-dire, les Patriarches, les Primats, les Archevêques, les Evêques & les simples Prêtres possedent tous & un chacun la plénitude du Sacerdoce en entier & d'une maniere indivisible. P. 145.

mates, Archiepiscopi, Episcopi, ac simplices Presbiteri, possideant omnes ac singuli, integram ac prorsùs individuam Sacerdotii plenitudinem.

III.

Ce Prêtre, ou plutôt cette multitude de Prêtres qui sont mis à la tête du Clergé de chaque Diocèse, abusant de la place d'honneur à laquelle on les a élevés, s'imaginent être par leur caractere au-dessus de leurs Confreres (les simples Prêtres), qui leur sont égaux à tous égards, selon leur institution divine. P. 148.

III.

Hic Presbiter, seu potiùs hæc multitudo Presbiterorum, qui Clero uniuscujusque Diœcesis præsunt, honore quo sublimantur abutentes, suo caractere longiùs eminere putant, quàm Presbiteri simplices, qui tamen ipsis pares sunt, ex omni respectu, juxta divinam eorum institutionem.

IV.

Jesus-Christ a défendu expressément qu'il y eût (entre les Pasteurs de son Eglise) aucune supériorité. P. 149.

IV.

Christus expressè prohibuit, ne ulla sit superioritas (inter sua Pastores Ecclesiæ).

DECRETUM VI.

Declarat sancta Synodus, juxta doctrinam à sacro-sancto Concilio Tridentino definitam:

I.

In Ecclesiâ Catholicâ esse Hierarchiam divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbiteris & Ministris.

II.

Episcopos Presbiteris superiores esse; & eam potestatem confirmandi & ordinandi quam habent, (non) *illis esse cum Presbiteris communem* (1).

(1) Conc. Trid. sess. 23. can. 6. & 7.

Ideo damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè :

I.

J'ai dit en plusieurs endroits que les Evêques étoient d'institution divine... mais la vérité exige de moi que je me corrige sur ce point.

Pluribus in locis, Episcopos institutionis esse divinæ, docui... at exigit veritas, ut in hac re memetipsum emendem.

II.

Jesus-Christ en instituant le Sacerdoce... n'a mis ni établi aucune différence entre ceux qu'il a honorés de cette dignité; en sorte que les Evêques, c'est-à-dire, les Patriarches, les Primats, les Archevêques, les Evêques & les simples Prêtres possédent tous & un chacun la plénitude du Sacerdoce en entier & d'une maniére indivisible.

Christus Sacerdotium instituendo, nullum discrimen posuit inter eos quos hâc dignitate auxit; adeo ut Episcopi, id est, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, ac simplices Presbiteri, possideant omnes ac singuli integram ac prorsùs individuam Sacerdotii plenitudinem.

III.

Ce Prêtre, ou plutôt cette multitude de Prêtres qui sont mis à la tête du Clergé de chaque Diocèse, abusant de la place d'honneur à laquelle on les a élevés, s'imaginent être par leur caractere au-dessus de leurs Confreres (les simples Prêtres), qui leur sont égaux à tous égards, selon leur institution divine.

Hic Presbiter, seu potiùs hæc multitudo Presbiterorum, qui Clero uniuscujusque Diœcesis præsunt, honore quo sublimantur abutentes, suo caractere longiùs eminere putant, quàm Presbiteri simplices, qui tamen ipsis pares sunt, ex omni respectu, juxta divinam eorum institutionem.

IV.

Jesus-Christ a défendu expressément qu'il y eût (entre les Pasteurs de son Eglise) aucune supériorité.

Christus expressè prohibuit ne ulla sit superioritas (inter suæ Pastores Ecclesiæ).

Has propositiones damnat sancta Synodus, tanquam falsas, in sacrum Episcoporum ordinem contumeliosas, erroneas, ac etiam hæreticas, quatenùs sacram Hierarchiam à Christo institutam funditùs subvertunt.

RELATIO

RELATIO VII.

De Indulgentiis & Excommunicatione, ac de Traditione.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CENSEMUS à ſancto Cœtu declarandum eſſe ſe non tantum intendere damnare propoſitiones excerptas è libello inſcripto : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. hactenùs ſibi denuntiatas, ſed etiam plures alias opiniones ejuſdem operis, quæ ad minus falſæ, ſcandaloſæ & temerariæ ſunt ; necnon convicia quæ evomit in Sanctam Sedem, Summos Pontifices & Epiſcopos ; atque verborum atrocitatem quâ plurimos abuſus inſectatur : quæ quidem atrocitas eum non exhibet pacis amorem qui decet Catholicum virum, ſed illam potiùs arrogantiam atque impotentiam quâ ſolent efferri novatores, & Eccleſiam perturbare. Has autem opiniones &c. ſummatim in ipſomet opere perlegendas, ſacro Cœtui tradimus.

Cenſemus præterea circa materiam indulgentiarum & excommunicationis, ad ſubmovenda omnia probra & convicia in Sanctam Sedem à Denuntiatore congeſta, publicanda eſſe duo Decreta Concilii Tridentini hanc doctrinam ſpectantia.

Denique ſancto Cœtui examinandas ſubmittimus ſubſequentes propoſitiones, excerptas ex Epiſtolâ encyclicâ, quam paulò ante hujus Synodi inchoationem miſit Denuntiator ad omnes Eccleſiæ Batavæ Paſtores nobis adhærentes, atque etiam ad hanc Synodum jam actualiter congregatam ; in quibus propoſitionibus novum & graviſſimum errorem præcedentibus erroribus adjicit, abſolutè repudiando Traditionis auctoritatem, id eſt, doctrinam popularem in Concilio Tridentino definitam, & ab omnibus Catholicis creditam.

Propositiones excerptæ ex Libello cui titulus : *Lettre circulaire & Dénonciation adressée à Messieurs les Pasteurs de l'Eglise de Hollande, tant du district de l'Archevêché d'Utrecht, que des Evêchés de Haarlem & de Deventer.*

I.

Je réponds que les Traditions Apostoliques non écrites, que S. Augustin reconnoît avec d'autres Peres, ne regardent aucunement la doctrine, mais seulement des coutumes, des usages, & d'autres choses indifférentes par elles-mêmes. P. 79.

I.

Respondeo quod Traditiones Apostolicæ non scriptæ, quas S. Augustinus agnoscit cum aliis Patribus, nullo modo spectent Doctrinam, sed tantum consuetudines, ritus, & alias res per seipsas indifferentes.

II.

Saint Augustin .... croyoit que toutes les vérités de doctrine que nous devons croire & professer étoient contenues tant dans l'ancien Testament que dans l'Evangile, & dans les Ecrits des Apôtres ... Peut-être, Messieurs, que les préjugés qui sont nés avec nous, & qui se sont fortifiés par la lecture de nos Théologiens, vous empêcheront de sentir toute la force de ce raisonnement, quelque invincible qu'il soit ; & que vous continuerez de croire que Saint Augustin favorise ou autorise la doctrine de nos Théologiens & du Concile de Trente, qui enseigne & qui ordonne de croire, sous peine d'anathême, qu'il y a deux sortes de parole de Dieu sur la doctrine, qui sont également regle de foi & également adorables : l'une écrite, & l'autre non écrite. Mais voici, Messieurs, de quoi vous détromper puissamment, & de quoi vous convaincre que rien n'est plus opposé à la doctrine de S. Augustin que cette doctrine, que le Concile de Trente & nos Théologiens nous donnent pour une doctrine de foi. P. 80.

II.

S. Augustinus ... credebat omnes doctrinæ veritates quas credere & profiteri debemus, contineri tàm in veteri Testamento quàm in Evangelio & in Scriptis Apostolorum... Forsan, Domini, præjudicia nata nobiscum, & quæ firmata sunt nostrorum Theologorum lectione, impedimento erunt, ne totam hujus ratiocinationis vim sentiatis, quantumvis invincibilis sit ; & semper credetis S. Augustinum favere & auctoritatem dare doctrinæ nostrorum Theologorum, & Concilii Tridentini docentis & præcipientis ut credatur, sub anathematis pœnâ, duo esse genera verbi Dei circa doctrinam, quæ pariter sunt regula fidei, & pariter adoranda : aliud scriptum, aliud non scriptum. Sed ecce, Domini, unde errorem vestram deponatis potenter, & undè persuasum habeatis, nihil esse magis oppositum doctrinæ Sancti Augustini doctrinâ illâ quam Concilium Tridentinum & nostri Theologi dant pro doctrinâ fidei.

III.

Toute Tradition qui est conforme à l'Ecriture, est par cela même écrite dans l'Ecriture. P. 84.

III.

Omnis Traditio quæ Scripturæ conformis est, ex eo ipso est scripta in Scripturâ.

IV.

Mais, me direz-vous, le Concile de Trente enseigne que les vérités que l'on doit croire ne sont pas toutes contenues dans l'Ecriture sainte, qu'il en a passé de main en main, depuis Jesus-Christ jusqu'à nous, qui ne sont point écrites dans les Livres sacrés : que ces vérités non écrites ont la même autorité que les vérités écrites, & qu'il faut les croire les unes & les autres avec le même respect, sous peine d'anathême. J'aurois bien des choses à répondre à cette objection... En attendant, voici une courte réponse, qui seule suffit pour infirmer absolument tous les nouveaux dogmes de foi que le Concile de Trente a faits, sous prétexte qu'ils sont de Tradition Apostolique. 1°... 2°... Ce Concile n'est & ne peut être un Concile général. P. 92.

IV.

Sed, inquies, Concilium Tridentinum docet, veritates quæ credendæ sunt, non omnes contineri in Scripturâ sacrâ, sed multas traditas esse de manu ad manum, à Jesu-Christo usquè ad nos, quæ non sunt scriptæ in Libris sacris : illas veritates non scriptas eandem habere auctoritatem quam (habent) veritates scriptæ, & has & illas credendas esse cum eâdem veneratione, sub anathematis pœnâ. Multa haberem respondenda ad hanc objectionem... Interim, en brevis responsio, quæ sola sufficit ad infirmanda absolutè omnia nova fidei dogmata quæ Concilium Tridentinum fecit, sub prætextu quod sunt Traditionis Apostolicæ. 1°.... 2°.... Concilium hoc nec est, nec esse potest Concilium generale.

V.

Les Decrets & les décisions (de ce Concile) ne doivent pas nous en impôser, sur-tout si nous y trouvons une doctrine qui n'a été prêchée ni par Jesus-Christ ni par les Apôtres, & qui est opposée diametralement à la doctrine des plus célebres Peres. Tel est le Decret sur la Tradition, que l'on qualifie de parole de Dieu non écrite. P. 93.

V.

(Hujus Concilii) Decreta & ejus decisiones non debent nobis imponere, præsertim, si in eo reperiamus doctrinam quæ neque à Christo, neque ab Apostolis fuit prædicata, & quæ opposita est ex diametro doctrinæ celeberrimorum Patrum. Tale est Decretum de Traditione, quæ vocatur verbum Dei non scriptum.

VI.

Une Profession de Foi ne doit contenir que des vérités de foi (ré-

VI.

Professio Fidei nihil debet continere nisi veritates fidei (revelatas &) con-

vélées &) contenues littéralement dans l'Ecriture. P. 98.

tentas ad litteram In Scripturâ.

VII.

Toute Tradition sur la doctrine qui n'est pas écrite dans les Livres saints, ne peut point être appellée Tradition évangélique ni Tradition apostolique. P. 98.

VII.

Omnis Traditio circa doctrinam quæ non est scripta in Libris sanctis, non potest vocari Traditio evangelica, nec Traditio apostolica.

DECRETUM VII.

Licet Propositiones duntaxat quæ sex præcedentibus Decretis damnantur, censurâ notaverit sancta Synodus, non ideò intendit approbare aut intactas relinquere plures alias propositiones sibi summatim denuntiatas, in quibus varios detexit errores & falsas opiniones; necnon convicia impudenter congesta tàm in sanctam Sedem & in Summos Pontifices, quàm in Episcopos: & immoderatum ac acerbum zelum, cùm loquuntur de Indulgentiis Romæ concessis, & Excommunicationibus quæ identidem contorquentur. Circa hæc duo capita Synodo placuit hîc inserere duo Concilii Tridentini Decreta, in quibus non obscurè continetur quòd circa hos duos catholicæ Doctrinæ Articulos, ab omnibus Catholicis credendum est.

Decretum Concilii Tridentini, de Indulgentiis (1).

Cùm potestas conferendi indulgentias à Christo Ecclesiæ concessa sit, atque hujusmodi potestate divinitùs sibi traditâ, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit: sacro-sancta Synodus indulgentiarum usum Christiano Populo maximè salutarem & sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesiâ retinendum esse docet & præcipit, eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesiâ potestatem esse negant; in his tamen concedendis moderationem juxta veterem & probatam in Ecclesiâ consuetudinem, adhiberi cupit, ne nimiâ facilitate ecclesiastica Disciplina enervetur.

(1) Sess. 25. Conc. Trid. œcum.

Decretum Concilii Tridentini, de Excommunicatione (1).

Quamvis excommunicationis gladius nervus ſit eccleſiaſticæ Diſciplinæ, & ad continendos in officio Populos valdè ſalutaris, ſobriè tamen, magnâque circumſpectione exercendus eſt; cùm experientia doceat, ſi temerè aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni quàm formidari, & perniciem potiùs parere quàm ſalutem.

Deniquè quod ſpectat ad propoſitiones ultimò & ſpecialiter ſanctæ Synodo denuntiatas, ſcilicet.

I.

Je réponds que les Traditions Apoſtoliques non écrites que Saint Auguſtin reconnoît avec d'autres Peres, ne regardent aucunement la doctrine, mais ſeulement des coutumes, des uſages, & d'autres choſes indifférentes par elles-mêmes.

I.

Reſpondeo quod Traditiones Apoſtolicæ non ſcriptæ, quas S. Auguſtinus agnoſcit cum aliis Patribus, nullo modo ſpectent doctrinam, ſed tantùm conſuetudines, ritus & alias res, per ſeipſas indifferentes.

II.

Saint Auguſtin ... croyoit que toutes les vérités de doctrine que nous devons croire & profeſſer, étoient contenues tant dans l'ancien Teſtament, que dans l'Evangile, & dans les Ecrits des Apôtres...... Peut-être, Meſſieurs, que les préjugés qui ſont nés avec nous, & qui ſe ſont fortifiés par la lecture de nos Théologiens, vous empêcheront de ſentir toute la force de ce raiſonnement, quelque invincible qu'il ſoit, & que vous continuerez de croire que Saint Auguſtin favoriſe ou autoriſe la doctrine de nos Théologiens & du Concile de Trente qui enſeigne & qui ordonne de croire, ſous peine d'anathê-

II.

S. Auguſtinus ... credebat omnes doctrinæ veritates quas credere & profiteri debemus, contineri tàm in veteri Teſtamento quàm in Evangelio & in Scriptis Apoſtolorum ... Forſan, Domini, præjudicia nata nobiſcum, & quæ firmata ſunt noſtrorum Theologorum lectione, impedimento erunt ne totam hujus ratiocinationis vim ſentiatis, quantumvis invincibilis ſit, & ſemper credetis S. Auguſtinum favere & auctoritatem dare doctrinæ noſtrorum Theologorum & Concilii Tridentini docentis & præcipientis ut credatur, ſub anathematis pœnâ, duo eſſe genera verbi Dei circa doctrinam, quæ pariter ſunt regula fidei, & pariter adoranda: aliud ſcriptum, aliud

(1) Seſſ. 25. cap. 3. Conc. Trid.

me, qu'il y a deux sortes de parole de Dieu sur la doctrine, qui sont également regle de foi & également adorables ; l'une écrite, & l'autre non écrite. Mais voici, Messieurs, de quoi vous détromper puissamment, & de quoi vous convaincre que rien n'est plus opposé à la doctrine de Saint Augustin, que cette doctrine que le Concile de Trente & nos Théologiens nous donnent pour une doctrine de foi.

non scriptum. Sed ecce, Domini, undè errorem vestram deponatis potenter, & undè persuasum habeatis nihil esse magìs oppositum doctrinæ Sancti Augustini, doctrinâ illâ quam Concilium Tridentinum & nostri Theologi dant pro doctrina fidei.

III.

Toute Tradition qui est conforme à l'Ecriture, est par cela même écrite dans l'Ecriture.

III.

Omnis Traditio quæ Scripturæ conformis est, ex eo ipso est scripta in Scripturâ.

IV.

Mais, me direz-vous, le Concile de Trente enseigne que les vérités que l'on doit croire ne sont pas toutes contenues dans l'Ecriture sainte, qu'il en a passé de main en main, depuis Jesus-Christ jusqu'à nous, qui ne sont point écrites dans les Livres sacrés : que ces vérités non écrites ont la même autorité que les vérités écrites, & qu'il faut les croire les unes & les autres avec le même respect, sous peine d'anathême. J'aurois bien des choses à répondre à cette objection ... En attendant, voici une courte réponse, qui seule suffit pour infirmer absolument tous les nouveaux dogmes de foi que le Concile de Trente a faits, sous prétexte qu'ils sont de Tradition Apostolique. 1°.... 2°. Ce Concile n'est & ne peut être un Concile général.

IV.

Sed, inquies, Concilium Tridentinum docet veritates quæ credendæ sunt, non omnes contineri in Scripturâ sacrâ, sed multas traditas esse de manu ad manum, à Jesu-Christo usquè ad nos, quæ non sunt scriptæ in Libris sacris : illas veritates non scriptas eandem habere auctoritatem quam (habent) veritates scriptæ, & has & illas credendas esse cum eâdem veneratione, sub anathematis pœnâ. Multa haberem respondenda ad hanc objectionem ... Interim, en brevis responsio, quæ sola sufficit ad infirmanda absolutè omnia nova fidei dogmata quæ Concilium Tridentinum fecit, sub prætextu quod sunt Traditionis Apostolicæ. 1°... 2°. Concilium hoc nec est, nec esse potest Concilium generale.

V.

Les Decrets & les décisions (de ce Concile) ne doivent pas nous en imposer, sur-tout, si nous y trouvons une doctrine qui n'a été

V.

(Hujus Concilii) Decreta, & ejus decisiones non debent nobis imponere, præsertim, si in eo reperiamus doctrinam quæ neque à Christo, neque ab

prêchée ni par Jesus-Christ ni par les Apôtres, & qui est opposée diamétralement à la doctrine des plus célebres Peres. Tel est le Decret sur la Tradition, que l'on qualifie de parole de Dieu non écrite.

Apostolis fuit prædicata, & quæ opposita est ex diametro doctrina celeberrimorum Patrum. Tale est Decretum de Traditione, quæ vocatur verbum Dei non scriptum.

VI.

Une Profession de Foi ne doit contenir que des vérités de foi (révélées &) contenues littéralement dans l'Ecriture.

VI.

Professio Fidei nihil debet continere nisi veritates fidei (revelatas &) contentas ad litteram in Scripturâ.

VII.

Toute Tradition sur la doctrine, qui n'est pas écrite dans les Livres saints, ne peut point être appellée Tradition évangélique, ni Tradition apostolique.

VII.

Omnis Traditio circa doctrinam, quæ non est scripta in Libris sanctis, non potest vocari Traditio evangelica, nec Traditio apostolica.

Has propositiones damnat sancta Synodus tanquam falsas, scandalosas, calumniosas, temerarias, offensivas piarum aurium, injuriosas in SS. Concilium Tridentinum œcumenicum, quod accusant fabricasse nova dogmata, & proposuisse tanquam Ecclesiæ fidem, fabulas toti Antiquitati incognitas, unanimi Patrum testimonio, & constanti Ecclesiæ Catholicæ Doctrinæ contrarias, deniquè, tanquam hæreticas, in quantum absolutè rejiciunt auctoritatem Traditionis, id est, verbi Dei non scripti, & docent nihil tanquam de fide credendum, nisi quod in Scripturâ sacrâ ad litteram continetur.

Atque ut magis ac magis præmuniantur Fideles contra hanc doctrinam heterodoxam, placuit Synodo hîc inserere, circa hanc materiam, Decretum Concilii Tridentini œcumenici, cujus doctrina cum magnâ reverentiâ recipienda est, sicut revera ubique recepta est ab his qui sunt verè & sincerè Catholici.

Decretum Concilii Tridentini ; de canonicis Scripturis (1).

Sacrosancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, Præsidentibus in eâ eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuò antè oculos proponens, ut, sublatis erroribus, puritas ipsa Evangelii in Ecclesiâ conservetur : quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Jesus Christus, Dei Filius, proprio ore primùm promulgavit, deindè per suos Apostolos, tanquam fontem omnis & salutaris veritatis, & morum disciplinæ, omni creaturæ prædicari jussit : perspiciensque hanc veritatem & disciplinam contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ ad nos usque pervenerunt ; orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros, tam veteris quam novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, & continuâ successione in Ecclesiâ Catholicâ conservatas, pari pietatis affectu ac reverentiâ suscipit, & veneratur.

REQUISITIO

D. Procuratoris Synodi, contra errores Harduini & Berruyerii.

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

ERRORES operis cui titulus est : *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. hactenùs censoriâ virgulâ notastis. Quas in Ecclesiâ Batavâ spargere conabatur tenebras tam perversæ lucubrationis auctor, lux veritatis discussit. Verùm hac æquissimâ censurâ omnibus quibus affligimur malis nondùm sufficienter occurristis. Multæ & magnæ prioribus sæculis subortæ sunt hæreses, multa scandala ; sed majora & plura quàm quæ ætati nostræ reservabantur, nulla unquam ætas vidit. Falsis

(1) Sess. 4. Conc. Trid.

principiis innitentes olim in diverſos errores prolapſi ſunt famoſi Hæreſiarchæ. Alii circa ſanctiſſimæ Trinitatis, alii circà Verbi divini Incarnationis, alii circà Spiritûs ſancti à Patre & Filio procedentis Myſteria erravêre : nunc verò temerarii, imo apertè *errantes* infeſtiſſimi homines, ac *in errorem mittentes*, collectas omnium ſæculorum hæreſes, unum quaſi corpus fecêre hæreſeon. Non jam ut aliquandò impugnantur quidam Chriſtianæ doctrinæ Articuli diſputationum nubibus obumbrati; ſed totum convellitur ad fundamentum uſquè Religionis ædificium. Hîc *Berruyerium*, ejuſque Magiſtrum *Harduinum*, Jeſuitas, denotari facilè intelligitis: *Pſeudo-doctores mente corruptos, veritate privatos, qui ſpiritibus erroris attendentes & doctrinis dæmoniorum, circà fidem naufragaverunt* (1).

Berruyerius, ſecutus *Harduinum*, quem Vir quidam peritiſſimus deſcribit tamquam παραδοξότατον, *venerandæ antiquitatis deſtructorem, doctè ſebricitantem, ſcepticum, credulitate puerum, audaciâ juvenem, deliriis ſenem* (2), *Berruyerius*, inquam, librum edidit cui titulus : *Hiſtoire du Peuple de Dieu* (3), aberrantis animi deliramentis ſcatentem, ac innumeris erroribus ebullientem. Prima pars hujus operis à doctiſſimo Montiſpeſſulani Epiſcopo primum proſcripta (4) : ſecunda, ab illuſtriſſimo Pariſienſium Archiepiſcopo, nec-non à quibuſdam aliis Præſulibus damnata fuit ac prohibita. Cui damnationi, Jeſuiticâ fide, cum Superioribus ſuis ſuſcribens *Berruyerius*, ſtatim varias edidit ejuſdem doctrinæ quam damnaverat defenſiones, in quarum alterâ minæ jactantur, ſi fortè quis Epiſcopus in librum & auctorem inſurgere attentaret. Sed neque majorem reverentiam & obedientiam præſtitit ſanctiſſimo felicis memoriæ Papæ Benedicto XIV, cujus Decreto eadem doctrina damnata eſt (5). Vix enim fuit lata ſententia, cùm juſtè indignans ſupradictus Summus Pontifex quod quis repertus eſſet tam audax tamque inſolens, ut quaſi inſultans, eundem librum typis mandandum Italico idiomate daret, tantam improbitatem retundi neceſſarium exiſti-

(1) 1. Tim. 6. 5. 4. 1. 1. 19.

(2) D. De Boze, Academiæ Pariſienſis, ad Linguæ Gallicanæ perfectionem inſtitutæ, Scriba perpetuus. Hæc verba excerpſit Vir doctiſſimus ex quodam Harduini Epitaphio, quod Franciſco Atterburi, Epiſcopo Roffenſi, adſcribunt litterati.

(3) 1728.

(4) 1. Martii 1731.

(5) 17. Aprilis 1755.

mans, renovato superiori Decreto, aliud solemniùs tulit (1) cujus verba hîc referre pretium operis est.

» Ad futuram rei memoriam.... Nos demùm lectis atque perpensis dic-
» torum Theologorum consultationibus scripto exaratis, auditisque
» eorumdem Cardinalium consiliis, per has nostras Apostolicas Litte-
» ras, sæpè dictum opus tàm Gallico quàm Italico, aliove quolibet
» idiomate conscriptum, translatum aut typis impressum, necnon dis-
» sertationes & apologiam superiùs enunciatas, propterea quòd in
» illo & in illis continentur propositiones respectivè falsæ, temerariæ,
» scandalosæ, faventes hæresi, atque hæresi proximæ & à communi &
» unanimi SS. Patrum & Ecclesiæ sensu in divinarum Scripturarum
» interpretatione alienæ, damnamus & reprobamus; ipsumque librum
» legi, retineri, & quocumque idiomate denuò typis imprimi prohi-
» bemus.

Quis non credat, post tam solemnem damnationem, mortuo *Berruyerio*, sodales ejus, ex illâ Societate quæ speciali voto obligata, tenetur omnem Summo Pontifici præstare obedientiam, tandem conversos ad pœnitentiam, humili confessione errores *Berruyerii* retractaturos. At contra evenit. Non multo postquàm Decretum Benedicti XIV notum factum est in Galliâ, ex tam fætido errorum puteo afflata est pestis alia superioribus gravior, tertia scilicet ejusdem operis pars, quam SS. Papa Clemens XIII, qui etiam nunc regit Ecclesiam, ubi Sedem Petri conscendit, confirmato per Prædecessorem suum lato judicio, cum iisdem notis damnavit (2). » Quod opus, inquit, ob doc-
» trinæ fallaciam, & contortas sacrarum litterarum interpretationes,
» offusis etiam tenebris super eos Articulos quos Christiani Populi fides
» ac pietas præcipuè profitetur & colit, *scandali mensuram implevit*«.
Quam doctrinam eo periculosiorem idem Pontifex judicavit, quo minùs qui eam combibunt cavent ab illis auctoribus, qui dum Religionis causam videntur defendere, eam de facto pervertunt; dùm sese exhibent tamquam Verbi divini interpretes, illud enixè adulterare student. Sic enim ait, in eâdem damnatione (3) » salutaribus veterum Patrum do-

(1) 17. Febr. 1758.
(2) Damnatio & prohibitio operis cui titulus: *Histoire du Peuple de Dieu*, 3. Pars. die 2. Decemb. 1758.
(3) Ibidem.

» cumentis instruimur, novis petulantium ingeniorum interpretationi-
» bus verum sacrarum Scripturarum sensum interverti, idque in Populi
» seductionem potiùs quàm in instructionem cedere, si præsertim sa-
» crarum Litterarum expositionis obtentu, offendicula parentur incau-
» tis, & catholicæ veritati aut præjudicium inferatur, aut auferatur
» præsidium quo potissimùm roboratur.

Illustrissimus ac doctissimus Suessionensis Episcopus videns mortiferum ejus doctrinæ venenum per Jesuitas, spretis Summorum Pontificum & Episcoporum damnationibus, ubique spargi, & ipsum librum maximè in Monialium Monasteria distribui, & publicè ac privatim legi, muneris sui esse duxit, quoniam prior medicina imbecillior esset quàm malum, pastorale documentum ad Fideles suos dare, in quo damnatis Joannis *Harduini* commentario in Novum Testamentum, *Berruyerii* toto opere in tres partes distributo, ejusque defensionibus & apologiis, fusè ac dilucidè fidem christianam adstruit & confirmat, de verâ Scripturas interpretandi ratione, de Trinitatis, Incarnationis, Redemptionis ac Divinitatis Jesu Christi Mysteriis, de augustis Messiæ functionibus tanquam Salvatoris & Pontificis, de peccati originalis veritate, & pluribus aliis fidei dogmatibus, contra *Harduini* & *Berruyerii* circa eadem capita erroneas propositiones, quas damnat tamquàm spectantes » ad
» destruendam immutabilem fidei regulam in Scripturis, traditione,
» perpetuâque Ecclesiæ prædicatione contentam, Sedis Apostolicæ
» autoritati derogantes, Concilii Tridentini de interpretandis Scriptu-
» ris legi contrarias, Sabellianorum, Nestorianorum, Pelagianorum,
» Socinianorum hæresi, ac Deistarum impietati faventes, « &c. cujus vigilantissimi Episcopi exemplo, ac piorum virorum querulis incitata sacra Theologiæ Parisiensis Facultas, tandem primam censuræ suæ partem edidit omni laude dignissimam, in quâ sapientissimi Doctores præter notas *Berruyerianæ* doctrinæ supra inflictas, plurimas propositiones arguunt & damnant tamquam hæreticas & blasphematorias.

Denique non minori fidei puritatis studio incensus illustrissimus Archiepiscopus Lugdunensis, eâdem ratione & viâ procedens quâ præfatus Episcopus Suessionensis, propositâ omnium sæculorum fide, catholicâque doctrinâ, ejusdem *Berruyerii* errores in pulverem, ut ita dicam, conterit, atquè iisdem notis condemnat.

At ne quis existimet nihil ad nos pertinere *Berruyerii* errores, ut-

potè qui in externas ac longinquas Ecclesiæ partes disseminantur ; ut hoc sanè sit, an unum corpus non est Ecclesia ? An, sicut ipsius bona, ita & mala singulis ejus membris non sunt communia ? De hac re Basilium audiamus : » Dominus noster Jesus Christus (inquit) (1) cùm suum ipsius
» corpus dignatus sit appellare universam Dei Ecclesiam ... dedit & no-
» bis omnibus ad omnes necessitudinem habere secundùm membrorum
» concordiam ; quapropter etsi quam longissimè ab invicem sejuncti si-
» mus habitationibus, conjunctionis habitâ ratione vicini inter nos sumus.

Sed nedùm verum sit *Berruyerii* errores non ad nos usque penetrasse, Joannis *Harduini* Commentarius in Novum Testamentum dicitur in fronte operis Amstelodami impressus anno 1741. Secunda & tertia pars libri Josephi *Berruyerii* rursùs Amstelodami annis 1753 & 1758 typis impressa inscribitur. Tandem novimus multa perniciosorum horum librorum exemplaria per has Provincias ad perniciem animarum sparsa.

Quid ? si hæc nostræ Ecclesiæ portio minùs scandalis, minùs erroribus est afflicta, nùm ideò, dùm omnia circa nos velut continenti ardent incendio, dùm fidei lumen extinguitur, dùm spiritualia templa evertuntur, ac mores depravantur, hæc cognita nobis, inertes, otiosi, ac vix stupentes audiemus, videbimus, nec metuemus ne malum fallaciter increscens ac serpens (quod absit) ad Fideles nostros usque perveniat.

Itaquè cùm exigat muneris nostri ratio ut munitissimis aggeribus oppositis, grassantes lupos totis viribus ab ovilibus nostris repellamus, enixè postulamus ut in Congregatione à sanctâ Synodo designatâ, textus impii ac heterodoxi tum *Harduini*, tum *Berruyerii*, quos seorsim multo labore jam annotavimus, diligens ad examen vocentur.

(1) Ep. 243. t. 1.

RELATIO VIII.

De Harduini & Berruyerii Jesuitarum erroribus.

Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Daventriensis, votum secundæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

GRAVES adeò & horrendi sunt *Harduini* & *Berruyerii* errores; adeò apertè offendunt singula fidei capita, ut nullâ jam confutatione indigeant. Tot numero sunt, ut nihil in Religione sanum, nihil integrum sinant remanere; vixque unum volumen fuerit satis, si singulos ipsismet Auctorum verbis simus expositurі. Præterea, ut de Theologis sileamus, tantâ vi, tantâ sagacitate à pluribus illustrissimis Præsulibus explicati sunt, ut eos summatim perstringere, censurasque in eos immissas adoptare sufficiat.

Religionis Christianæ necessitas; inconcussa veritatis ejus argumenta; Ecclesia ejusque caracteres; regula fidei, Scriptura scilicet & Traditio; Mysterium SS. Trinitatis; æterna Patris paternitas; Verbi consubstantialitas; divinitas Spiritûs Sancti; hominis innocentis status; lapsus illius; peccatum originale; Baptismi necessitas; Mysterium Incarnationis; unitas personæ in Christo; ejus divinitas & æterna generatio; gratuita in unionem hypostaticam humanitatis electio; Mysterium Redemptionis; Christi satisfactio pro omnium hominum peccatis; divina Mariæ Virginis maternitas; gratiæ & prædestinationis dogmata; evangelica moralis; quid plura? omne Religionis ædificium dirutum est: nec jam Christi Religio ulla est; huic nova & commentitia succedit ab audacibus & nefandis, imò & apostatis viris excogitata.

I.

Christianæ Religionis necessitas.

Christi Religio, si duobus illis Auctoribus credas, nullâ unquam ætate fuit, nec etiam nostrâ est necessaria. Quatuor annorum millibus, homines, ne exceptis quidem Patriarchis & Prophetis, *justificati sunt per*

legem naturalem (1); ex quâ absurdè volunt oriri omnem Religionis affectum, *spiritum fidei*, *spei & caritatis* (2). Porrò illa fides, non fides in Christum, sed *in unum Deum creatorem*, *remuneratorem & vindicem* (3). Religio naturalis Legi Mosaïcæ vim addebat ad justitiam & beatitudinem perducendi (4). Tunc temporis salutem obtinebant homines, etsi Christiani non essent, etiam per anticipationem, nec Christi membra, neque in illo adoptati, neque ex numero fratrum ejus & cohæredum (5); absque Salvatore salvi facti sunt. Naturalis hæc Religio etiam nunc subsistit eorum respectu quibus Christi Evangelium non fuit sufficienter promulgatum (6): imò valdè consequens & probabile est unicuique liberum esse naturalem inter & Christianam Religionem, alteram quam voluerit eligere. Christiana ad perfectionem tantum valet, & scenicam, ut vera loquamur, ostentationem (7). Excellentiorem justitiam, ac proindè gloriam perfectiorem impertitur, ita ut minimus Christianorum major sit Patriarchis, Moyse, Prophetis, ipsoque Joanne Baptistâ, etsi inter natos mulierum non surrexerit major (8). Naturalis verò Religio ad veram justitiam, veramque beatitudinem sufficit.

I I.

Argumenta veritatis Religionis Christianæ.

1°. Prophetiæ, ex novorum Scriptorum principiis, veritatis Religionis Christianæ non sunt argumenta. Patriarchæ, Moyses & Prophetæ cùm non cognoverint adoranda Trinitatis & Incarnationis Mysteria (9), nullus Prophetarum prænuntiare potuit Messiam ut æternum Dei Filium, ad hominum salutem in carne venturum (10). Hoc gene-

(1) Berruy. 1. P. tom. 1. Præf. p. 21. 2. P. t. 1. p. 122. tom. 5. p. 194. t. 8. p. 218.
(2) Berr. 2. P. t. 8. quæst. 4.
(3) Harduin. in Joann. 8. 56. in Heb. 11. 1. 4. 5. 26. Berr. 2. p. t. 4. p. 86. t. 8. p. 217. 3. P. t. 2. p. 64.
(4) Hard. in Act. 9. 2. Berr. 2. P. t. 8. p. 212. 3. P. t. 1. p. 247. nov. def. p. 111. 112.
(5) Hard. in 1. Cor. 15. 23. Berr. 1. P. t. 1. Præf. p. 21. 2. P. t. 8. p. 219. 235. 236.
(6) Hard. in Rom. 8. 19. in 1. Cor. 15. 22. Berr. 2. P. t. 1. p. 57. &c. t. 3. p. 143.
(7) Berr. 2. P. t. 1. p. 294.
(8) Berr. 2. P. t. 8. p. 222. 223. t. 5. p. 194. 200. 201.
(9) Berr. 2. P. t. 8. p. 80. 81. 151. 238. t. 2. l. 3. p. 248. t. 4. l. 8. p. 60.
(10) Harduin. in Joan. 1. 18.

rali nituntur principio, nempè volunt omnia Prophetarum loca quæ ſemper de Chriſto intellecta ſunt in ſenſu proprio, genuino, & immediato, aliud ſpectare objectum : nec jam in eis reperire eſt præcipuas Meſſiæ Conceptionis, Nativitatis, Vitæ, Mortis, Reſurrectionis & Aſcenſionis circumſtantias (1) ejuſque miracula (2).

2°. Chriſti divinitas miraculis ejus non aſtruitur, quæ, ut aiunt, *non potentiâ* ſibi propriâ, *ſed prece aut poſtulatione* efficiebat; *eò unicè ſenſu dicitur Jeſus Chriſtus miraculorum effector* (3).

3°. Filii Dei Reſurrectio, quâ tanquam baſi Religio ſuperſtruitur, nullam jam habet certitudinem, ruitque Religio, ſi cum perverſis illis hominibus dicatur, leviter & inconſideratè huic Chriſti Reſurrectioni fidem adhibuiſſe Apoſtolos, unoque adductos eſſe ad illam credendam Petri teſtimonio qui nec ipſe teſtis fuerat (4).

4°. Chariſmata primis Eccleſiæ temporibus adeo communia, omniumque prodigiorum certiſſima, utpotè quæ in ſeipſo unuſquiſque experiebatur, *ſermo ſapientiæ*, *gratia ſanitatum*, *operatio virtutum*, *diſcretio ſpirituum*, *genera linguarum*, *interpretatio ſermonum*, omnes illæ operationes Sancti Spiritûs evaneſcunt, ab hiſque Scriptoribus habentur tanquam operandi facultates vel naturâ inſitæ, vel ſtudio ac labore comparatæ (5). *Genera linguarum*, exempli gratiâ, nihil aliud ſunt, quàm litteris hebraïcis perdiſcendis opera data: *Prophetia* verò nihil aliud quàm elaborata oratio ad Populum habita, aut laudes Domini decantatæ (6).

5°. Non jam Apoſtolorum opus dicendum erit orbis ad Deum converſi ingens miraculum. Chriſtus dixit eis : *Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ* (7) : quod feciſſe illos è ſacris Litteris conſtat : *profecti* enim *prædicaverunt ubique* (8). Novorum autem dogmatum Magiſtris placet horum nihil eſſe ab Apoſtolis factum, imò nec illos unquam è Paleſtinâ exiviſſe (9). Chriſtum Gentibus prædicavit

(1) Hard. Chron. Vet. Teſt. p. 593. &c. in 1. Petr. 1. 10. 11. 12.
(2) Berr. 3. P. t. 5. p. 66. 67. 68. &c.
(3) Berr. 2. P. 1. 8. p. 13. 14. t. 2. p. 3. 4. 5. &c. Hard. Comm. p. 247. &c.
(4) Hard. in Luc. 24. 33. 34. in Joan. 20. 5. 7. &c. Berr. t. 6. p. 29. 30. 57. 68.
(5) Hard. in 1. Cor. 12. 10. 28. 30. in Act. 21. 9. in 1. Theſſ. 5. 20. Berr. 3. P. t. 2. p. 342. 348. 361. 363. 375. 380. t. 4. p. 52. 2. P. t. 7. p. 194.
(6) Berr. 3. P. t. 2. p. 342. 388. 360. &c. 2. P. t. 7. l. 20. p. 194.
(7) Marc. 16. 15.
(8) Marc. 16. 20.
(9) Hard. in Matth. 10. 7. in Act. 1. 8. Berr. 2. P. t. 6. p. 233. 3. P. t. 1. p. 32. ; 5. p. 1. 2. 8. 152. 207. 208. 214.

unus Apostolorum Paulus, nec conspirante quidem cæterorum consensu, quem tamen consensum apertè Scriptura declarat (1). Ergò non incredibile erit Religionem diversam à Religione duodecim Apostolorum Paulum instituisse. Tandem nec illi nec Paulus Romanam Ecclesiam fundaverunt : siquidem ex ipsismet *Berruyerii* verbis, non constituta est *Romana Ecclesia & Apostolica Sedes, nisi post deletam Rempublicam Judaïcam* (2) ; proindeque multos annos ab obitu Petri & Pauli.

6°. Ex inflictis Populo Judaïco pœnis stupendoque illius statu à tam longâ temporum serie cuivis paululum attento deprehendere est, quanti sceleris reus factus sit, Christum occidendo. Iis autem aliter visum : non occisionis Christi pœnas luit, propterea tantum plectitur, *quod à Lege Mosaïca discedens, diis alienis inservierit* (3). Quæ sanè apostasia merum est petulantium ingeniorum commentum.

III.

Ecclesia ejusque caracteres.

Cùm sit Ecclesia Societas exterior quæ Religionem Christi profitetur, quo ictu Religio, eodem Ecclesia corruit. Jam non est unica illa Arca quæ à diluvio eripit, & extrà quam nulla est salus, quandoquidem in illorum Scriptorum mente, quovis tempore ac loco, mediante solâ Lege naturali, nec Christo, nec ejus Ecclesiâ cognitis, ad justitiam salutemque perventum est, & etiam nunc pervenitur. Inde sequitur eam non esse *Unam*, *Sanctam*, cùm ubicumque foris *Sanctitas* reperiatur : jam non est necessarium in Ecclesiâ recipi, nec tantæ utilitatis in illius sinu vivere. Quis tunc erit gratus animus in misericordiam Dei Patris, *qui eripuit nos de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filii dilectionis suæ* (4) ? Non illa *Catholica*, seu Universalis ; non ad omnes ætates extenditur : Justi enim qui ante Christi tempora vixerunt, non sunt ejus. Non omnia loca complectitur ; solâ enim Lege naturali salus obtinetur in quavis Societate hæreticâ, schismaticâ, mahumetanâ, imò & idololatrâ. Non est *Apostolica*, cùm ex ipsis Scriptoribus *noluerit Christus Ecclesiam gentium constitui, nisi post completum urbis Jerosolimitanæ ex-*

(1) Gal. 2. 1. 2. Hard. in Gal. 2. 9. Berr. 2. P. t. 7. p. 24. 3. P. t. 3. p. 174. &c.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 170. 171.
(3) Berr. 3. P. t. 4. p. 61. 62. 63.
(4) Coloss. 1. 3.

cidium

cidium (1). Supponunt etiam tunc temporis vitâ functos esse Apostolos, ita ut impossibile sit *Apostolos* Ecclesiæ gentium conditores fuisse.

I V.

Regula Fidei.

Quod ad fidei regulam pertinet, eam penitùs evertunt perversi illi errorum opifices. Sua Ecclesiæ arma adimunt, ita ut nullum deinde dogma contra Novatorum assultus tueri ac propugnare possit. Nihil aliud est regula fidei quàm revelatio, aut verbum Dei in Libris sanctis & Traditione contentum, cujus interpres infallibilis & custos incorrupta est sancta Mater Ecclesia. Sed, ut somniant duo nostri Auctores, nulla ex Scripturâ & Traditione deduci possunt valida mysteriorum & dogmatum nostrorum argumenta. » Circa innumera, inquit *Berruyerius*, quæ » nos ab Ecclesiâ edocti... credimus, rara (fuit) in publicis Jesu Christi ad » Populum concionibus mentio, atque illa certè non aperta, non evo» luta, sed... implicita & subobscura: non ex instituto, nunquam nisi ex » occasione brevis & quasi furtiva expositio « (2). Primævos præterea Scripturæ textus tanquam adulterinos expressè rejicit *Harduinus*, & circa nonum aut undecimum sæculum confictos asserit. Traditionis verò primarium fontem uterque obscurant, dùm dogmatum & mysteriorum rudimenta repetunt à privatâ quâdam institutione, quam Christus, Apostolorum gratiâ, condidit, & ab aliâ non minus secretâ & obscurâ, quam ad prioris normam fundaverunt Apostoli: de quâ quidem institutione nihil unquam in vulgus emanavit, quamque sibi finxerunt nostri Auctores contrà expressum sermonem Christi, coram Pontifice & omni Concilio dicentis: *Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in Synagogâ & in Templo, quò omnes Judæi conveniunt, & in occulto locutus sum nihil* (3). Eâ etiam aguntur insaniâ, ut omnia SS. Patrum opera, ipsaque Conciliorum generalium Decreta tanquam ficta & commentitia habeant (4).

Judicia aut definitiones Ecclesiæ, ait eorum alter, *minimè influunt in assensum à Fideli exhibitum, & non sunt unum ex eis motivis quæ intellec-*

(1) Berr. 2. P. t. 3. l. 6. p. 195. t. 4. l. 9. p. 226.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 164. 169.
(3) Joan. 18. 20.
(4) Def. Berr. 1755. 1759. p. 10.

eum revelationi fubjiciant (1) ; ut fimplicium fic & Paftorum conditio (2). Non aliam habet fidei fuæ regulam Ecclefia quàm *hodiernum documentum*, neque aliud veritatis hujus documenti argumentum, quàm publicitatem ejufdem documenti, cujus objectum non ad multa extenditur. Eas tantum veritates complectitur, quas nemo unquam negavit aut obfcuravit, quas ab Ecclefiâ definiri nunquam fuit neceffarium, quæque recipiuntur ab univerfis Societatibus quæ Chriftiano nomine gloriantur, ne Socinianis quidem exceptis (3). Hoc merum eft Tolerantifmi fyftema.

V.

Sanctiffima Trinitas.

Quis poftea miretur, quod totis viribus omnia Myfteria tentent evertere ? Nullum eorum, juxta fyftema *Berruyerii*, eft objectum hodierni documenti ; attamen omnia hæc Myfteria complectitur hodiernum Ecclefiæ Romanæ documentum. Ergo de illo non agitur documento in mente *Berruyerii*. Hodiernum documentum vocat illud quod commune eft omnibus Societatibus quæ fe Chriftianas infcribunt. Ex illis Societatibus fuam conflat Ecclefiam ; & cum eâ rejicit Trinitatis Myfterium quod, ut & Myfterium Incarnationis, ante Chriftum *nulli hominum revelatum* fuit & *cognitum* (4), ac de quo nunquam ex *inftituto*, *fed ex occafione tantùm brevis & quafi furtiva expofitio* à Chrifto facta eft (5). Una eft in Deo perfona, quæ tùm primùm Pater fuit, cùm ipfa fibi Filium in tempore fecit, creatâ unitâque fibi Jefu Chrifti humanitate (6). Non eft æterna generatio, non æternus Dei Filius, fed tantum Filius factus in tempore, & hic Filius humanitas Chrifti eft, cui foli propriè *& in recto* convenit Filii Dei appellatio (7). Cum Eunomio, Eunomeorum duce, afferunt iidem Auctores, *impoffibile* effe *Patrem ad Verbum loqui* (8) ; & cum Arianis, ftilo quidem SS. Scripturarum, *aliud* effe *Verbum*, *aliud Filium Dei* (9). Nihil aliud eft Verbum, nifi decretum

(1) Berr. op. infcrip. *Réflexions fur la Foi*, p. 72.
(2) Ibid. p. 43. 44. 45.
(3) Ibid. p. 217. 218. 182.
(4) Berr. 2. P. t. 8. p. 80. 81. 151. 258. t. 2. p. 248. t. 3. p. 80. 81. t. 4. p. 60. &c.
(5) Berr. 2. p. t. 8. p. 165. 166. 167. 169.
(6) Hard. in Joan. 1. adnot. ad v. 1. p. 428. col. 2. & in Rom. 1. p. 434. 804. 808.
(7) Berr. 2. p. tom. 8. quæft. 2. Hard. Comm. p. 252. Berr. def. p. 99.
(8) Hard. Comm. p. 649.
(9) Hard. Comm. p. 248. 433. 808. Berr. 2. P. t. 8. quæft. 2.

ab æterno in mente divinâ conceptum producendi humanitatem quamdam, vel hominem quem faceret ſibi Filium (1). Non aliud eſt Spiritus Sanctus, niſi *virtus & efficientia divina*, vel *dona* ſpiritualia quæ Deus hominibus largitur, vel *Spiritus creatus :* cùmque de eo loquitur Scriptura, ut de perſonâ, tropicè tantum ac per *proſopopeiam* loquitur (2). Hæc igitur verba : *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, ſenſum iſtum exhibent : *in nomine unius veri Dei*, ſecundum unitatem naturæ ſuæ ſpectati, qui in tempore factus eſt *Pater Jeſu-Chriſti*, & *humanitatis Jeſu-Chriſti*, quam ſolus verus Deus Filium ſibi fecit in tempore ; & Spiritus Sancti qui, ex eo quod nomen ejus nomini humanitatis Chriſti poſtponatur, eſſe non poteſt niſi *Spiritus creatus* (3).

V I.

Hominis lapſus : Originale peccatum.

Completa in tempore myſteria, non magis illibata reliquerunt Novatores illi, quàm æterna myſteria. Homo innocens, homo lapſus, homo reparatus, hæc Religionis ſumma eſt. Ex illorum autem principiis, homo propriè non fuit innocens, non lapſus eſt, non erectus & reparatus. È manibus Creatoris prodiit (licet ſupernaturali juſtitiâ donatus) noſtris miſeriis & infirmitatibus, ignorantiæ, concupiſcentiæ, defatigationi, morbis, ipſi morti obnoxius (4). Si non peccaſſet, *exemiſſet eum Deus à neceſſitate mortis naturalis* (5). Sed peccati reus factus eſt ; *in neceſſitatem mortis naturalis reincidit, effrœniſque facta eſt ejus concupiſcentia* (6). Naſcuntur poſteri ejus infelices, at non miſeri ac peccatores, quia *miſer non eſt quiſquam niſi culpâ propriâ ; infelix poteſt eſſe, etiam alienâ, ut ſunt Adæ poſteri :* atque hoc eſt originale peccatum (7). Si vi-

(1) Hard. in 1. Joan. 1. 2. & 3. p. 711. Idem in Evang. Joan. cap. 1. Adnot. àd v. 1. p. 149. Berr. 3. P. tom. 5. p. 154. & ſeq.

(2) Hard. in Epiſt. ad Rom. c. 5. v. 6. p. 559. In Epiſt. ad Gal. c. 4. v. 6. p. 559. in 1. Joan. c. 4. v. 15. p. 717. in 1. Pet. c. 4. v. 14. Berr. 3. P. tom. 3. p. 213. & t. 5. p. 104. Hard. in 1, Joann. c. 4. v. 26. p. 457. Adnot. ad v. 14. Joan. v. 13. p. 310. Adnot. ad v. 15. p. 311. Berr. 3. P. tom. 2. p. 187.

(3) Berr. 2. P. t. 8. p. 150. 154. 155. Nov. def. p. 109. 110.

(4) Hard. Comm. p. 248. 435. 444. Berr. 1. P. t. 1. p. 29. 30. 33. 34. 38. 2. P. t. 8. p. 233. 3. P. t. 1. p. 168. 221. 240.

(5) Berr. 3. P. t. 1. p. 130. 131. 219.

(6) Berr. 3. P. 1. 1, p. 151. 168. 221. 240. &c.

(7) Hard. Comm. p. 452. col. 2.

tiosi sumus, *id oritur tantum ex eo quod naturæ humanæ inserimus vitia quæ in sinu matrum non contraximus* (1).

2°. » Per unum hominem, ait Paulus, peccatum in hunc mundum » intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors per- » transiit, in quo omnes peccaverunt (2) «. At quidquid dicat Apostolus, cum Pelagianis & Socinianis contendunt *Harduinus* & *Berruyerius* non loqui Paulum de originali peccato, neque de illâ morte toti naturæ communi ac necessariâ, quæ peccati est stipendium, sed de peccatis actualibus quorum rei fiunt homines ad exemplum Adæ, necnon de mortibus extraordinariis, ut diluvio, incendio Sodomæ, &c. in pœnas scelerum & hominum disciplinam à Deo immissis (3).

Nec minus adulterant illud Apostoli dictum : *omnes in Adam moriuntur* (4), cujus sensus non est, juxta eos, omnes homines mori, *quia in Adam peccaverunt*, sed *ideo morituros quod primus homo peccaverit* (5). Concilium Tridentinum (6), omnisque Ecclesia, de peccato originali semper intellexit alia hæc Apostoli verba : *Eramus naturâ filii iræ sicut & cæteri* (7) : quia *peccante primo homine*, aït Augustinus (8), *vitium pro naturâ inolevit*. His autem Auctoribus videtur non agi in laudato Apostoli loco nisi de actualibus peccatis, aut *pravis consuetudinibus in naturam quasi conversis* (9).

3°. Innumera hæc cujuscumque generis mala, quibus intùs forisque torquemur, quorumque finis mors, ab Apostolo dicta *stipendium peccati* (10), quodammodo tractabile reddunt originale peccatum, licet humanæ mentis captum superet. Illud autem argumentum nobis tollitur, dum Pelagianum illud instaurant, mala hæc humanæ naturæ esse annexa, *naturalemque esse hominis conditionem* (11).

4°. Non demonstratur originale peccatum ex infantium baptismate. Institutum est enim, aiunt fideles illi Pelagianorum asseclæ, ut ex minùs

(1) Berr. 2. P. t. 7. p. 305. 306.
(2) Rom. 5. 12.
(3) Hard. in cap. 5. Epist. ad Rom, Berr. 3. P. Observ. de hoc capite.
(4) 1. Cor. 15. 22.
(5) Berr. 3. P. t. 2. p. 392.
(6) Sess. 6. de Justif. c. 1.
(7) Eph. 2. 3.
(8) Tract. 44. in Joan. n. 1.
(9) Berr. 2. P. 1. 3. p. 269.
(10) Rom. 6. 33.
(11) Berr. 1. P. t. 1. p. 16.

perfectâ ad perfectiorem vitam transeamus. Non ob delendum peccatum per se primò institutum est (1), quamvis in Symbolo dicamus, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.* Cum iisdem hæreticis subjiciunt, necessarium quidem esse hoc Sacramentum ut in Ecclesiam Messiæ recipiamur, non verò ut intremus in Regnum cœlorum (2).

Filius *Dei qui non venit nisi quærere & salvum facere quod perierat*, sicut adultorum, ita & parvulorum Salvator est. Infantes ergò concluduntur omnes sub peccato. Sed cùm peccatum propriâ voluntate nullum possint admittere, necesse est ut originalis culpæ rei sint. Atque ita Incarnatio Christi ejusque mors pro omnibus hominibus, originalis & in omnes diffusæ corruptionis indicium manifestum est, rursumque hæc corruptio Incarnati Redemptoris necessitatem probat. Sed horum utrumque destruunt *Harduinus & Berruyerius*, cum naturæ nostræ depravationem ita extenuant & elevant, ut nulla prorsùs sit. Ergo *gratis Christus mortuus est* (3).

VII.

Incarnatio.

Quid docent novi isti Magistri de Incarnationis Mysterio? Quidquid hac de re docet fides, evertunt. Jesus-Christus jam non est Deus, Dei Filius à Patre missus, quando quidem *Pater in divinis* mittere Filium non potest (4). Non jam ipsum verbum æternum, *cum in formâ ac naturâ Dei esset semetipsum exinanivit formam ac naturam servi accipiens, habitavit in nobis* (5); sed humiliat sese natura humana facta Deus, atque æqualis Deo, & ad abjectissima quæque descendit (6). Jam non dicendum, Filius Dei caro factus est; Filius enim Dei, secundum istos, ipsa est Christi humanitas: quod humanitas Christi homo facta fuerit, absurdum hoc esset dictu.
» Si diceret Joannes, Filius Dei factus est caro, dicere ex usu loquendi
» crederetur, *humanitas Christi*, sive *Christus homo* factus est homo.
» Quod quàm ineptum sit... nemo est qui non sentiat (7). Non strictè

(1) Berr. 2. P. t. 2. Hard. Act. 1. 5.
(2) Hard. in Joan. 3. 5. Berr. 2. P. t. 2. p. 240. 241. 244.
(3) Gal. 2. 21.
(4) Nov. def. de Nancy. p. 204. Berr.
(5) Ad Philipp. 2. 7. Joan. 14.
(6) Berr. 2. P. t. 8. p. 25. 26. 27. 3. P. t. 3. p. 339. 340. Hard. Comm. p. 582. p. 289. &c. Berr. 2. P. t. 8. p. 26. 27. 3. P. t. 8. p. 339. 340.
(7) Berr. 1. P. t. 8. p. 105.

accipienda sunt, Scripturæ verba dicentis : *Verbum caro factum est*, vel Verbum persona Christi est : nam, ex Berruyerio *formalitas hæc sive ratio considerandi Verbum præscindit à proprietatibus personæ divinæ notionalibus attributisque essentialibus* (1) ; id est, ut benè intelligas : in Christo Verbum non ut Deus, nec secunda Trinitatis persona considerandum est, sed ut vacuus sonus, ac merum ens rationis. Christus verè non est Verbum aut Dei Filius : *hujus enim personalis proprietatis communicatio impossibilis est* (2), sed humanitas ipsa Christi persona est, & tamen secunda de divinis personis (3) nuncupatur, sive inferioris & secundi ordinis divina persona, prout Deo arctissimè conjuncta, sive Deum repræsentans (4). Hæc humanitas habet propriam sibi subsistentiam & personalitatem quæ maximè designatur hac voce :- *Ego* (5) sola suas actiones ac passiones independenter à suâ cum Verbo unione producere tanquam principium completum potest(6). *Hæreticum est dicere hanc humanitatem à Verbo regi, determinari, gubernari, moveri* (7) : denique priùs donis supernaturalibus sanctificata fuit quàm unita Verbo (8).

Quid hoc est, nisi clarissimè asserere Christum nihil aliud esse quàm merum hominem, Verbum quidem est, juxta illos, sed proprietatibus personæ divinæ notionalibus attributisque essentialibus caret. Filius Dei est, at non æternus, sed *in tempore factus est Filius*. Ante mortem Filius fuit : per trium dierum mortem non fuit : in resurrectione esse iterum cœpit. Æternam non habet à Deo generationem, sed temporalem ab utero Virginis incœptam; nec Virgo jam Deipara. Cessavit generatio in tempore sepulturæ. Exiens de sepulchro iterum genitus est. Cùm æternus non esset, mundum creare non potuit, imò nec incarnationem suam operari : » neque enim Christus qui non erat ante unionem, & qui post » unionem factus est, potest dici divinam unionem operatum esse (9). « Nomen Dei fert, at Deus factitius. Divinis attributis, ac primò æternitate caret : *ante Incarnationem suam non erat, nisi promissus & prædestina-*

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 6. 30.
(2) Nov. def. p. 100.
(3) Hard. Comm. in Joan. 1. 18. p. 252. ibid. ad v. 18. *qui est in sinu Patris.*
(4) Hard. in Rom. 1. 4. Berr. 2. P. t. 8. p. 109. 110.
(5) Berr. def. p. 44.
(6) Hard. Comm. p. 248. 249. Berr. 2. P. t. 8. p. 2. 97. &c. Def. p. 36.
(7) Berr. def. p. 19. 20. 64. 65.
(8) Berr. 2. P. t. 8. quæst. 2. p. 56. &c. 73. 101. Hard. in Act. 2. Adnot. ad v. 15.
(9) Berr. def. p. 202.

tus ut Filius Dei fieret (1) *:* ſed ex quo Deus cœpit eſſe, ſemper in hoc gradu honoris permanebit (2). Immenſitatem non habet (3); ſcientiam divinam non habet, ſed neſcio quam ſcientiam creatam, infuſam, & ita finitam, ut dies illa & hora judicii noviſſimi & everſionis Hieroſolimitanæ non fuerit ei cognita. Creator non eſt (4), nihil per ipſum factum eſt : ſed mundus & ſæcula, hoc eſt, ut aiunt, Synagoga & Reſpublica Judæorum *propter ipſum & intuitu ipſius* facta ſunt (5). Propriâ virtute miracula operandi poteſtatem non habet, ſed ea precibus à Deo elicit; *eo unicè ſenſu dicitur Jeſus-Chriſtus miraculorum effector.* (6). Sanctificare non valet animas per ſuam operationem, ſed tantum gratiam meritis ſuis obtinet (7); & *eo unicè ſenſu dicitur in Scripturis Jeſus-Chriſtus Sacramentorum inſtitutor* (8). Denique Chriſtus non habet divinam operationem, ergò nec naturam. Merus homo eſt (9).

VIII.

Redemptio.

Talis Salvator noſter eſt, juxta utrumque Scriptorem. Quod ſi, ut ex eorum blaſphemiis patet, Chriſti expiatio infiniti pretii non fuit (10), manifeſtum eſt totum corruere Redemptionis ædificium. Quid verò, ſi Chriſtus, ut iſti contendunt, concupiſcentiæ obnoxius fuit? Cujus motus, etſi refrænabantur, in eo tamen, ipſo invito, recalcitrabant. Si magno animo vitia reprimebat, attamen non ſine vi ac pugnâ. Aliquandò anima ejus ſcindebatur ac dilacerabatur duobus deſideriis ſibi invicem adverſantibus (11). Quid ſi impeccabilis non fuit, ſi à peccato non abſtrahebatur niſi ſerie gratiarum *electarum* quæ peccandi nunquam

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 71. 72. Def. p. 202.
(2) Hard. adnot. in Joan. 3. 13. & paraph. p. 246. col. 2. Berr. 2. P. t. 2. l. 3. p. 246. 247. 248.
(3) Berr. 2. P. t. 8. p. 256. 257. 258. 261. t. 3. p. 139.
(4) Hard. Comm. p. 265. 310. 585. Berr. 2. P. t. 2. p. 237. 255. t. 5. p. 21. 22. t. 8. p. 147. 148. Def. p. 58. 59.
(5) Berr. 2. P. t. 8. p. 123. 135. 136. 3. P. t. 3. p. 375. Def. p. 29. Nov. Def. p. 19. Hard. Comm. p. 646. 591. 592.
(6) Berr. 2. P. t. 8. p. 13. 14.
(7) Berr. 2. P. t. 3. p. 25.
(8) Berr. 2. P. t. 8. p. 16. 17. t. 5. p. 193.
(9) Ibid. p. 22. 23. 29. 97. Def. p. 3. 101.
(10) Berr. 2. P. t. 8. p. 17. 18.
(11) Berr. 3. P. t. 1. p. 238. 2. P. t. 2. p. 142. t. 5. p. 250.

poteſtatem tollebant (1). Si prævidit Deus Chriſtum non peccaturum, prævidit peccandi facultatem habiturum, & reipsâ peccaturum fuiſſe, niſi talibus gratiis fuiſſet adjutus.

Adde etiam, Jeſum-Chriſtum, pro hominibus juſtitiæ divinæ ſatisfaciendo, exolviſſe tantum *debitum pœnale*, quod, juxta præfatos Auctores, ſuâ humanâ nativitate contraxerat, & *præceptum naturale* impleſſe *in rigore juſtitiæ* fundatum (2): ex quo ſequitur, Chriſti ſatisfactionem non liberam & gratuitam, ſed neceſſariam, & non ex indebitis; & idcircò incompletam nec perfectam fuiſſe.

Ex his videre eſt, 1°. quomodo ſatisfactionis Chriſti naturam & eſſentiam peſſumdent.

2°. Ejuſdem neceſſitatem evertunt, ſive cùm originalem culpam ad nihilum reducunt, ſive cùm homines per legem naturalem ſine fide in Chriſtum ſalvos fieri poſſe contendunt.

3°. Redemptionis realitatem annihilant, cùm docent Religionis effectum non eſſe homines Juſtos facere, ſed tantum perfectiorem, Deo digniorem nobilioremque cultum inſtituere, revelatarum veritatum fidem, Religioni, ut aiunt, naturali ſuperaddendo ſine ullâ neceſſitate, ſed tantum ad magnificentiam cultûs, operiſque divini perfectionem (3).

4°. Univerſalitatem Redemptionis deſtruunt, cùm aſſerunt Chriſtum pro nullo mortuum eſſe eorum qui ante ejus adventum vixerunt; ſed tantum ob id paſſum eſſe Chriſtum, ut poſt ipſum venturis magna præberentur ad ſalutem adjumenta (4).

5°. Proprium & immediatum Redemptionis effectum, id eſt, Chriſti de diabolo victoriam delent. Quod ſancta dicit Scriptura: *Chriſtus per Crucem ſuam expolians Principatus & Poteſtates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo* (5), & his ſimilia, quid hæc ſignificant? non inferni Poteſtates, ut iſti reſpondent, ſed temporales Synagogæ & Gentilitatis Principatus, quorum Chriſtus ablatam auctoritatem ſeipſum induit (6).

(1) Berr. Def. p. 47. 48. 49.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 204. 205. Nov. def. de Nancy. p. 154.
(3) Berr. 2. P. t. 1. p. 242. 243. 244. 248. 249.
(4) Berr. 2. P. t. 1. p. 126. t. 8. p. 239. 240. 3. P. t. 4. p. 235.
(5) Coloſſ. 2. 15.
(6) Hard. in Joan. 12. 31. 32. in 14. 30. in Eph. 1. 20. 21. in Coloſſ. 2. Berr. 2. P. tom. 4. p. 312. 313. t. 5. p. 191. 3. P. t. 3. p. 389. 390.

Talis

Talis est, juxta illos, inclytus ille Christi triumphus ex quo liberationis nostræ fons depromitur.

IX.

Gratia Redemptionis fructus.

Denique pretiosum Christi Redemptionis fructum dissipant *Harduinus & Berruyerius*, Ecclesiæ de gratiâ doctrinam Pelagianis suis erroribus abnegando; cujus gratiæ cùm naturam ignorent, necessitatem ejus prorsùs tollunt, necnon vim & gratuitatem.

1°. Gratiâ quam ad singulos actus nostros necessariam esse statuerunt Concilia, secundum novos Doctores, non egemus. Jam vidimus quomodò ante Christi adventum & mortem, sine Mediatoris auxilio ejusque meritorum applicatione, Justi veteres Deo placuerint: *ex lege naturali*, id est, ex naturâ ipsâ Religionis affectus, *fidei*, *spei*, *caritatis spiritum*, in quibus omnes virtutes continentur, haurientes.

2°. Dant eandem quam Pelagius de gratiâ Christi notionem: talem eam confingentes gratiam quæ doctrinâ & exemplis (1), miraculorum aspectu (2), prædicationibus (3), Dei animadversionibus (4), lumine mentibus affulgente (5), motibus intùs ad bonum hortantibus & invitantibus (6) tantummodò constat. Ex quo fit ut veluti *errorem vulgarem, sed magnum certè* habeant, siquis Spiritum Sanctum *Consolatorem* vocet: quia illud vocabulum efficacem operationem exprimit; sed *adhortatorem* tantum dici præcipiunt (7). Cum his gratiis tam exiguis tantæ sunt liberi arbitrii vires, ut per eas sine peccato, nec veniali quidem, homo in hâc vita esse possit, & reipsâ multi reperiantur Christiani ab omni prorsùs peccato alieni (8), quo quidem errore tenebantur Pelagiani.

3°. Non solùm gratiam per se efficacem quæ *velle & perficere in nobis*

(1) Hard. Præf. in Epist. ad Rom. p. 429. in 6. Joan. 37. 39. in 17. 2. 6. 9. Berr. 2. P. t. 3. p. 141. 142. 145. 3. P. t. 4. p. 396.
(2) Hard. in Joan. 15. 24. Berr. 2. P. t. 3. p. 145. 146. t. 4. p. 89.
(3) Berr. 1. P. t. 5. p. 354. 2. P. t. 2. p. 214. 229. 272. 273. 277. 278.
(4) Berr. 1. P, t. 5. p. 148.
(5) Hard. in Joan. 15. 2. p. 307. Berr. 2. P. t. 5. p. 197.
(6) Hard. Digress. de prædestin. p. 465. in 1. Cor. 1. 4.
(7) Hard. in Joan. 14. 16.
(8) Hard. in Philipp. 4. 8. in Coloss. 1. 10. in Eph. 5. 27. p. 574. in 1. Epist. Joan. 1. 8. p. 711. Berr. 3. P. t. 5. p. 159.

operatur, non admittunt, verùm etiam in *hæreticorum* numerum eos referunt, quicumque hanc gratiam per se efficacem defendunt, gratiamque versatilem veluti unicam Ecclesiæ doctrinam ostentant (1). Istâ verò gratiâ quam vocant *sufficientem*, summus ut arbiter utitur homo, sicut & eâ gratiâ quam vocant *gratiam electam* (*grace de choix*) sive efficacem, eo scilicet sensu, quod Deus eam largitur prævidens hominem subitâ voluntate eam efficacem redditurum. Sed hæc electa gratia ad bonum operandum necessaria non est : ad hoc satis est sola gratia sufficiens, quia electa gratia non datur nisi his qui ad eam obtinendam benè usi fuerint sufficiente, cùm è contrariò electa gratia alteram electam gratiam mereri non possit. Et sapienter quidèm Doctores isti hæc ita ordinaverunt; alioquin electa gratia semel concessa quam infallibilis sequitur effectus, necesse esset ut hæc prima secundam, secunda tertiam, tertiaque consequenter omnes usque ad finalem perseverantiam attraheret : ac per hoc de æternâ hominum sorte, quod isti abhorrent, Deus statueret (2). Omnis gratia liberi arbitrii ludibrium est, nec satis potens Deus est in movendis hominum voluntatibus, ut eas, illæsâ libertate, ad id amandum quod vult perducat. *Sapientia Dei nullam ei viam suppeditat* eos *servandi*, *qui* quamvis potenter adjuti *perire malunt* (3). Omni industriâ tentante Deo, ut Pharaonem *ad agnitionem veritatis* adduceret, semper adversus Deum *incassum luctantem* cor suum obduravit Pharao (4). *Judam Jesus missum fecit*, *cùm eum ad se convertere frustrà tentasset* (5).

4°. Gratiæ qualitas specialis ac præcipua, ut verbum sonat, est ejus *gratuitas*; gratuitas autem omne debitum excludit; quam proprietatem, sicut & cæteras ambo Scriptores oppugnant. Si gratiæ generales, quas sufficientes vocant, nullo hominis merito præceduntur, nihilominùs contendunt nobis *eas debere Deum*, illudque *esse dogma catholicum* (6). Sed *gratiæ electæ* quarum Deus effectum ab homine proventurum prævidit, hæ semper præcedentis meriti mercedes sunt. Semper gratia, vel omnium prima, meritis datur, veluti fidei gratia, quæ janua salutis

(1) Hard. Digress. de prædest. p. 461. col. 2. 462. col. 1. in 2. Cor. 6. 1.
(2) Hard. Digress. de præd. p. 459. 460. 461. 462. 465.
(3) Berr. 1. P. t. 1. p. 58. 59. 60. t. 2. p. 73. t. 3. p. 2. 2. P. t. 5. p. 88. 161.
(4) Berr. 1. P. t. 2. l. 2. p. 73. 74.
(5) Berr. 2. P. t. 5. l. 12. p. 161.
(6) Hard. in Luc. 15. 12.

eſt:(1) vel etiam in parvulis Baptiſmi gratia, quam ſi ipſi obtinere non potuerunt, hanc pro eis impetravere vel eorum parentes, vel alii fideles. Quod ad infantes attinet qui ſine Baptiſmo moriuntur, prævidit Deus eos propter nequiſſimam vitam, ſi fortè ad maturam ætatem perveniſſent, æternis ſuppliciis fore damnandos; atque ita eos à mundo & à peccato eruens, miſericorditer agit, ſæpè ad remunerandam parentum pietatem (2). Hac miſericordiâ Deus aliquandò ad aliquos Populos Evangelii præcones non mittit, prævidens neminem ex eis fidem apprehenſurum (3). Si Chriſtus apud Tyrios & Sydonios miracula non fecit, ex quibus in ipſum credituri fuiſſent, id factum eſt quod poſt pœnitentiam eos in fide non permanſuros noverat (4). Eximium finalis perſeverantiæ donum, nec ipſum gratuitum eſt: illud enim humana merita ſemper præcedunt (5).

Inter gratiam & prædeſtinationem hoc tantum intereſt, ut ait S. Auguſtinus (6), quod *prædeſtinatio eſt gratiæ præparatio, gratia verò eſt ipſius prædeſtinationis effectus.* Ergò ſi hæc gratuita eſt, altera quoque erit. Quod ſi autem gratia meritis donatur, impoſſibile eſt ordinationem Dei ad gratiam eſſe gratuitam: ſicque evaneſcit Sanctorum prædeſtinatio gratuita. Hæc ſuis principiis *Harduinus* & *Berruyerius* contendunt; nuſquam, nec in B. Pauli Epiſtolis, nec in toto novo Teſtamento agi de electorum quorumdam ad æternam gloriam prædeſtinatione, ante meritorum prævißionem factâ, ſed tantum de ordinatione ad gloriam ex prævißis meritis conſequente (7). Prædeſtinatos quoque de quibus agit Scriptura, non alios eſſe quàm Chriſtianos omnes qui *propter fidem ſuam* digni habiti ſunt qui Eccleſiam Chriſti componerent, *quique dummodo perſeverare velint*, ad vitam æternam præordinati ſunt (8). Sic Scripturas interpretantur Sociniani, qui nullam

(1) Hard. Digreſſ. de præd. p. 460. 462. in Act. 13. 48. in Joan. 6. 44. in 1. Tim. 12. & 13. Berr. 2. P. t. 6. p. 349. 3. P. t. 3. p. 270.
(2) Hard. Digreſſ. de præd. p. 462. 463.
(3) Hard. ibid. p. 464.
(4) Hard. ibid.
(5) Hard. ibid. p. 462. 464. 465.
(6) L. de præd. SS. c. 10.
(7) Hard. ibid. p. 458. Berr. 2. P. t. 8. p. 2. 31. 3. P. t. 1. p. 29.
(8) Hard. Præf. in Epiſt. ad Rom. p. 428. 429. Digreſſ. de præd. p. 464. Berr. 2. P. t. 8. 230. 231. 3. P. t. 1. p. 30. 284. 286. Nov. Def. p. 75. Hard. in Matth. 20. 16. 22. 14. Præf. in Epiſt. ad Rom. p. 429. in 2. Tim. 2. 10. 1. in 1. Pet. 1. in Apocal. 17. 14. &c. Berr. 2. P. t. 4. p. 228. &c. t. 5. p. 32. 3. P. t. 1. p. 20. t. 2. p. 12. 14. 15. t. 4. p. 148. 172. Nov. Def. p. 75.

prædestinationem nisi eam quæ sine mysterio est, admittunt (1).

Sed Scriptores isti eò usque pervadunt ut prædestinationem Christi, quæ nostræ prædestinationis exemplar & causa est, gratuitam esse negent. Conveniens erat, juxta hos Novatores, ut Deus Christi humanitatem sibi præ omnibus cœteris in Filium assumeret, eò quod Jesus jure nativitatis humanæ primogenitus esset ex omnibus, & hoc nomine *Rex* totius terræ, *Christus*, *Messias*, *Pontifex* & *Mediator hominum* (2). Sed cum primogeniti titulus cœteris qui ipsum antecesserant communis esset, Christus ideò præ cœteris his primogenitis electus est, quod à Deo prævidebatur Messiæ Mediatorisque sublimia munera aptiùs impleturus (3).

Denique illud dogma catholicum gratuitæ Prædestinationis & ante ulla prævisa merita, quod ex Bellarmino, post SS. Augustinum, Fulgentium, &c. *non quorumdam Doctorum opinio, sed ut fides Ecclesiæ catholicæ dici debet* (4), non tantum impugnant *Harduinus & Berruyerius*, sed inter hæreses impudenter adscribunt.

X.

Moralis.

Christi gratia cùm sit bonorum ac virtutum omnium fons & origo; fieri nequit ut doctrina de gratiâ in doctrinam morum non influat; utque errores circà illam, plures circa hanc errores non gignant. Quod si una ex his doctrinis homini revelat naturæ suæ corruptionem, voluntatis à Deo derelictæ imbecillitatem, Dei gratiæ ad singulos actus bonos necessitatem; exinde inspirat virium humanarum diffidentiam, salutarem humilitatem, spei & in divinam misericordiam confidentiæ sanctos affectus, gemitus denique orationis, amoris, gratitudinisque spiritum; altera è contrariò doctrina quæ vires hominis exaltat, necessariò præsumptionem, ingrati animi sensum, duritiam superbiamque in ejus corde nutrit; inopiæ, indignitatis, perpetuæ erga Deum dependentiæ sensum eradicat, orationis & gratiarum actionis spiritum extinguit; & in veræ justitiæ locum, pharisaïcæ justitiæ larvam supponens, de angustâ cœli semitâ in spatiosam infernalis abyssi viam miserum abducit.

(1) Hard. Digress. de præd. p. 464. Berr. 2. P. Præf. p. 17. 18.
(2) Hard. in Joan. 1. 51. Comm. p. 38. 169. 255. Berr. 2. P. t. 8. p. 181. 189. 202.
(3) Hard. Comm. p. 255. 256. Berr. 2. P. t. 8. p. 188. 189.
(4) Bellarmin. l. 2. de gratiâ & lib. arb. c. 11.

Nequè ſolum per præfatos Auctores intima ſanctitatis pietatiſque ſemina ſuffocantur, actus etiam morales per alia principia prorſus attenuant. Nam primo ictu *legem æternam* ſubvertunt, quæ prima eſt & ſuprema morum regula, cùm negant eſſe *veritates æternas*, immutabiles, *ab omni inſtitutione independentes* (1). Deindè per ignorantiam admiſſa peccata excuſantes, ab omni legis vinculo homines liberant: nullum peccatum, niſi cùm contra conſcientiam agitur, admittunt, nullas virtutis actiones, niſi quas conſcientia probat, ſive ſit, ſive non ſit ſecundum legem ordinata (2). Quas laxas vitiis habenas permittunt, ſub bonæ intentionis prætextu, peccata excuſando teterrima (3)! Nec minùs labefactatur magnum illud & primum legis principium, amoris Dei & Proximi præceptum, quod ſummis viribus ſummoque niſu oppugnant. Sed dùm illud præceptum ita conſtringunt, æffrenam vagari permittunt concupiſcentiam, ſeu allegando *non omnes concupiſcentiæ motus pravos eſſe* (4), ſeu per mendacium impudentiſſimum, aſſerendo non damnare Chriſtum in terreſtria bona propenſionem, ſed tantùm hujus propenſionis *nimiam vim*, *nimiam in temporalibus bonis* præ ſpiritualibus *curam & ſollicitudinem* (5). Addunt etiam Chriſtum *magnificas epulas profuſioneſque* bonorum non culpaſſe (6). Denique *ipſum voluptatibus quas non damnabat, interfuiſſe* (7). Immanem Filiorum Jacob in Sichimitas vindictam audacter laudant, aſſeruntque, contra Scripturæ teſtimonium (8), de hac nefariâ ſtrage eos approbatos à ſancto Patriarchâ fuiſſe (9). Quid, quòd Saülem de ſuicidio laudant! mendacium, ſi ipſis credere fas eſt, peccatum non eſt, quoties deceptus decipientem ſuſpectum habere potuit (10). Deniquè peccatoribus ſalutis januam occludunt cùm eis falſam pro verâ converſionem proponunt; dùm *tanquam ſinceras ac ſolidè fundatas* converſiones, *tanquam cœlo ac Deo*

(1) Berr. 2. P. t. 1. p. 30. 31. 32.
(2) Berr. 1. P. t. 3. p. 210. 2. P. t. 3. p. 373. 3. P. t. 1. p. 167. 224. 225. t. 4. 53. t. 5. p. 175.
(3) Berr. 1. P. t. 1. p. 107. &c. t. 2. p. 13.
(4) Berr. 3. P. t. 1. p. 240.
(5) Berr. 2. P. t. 2. p. 345. 347. t. 4. p. 252.
(6) Berr. 2. P. t. 2. p. 402. t. 4. p. 286.
(7) Berr. 2. P. t. 2. p. 220.
(8) Gen. 34. 30. & 49. 5. 6. 7.
(9) Berr. 1. P. t. 1. p. 288. 294. 295. *in-4°.*
(10) Berr. 1. P. t. 2. p. 13. t. 3. p. 10. t. 5. p. 274. 275.

digna spectacula jactitant nescio quæ pœnitentiæ phantasmata, quæ proximè sequuntur gravissimi relapsus, velut, verbi gratiâ, idololatria (1). Tam ignavæ pravitatis B. Paulum conscium monstrare conantur, dùm contendunt Apostolum inflictam incestuoso Corinthio pœnitentiam, quasi nimis longam non probasse; ac *quodammodò voluisse* Corinthiorum *Ecclesiam severitatis suæ pænitere* (2). Sic sacram Scripturam ad sententiam suam adducentes miserè distrahunt ac lacerant.

Nota. *His præmissis, Reverendissimus Daventriensis Episcopus perlegit atque sanctæ Synodo obtulit quosdam ex præcipuis* Harduini *&* Berruyerii *textibus suâ in Relatione recensitis : & addidit.*

In tantâ blasphemiarum diluvie, quis non sæpiùs exhorruit in hac sanctâ Synodo ? Quis Patrum aures suas obturare non voluisset ? Corrumpunt bonos mores colloquia mala, ait Apostolus. In mentem ideò Deputatorum venit ut

1°. Horrendo huic scandalo summatim opponere dignetur Synodus certam ac sanctam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam quâ tam pravi errantium nisus invictè in ejus sinu quotidie retunduntur.

2°. Ut posthac commendet Synodus præcipua Pastorum documenta quibus, præsertim in Galliâ, victrix emicuit veritas; notissimum nempè & manibus nostris versatissimum illustrissimi Episcopi Suessionensis opus, quod invictum, nostris temporibus, Ecclesiæ propugnaculum est, & posteris erit pretiosissimum. Eximium etiam illustrissimi Archiepiscopi Lugdunensis documentum pastorale, recens opus, & certè dignum quod vetustissimæ illius nobilissimæque apud Deum & homines Ecclesiæ venerabilem futuris sæculis exhibeat traditionem ; doctissimam denique sacræ Facultatis Parisiensis Censuræ primam partem Catholicis Theologis gratissimam.

3°. Ut tandem disponatur Decretum, concludendo paucis solemnem absolutamque damnationem operis *Berruyerii*, quod ab Eminentissimo *Migazzi*, Archiepiscopo Vindebonensi, tam aptè in Decreto Pastorali die 3 Julii dictum fuit *opus impium & scelestum* ; simulque & *Harduini*, quibus operibus essent præcipua fidei mysteria penitùs destructa, & tota Religio Christiana funditùs eversa.

(1) Berr. 1. P. t. 3. p. 321.
(2) Berr. 3. P. t. 3. p. 20. 27. 29. 30.

DECRETUM VIII.

Ad hos innumeros ac monstruosos errores *Harduini & Berruyerii*, qui sacro huic Cœtui denuntiati sunt, retundendos, declarat sancta Synodus juxta catholicam & apostolicam fidem :

I.

Esse in uno ac vero Deo tres personas consubstantiales & coæternas, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum : quod est adorandum sanctissimæ Trinitatis Mysterium.

II.

Filium Dei esse Verbum Patri coæternum : & hoc Verbum Filium Patris non esse merum decretum ab æterno in mente divinâ conceptum producendi Filium in tempore : nec Spiritum Sanctum esse virtutem ac efficientiam divinam, vel dona spiritualia hominibus collata ; sed Patrem, Filium & Spiritum Sanctum tres esse Personas inter se verè ac realiter distinctas, *non* quidem *naturis, sed proprietatibus* (1), non solâ denominatione, sed verâ quæ singulis competit hypostasi, seu subsistentiâ.

III.

Patrem æternum ab æterno gignere Filium sibi consubstantialem ; & Spiritum Sanctum Patri & Filio consubstantialem ab utroque *procedere tanquam ab uno principio & unicâ spiratione* (2) ; ita ut non confusis personis, neque substantiâ separatâ, Patris, Filii & Spiritus Sancti una sit divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas.

(1) S. Greg. Naz.
(2) Concil. Florent. in formulâ unionis.

I V.

Filium Dei, ſecundam in Trinitate perſonam, corpus & animam aſſumpſiſſe in caſtiſſimo Virginis Mariæ ſinu, operante Spiritu Sancto: ac poſt hanc carnis aſſumptionem Deum eſſe ſimul & hominem Dominum noſtrum Jeſum-Chriſtum, ab æterno *Deum verum de Deo vero*, *lumen de lumine* (1); hominem verò in tempore; quâ unione ineffabili in unâ eâdemque perſonâ, quæ eſt perſona Filii æterni & conſubſtantialis Dei, naturam divinam & humanam hypoſtaticè conjunxit.

V.

Jeſum-Chriſtum Dominum noſtrum nec eſſe purum hominem, nec hominem à ſolo & vero Deo Filium Dei ac Deum ipſum factum in tempore; ſed eſſe Filium æternum æterni Patris, *genitum*, *non factum*, *conſubſtantialem Patri*, *per quem* (& non propter quem aut cujus intuitu) *omnia facta ſunt* (2): qui cùm habeat naturam Dei ac perfectam cum Patre æqualitatem, *ſeipſum exinanivit formam ſervi accipiens* (3), *ut nos redimeret ab omni iniquitate*, *& mundaret ſibi Populum acceptabilem*, *ſectatorem bonorum operum* (4).

V I.

Humanitatem Chriſti à Verbo in omnibus efficaciſſimè regi, dirigi ac determinari. Et cùm habeat Chriſtus Filius Dei eandem naturam cum Patre & Spiritu ſancto, eandem habet æternitatem, eandem ſcientiam infinitam, eandem omnipotentiam, eandem operationem; ita ut cùm miracula patravit, ſuâ vir-

(1) Symb. Conſtantinop.
(2) Symb. Conſtantinop.
(3) Ad Philipp. 2. 7.
(4) Ad Tit. 2. 14.

tute

operatus tute ea operata fuerit, non prece tantum & postulatione obtinuerit. Cùm gratiam infundit, non eam tantum infundat tanquam causa moralis & meritoria, sed etiam tanquam causa physica & efficiens.

VII.

Omnem Adami posteritatem in eo peccasse, & homines hoc peccato originali non solum sanctitate & justitiâ orbari, sed etiam vero ac propriè dicto peccato inquinatos esse & factos *filios iræ* (1) & vindictæ. Unde illud gravissimum jugum impositum super filios Adam (2), nempè, ignorantia, concupiscentia, ærumnæ, morbi, mors ipsa, quæ non magis pœnæ sunt ac supplicia, quàm evidentissima hujus peccati originalis testimonia.

VIII.

Jesum-Christum ex propriis & ex indebitis, tam pro peccato originali quàm pro omnibus aliis à filiis Adam superadditis, doloribus ac morte suâ verè & superabundè satisfecisse. Quæ cùm sint passiones & dolores Dei ipsius incarnati, infiniti sunt valoris & pretii; eundemque Deum incarnatum Redemptorem esse non tantum hominum qui post ejus incarnationem nati sunt, sed & eorum qui ejus adventum præcesserunt: uno verbo, pro omnibus hominibus sanguinem fudisse.

IX.

Neque per legem naturalem, neque etiam per legem Mosaïcam, ullum unquam hominum justificatum fuisse, aut etiamnùm posse justificari; sed tantùm per fidem in Jesum-Christum, unicum Mediatorem Dei & hominum; cujus sanguine & me-

(1) Ad Eph. 2. 3.
(2) Eccli. 40. 1.

ritis omnes Justi tàm veteris quàm novi Testamenti remissionem peccatorum, veram filiorum adoptionem & gratiam, ad implenda divina mandata requisitam, acceperunt.

X.

Hanc gratiam absolutè necessariam sive ad inchoandum bonum, sive ad proficiendum & usque in finem in justitiâ perseverandum, esse omninò gratuitam, nec ullis humanis obtineri posse meritis: eandemque gratiam non tantum in adhortationibus, exemplis, & excitationibus externis aut internis positam esse, sed in *inspiratione dilectionis quâ cognita sancto amore faciamus* (1). *Deus est enim* qui, absque libertatis humanæ detrimento, *operatur* in nobis *velle & perficere pro bonâ voluntate* (2). Similiter prædestinationem Sanctorum ad gloriam, cujus exemplar eximium est ipsamet Christi capitis nostri prædestinatio, prorsùs esse gratuitam, & ante prævisa merita: doctrinam certissimam quam Sancti Patres ad fidem catholicam pertinere testantur (3).

XI.

Esse legem æternam & incommutabilem quæ est *ipsamet voluntas divina ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans* (4), quamque Deus indelebili caractere in mentibus hominum inscripsit: quidquid liberè fit contrà hanc morum regulam invariabilem, sive per ignorantiam, sive per inadvertentiam & oblivionem, sive per conscientiam erroneam, subjacere peccato. Tandem concupiscentiam, quæ est à peccato & in peccatum inclinat, (etsi non sit peccatum, nisi ei

(1) S. Aug. l. 4. cont. 2. Epist. Pelag. n. 11.
(2) Ad Philipp. 2. 13.
(3) S. Aug. l. de dono persev. n. 48. &c.
(4) S. Aug. l. 19. de Civit. Dei. c. 15.

consentiatur) ac omnes ejus motus, per se malos esse ac inordinatos : proindè totam vitam christianam in eo sistere ut cupiditatem eradicemus, & toto pectore nitamur in adimplendo caritatis præcepto, quo tenemur diligere Deum ex totâ mente, ex toto corde, ex totis viribus, & omnes nostras actiones ad eum, tanquam ad finem ultimum, referre.

X I I.

Regulam fidei esse verbum Dei revelatum, in sacris Scripturis exaratum, aut continuâ successione Traditionis ad nos usque perductum ; cujus verbi Dei revelati interpres infallibilis & custos incorrupta est sancta, Catholica & Apostolica Ecclesia.

Quibus expositis damnat sancta Synodus *Harduini & Berruyerii*, Jesuitarum, doctrinam omnibus his catholicis dogmatibus oppositam, nec-non & alios eorum errores, hæreses, blasphemias, novasque & falsas sacrarum Scripturarum interpretationes, quæ omnia hìc enumerare longiùs esset, quæque in propatulo posita, fortiter refutantur in Pastorali Documento Illustrissimi Episcopi Suessionensis, dato die primâ Augusti anno 1759, & in alio Documento Illustrissimi Archiepiscopi Lugdunensis, dato die vigesimâ quartâ Decembris anno 1762, quæ adoptamus ; hortamurque omnes in hac Ecclesiâ curam animarum habentes, & cœteros Clericos, ut hæc præclara Ecclesiæ monumenta, nec-non primam partem Censuræ Sacræ Facultatis Parisiensis anni 1762 accuratiùs evolvant, nihilque negligant, ut Fideles quibus præsunt, muniantur ab innumeris erroribus qui in detestandis & impiis *Harduini & Berruyerii* libris persunduntur : qui libri plures ex antiquis hæresibus plus minusve renovant, quales sunt Sabellii, Arii, Nestorii, Mo-

nothelitarum, Pelagii, & his ultimis temporibus Socinianorum; quique ad nihil aliud tendunt quàm ut callidis artibus præcipua fidei mysteria destruant, totamque Christianam Religionem funditùs evertant.

REQUISITIO

D. Procuratoris sanctæ Synodi, circa errores Jesuitarum Pichonii, &c. de dispositionibus ad Sacramenta requisitis.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

JAM sacræ Synodo innumeros *Harduini* & *Berruyerii* errores denuntiavimus, sed & alii sunt non minus perniciosi à vobis damnandi, quos temerariè proferre non erubuit *Pichonius*, alter Jesuita, in libro cui titulus: *l'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise sur la fréquente Communion*, in quo eversis omnibus regulis in administratione Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ servandis, laxiorem doctrinam substituit, delictorum confessionem ludum versatilem facit, Communionem tanquam efficax ac præsens peccati, cujuscunque sit naturæ & gravitatis, remedium indicat: quam detestabilem doctrinam insectatus damnavit illustrissimus Archiepiscopus Turonensis, quem secuti pariter damnarunt plusquam viginti alii Galliæ Episcopi, quorum vestigiis insistere peculiari ratione tenemur.

Similes vel eosdem errores inimicus homo in agro Dominico Ecclesiæ Batavæ jam diù seminavit per Catechismum cui titulus: *Onderwys voor de eerste Communie, dat is de geestelyke bruyloft van de Jonge Kinderen, gemaeckte door een Priester van de Societeyt Jesu, &c.* pluries quidem tùm in Provinciis Catholicis vicinis, tùm in hac nostrâ Patriâ impressum & editum. Quinque hujus operis editiones novimus, quorum ultima typis expressa est Amstelodami apud *Joannem Stichter in de Kalverstraat*, anno 1695. Etiamsi jam à pluribus annis Clerus noster venenum istius Catechismi patefecerit, publicis Scriptis refutaverit, atque à Fidelium manibus eripuerit; etiamsi Romæ fuerit condemnatus per Decretum 17

Januarii 1703 ; attamen nullomodo dubitandum eſt quin ſit adhuc in plurimorum Fidelium manibus ; ejuſque laxiora ac pernicioſa principia tanquam norma ſeu regula morum in praxi habeantur.

Quam dudum enim lugemus per Sacerdotes qui Epiſcopos ſuos non agnoſcunt, irritam dari falſis Pœnitentibus pacem, & ad ſacroſancti Corporis Chriſti participationem, etiamſi ſancta nonniſi Sanctis debeantur, quoſque corruptiſſimos admitti. Unde Sancti Caroli documenta tam ſancta tamque hoc tempore neceſſaria monita ſapientiſſima ex viſceribus antiquiſſimæ diſciplinæ & ſanioris doctrinæ arcanis, aut potiùs ex ipsâ Sacramenti Pœnitentiæ naturâ deprompta renovari Eccleſiæ noſtræ decor poſtulare videtur.

RELATIO IX.

De erroribus Jeſuitarum Pichonii, &c. circa diſpoſitiones ad Sacramenta ſuſcipienda.

D. FRANCISCUS DE HAAN, ad Sanctos Apoſtolos Petrum & Paulum Rotterodami Paſtor vigilantiſſimus, votum tertiæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

A Synodo Provinciam accepimus diſcutiendi errores laxaſque opiniones, quæ continentur in operibus quorum tituli ſunt ; *Onderwys voor de eerſte Communie, dat is, Geeſtelyke Bruiloft van de Jonge Kinderen, gemaeckte door een Prieſter van de Societeyt Jeſu, &c.* Id eſt : *Catechiſmus pro primâ Communione*, &c. *ab uno Presbitero Societatis Jeſu*, &c. & l'*Eſprit de Jeſus-Chriſt & de l'Egliſe ſur la fréquente Communion, par le P. Pichon de la Compagnie de Jeſus.* Id eſt : *Mens Chriſti & Eccleſiæ de frequenti Communione, auctore P. Pichon, è Societate Jeſu.*

In primo libello, primùm typis impreſſo Lovanii anno 1758. & ultimùm Amſtelodami anno 1695, quem ad uſum ab initio adhibuerunt, omneſque etiam adhibent Patres Jeſuitæ hìc degentes, ut ad primam Communionem præparent pueros, pernicioſa dogmata in ipſo contenta populo propinant, licet multoties Clerus, & Antiſtites hujus

Ecclesiæ palàm conquesti sint (1), & ipsemet libellus Romæ 17 Januarii 1703 damnatus sit. In hoc libello, inquam, duo generatim notavimus: 1°. Prænimiam plerorumque Confessariorum in concedendâ promiscuè Pœnitentibus absolutione facilitatem, quam falsis pietatis coloribus prætexunt: 2°. Crudelem benignitatem, quâ ad Corporis Christi participationem admittuntur multi, *quamvis amore sui non minus videantur pleni esse, ac si adhuc mensæ idolorum assiderent* (2).

Hi duo plorabiles abusus, de quibus olim querebatur Clerus Gallicanus, traduntur quasi essent *Spiritus Christi & Ecclesiæ* in secundo libello nostro examini proposito. Hic primo Parisiis anno 1745, & deinde multis aliis in locis, ac speciatim Leodii anno 1747 cum consuetis licentiis prælo datus est.

Callidè & subtiliter in hoc opere omne antiquorum & novorum Casuistarum virus colligitur, circà dispositiones ad Sacramenta suscipienda necessarias.

Hujus enim operis Auctor, ut omnibus, etiàm maximis peccatoribus, viam quæ ducit ad vitam, aperiat facilem, latam & spatiosam, omissis & ad nihilum redactis dispositionibus ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ cum fructu suscipienda necessariò requisitis, totam Religionem ad solam utriusque perceptionem reducit. Nihil enim postulare videtur ad reconciliationem peccatoris in Pœnitentiæ Sacramento, nisi nudam declarationem peccatorum, quibus conscientia stimulatur; sine morum emendatione aut emendationis spe, sine sincerâ & internâ cordis conversione, sine novæ vitæ proposito & inchoatione; imò cum *desperatione* cessationis à peccato. Si fortè aliquem exigit dolorem de peccatis, is est iste dolor qui sinceram & intimam peccandi voluntatem non excludit, sed tantum actualem, & quæ non in eâ cordis parte, quæ soli Deo est cognita resideat, sed in solâ superficie voluntatis.

Absolutio, quæ profectò sic dispositis præproperè & intempestivè datur, juxtà Auctorem, in pœnitentem infundit *sanctitatem*, sed eam tantùm quam *solam imperatam* vocat (3): quæ, etsi eam quasi perfunctoriè

(1) Resp. ad Mem. breve; causa Sebast. p. 24. & 53. Decl. Sebast. ibid. p. 24. justæ querelæ Ecclesiæ Batavorum Romano-Catholicæ 1701.

(2) Epist. Conventûs gen. Cleri Gall. ad Ill. Galliæ Episc. data anno 1656. quâ S. Caroli Instructiones commendantur.

(3) XII. Entretien & alibi passim.

conjunctam dicat *cum summâ detestatione peccati commissi & committendi*, *& cum eo mentis affectu quo Christus creaturis omnibus anteponatur* (1), tota tamen sistit, sicut alibi insinuat Auctor, in dispositione quâdam habituali & sterili, quæ tantum *odium Dei excludit* (2), non autem *imperium amoris sui ipsius* in corde regnantis (3): qui amor, licet ementitè justificatos *in omnia scelerum genera præcipites agat* (4), nec illos *patiatur in bono stabiliri* (5), non impedit quominus iterum ad Communionem accedant.

Hæc falsa sanctitas sola videtur Auctori necessaria, ut omnes qui absolutione sacerdotali donati sunt, Sacramentum Eucharistiæ dignè percipiant, & quod pejus est, nihil ampliùs exigit, non dico, ut unâ vice, sed etiam ut sæpè, imò, ut quotidiè sacræ mensæ participetur (6): quin ad hanc frequentem & quotidianam participationem omnes omninò Christianos invitat, eamque in *præceptum expressum & formale* (7), ut vocat, transfert.

Rursùs contendit ex præcepto Christi & Ecclesiæ, neminem esse repellendum à quotidiana Communione, etiamsi *affectum* habeat *ad peccatum veniale*, quod definit *voluntatem deliberatam in culpis perseverandi* (8).

Ulteriùs progreditur: hanc frequentem aut quotidianam Eucharistiæ sumptionem tradit, quasi unicum sit salutis medium infirmitati humanæ accommodatum (9), *tanquam perfectiorem pænitentiam* (10), *velut totam Religionem includentem* (11), &c.

Nova hæc dogmata audacissimus ille Auctor, non ut privatas sententias, sed ut Ecclesiæ Catholicæ doctrinam prædicat; & quamvis quandoque fateri cogatur ea à quibusdam Catholicis impugnari (12), nihilominùs satanæ tradit & anathemati quæcumque doctrinæ suæ ad-

(1) P. 247. & 248.
(2) P. 257.
(3) P. 292.
(4) P. 277.
(5) P. 277. & 274.
(6) P. 378.
(7) P. 387.
(8) P. 254.
(9) P. 307. 388.
(10) P. 278. 407.
(11) P. 303. 414.
(12) P. 236.

verſantur, ſive dogmata, ſive libros, ſive Auctores ſibi inviſos (1).

Tali ſyſtemate tota Religio, totaque divinæ ſapientiæ œconomia in ſanctificatione peccatoris & Sacramentorum inſtitutione, prorsùs disjiciuntur. Juſtitia chriſtiana ad ſimulachrum juſtitiæ reducitur, quod vix æquiparari poteſt juſtitiæ quæ ex lege erat, quâ in carne ſanctificabatur homo per Sacramenta, quæ utpote *infirma & egena*, ſola *non poterant auferre peccata*, neque *perfectos facere*, neque *emundare conſcientiam ab operibus mortuis* (2).

Tali ſyſtemate homo adultus immunis aſſeritur à neceſſitate præparationis ad juſtificationem, aut ſaltem ab eâ quæ cordis mutationem, fidem, ſpem, & Dei dilectionem tanquam omnis juſtitiæ fontis comprehendit: diſpoſitioneſque ad Sacramenta dignè ſuſcipienda præviè neceſſariæ, dantur tanquam effectus Sacramentorum; nec ſanctior præparatio ad Communionem exigitur, quàm præcedens Communio (3).

Quæ ut clariùs intelligantur, multa vobis exponenda circà diſpoſitiones ad veram juſtitiam in Sacramentis aſſequendam, & circà ejuſdem juſtitiæ naturam & caracteres, neceſſarium ducimus.

Æternâ & incommutabili lege tenetur homo hunc certum ordinem ſervare, ut non diligat quod non eſt diligendum, ut ampliùs diligat quod ampliùs eſt diligendum, ut æquè diligat quod eſt æquè diligendum, ut ſuper omnia diligat quod eſt ſuper omnia diligendum (4), id eſt, ſanctum & juſtum Deum, ut ſummum hominis bonum & finem ejus ultimum. Sic diſpoſitus homo innocens, erat ſanctus, juſtus & acceptus Deo; ſed hanc ſanctitatem & juſtitiam per tranſgreſſionem divini mandati amiſit, non ſolùm ſibi, verùm etiam ſuæ propagini. Nemo enim eſt quin naſcatur non ſolum orbatus eâ ſanctitate & juſtitiâ in quâ conſtitutus fuerat Adam, ſed etiam naturâ filius iræ; quique per peccatum originale, quod ineſt unicuique proprium, non incurrerit iram & indignationem, cum morte corporis & animæ, quæ eſt pœna peccati (5). At ut homo lapſus in primum ſtatum reſtituatur, neceſſe eſt ut non ſolum peccatum originale deleatur, & quæcumque adulti admi-

(1) P. 157. 207. &c.
(2) Heb. X. 1. 4. IX. 14.
(3) P. 326.
(4) V. S. Aug. lib. 1. de Doct. Chriſt. c. 27.
(5) Conc. Trid. Seſſ. v. c. 1.

ſerint

ferint ignofcantur, fed etiam ut deftruatur lethalis affectus peccati, quo Creatori creatura, bona tranfitoria æternis, mendacium veritati, juftitiæ iniquitas anteponitur. Creat enim Deus in eis, quos *propter nimiam caritatem fuam convivificat in Chrifto* (1), cor novum & Spiritum novum, ut ad ea quæ credenda in lege ac revelatione divinâ proponuntur, intellectus captivetur, ut difcufsâ mentis caligine, per Spiritum Sanctum corda accendantur, feque fuavi juftitiæ jugo fponte fubjiciant.

Si per naturam, fi per legem hæc juftitia, ergo gratis Chriftus mortuus eft; fed quid dicit Scriptura? *Nec aliud nomen eft fub cœlo datum hominibus in quo oporteat nos falvos fieri* (2). Verus enim ille Redemptor nofter eft, unus Salvator nofter: omnia fecit, omnia paffus eft, ut hominem lapfum repararet.

Igitur per gratiam Chrifti confertur juftitia, id eft, remiffio peccatorum, & omnes chriftianæ virtutes, uno verbo, interioris hominis renovatio per caritatem diffufam à Spiritu Sancto in cordibus noftris, quâ innocentes, immaculati, puri, innoxii ac Deo dilecti efficimur. Sunt tamen media quædam, quæ ad juftificationem difponunt; homo nempè per exteriorem Religionis cultum, per poteftatem Sacerdotibus datam, per Sacramenta quæ Chriftus inftituit ædificando Ecclefiam fuam, ad fanctitatem veramque juftitiam, quæ omnibus femper neceffaria fuit, perducitur. Deus enim omnipotens & mifericors, quamvis fola fit juftificationis per merita dilectiffimi Unigeniti fui caufa efficiens, voluit tamen Sacramenta effe caufam inftrumentalem, & quafi canales fine quibus nulli contigit juftificatio (3).

Omnis vera juftitia, five incipiat, five cœpta augeatur, five aucta confummetur, five amiffa reparetur, Sacramentorum efficaciæ tribuenda eft; quia per hæc placuit Deo gratiam homini communicari. Porro fi temerarium fit & infanum media negligere, per quæ in cordibus noftris Spiritûs Sancti gratia diffunditur, quanto magis, fi omiffa cordis converfione, media ad juftificationem obtinendam credamus fufficere.

Non minùs certum eft quod Deus, dum voluit homines per Sacramenta juftificari, voluit etiam Sacramenta non operari in adultis nifi præparatis ac ritè difpofitis. » Difponuntur autem ad ipfam juftitiam (in

(1) Eph. II. 4. 5.
(2) Act. 4. 12.
(3) Conc. Trid. Seff. VI. c. 7.

» Baptismi & Pœnitentiæ Sacramentis suscipiendam) dum excitati di-
» vinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur
» in Deum, credentes vera esse quæ divinitùs revelata & promissa sunt,
» atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per
» redemptionem quæ est in Christo Jesu, & dum peccatores se esse
» intelligentes, à divinæ justitiæ timore, quo utiliter concutiuntur,
» ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eri-
» guntur, fidentes sibi Deum propter Christum propitium fore, illum-
» que tamquàm omnis justitiæ fontem diligere incipiunt. Ac propterea
» moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem (1) »; quæ omnia sunt impulsus Spiritûs Sancti, *nondum quidem inhabitantis, sed moventis*, sicque præparantis ad Sacramentorum perceptionem, quâ accipimus remissionem peccatorum, quâ Spiritus Sanctus habitat in cordibus nostris, quâ fit homo justus, eâ quæ propriè dicitur justitia inhærens & sanctificans.

Qui prædictis dispositionibus instructum se existimat, dum tantum exterioribus ac levibus pietatis exercitationibus vacat, ut est nuda peccatorum declaratio (2), nescit quantum distet cultus evangelicus, qui præcipit adorandum Deum in spiritu & veritate, à judaïco cultu, qui cùm totus esset in baptismatibus & justitiis carnis, inquinatos sanctificabat ad solam carnis emundationem (3). Si quis ad nihil aliud teneri peccatorem credit, ut reconcilietur Deo, nec esse necessariam cordis mutationem, atque ante justificationem, amore Dei super omnia, qualis per primum divinæ legis mandatum præcipitur, hominem vacare posse, is nescit quæ sit humani cordis dignitas aut depravatio; nec magis justificato quam pœnitenti hoc jugum imponet, quod leve & suave dicit æterna veritas.

Contra verò sacro-sanctum Concilium Tridentinum, secundum Apostolorum doctrinam quam perpetuâ traditione ad nos usque propagatam Catholica Ecclesia semper retinuit, declarat hanc præparationem ad Pœnitentiæ Sacramentum, non simplici peccatorum confessione constare, quæ in casu necessitatis suppleri potest, sed verâ & sincerâ cordis conversione (4); quæ mutatio fieri non potest, nisi per odium & de-

(1) Conc. Trident. Sess. 6. c. 6.
(2) S. Greg. Mag. l. 2. in c. 3. lib. I. Reg.
(3) Heb. IX. 13.
(4) Sess. VI. c. 6. & Sess. XIV. c. 4.

testationem peccati, quæ voluntatem peccandi excludat; & per inchoationem novæ vitæ, cum proposito non peccandi de cœtero, justitiæ Dei satisfaciendi & servandi Dei mandata omnibus diebus vitæ suæ. Etenim nullus peccator sufficienter præparatur ut cum Deo redeat in gratiam, » nisi ab eâ cesset injuriâ quâ Creator suæ creaturæ posthabe-
» tur, dùm ille minùs quàm hæc amatur, dum minus conditoris quàm
» rei conditæ offensa timetur, dumque Deo quàm mundo mundique
» bonis carere minus reformidat, atque proindè quantumvis à Deo
» damnari pertimescat; nisique illum magis quàm ejus diligat creatu-
» ram (1) «.

Qui harum dispositionum necessitatem agnoscit, facilè intelliget, juxta communem rerum ordinem & dispensationem consiliorum Dei, non in momento sed per gradus fieri cordis conversionem, maximè cùm peccator pravæ & antiquæ consuetudinis pondere premitur, & *voluntas nova quæ ipsi esse cœpit ut Deum gratis colat, nondum est idonea ad superandam priorem vetustate roboratam* (2). Licet enim potens sit Deus facere omnia quæ vult & quomodo vult, cùm sit summè sapiens, exigit ut diu ac impensè postuletur justificatio: qui ordo cùm etiam locum habeat in his in quibus ab infidelitate ad Christianam Religionem sit translatio: quanto magis in his qui fidem in Baptismo datam violârunt, & Filium Dei conculcârunt, qui ad pristinum statum redire non possunt, *sine magnis fletibus & laboribus* (3). Per hæc ardua & difficilia experimenta doceri vult Deus peccatorem, quantum sit amissæ justitiæ pretium, quantum justificationis beneficium, quantâque curâ & studio conservandum sit bonum quod tanto negotio recuperandum fuerit. Etenim dum adhuc sumus in viâ, justitia quam in vasis fragilibus servamus amitti potest. Exhibet nobis Scriptura Justos qui ex statu justitiæ exciderunt; idque non tantum Scripturâ & Ecclesiæ monumentis, sed ipsâmet experientiâ constat.

Verum ex eo quod non dignatus est Deus, Justis qui sunt super terram justitiæ immutabilitatem tribuere, nonne inde sequitur, quod eorum justitia sit sicut arundo vento agitata, & sicut domus super arenam ædificata? Si quis ita sentit, planè ignorat & quæ sit natura justitiæ, &

(1) Epist. Cast. ad Cler.
(2) S. Aug. Conf. l. 8. c. 5.
(3) Conc. Trid. Sess. 14. c. 2.

quæ ſint Dei promiſſa magnifica & fidelia. *Natura juſtitiæ*, Caritas diffuſa per Spiritum Sanctum in cordibus noſtris iiſque inhærens : *at fortis eſt ut mors dilectio.* Qui ſinceré amat, nihil tam reformidat quàm ab objecto quod amat & cui inhæret, ſeparari. *Promiſſa Dei magnifica & fidelia*, expreſſis verbis declarantur in Scripturis, Spiritu Sancto dicente : *in perpetua caritate dilexi te* (1) ; *dabo vobis cor novum ; percutiam cum eis fœdus pacis, pactum ſempiternum ; dabo ſanctificationem meam in medio eorum in perpetuum* (2) *& uſque ad canos ego portabo* (3). Hujus veræ & ſtabilis juſtitiæ Chriſtus non ſolum eſt fons & efficiens cauſa, ſed etiam typus; dicit enim Apoſtolus quod *Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur ; ut quomodò ſurrexit à mortuis, ita & nos in novitate vitæ ambulemus* (4). Unde certius indicium quod quis ſurrexerit cum Chriſto, illud eſt, *ut quæ ſursùm ſunt ſapiens, non quæ ſuper terram*, ceſſet à peccatis ſaltem mortiferis & incedat fideliter in viâ juſtitiæ.

Hæc eſt *probatio* de quâ agit Apoſtolus, cum ait, *probet autem ſeipſum homo*, ne judicium ſibi manducet & bibat ; quod ita accipiendum eſt ut homo antequam cœleſti pane veſcatur, exploret an ſit ita corde præparatus, ſic ſpiritualiter mortuus peccato, ut dignus ſit corporalem Chriſti mortem annuntiare. Ideo inſtitutum eſt hoc Sacramentum ut repræſentet hanc duplicem mortem. Quiſquis eſt in quo adhuc vivit & regnat vetus homo, huic inſtitutioni contradicit, Jeſum-Chriſtum contumelioſè conjungit cum Belial. Hujus igitur myſterii ſanctitas & divinitas exigit à Chriſtiano, ut ad illud accedat cum magnâ reverentiâ & ſanctitate. Communio enim imago eſt ac ſymbolum unionis quæ nobis eſt cum Chriſto, ſimul & via quam elegit Salvator noſter Jeſus-Chriſtus quâ intimiùs cum illo conjungamur. Communionis uſus frequentior eſt ſignum exterius arctioris vinculi, quo velut conglutinamur cum Chriſto per abundantiorem ſpiritûs ejus participationem. Tollit hujus ſigni inſtitutionem, qui rem ſignificantem ſeparat à re ſignificatâ. In hoc peccant qui ad Communionem Corporis Chriſti accedentes, nullam habent veram fiduciam quod in corde illorum vivat Chriſtus &

(1) Jer. 31. 3.
(2) Ezech. 36. 26. 37. 26.
(3) Iſaiæ 46. 4.
(4) Rom. 6. 4.

regnet per ſpiritum ſuum ; quique etiam frequenter communicant , nec ſpiritûs Chriſti partem accipiunt abundantiorem. Cùm ſit præcipuum ac neceſſarium Chriſtianorum officium omni deſiderio & labore ad id tendere , ut magis ac magis creſcant in gratiâ ; nihil prætermittere debent , ut digni efficiantur , qui frequenter communicent , » memores ſemper » tantæ majeſtatis & tam eximii amoris Jeſu-Chriſti Domini noſtri , » qui dilectam animam ſuam in noſtræ ſalutis pretium , & carnem » ſuam nobis dedit ad manducandum. Hæc ſacra myſteria corporis & » ſanguinis ejus , eâ fidei conſtantiâ & firmitate , eâ animi devotione » ac pietate venerantes , ut panem illum ſuperſubſtantialem frequenter » ſuſcipere poſſint (1).

Sacro-ſanctum Concilium Tridentinum ſeverè damnavit eorum temeritatem , qui cùm ſibi conſcii ſint peccati mortalis , quantumvis ſibi contriti videantur , ad ſacram Euchariſtiam accedere audent abſque præmiſſâ ſacramentali confeſſione & abſolutione , cùm non deſit illis copia Confeſſoris ; quantò ſeveriùs damnaſſet eos qui abſque ſincerâ cordis contritione , præviâ tantùm peccatorum confeſſione & abſolutione , Sacramentum illud ſuſcipiunt ; cùm conſtet in caſu neceſſitatis contritione ſuppleri confeſſionem , nullatenùs vero confeſſione poſſe ſuppleri contritionem ?

Cùm verò doctrina quam proponimus maximi ſit momenti , cenſemus à ſancta Synodo adhortandos eſſe Sacramentorum Miniſtros , ut , ſpretis quorumdam recentiorum ſcriptis , ea legant , & quidem aſſiduè , quæ acceptam à SS. PP. doctrinam integram ſervaverunt poſteritati tradendam : & inter hæc exquiſita documenta , præcipuè Catechiſmum Concilii Tridentini , Patrum juſſu concinnatum & editum , & opus inſcriptum *Amor Pœnitens* , cujus Auctor eſt piæ memoriæ Reverendiſſimus Epiſcopus Caſtorienſis , qui noſtræ Eccleſiæ præfuit ; opus omni laude noſtrâ digniſſimum , à Pontificibus , Cardinalibus , Epiſcopis , celeberrimiſque Theologis laudatum & approbatum (2) ; à cujus lectione deterreri debet nemo , ex eo quod ab ejus doctrinæ adverſantibus vehementiſſimè impetitum fuerit , quorum conatus incœpti ut condemnaretur , hunc exitum habuêre , ut Deus , quo volente , ex malo ducitur bonum ,

(1) Conc. Trident. Seſſ. 13. c. 8.
(2) *Amor Pœnitens , ſive de divini amoris ad pœnitentiam neceſſitate & recto clavium uſu* , &c. auctore J. Epiſc. Caſtorienſi. 2. edit. auctior 1685.

hanc mentem præfato Episcopo dederit, ut alteram publicaret ejusdem operis editionem adeo accuratam, ut nequidem eo tempore quo adversarii maximè auctoritate pollebant, nullâ potuerit censurâ notari. Præter trium sanctitate & doctrinâ illustrium Episcoporum, & celebrium Theologorum plusquam triginta approbationes amplissimas, quæ in capite hujus secundæ editionis leguntur, habemus in Grammatophylacio nostro ampla testimonia ab Innocentio XI, tribus Eminentissimis Cardinalibus, & illustrissimis ultimi sæculi Episcopis & Theologis, ad confirmandam hujus operis doctrinam concessa (1).

(1) Papa Innocentius XI. ubi magno cum stupore audivit subreptum fuisse Congregationi cuidam Romanæ, vocum pluralitate, quoddam Decretum ad suspendendam primam editionem donec corrigeretur, sibi de hàc re statuendum reservavit, exclamans, *optimum esse opus, auctoremque sanctitatis plenum* : *il libro è buono, il autore è santo* *.

Illustrissimus Cardinalis *Grimaldi*, hujus libri patrocinium apud Summum Pontificem contra Denuntiatores apertè suscepit, plenoque ore prædicavit, *opus esse admirabile, à peritissimis Theologis comprobatum, cujus doctrina haberetur ut omninò consentanea sacris Canonibus, Sententiis, & praxi S. Caroli, omniumque Galliæ Episcoporum qui rectè sentirent.*

D. Casoni, postea Cardinalis, eam appellabat *sanctissimam Patrum & Ecclesiæ doctrinam, quæ oppugnabatur nonnisi machinationibus improborum hominum, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.*

Eminent. Card. *Le Camus*, Episc. Gratianopolitanus, dum maximâ cum lætitiâ eumdem librum legeret, animadverterat superstructum esse *doctrinâ solidâ*, quam, ait, *quicumque antiquitatem tantisper sapiunt & quodam amore in Ecclesiam afficiuntur, certè admirabuntur.*

Archiepiscopus Mechliniensis, Alphonsus de *Berghes*, Auctori gratias agendo pro secunda editione quâ eum donaverat, testatur se eam cum gaudio suscepisse, *ex alto confidens morum emendationem quam prior liber induxerat, per hunc novissimum perficiendam & solidandam.*

Eruditissimus D. *Bossuet*, Episcopus Meldensis, hoc opus definivit, *doctissimam & suavissimam lucubrationem : & doctrinam quam exprimit de amoris divini, saltem incipientis, in Pœnitentia necessitate, doctrinam præclaram atque hoc tempore maximè necessariam, quâ quidem*, ut pergit, *veræ pietatis studiosos obstrictos tibi habes.* Deinde Auctori nuntiat *fortasse aliquos adversarios non ei defuturos qui ea de re*, inquit, *numquam quieturi esse videntur.*

D. Gilbert. *de Choiseul*, Episcopus Tornacensis, idem opus vocat *opus aureum, eximium opus.*

D. Guy *de Seve*, Episcopus Atrebatensis, cujus Epistolæ Pastorales circa hanc materiam à triginta Galliæ Episcopis probatæ sunt, alludens operi de quo agitur; D. de Castorie mortuum deflebat *ut præstantissimum Pastorem, qui Ecclesiæ causam tanto animo tuitus esset, & cujus morte Ecclesia magnanimum defensorem amisisset.*

D. Genet, Episcopus Vasionensis, Româ scribebat ad D. *de Castorie*, quem vocabat *Episcopum prioribus sæculis dignum, se miratum esse in ejus libro cui titulus est*, Amor Pœnitens, *doctrinam & zelum, ut Sacramentum Pœnitentiæ ad salutem animarum dignè administraretur.*

* Epist. D. du Vaucel ad Episc. Castoriensem, Romæ scripta 6. Martii 1686.

Addenda etiam cenſemus egregia documenta S. Caroli Borromæi de Sacramento Pœnitentiæ, quorum ſupradictus liber eſt tantum interpretatio : quæ documenta anno 1657 Confeſſariis commendavit Clerus Gallicanus, tamquam *efficacius remedium*, ſeu antidotum contra novas Caſuiſtarum propoſitiones ſibi delatas, quas pro temporum circumſtantiis expendere non potuit, nec cenſurâ notare ; & quæ vocat *documenta tam ſancta, tamque hoc tempore*, ut ait, *quod meritò fæx & finis ſæculorum dici poteſt, neceſſaria.*

Hiſce demum ſalutaribus regulis, antiqui Cleri noſtri praxim conformem eſſe teſtificatus eſt illuſtriſſimus Coddæus noſter initio hujus ſæculi, ſicuti & documentis Eminentiſſimorum Cardinalium Grimaldi, d'Aguirre, d'Enhoff, le Camus, &c. Idem ſæpè teſtati ſunt de Clero hodierno cæteri Antiſtites hujus Eccleſiæ. Horum veſtigiis inſiſtentes, hæc omnia documenta omnibus curam animarum gerentibus ſedulò commendanda exiſtimamus, ſicut & probatiſſima opera deinceps in lucem edita optimorum Magiſtrorum ſacræ Scripturæ & SS. PP. indivulsè adhærentium ; ac præſertim celeberrimum illud Documentum Paſtorale Reverendiſſimi Archiepiſcopi Turonenſis (D. de Raſtignac), *de Juſtitiâ Chriſtianâ*, hiſce ultimis temporibus, pernicioſis dogmatibus, quæ licet pluriès reſecta quotidiè repullulabant, opportuniſſimè oppoſitum. Hoc Documentum Italicè redditum, ſummas laudes habuit à ſapientiſſimo Pontifice Benedicto XIV, & à celebrioribus Italiæ Theologis.

His expoſitis tria ad Synodum proponenda duximus.

D. *Leyburn*, Auditor Cardinalis de Norfolk, deinde Epiſcopus Adramitenſis, & in Angliâ Vicarius Apoſtolicus, poſtquam legiſſet librum de quo agitur *maximâ cum lætitiâ*, legit pariter hujus *Apologiam* ad Cardinales miſſam, quam appellat *eruditiſſimam ſanè & ſolidiſſimam quâ pleniori calamo objecta contra Amorem Pœnitentem, non tam confutata quàm contrita & prorsùs disjecta.*

Illuſtriſſimis illis Epiſcopis ſubjungere poſſemus plurimos ſanctos Abbates, Theologos, alioſque graviſſimos Viros, qui illud opus altiùs etiam præ cœteris extulerunt (*a*), ſed ne prolixior fiat oratio, eos omittimus. Non poſſumus tamen prætermittere Litteras Paſtorales datas 2 Novembris 1687 à Reverendiſſimo Patre *Joanne Cerle*, Canonico & Præcentore Cathedralis Apamienſis, qui ſe Vicarium Generalem & Officialem hujus Diœceſis, Sede vacante, *auctoritate apoſtolicâ* præferebat, ubi commendat omnibus Diœceſis Paſtoribus, opus inſcriptum *Amor Pœnitens, ut librum eximium auro caritatis deſcriptum*, & ut aptiſſimum ad retinendum firmandumque quod circa pœnitentiæ diſciplinam tot laboribus & tot certaminibus optimus Præſul (Fran. Caulet Ep. Apam.) inſtituit.

(*a*) Abbates d'*Orval* & de *Chaſtillon*. D. *Dorat* Archipresb. Diœceſis Apam. P. *Maluc*, Dominic. ejuſd. Diœc. D. *du Suel*, Can. & Pœnitentiarius Attrebatenſis, P. *Honoré le Blanc*, Presb. Orat. Jeſu, DD. *Arnaud*, *Nicole*, *Duguet*, &c.

1°. Ut declaret brevi & clarâ expositione Ecclesiæ doctrinam circa dispositiones ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ ritè suscipienda.

2°. Ut commendet opera præcipua in quibus hæc sana doctrina, juxta Scripturæ & Traditionis normam, fusiùs traditur & explanatur; præsertim opus illustrissimi Neercassel, cui titulus, *Amor Pænitens ;* & Documentum Pastorale Illustrissimi Archiepiscopi Turonensis, *de Justitiâ Christianâ.*

3°. Ut damnet propositiones quasdam excerptas ex libellis suprà citatis, quas propositiones sub Synodi oculis ponimus.

I.

De dispositionibus ad Absolutionem & Communionem requisitis.

Propositiones excerptæ ex Libro inscripto : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, &c.

I.

La Communion étant instituée pour être l'infaillible application des mérites de Jesus-Christ sur la Croix, ne mettez point d'obstacle par aucun péché mortel. *Ce Sacrement, par sa propre vertu, operera une grace victorieuse de vos affections déréglées.*

Theophile. C'est donc *comme le Baptême*, qui agit sur les enfans & leur donne la grace, *sans autres dispositions de leur part ?*

Le Docteur. Oui, &c. P. 293, 294. edit. Leod.

I.

Cum Communio instituta sit ad infallibilem applicationem meritorum Christi crucifixi, nullum impedimentum per mortale peccatum interponas. Hoc Sacramentum propriâ virtute pravas tuas affectiones gratiâ victrici reprimet.

Theoph. (*Communio*) *ergo similis est* Baptismo, *qui operatur in parvulis, eisque gratiam communicat* absque aliâ eorum dispositione.

Doctor. Ita *est*, *&c.*

I I.

Experimur multos variis & gravissimis peccatis irretitos, ex frequenti Communione sic esse ad Dominum conversos, *ut nunquam vel parum in vitâ peccasse videantur.* (Ex Tolet.) Ibid. p. 107.

I I I.

(L'Eglise) a toujours cru &... croit encore qu'à force de les rece-

I I I.

(*Ecclesia*) *semper credidit & adhuc credit peccatores* sese emendatu-

voir

voir (les pécheurs, c'est-à-dire de leur *réitérer l'absolution*), ils se *corrigeront* de leurs fautes & se sanctifieront. P. 274.

ros, *sanctitatemque consecuturos*, *si sæpissimè recipiantur* (*id est*, iterùm atque iterùm absolutionem impetrent.

I V.

L'Abbé : N'est-il pas plus décent & plus convenable d'attendre qu'un homme soit fortifié dans le bien, & ne peche plus (mortellement), & qu'il ait acquis toutes les vertus avant la Communion, que de le faire communier tandis qu'il est encore foible, infirme, sujet à retomber ?

Le Docteur : C'est comme si vous disiez : ne convient-il pas mieux de laisser sans nourriture un malade convalescent ? P. 274.

I V.

Abbas : *Nonne decentiùs ac satiùs est expectare hominem in bono corroboratum esse, à peccato* (*mortali*) *jam immunem esse, omnesque virtutes acquisivisse ante Communionem ; quàm si eum ad Communionem admittas, cùm adhuc debilis, infirmus & ad relabendum propensus est ?*

Doctor : *Idem istud est ac si dicas : nonne meliùs est à morbo convalescentem sine cibo relinquere ?*

V.

Voulez-vous donc *corriger un pécheur*, & après son repentir le faire persévérer dans la grace & la vertu, faites le communier souvent ? P. 276.

V.

Vis ergò peccatorem corrigi, & post resipiscentiam in gratiâ ac virtute eum perseverare, sæpè communicet ?

V I.

C'est la très-fréquente Communion (trois fois la semaine par exemple) qui les *fixera* dans le bien (les pécheurs *plongés dans toutes sortes de crimes*). P. 277.

V I.

Frequentissima Communio (*veluti tribus per hebdomadem vicibus*) *eos* (*id est peccatores in omni criminum genere mersos*) *in bono consolidabit.*

V I I.

Les *plus grands pécheurs* restent dans leurs crimes par un désespoir insensé de devenir des Saints. Ils s'imaginent que la sainteté leur est impossible : & ils se trompent. Ce Sacrement adorable leur donneroit une force souveraine & une facilité entiere pour *se corriger*, s'ils vouloient se disposer à le recevoir. P. 333.

V I I.

Maximi peccatores . . . . *in suis criminibus ideò manent, quia insani desperant Sanctos fieri posse. Sibi ipsis sanctitatem arduam & impossibilem fingunt : & in hoc errant. Hoc adorandum Sacramentum eis præstaret robur summum & maximum*, ad seipsos corrigendos *facilitatem*, *si se ad illud recipiendum disponere vellent.*

V I I I.

La fréquente Communion est le

V I I I.

Frequens Communio & brevissimum

moyen & le plus efficace & le plus abrégé de *conversion* & de sanctification, & le frein le plus puissant contre les vices & *les mauvaises habitudes*. P. 407.

& efficacissimum est ad conversionem *& sanctificationem auxilium, & potentissimum contra vitia* & pravas habitudines *frænum*.

I X.

La gloire de Jesus-Christ dans l'Eucharistie, n'est-ce pas..... d'y *détruire tous les vices?*

I X.

Chisti in Eucharistiâ gloria, nonne est... vitia omnia destruere?

X.

A peine Dieu sera-t'il dans votre cœur (par la Communion) qu'il *détrônera* l'amour propre, & détruira *son empire*, en lui portant à chaque Communion un coup meurtrier. P. 292.

X.

Vix Deus in corde tuo (per Communionem) erit, cùm amorem proprium ejiciet, *ejusque* imperium destruet, *illi mortale ad singulas Communiones vulnus impingens.*

I I.

De Confessione.

Ex Opere inscripto : *Onderwys voor d'eerste Communie*, &c.

I.

Iste. Vraag. Wat is de Biegte ofte Pœnitentie?

Antw. Het is een bat van het dierbaer bloed Christi, tot zuiveringe van alle smetten der zonden, zoodat men van allen die gebiegt hebben mag zeggen : *zy hebben hunne clederen gewasschen in 't bloed van 't Lam.* (Apoc. VII. 14.) P. 5.

I.

1. *Interr. Quid est Confessio?*

Resp. Est lavacrum pretiosi sanguinis Christi, in ablutionem ab omnibus peccatorum maculis; ita ut de omnibus qui confessi sunt dici queat : laverunt stolas suas in sanguine Agni. *Apoc. 8. 14.*

I I.

2. Vr. Is de Biegte een moeyelyke zaake.

Antw. Neen. Want de wonden onzer zielen worden genezen, met die eens te zeggen. P. 9.

I I.

2. *Interr. An Pœnitentiæ Sacramentum res sit difficilis?*

Resp. Non. Nam vulnera animæ nostræ illic sanantur, dummodo declarentur.

I I I.

3. Vr. Dat 'ev een Chirurgyn of Medicyn ware, die de wonden en ziekten, met die alleen te zien ofte

I I I.

3. *Interr. Si Chirurgus aut Medicus aliquis vulnera morbosque* solâ inspectione, *vel auditâ eorumdem*

hooren zeggen, konde genezen, zoude men hem voor eenen ſtraffen meeſter houden?

relatione ſanare poſſet, habereturne tanquam Medicus durus?

Anw. Neendog: en voorwaar zoodaemgen Medicyn is de Biegtvader. P. 9.

Reſp. Non profectò: jam verò talis Medicus eſt Confeſſarius.

Ex Opere inſcripto: *L'Eſprit de Jeſus-Chriſt & de l'Egliſe*, &c.

I V.

Avant de communier tous les jours, à quoi il (Saint Paul) exhorte, examinez bien ſi vous êtes exempt de péchés mortels.... & ſi vous ne l'êtes pas, purifiez-vous *au plûtôt* (par la confeſſion), afin de ne pas manquer à la Communion quotidienne. P. 226.

I V.

Antequam quotidie communices, quod (B. Paulus) ſuadet, examina cum curâ an peccati mortalis immunis ſis . . . ſi non es, ſtatim *ablue te (per confeſſionem) ne quotidiana Communio omittatur.*

I I I.

De Contritione.

Ex Opere inſcripto: *Onderwys voor d'eerſte Communie*, &c.

I.

Een onvolmaekt berow is een droefheil van de zonden om de leelykheid der zonden, vreeſe der helle, uitsluitinge van de glorie, iac ook waerſchynlyk uit de vreeze van tydelike ſtraffen, als verlies van goed, eere, ſtaat, ziekten en een voortydige doot, voor zooveel die van god komen, ofte gevreeſt vorden, als van een regtraerdigen ende ſtrengen regter.

Het volmaekt berow verwerft volle vergiffeniſſe, ende herſtelt ons in de gratie en de liefde gods. *Maer het onvolmaekt en is daar toe niet kragtig genoeg, zonder het Sacrament van de Biegt.*

I.

Contritio imperfecta eſt dolor de peccato ob turpitudinem peccati, timorem gehennæ, excluſionem à gloriâ; imò etiam probabiliter ob metum pœnarum temporalium, veluti amiſſionis bonorum, honoris vel ſtatus, aut morborum vel prœmaturæ mortis; quatenùs immittuntur aut timentur à Deo juſto & ſevero judice.

Perfecta contritio plenam remiſſionem obtinet, & nos in gratiam & Dei caritatem reſtituit; ſed imperfecta contritio ſufficientem ad hoc vim non habet ſine Sacramento Confeſſionis. *Lect.* 3.

Ex Opere inscripto : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, &c.

II.

L'Abbé ... Vous fixez pour tous une sainteté commandée, une sainteté que tous peuvent aisément avoir. Car qui voudroit communier *en haïssant Dieu?* P. 257.

II.

Abbas ... Statuis omnibus sanctitatem imperatam, *quam quisque facilè acquirere potest. Quis enim* cum Dei odio *communicare vellet?*

IV.

De sacrâ Communione.

Ex Opere inscripto : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, *&c.*

I.

La seule nécessaire & indispensable disposition pour recevoir dignement Jesus-Christ, c'est l'exemption de tout péché mortel .... C'est là une vérité catholique.

I.

Sola absolutè necessaria dispositio ad recipiendam Eucharistiam, est exemptio omnis peccati mortalis .... Hæc est veritas catholica.

II.

L'Abbé : S. François de Sales ordonne que pour communier souvent, & même tous les huit jours, on soit exempt de tout péché mortel, & même de toute affection au péché véniel.

Le Docteur : Jesus-Christ ni l'Eglise ne l'ordonnant pas, ce Saint n'avoit garde de le faire ... mais il le conseille. Cette affection est une volonté délibérée de persévérer dans ses fautes. P. 254.

II.

Abbas : *S. Franciscus Salesius præcipit ut ad sæpè vel singulâ semel hebdomade communicandum, ab omni peccato mortali, & ab omni ad veniale peccatum affectione liber sis.*

Doctor : *Neque Christus, nec Ecclesia hoc præcipiunt : neque S. Salesius committere potuit ut hoc præciperet ... sed tantùm suadet. Hæc affectio deliberata voluntas est in culpis perseverandi.*

III.

Theophile : Ne faut-il pas être plus saint pour communier souvent, & même tous les jours, que pour communier une fois ?

Le Docteur : Pour l'un & pour l'autre, il faut toujours être en état de grace. C'est la même sainteté commandée : mais pour la sainteté conseillée il faut faire en sorte qu'elle augmente. P. 378.

III.

Theoph. *Nonne major requiritur sanctitas ad sæpè vel quotidiè, quàm ad semel communicandum?*

Doctor : *Ad utrumque gratiæ status requiritur. Hæc est eadem sanctitas imperata, quod ad sanctitatem consilii pertinet, id agi debet ut semper crescat.*

IV.

Ne nous flattons point. Pour la plûpart des Chrétiens, il n'y a gueres, moralement parlant, d'autre moyen de salut que la fréquente & très-fréquente Communion. P. 388. V. p. 307.

IV.

Ne decipiamus nos. Nulla sunt vulgò, moraliter loquendo, plerisque Christianis salutis media quàm frequens & frequentissima Communio.

V.

Prêcher & faire pratiquer la Communion fréquente, c'est prêcher & faire pratiquer *toute* la Religion. Nous autres Prêtres & Pasteurs, nous ne sommes que pour administrer les Sacremens. P. 303. V. p. 414 & 415.

V.

Prædicare & imperare praxim frequentis Communionis (nihil aliud) est quàm prædicare & imperare praxim totius *Religionis. Nos Sacerdotes & Pastores, sumus (Sacerdotes & Pastores) tantùm ad administranda Sacramenta.*

VI.

Elle est donc commandée (la Communion fréquente) comme un moyen moralement nécessaire au salut, comme le moyen le plus efficace pour le salut. P. 387.

VI.

Imperata est igitur (Communio frequens) tanquam medium moraliter saluti necessarium, tanquam medium saluti efficacissimum.

DECRETUM IX.

Regulas sequentes ut veras, certas, ac Ecclesiæ intentioni & doctrinæ consentaneas decernit sancta Synodus.

I.

Prima est, ut adulti, antequam ad Sacramentorum receptionem admittantur, non solùm non ignorent præcipua Religionis Christianæ mysteria, quæ in Symbolo Apostolorum continentur, sed etiam ut sese abstineant *à sæcularibus desideriis* (1), ac præsertim ab his peccatis *quæ* animam *uno ictu perimunt* (2), & excludunt à regno Dei.

(1) Tit. 2. 12.
(2) S. Aug. Ser. 18.

II.

Fuit quidem virtus pœnitentiæ omnibus hominibus quovis tempore ad gratiam & justitiam assequendam necessaria ; cujus principium est *secundum Deum tristitia*, quæ *pœnitentiam in salutem stabilem operatur* (1).

III.

Ille Sanctorum Patrum documentis ac regulis christianæ pietatis contradicit, qui putat absolvi posse peccatores in quibus prædominatur adhuc amor sui, & quibus satis est non odisse Deum ; seu qui moventur ad odium aliquod peccati solo metu pœnarum temporalium, vel etiam solo timore gehennæ, non amore justitiæ (2).

IV.

Ad Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ dignè recipienda ; in adultis requiritur, præter fidei & spei actus, ac timorem quo utiliter concutiuntur, initium saltem amoris Dei super omnia, quo diligitur Deus tanquam omnis justitiæ fons (3).

V.

Has prævias dispositiones justificatio consequitur Sacramenti perceptione, aut aliquandò ejus voto : quæ quidem justificatio consistit non in solâ remissione peccatorum, sed in sanctificatione & renovatione *interioris hominis, qui secundum Deum creatus est in justitiâ & sanctitate veritatis* (4).

VI.

Quamvis justitia sit amissibilis, non tamen desultoria, ita ut

(1) 2. Cor. 7. 10.
(2) S. Aug. passim.
(3) Conc. Trid. sess. 6.
(4) Eph. 3. 16, & 4. 24.

identidem amittatur & recuperetur, sed constans & stabilis est (1). *Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? Consepulti sumus cum* Christo *per Baptismum* in similitudinem *mortis & resurrectionis* ejus, *ut quomodo Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, ita & nos in novitate vitæ ambulemus* (2).

VII.

Rursùs hæc sanctitas vera & non ficta, acquisita non acquirenda, tanquam præparatio ac dispositio necessaria requiritur, ut dignè quis sacram Eucharistiam percipiat: *sancta* enim nonnisi *sanctis* concedenda sunt: *& quò magis sanctitas & divinitas hujus cœlestis Sacramenti viro christiano comperta est, eò diligentiùs cavere ille debet, ne absquè magnâ reverentiâ & sanctitate ad id percipiendum accedat* (3).

VIII.

Sit igitur homo in statu justitiæ, ut sacram Eucharistiam percipiat; sit sanctior, ut sæpiùs communicet; sit sanctissimus, ut quotidiè ad sacram mensam accedat. Hanc regulam docuere Sancti priorum sæculorum Patres, quam etiam à sanctis posteriorum ætatum Doctoribus traditam accepimus.

IX.

Quod spectat ad Confessarios:

Non satis est Confessario ut agnoscat in Pœnitente cessationem ab actibus externis peccati: exigat præterea ut in eo sit verum, efficax & constans *propositum non peccandi de cæ-*

(1) S. Aug. Exposit. quor. prop. ex Epist. ad Rom. n. 13. & in Psal. 45. n. 3.
(2) Rom. 6.
(3) Conc. Trid. sess. 13. c. 7.

tero (1); exploratum non tantùm per ſigna dubia, qualia ſunt lachrimæ, promiſſa, peccatorum vel integra & ſincera declaratio; ſed per *vitæ novæ inchoationem* (2), & præmiſſa quædam opera pœnalia aliquando ad ſanandos morbos neceſſaria (3).

X.

Confeſſarius antequam Pœnitentem abſolvat, quandam certitudinem moralem habeat, conſtans *non peccandi propoſitum, ceſſationem à peccato, novæque vitæ inchoationem* (4), ab amore juſtitiæ in corde Pœnitentis prædominante, procedere.

X I.

Cum ipsâ conſtet experientiâ non ſolere peccatores, præſertim eos qui duro pravæ conſuetudinis pondere premuntur, repentè, ſed gradatim (5) & poſt maximos labores ab amore prædominante creaturæ ad amorem prædominantem Dei & ad cordis & vitæ mutationem tranſire, non poteſt facilè Confeſſarius illam habere certitudinem moralem, niſi priùs, poſt ſufficiens temporis ſpatium, ſibi conſtet de Pœnitentis amoris ſinceritate per fructus dignos pœnitentiæ.

Hæ regulæ tanti ſunt ponderis ac pretii, ut ſatis animo verſari non poſſint. Ideo neceſſarium duxit ſancta Synodus impensè hortari eos quibus cura animarum incumbit, ut ad ampliorem earum expoſitionem inveniendam adeant ſanctos libros, SS. Patrum monumenta, & ſcripta juxta eorum mentem concinnata; ut inſtructiones Sancti Caroli Borromæi, &c.

(1) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.
(2) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.
(3) Card. d'Aiguirre Diſſert. 8. in Can. 11. & 12. Conc. Tolet. 3. Excur. 2.
(4) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.
(5) S. Aug. Serm. 278. n. 3. Enarr. in Pſal. 6. n. 4. & l. 8. Confeſſ. c. 5.

ac

ac ſpeciatim opera quæ hæreditario jure Eccleſia Batava poſſidet, qualia ſunt *Conſtitutiones ſervandæ à Presbiteris in fœderato Belgio laborantibus*, à piæ memoriæ Præſule DD. de Neercaſſel anno 1668 editæ; & ejuſdem Antiſtitis eximium opus anno 1685 publicatum, cui titulus, *Amor Pœnitens*, &c. *editio ſecunda auctior*; quod opus à Summis Pontificibus, Cardinalibus, Epiſcopis, celeberrimiſque Theologis, doctrinæ antiquitatis addictiſſimis, maximè laudatum eſt & approbatum.

Hortatur eos pariter ſacer Conventus, ut legant & meditentur lectiſſimorum Galliæ Epiſcoporum Documenta, non adeò antiquitùs in lucem edita contra laxiora & perniciosa principia quæ continentur in libro qui inſcribitur : *L'Eſprit de Jeſus-Chriſt & de l'Egliſe*, &c. : & imprimis celebre Documentum *De Juſtitiâ Chriſtianâ*, DD. *de Raſtignac*, Archiepiſcopi Turonenſis, quod Italicè redditum ſummas laudes habuit à SS. Pontifice Benedicto XIV, & à ſapientiſſimis Italiæ Theologis.

Itaque ſancta Synodus damnat propoſitiones ſibi denuntiatas : nempè :

I.

De diſpoſitionibus ad abſolutionem & Communionem requiſitis.

I.

La Communion étant inſtituée pour être l'infaillible application des mérites de Jeſus-Chriſt ſur la Croix, ne mettez point d'obſtacles par aucun péché mortel. *Ce Sacrement, par ſa propre vertu, opérera une grace victorieuſe de vos affections déréglées.*

Theophile. C'eſt donc *comme le Baptême*, qui agit ſur les enfans & leur donne la grace, *ſans autres diſpoſitions de leur part?*

Le Docteur. Oui.

I.

Cum Communio inſtituta ſit ad infallibilem applicationem meritorum Chriſti crucifixi, nullum impedimentum per mortale peccatum interponas. Hoc Sacramentum propriâ virtute pravas tuas affectiones gratiâ victrici reprimet.

Theoph. (*Communio*) *ergò ſimilis eſt* Baptiſmo, *qui operatur in parvulis, eiſque gratiam communicat* abſque aliâ eorum diſpoſitione?

Doctor : Ita *eſt*, *&c.*

II.

Experimur multos variis & gravissimis peccatis irretitos, ex frequenti Communione sic esse ad Dominum conversos, *ut nunquam vel parum in vitâ peccasse videantur.* (Ex Tolet.)

III.

(L'Eglise) a toujours cru &... croit encore qu'à force de les recevoir (les pécheurs, c'est-à-dire, de leur *réitérer l'absolution*) ils se corrigeront de leurs fautes & se sanctifieront.

III.

(*Ecclesia*) *semper credidit &... adhuc credit peccatores* sese emendaturos, *sanctitatemque consecuturos, si sæpissimè recipiantur*, (*id est*, iterùm atque iterùm absolutionem impetrent.

IV.

L'Abbé : N'est-il pas plus décent & plus convenable d'attendre qu'un homme soit fortifié dans le bien, & ne peche plus (mortellement), & qu'il ait acquis toutes les vertus avant la Communion, que de le faire communier tandis qu'il est encore foible, infirme, sujet à retomber ?

Le Docteur : C'est comme si vous disiez : ne convient-il pas mieux de laisser sans nourriture un malade convalescent ?

IV.

Abbas : *Nonne decentiùs ac satiùs est expectare hominem in bono corroboratum esse, à peccato (mortali) jam immunem esse, omnesque virtutes acquisivisse ante Communionem ; quàm si eum ad Communionem admittas, cùm adhuc debilis, infirmus & ad relabendum propensus est ?*

Doctor : *Idem istud est ac si dicas : nonne meliùs est à morbo convalescentem sine cibo relinquere ?*

V.

Voulez-vous donc *corriger un pécheur*, & après son repentir le faire persévérer dans la grace & la vertu ? Faites le communier souvent.

V.

Vis ergò peccatorem corrigi, & post resipiscentiam in gratiâ ac virtute eum perseverare ? sæpè communicet.

VI.

C'est la très-fréquente Communion (trois fois la semaine par exemple) qui les *fixera* dans le bien (les pécheurs *plongés dans toutes sortes de crimes*).

VI.

Frequentissima Communio (*veluti tribus per hebdomadem vicibus*) *eos* (*id est peccatores* in omni criminum genere mersos) *in bono* consolidabit.

VII.

Les *plus grands pécheurs*... restent dans leurs crimes par un désespoir insensé de devenir des Saints. Ils s'imaginent que la sainteté leur est impossible ; & ils se trompent.

VII.

Maximi peccatores .... *in suis criminibus ideò manent, quia insani desperant Sanctos fieri posse. Sibi ipsis sanctitatem arduam & impossibilem fingunt ; & in hoc errant. Hoc ado-*

Ce Sacrement adorable leur donneroit une force souveraine & une facilité entiere *pour se corriger*, s'ils vouloient se disposer à le recevoir?

randum Sacramentum eis præstaret robur summum, & *maximam* ad seipsos corrigendos *facilitatem*, *si se ad illud recipiendum disponere vellent.*

VIII.

La fréquente Communion est le moyen & le plus efficace & le plus abrégé de *conversion* & de sanctification, & le frein le plus puissant contre les vices & les mauvaises habitudes.

VIII.

Frequens Communio & brevissimum & efficacissimum est ad conversionem *& sanctificationem auxilium*, *& potentissimum contra vitia &* pravas habitudines *frænum.*

IX.

La gloire de Jesus-Christ dans l'Eucharistie, n'est-ce pas .... d'y *détruire tous les vices?*

IX.

Christi in Eucharistiâ gloria, nonne est... vitia omnia destruere?

X.

A peine Dieu sera-t'il dans votre cœur (par la Communion) qu'il *détrônera* l'amour propre, & détruira *son empire*, en lui portant à chaque Communion un coup meurtrier.

X.

Vix Deus in corde tuo (*per Communionem*) *erit*, *cùm* amorem proprium ejiciet, *ejusque* imperium destruet; *illi mortale ad singulas Communiones vulnus impingens.*

Has propositiones damnat sancta Synodus ut falsas, scandalosas, perniciosas, Scripturarum & Traditionis doctrinæ adversas ac erroneas, eo sensu intellectas quod dispositiones internæ, semper ab Ecclesia requisitæ pro suscipiendis cum fructu Sacramentis non sint absolutè in adultis necessariæ.

II.

De Confessione.

I.

Iste. Vraag. Wat is de Biegte ofte Pœnitentie?

Antw. Het is een bad van het dierbaer bloed Christi, tot zuiveringe van alle smetten der zonden, zoodat men van allen die gebiegt heb-

I.

1. *Inter. Quid est Confessio?*

Resp. Est lavacrum pretiosi sanguinis Christi, in ablutionem ab omnibus peccatorum maculis; ita ut de omnibus qui confessi sunt dici queat: lave-

ben mag zeggen : *zy hebben hunne klederen gewasschen in 't bloed van 't Lam.* (Apoc. 7. 14.).

runt stolas suas in sanguine Agni *Apoc.* 7. 14.

II.

2. Vr. Is de Biegte een moeyelike zaake.

Antw. Neen. Want de wonden onzer zielen worden genezen, met die eens te zeggen.

II.

2. *Interr. An Pœnitentiæ Sacramentum res sit difficilis?*

Resp. Non. Nam vulnera animæ nostræ illic sanantur, dummodo declarentur.

III.

3. Vr. Dat 'er een Chirurgyn of Medicyn ware, die de wonden en ziekten, met die alleen te zien ofte hooren zeggen, konde genezen, zoude men hem voor eenen straffen Meester houden?

Antw. Neendog : en voorwaar zoodaenigen Medicyn is de Biegtvader.

III.

3. *Interr. Si Chirurgus aut Medicus aliquis vulnera morbosque* solâ inspectione, *vel auditâ eorumdem relatione sanare posset, habereturne tanquam Medicus durus?*

Resp. Non profectò : jam verò talis Medicus est Confessarius.

IV.

Avant de communier tous les jours, à quoi il (Saint Paul) exhorte, examinez bien si vous êtes exempt de péché mortel ... ... & si vous ne l'êtes pas, purifiez-vous *au plûtôt* (par la confession), afin de ne pas manquer à la Communion quotidienne.

IV.

Antequam quotidie communices; quod (B. Paulus) suadet, examina cum curâ an peccati mortalis immunis sis ... si non es, statim *ablue te (per confessionem) ne quotidiana Communio omittatur.*

Has propositiones damnat sacer Conventus tanquam falsas, scandalosas, sacrilegiis faventes, dispositiones ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitas ad solam externam Confessionem reducentes.

III.

De Contritione.

I.

Een onvolmaekt berouw is een droefheit van de zonden om de leelykheid der zonden, vreese der

I.

Contritio imperfecta est dolor de peccato ob turpitudinem peccati, timorem gehennæ, exclusionem à gloriâ;

helle, uitsluitinge van de glorie, jae ook waerschynlik uit de vreeze van tydelike straffen, als verlies van goed. eere, staat, ziekten en een voortydige dood, voor zooveel die van God komen, ofte gevreest vorden, als van een regtraerdigen ende strengen regter.

imò etiam probabiliter ob metum pœnarum temporalium, veluti amissionis bonorum, honoris vel status, aut morborum vel prœmaturæ mortis; quatenùs immittuntur aut timentur à Deo justo & severo judice.

Het volmaakt berouw verwerft volle vergiffenisse, ende herstelt ons in de gratie en de liefde Gods. *Maer het onvolmaekt en is daar toe niet kragtig genoeg, zonder het Sacrament van de Biegte.*

Perfecta contritio plenam remissionem obtinet, & nos in gratiam & Dei caritatem restituit; sed imperfecta contritio sufficientem ad hoc vim non habet sine Sacramento Confessionis.

II.

L'Abbé : Vous fixez pour tous une sainteté commandée, une sainteté que tous peuvent aisément avoir. Car qui voudroit communier *en haissant Dieu?*

II.

Abbas... *Statuis omnibus sanctitatem imperatam, quam quisque facilè acquirere potest. Quis enim* cum Dei odio *communicare vellet?*

Has propositiones sacra Synodus damnat ut falsas, piarum aurium offensivas, perniciem animarum inferentes, nec-non & erroneas, eo quòd afferant in Sacramento Pœnitentiæ sufficere vel non odisse Deum, vel de peccato dolere, solo metu pœnarum temporalium.

IV.

De sacrâ Communione.

I.

La seule nécessaire & indispensable disposition pour recevoir dignement Jesus-Christ, c'est l'exemption de tout péché mortel... C'est là une vérité catholique.

I.

Sola absolutè necessaria dispositio ad recipiendam Eucharistiam, est exemptio omnis peccati mortalis. Hæc est veritas catholica.

II.

L'Abbé : S. François de Sales ordonne que pour communier souvent, & même tous les huit jours,

II.

Abbas: *S. Franciscus Salesius præcipit ut ad sæpè, vel singulâ semel hebdomade communicandum, ab om-*

on soit exempt de tout péché mortel & même de toute affection au péché véniel.

Le Docteur : Jesus-Christ ni l'Eglise ne l'ordonnant pas, ce Saint n'avoit garde de le faire ... mais il le conseille. Cette affection est une volonté délibérée de persévérer dans ses fautes.

ni peccato mortali, & ab omni ad veniale peccatum affectione liber sis.

Doctor : *Neque Christus, nec Ecclesia hoc præcipiunt : neque S. Salesius committere potuit ut hoc præciperet ... sed tantùm suadet. Hæc affectio deliberata voluntas est in culpis perseverandi.*

III.

Theophile : Ne faut-il pas être plus saint pour communier souvent, & même tous les jours, que pour communier une fois ?

Le Docteur : Pour l'un & pour l'autre, il faut toujours être en état de grace. C'est la même sainteté commandée : mais pour la sainteté conseillée, il faut faire en sorte qu'elle augmente.

III.

Theoph. *Nonne major requiritur sanctitas ad sæpè vel quotidiè, quàm ad semel communicandum ?*

Doctor : *Ad utrumque gratiæ status requiritur. Hæc est eadem sanctitas imperata : quod verò ad sanctitatem consilii pertinet, id agi debet ut semper crescat.*

IV.

Ne nous flattons point. Pour la plûpart des Chrétiens, il n'y a gueres, moralement parlant, d'autre moyen de salut que la fréquente & très-fréquente Communion.

IV.

Ne decipiamus nos. Nulla sunt vulgò, moraliter loquendo, plerisque Christianis salutis media quàm frequens & frequentissima Communio.

V.

Prêcher & faire pratiquer la Communion fréquente, c'est prêcher & faire pratiquer *toute* la Religion. Nous autres Prêtres & Pasteurs, nous ne sommes que pour administrer les Sacremens.

V.

Prædicare & imperare praxim frequentis Communionis (nihil aliud) est quàm prædicare & imperare praxim totius *Religionis. Nos Sacerdotes & Pastores, sumus (Sacerdotes & Pastores) tantùm ad administranda Sacramenta.*

VI.

Elle est donc commandée (la Communion fréquente) comme un moyen moralement nécessaire au salut, comme le moyen le plus efficace pour le salut.

VI.

Imperata est igitur (Communio frequens) tanquam medium moraliter saluti necessarium, tanquam medium saluti efficacissimum.

Has propositiones damnat sancta Synodus, ut falsas, scan-

dalosas, ad profanationem sacro-sanctæ Eucharistiæ Sacramenti inducentes, ac etiam erroneas; quatenùs statuunt Religionem perfectam, pietatem ac pœnitentiam totas esse in usu externo Communionis frequentis; atque ad eam frequentiam afferunt eas sufficere dispositiones quæ nec sufficerent quidem ad communicandum semel.

REQUISITIO

D. Procuratoris sanctæ Synodi, pro damnandis recentiorum Casuistarum erroribus circà morum regulam.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

DAMNATIS à sanctâ Synodo *Pichonii* & aliorum erroribus circa dispositiones ad Sacramenta cum fructu suscipienda necessarias, restat adhuc alia errorum classis quos necessariò ad vos deferre muneris nostri ratio postulat: illam dico fallacium opinionum illuviem quas partim antiquatas iterum suscitari, partim noviter prodire, non sine magno omnium Christianorum mœrore quotidiè audimus.

Quot scandala nostis his præsertim temporibus exorta in Ecclesiâ ex iteratis editionibus librorum quorum doctrinam in Christiani nominis dedecus commenti sunt laxiores Theologi, ac præsertim ex editionibus Theologiæ moralis *Hermanni Busembaum* à *Claudio Lacroix*, Societatis Jesu, pluribus partibus auctæ, & Coloniæ typis datæ anno 1757; necnon & *Nicolai Mazotta*, ejusdem Societatis Jesu Theologo, Venetiis anno 1760 impressæ; item ex sermone linguâ germanicâ edito à P. *Francisco Neumayer*, Societatis Jesu, in quo Probabilismi defensionem suscipit: quique Romæ damnatus die 29 Maii 1760, rursùs 3. Julii sequentis ab illust. D. nunc Eminentissimo. Cardinali *Migazzi*, Archiepiscopo Viennensi in Austriâ, prohibitus est.

Hujus doctrinæ singula capita, quam Clerus Gallicanus *infandam* vocat, si pro temporum & locorum circumstantiis exponere & damnare non

ſicet, liceat tamen prava elementa unde tanquam ex amarâ radice proferuntur amari fructus, damnare; illam ſcilicet novam methodum quâ nullâ legis divinæ, quæ immutabilis eſt, habitâ ratione, temerarii homines tanquam tutiſſimam morum regulam indicant conſcientiam, aut Doctorum opinionem.

RELATIO X.

De erroribus recentiorum Caſuiſtarum circa morum regulam.

D. WYNANDUS-JOANNES BRONS, Paſtor Amisfurti, nec-non Seminarii Præſes digniſſimus, votum quartæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CUM ſacra Synodus hanc Provinciam nobis detulerit, ut inveſtigaremus quid agendum expediret circa morum regulam his poſtremis temporibus pravâ ingeniorum licentiâ & ſubtilitate corruptam, ad munus noſtrum implendum, quæ ſequuntur proponenda duximus.

1°. Tam multi ſunt pravi iſti Caſuiſtæ & ad tanta malorum incrementa pervenit ſumma illorum licentia, ut ratio temporum & locorum ſinere non videatur omnes illas opiniones *chriſtianæ diſciplinæ relaxativas* ſingulatim attingere.

2°. Licet Summi Pontifices, celeberrimi orbis chriſtiani Paſtores primi & ſecundi ordinis, necnon celebriores Theologicæ Facultates, &c. pro officio ſuo, gliſcentem in dies novandi libidinem variis temporibus repreſſerint, mala pluries reſecta repullulant, quotidièque eduntur libri in quibus illæ opiniones animarum perniciem inferentes, partim antiquatæ, iterum ſuſcitantur, partim novæ prodeunt, præſertim à Theologis Societatis Jeſu (1), cujus membra, licet per omnes orbis angulos diſperſa, *idem omnes ſentiunt*, ut ipſi gloriantur (2),

(1) Id palam teſtantur ipſimet Jeſuitæ, Buſembaum & Lacroix, *Theologia moralis*; &c. Coloniæ 1757, Nic. Muzka de actib. hum. Viennæ Auſtriæ 1757, Mazotta, Venetiis. 1760. &c.

(2) Imago primi ſæculi Societatis Jeſu, Antuerpiæ 1640, cum facultate excudendi & publicandi librum, conceſſâ à *Joan. de Tollenare*, Provinciali Societatis Jeſu;

Latinus

Latinus & Græcus, *Lusitanus & Brasilus*, *Hibernus & Sarmata*, *Iber & Gallus*, *Britannus & Belga ; atque in tam disparibus geniis . . . . nullum certamen*, *nulla contentio ; nihil ex quo sentias plures esse.* Officium ergò hujusce Synodi esse putamus ut vocem suam exaltet in viis Sion, his gravissimis incommodis occurrat, quantum Dominus ex alto concesserit, & unanimitatem suam in spiritu caritatis tantis malis opponat, expectando fore ut tantum opus more majorum & canonico ordine ab omni Ecclesiâ tandem perficiatur. Jam enim, quasi frustrà illas morum corruptelas damnarunt non unâ vice doctiores & sanctiores Ecclesiæ Antistites, ac ipsa etiam Sancta Sedes, toto licet applaudente orbe christiano ; atque utinam sanctissimi Pontifices Decretorum formulis antiquo

per Flandro-Belgiam, potestate ad hoc ipsi factâ à *Mutio Vittellesco* Generali, cum tres Societatis Jesu Theologi relegerint, & edi posse censuerint.

Idem videre est in Opere gallico idiomate exarato, cui titulus : *Remontrance à Monseigneur l'Evêque d'Auxerre au sujet de son Ordonnance & Instruction Pastorale*, *portant condamnation de plusieurs propositions extraites des cahiers dictés au College d'Auxerre par le P.* le Moine, *de la Compagnie de Jesus*, *1726*, *avec permission de N . . .* Richebourg, *Provincial de la Compagnie de Jesus*, *après que l'Ouvrage a été revu par trois Théologiens de ladite Compagnie.* » Graces à la bonté divine, l'esprit qui anima les » premiers Jésuites vit encore chez nous ; & par la même miséricorde, nous espérons » ne le point perdre : & ce n'a pas aussi été un léger témoignage en notre faveur, que » dans ces tems nébuleux *aucun de nous n'a varié ni chancelé. L'uniformité en ce point* » *sera toujours égale* ». Id est : gratias divinæ bonitati, mens & indoles priorum Jesuitarum adhuc apud nos vigent : ac eâdem misericordiâ nos idem ingenium ad finem usque servaturos esse confidimus : nec leve fuit nostri consensûs indicium, quod his in temporibus nebulosis, *ne unus quidem ex nostris variaverit, vel animo titubaverit. In hac parte semper constans erit uniformitas.*

Vide etiam *Institutum Societatis Jesu*, *auctoritate Congregationis generalis XVIII. meliorem in ordinem digestum*, *auctum*, *& recusum*, Pragæ 1757.

Doctrinæ differentes non admittantur, nec verbo in concionibus vel lectionibus publicis, nec scriptis libris ; qui quidem edi non poterunt in lucem sine approbatione atque consensu Præpositi generalis, qui eorum examinationem saltem tribus committat, sanâ doctrinâ & claro judicio in eâ facultate præditis. Imò *& judiciorum de rebus agendis diversitas*, quæ mater esse solet discordiæ, & inimica unionis voluntatum, quantum fieri potest, *evitari debet. Unio* verò & *conformitas* mutua diligentissimè curanda est, *nec*, *quæ ei adversantur*, *permittenda.* Const. part. 3. c. 1. n. 18. p. 372.

Si quis aliquid sentiret quod discreparet ab eo quod *ECCLESIA* & ejus Doctores communiter sentiunt, suum sensum *definitioni ipsius Societatis* debet subjicere . . . . In opinionibus in quibus Catholici Doctores variant inter se vel contrarii sunt, ut *conformitas* etiam in Societate sit, curandum est. Ibid. Declar. in cap. 1. p. 375.

Curandum est ut *omnes* (ut plurimum) eandem doctrinam quæ in Societate fuerit electa, *ut melior & convenientior nostris*, sequantur. Const. p. 8. Declar. in caput. 1. p. 426.

Vide etiam Decret. 50. quintæ Congreg. n. 2. p. 556. &c.

ac probatiori usu receptis quæ ad universas Ecclesias pertinerent, infandam doctrinam proscripsissent! Fortasse metas posuissent perniciosissimæ illi ac falsi nominis scientiæ, quâ instructi homines, ut olim Clerus Gallicanus loquebatur : *non jam accommodant mores suos ad Evangelicæ doctrinæ normam, sed & ipsam potius regulam ac sancta mandata ad cupiditates suas inflectunt ac detorquent : novâque & inani philosophiâ christianam disciplinam in academicas quæstiones, ac dubias fluctuantesque sententias vertunt* (1).

3°. Satis tamen videtur, veluti uno ictu, illas omnes opiniones damnari à Synodo, statuendo veram & immutabilem morum regulam, legem scilicet & voluntatem Dei æternam, *cujus æquitas inflexibilis est* (2); cujus iota unum, aut unus apex non præteribit ; quæque judicabit vivos & mortuos in novissimo die.

Cum ergò moralis christiana (ut animadverterunt quatuor celeberrimi ætatis hujus Præsules) in duobus principiis tota vertatur, quorum unum mentem, alterum cor spectat ; unum legem Dei tanquam facem nobis præfert, alterum ejus amorem nobis præscribit, tanquam sacrum illum spiritum quo vivimus & movemur, necesse videtur ut stabilitâ necessitate amoris Dei super omnia ad cor corrigendum & convertendum ad Deum, regula morum & actionum nostrarum pariter statuatur. Sunt enim hæc duo principia adeo inter se connexa, ut, uno everso, corruat etiam alterum. Etverò si Deus non est per se ultimus cordis nostri & actionum nostrarum finis, cur ille primaria vitæ nostræ regula diceretur ? Cur mens nostra magis à veritate æternâ penderet, quàm à summâ bonitate cor nostrum ? Hinc maximo cum luctu Ecclesiæ, in hac sæculorum fæce emerserunt mendaces illi Doctores, *habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes* (3), qui justitiam quandam amore Dei vacuam commenti, jugum etiam supremæ atque indeclinabilis legis fregerunt, ut alteram quamdam versatilem, omnique cupiditatum generi accommodam inducerent.

» Jam non investigatur (ait in Conventu Ecclesiastico quidam Car» dinalis celeberrimus *) quidnam sit verum aut falsum ; quidnam

(1) Epist. Conventus Cleri Gallic. ad Episc. Gall. præfixa editioni libri cui titulus : *Instructions de Saint Charles aux Confesseurs.*
(2) D. Castor. Const. 1668.
(3) 2. Tim. 3. 5.
* Card. Noall.

» jubeat aut vetet æterna veritas ; sed tantùm quid sit probabile aut non » probabile ; id est, sepositâ lege Dei, solùm quæritur quid de divinis » mandatis effutiant homines : unde sensim morum doctrina in traditio- » nes hominum & pharisaica mandata dilabitur « (1).

Hinc initium malorum, hinc omnium corruptelarum caput, id est, hujusce methodi quæ veritatem non jam tenens ut supremam & inconcussam morum nostrorum normam, à pœnâ immunem jactitat quisquis insicienter, aut inattentè, aut erroneâ conscientiâ inductus, aut quorumdam opinione quam *probabilem* vocant, deceptus, contrà legem peccaverit. Videre est etiam quosdam qui *ponentes tenebras lucem*, ausi sunt affirmare conscientiam, etsi legi æternæ repugnantem, esse legem Dei secundariam, quam dicunt *reflexam ;* cujus legis beneficio, cœlum patet ei qui vetita quoad se patrat, sed quæ falsò putat ut à Deo imperata. Hinc in ultimâ die, nefandi illi plurimos electos sic appellantem Christum inducunt : *Veni benedicte Patris mei, quia mentitus es, &c. invincibiliter putans me in tali casu præcipere mendacium* (2).

De hoc horrendo systemate sic augurabatur jam ab integro sæculo acutissimus ac eruditissimus probabilismi insectator (3) his verbis : » Nihil in totâ probabilitate perniciosiùs est quàm quod latissimum ad » omnem impietatem adytum pandit..... nemo illis quæ jam prodie- » runt opinionum portentis Ecclesiam defunctam putet : imminent alia » longè majora pericula ; nec hîc consistet ista pernicies. Tam latè fun- » duntur scelerati dogmatis rami, ut in totius Religionis apertè gras- » sentur exitium, & in omnium denique Religionum permixtionem » tendant. Caveant JESUITÆ, qui alios negatæ Incarnationis nefariè » accusant, ne præter mentem & propositum suum (aiebat auctor ni- » miâ forsan benignitate) » quandoque dicantur DEISTARUM PRIN- » CIPES (4) «.

(1) Inter Oper. *Bossueti*. tom. 20. p. 94. 95.
(2) *C. A. Casnedi* è Societ. Jesu crisis Theol. &c. Ulissipone 1711. p. 176. 178. & seq.
Isaac de Bruyn. ejusd. Societ. Conscientiam erroneam invincibiliter sequi non tantum licet, sed etiam oportet. Theol. prop. Lovan. 1687. p. 14.
Busembaum & *Lacroix*. Absurdum est dicere quod voluntas mentiendi possit, per se loquendo, à Deo exigere præmium ; concedo : per accidens si mendacium repræsentetur ut bonum & obligatorium, nego. Theol. Moralis. Coloniæ 1757.
(3) *Nicole* in Epist. 5. Montal. sect. 3. §. 5. n. 1.
(4) Consule suprà doctrinam *Harduini* & *Berruyerii*, & D. Procuratoris circa hanc doctrinam requisitionem.

Ut truncum & ramos hujus doctrinæ uno ictu radicitùs eruamus; admoveamus morum nostrorum regulam, qualem exhibent Scriptura & Traditio, omnis & salutaris veritatis fontes ac morum disciplinæ; qualemque exhibuerunt Summi Pontifices totque illustrissimi Præsules, necnon Conventus Ecclesiastici, qui hanc morum luem, jam ab integro sæculo, variis decretis depellere conati sunt.

Ut Deus creator est hominum, sic etiam est & magister & legislator & judex, ex cujus solâ voluntate promanant cujusvis ordinis leges; per quem & *Reges regnant & legum conditores justa decernunt* (1). Quævis igitur creatura rationalis ita à divinâ & æternâ lege pendet, ut nunquam ejus imperium effugere possit. Enimverò quidni de nobis dicatur quod de ipsis etiam Angelis dicit Augustinus: » ab eis, inquit, » consulitur incommutabilis veritas tanquam lex æterna..... neque » enim ipsi sunt veritas, sed creatricis participes veritatis. Ad illam » moventur tanquam ad fontem vitæ, ut quod non habent ex se ipsis » capiant ex ipsâ « (2). Cum ergò ab ipsismet Angelis æterna veritas tanquam lex consulenda sit, quantò magis ab hominibus, præsertim lapsis, qui de seipsis non habentes *nisi mendacium & peccatum* (3), veritatem in semetipsis deprehendere nequeunt; & si præviâ suâ luce iter faciunt, passim à viâ vagantur (4). Nempè frustrà tentabunt deponere *veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris*, nisi *novum* induerint, *qui secundum Deum creatus est in justitiâ & sanctitate veritatis* (5). Hæc veritas, hæc æterna lex, quæ nihil aliud est quàm Deus ipse, quid æquum, quid honestum sit, sola statuit. In hoc jacet peccatum, ut huic legi dissona aut dicamus, aut agamus, aut expetamus. *Peccatum* enim, inquit Augustinus, *est factum, vel dictum vel concupitum aliquid contra legem æternam* (6). De eâdem hac lege dicit Tertullianus: *nusquam & nunquam excusatur quod Deus damnat*. Unde illud

(1) Prov. 8. 15.

(2) S. Aug. de Civit. Dei. l. 16. c. 6. n. 1.

(3) Conc. Arauf. 2. & Aug.

(4) Idem de verbis Apost. Serm. 166. n. 3. *Omnis homo mendax*.... qui loquitur veritatem, non de suo loquitur, sed de Dei. Nam si ablata fuerit homini illustratio veritatis, remanebit tanquam nudus indumento luminis, & non poterit nisi mendacium loqui.

(5) Eph. 4. 22. 24.

(6) S. August. l. 22. contr. Faustum. c. 27.

axioma Theologicum : quidquid legi naturali adverſatur prohibitum eſt ; quia malum, non verò malum quia prohibitum.

Itaque quaſdam ex operibus Caſuiſtarum de quibus agitur propoſitiones excerptas, ſanctæ Synodi judicio relinquimus.

De ignorantiâ juris naturalis.

I.

Obſervatio legis naturalis poteſt eſſe impoſſibilis homini juſtificato : Ergò non peccat illam tranſgrediendo. Probatur antecedens. Poteſt puer baptiſatus à Barbaris rapi, & cùm adeptus fuerit rationis uſum, legem naturalem invincibiliter ignorare, & ſimul contra illam agere ; quia tunc legis obſervatio eſt illi impoſſibilis. *Cabreſpine*, è Soc. Jeſu. Cod. dictat. in Collegio Ruthenenſi anno 1722.

II.

Eſt nunc certiſſimum quod ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, & pro ſtatu naturæ lapſæ, excuſet à peccato formali. Ita communiſſimè docent omnes (Caſuiſtæ) cum Moya. *R. P. Herm. Buſembaum, Soc. Jeſu, Theologia moralis, nunc pluribus partibus aucta, à R. P. Claudio Lacroix, Soc. Jeſu, &c.* tom. 1. p. 104. Coloniæ, 1757.

III.

De Deo communiter docetur quod non poſſit ignorari invincibiliter ; *ſaltem non diu.* Quod ſi ſupponamus invincibiliter ignorari verum & unicum Deum, contra hunc non peccabit formaliter Ethnicus *adorando idola.* Hinc etiam dicam ; ſi in aliquo homine daretur invincibilis ignorantia planè omnis Dei, talem hominem non peccaturum *theologicè*, ſed ad ſummum *philoſophicè.* Ibid.

IV.

Poſſibilis eſt (ignorantia invincibilis) relatè ad plures veritates ex illis primis legis naturalis principiis, mediatè ſaltem, nèc adeò clarè deductas : puta quod non liceat ... occidere Judicem à quo certè imminet iniqua ſententia. *R. P. N. Mazotta*, è Soc. Jeſu, *Theologia moral. &c. ad mentem præcipuè R. P. Cl. Lacroix, &c.* t. 1. tract. 1. q. 2. p. 27. Venetiis, 1760.

De inadvertentiâ ad malitiam peccati.

V.

Nemo plus peccat nisi in quantum scit & intelligit malitiam peccati. *Cath. pro primâ Comm.* lec. 4. (suprà.)

V I.

Ut à Calvino, quantum possumus, recedamus, dicendum est nunquam posse peccari sine advertentia ad malitiam, nunquam cum bonâ intentione. *Car. Ant. Casnedi*, è Soc. Jesu, *Crisis Theolog.* Ulissip. 1711. Disp. 8. sect. 2.

V I I.

Cùm peccatum mortale sit gravissimum malum quo Deus offenditur usque ad dissolutionem amicitiæ, & homo redditur dignus æternæ gehennæ, dici non debet incurri, nisi sit perfectè voluntarium; nec potest esse perfectè voluntarium, nisi sit plena advertentia ad ejus malitiam. *Joan. Bapt. Taberna*, è Societ. Jesu, *Synopsis Theol. practicæ, &c.* Tract. 3. c. 6. p. 141. 3. prop.

V I I I.

Ad peccatum mortale plena consideratio malitiæ gravis requiritur.: quia, cùm peccato lethali dissolutio amicitiæ divinæ & pœna æterna debeatur, alienum est à rectâ ratione credere, tanto & tam pleno supplicio hominem absque plenâ & perfectâ consideratione obnoxium fieri. *Richardus Arsdekin*, è Societ. Jesu, *Theol. tripartita universa.* Colon. 1744. tom. 2. part. 2. tract. 1. c. 1. p. 80.

I X.

Ad contrahendum peccatum quodcunque, seu veniale, seu etiam mortale, non sufficit habere scientiam habitualem de malitiâ actus, id est, non sufficit cognovisse aliquando, verbi gratia, heri, vel ante complures dies, actum istum malum esse; sed necesse est ut advertentia sit actualis: & quidem tunc cùm actio voluntatis peccaminosa committitur aut incipit committi. Imò nemo unquam dicendus est peccare eo momento quo non habet actualem cognitionem malitiæ moralis, etsi paulò antè præcesserit. A peccato ergò excusat actualis inadver-

tentia malitiæ in objecto. *Matth. Stoz*, è Soc. Jesu, *Trib. pænit.* Bamberg. 1756. l. 1. part. 5. q. 2. a. 1. n. 13. p. 342.

De conscientiâ erronea.

X.

Men kan godniet grootelyks vergrammen als men sinceerlyk ende opregtelyk meend dat 't geen groot quaad en is dat men doet. *Corn. hasart*, è Soc. Jesu, *mag. Catech.* tom. 2. p. 456.

X.

Non possumus Deum offendere graviter, quando sincerè & prorsùs putamus non magnum malum esse quod facimus.

X I.

Proxima regula humanæ actionis est conscientia; lex enim divina & naturalis respicit operationes nostras quatenus liberas. Libera autem est quando procedit à principio cognoscente. Quare non imputabitur culpæ operatio quæ est contra legem naturalem aut divinam, nisi quatenus cognoscitur à nobis ita esse. *Vincentius Fillucius*, è Soc. Jesu, *Quæst. mor.* Lug. 1633. tom. 2. tract. 21. c. 4. de consc. n. 116.

X I I.

Conscientia circa illicitum intrepida, excusat à peccato. *P. Beon*, è Soc. Jesu. Thes. propug. Aquens. 1686.

X I I I.

Conscientiæ dictamen est fallibile speculativè, concedo. Practicè; nego... Unde homo honestè agit quando sequitur id quod conscientia dictat tanquam honestum, licet fortè non sit. *P. Lemoine*, è Soc. Jesu, l. 2. c. 1. lect. 3. art. 3. *De conscientiâ.*

X I V.

Lex naturalis docet non quidem esse mentiendum, sed conscientiæ obtemperandum quæ ex invincibili ignorantiâ docere potest esse mentiendum. Idem. ibid. 1724.

X V.

Nihil autem est peccatum quod non sit contra obligationem in conscientiâ, eamque agnitam. *Nicolaus Muzka*, è Soc. Jesu, *de Legib.* Viennæ Austriæ, 1756. l. 2. disp. 1. §. 1. n. 14. p. 324.

XVI.

Dum actu operamur secundum ultimum dictamen (conscientiæ); certi sumus quod ea operatio sit licita, seu non sit peccatum. *Busemb. & Lacroix.* t. 1. l. 1. n. 52. cit. à *Nicol. Mazotta*, è Soc. Jesu. *Theol. mor. ad mentem præcipuè R. P. Claudii Lacroix.* Venetiis, 1760. tom. 1. tract. 1. de consc. rectâ. disp. 1. q. 1. c. 1. p. 4.

XVII.

Neque dicas primò legem Dei esse primariam regulam : nam hæc non applicatur nisi per dictamen conscientiæ .... Quandoque actus est contra aliquam legem, & tamen est formaliter bonus ; si nimirùm proponatur per conscientiam invincibiliter erroneam, ut conformis legi putatæ. *Nicolaus Mazotta*, è Societate Jesu. Ibid. cap. 11. p. 5.

XVIII.

Licitum est agere juxta conscientiam invincibiliter erroneam. Et ità communissimè Doctores Catholici contra Luther. Jans. Synnich & aliquos Doctores Lov. Hinc non peccat qui mentitur, invincibiliter putans esse licitum mendacium jocosum ; qui se polluit, invincibiliter putans id non esse illicitum ; qui accelerat mortem agentis animam, putans eum sic alleviari à cruciatu. Ibid. p. 32.

XIX.

Conscientiam erroneam invincibiliter sequi non tantùm licet, sed etiam oportet. *Isaac de Bruyn Theol.* &c. Lov. 1687. p. 14.

XX.

Absurdum est dicere quod voluntas mentiendi possit *per se* loquendo à Deo exigere præmium, concedo. *Per accidens*, si mendacium invincibiliter repræsentetur ut bonum & obligatorium, nego. *Busemb. & Lacroix.* suprà, t. 1. p. 4. 1757.

De opinione probabili.

XXI.

Licitum est sequi sententiam alienam & minus probabilem contra propriam

propriam probabiliorem; etiam retentam. *Matthæus Stoz*, è Soc. Jesu. *Tribun. pœnit.* Bamberg. 1756. l. 1. part. 5. q. 2. a. 3. n. 112.

XXII.

Etiam in administratione Sacramentorum licitum est sequi minus probabilia, relictis probabilioribus. Idem. ibid. n. 118.

XXIII.

Si in materiâ morum occurrant duæ opiniones certò probabiles; non datur obligatio semper sequendi probabiliorem & tutiorem. Licet proinde aliquando agere secundum minùs probabilem, ac etiam minùs tutam. *Nic. Muszka*, è Soc. Jesu, *de actib. humanis.* Viennæ Austriæ. 1757. l. 1. p. 366.

XXIV.

Absque peccato licet sequi opinionem probabilem, etiam alienam, & minus tutam (hoc est, quæ minus remota videatur ab omni specie peccati quàm altera,) relictâ probabiliore & tutiore propriâ, seclusâ tamen omni injuriâ & periculo proximi; & dummodo opinio quæ eligitur adhuc sit probabilis. *Busemb. & Lacroix.* suprà. 1757. t. 1. p. 11.

XXV.

Quær. Quibus argumentis probetur licitum esse sequi opinionem probabilem, relictâ probabiliore?

Resp. seqq. &c.

§. 1. Auctoritate SS. Canonum & Pontificum . . . .

§. 2. Communi consensu Doctorum . . . Accedunt . . . . item Auctores *ferè omnes* è Societate Jesu. Ibid. tom. 1. p. 34.

XXVI.

Non peccat qui operatur juxtà opinionem minùs probabilem de licentiâ actionis, relictâ probabiliore & tutiore. Ita Doctores communissimè plusquam 200 apud Teril. Gob. & Lacroix. . . . contra paucos antiquiores & rigidissimos probabilioristas. *Nic. Mazotta*, è Soc. Jesu, suprà. 1760. tom. 1. tract. 1. q. 4. c. 4. p. 55.

DECRETUM X.

Declarat sancta Synodus :

I.

Legem æternam in omnium mentibus naturaliter insitam, nonnisi propter cæcitatem & corruptionem cordis ignorari posse : proindeque hujuscemodi ignorationem propriè, plenè & omninò nunquam in adultis, rationis usu fruentibus, invincibilem esse, nec à peccato excusare. Unde cum lacrimis dicebat Psalmista : *delicta juventutis meæ & ignorantias meas ne memineris* (1). *Quod genus delictorum, si non imputaret Deus justus, non ea sibi dimitti posceret homo fidelis* (2).

I I.

Cùm legis naturalis ignoratio à peccato non eximat, multò minus simplicem *inadvertentiam*, seu *non reflexionem* ad peccati malitiam excusare. Unde quidquid disconveniens est naturæ rationali & rectæ rationi in adulto qui, deliberatè agens, vel Deum ignoraret, vel de Deo actu non cogitaret, est formale peccatum ac offensa Dei, & non merum, ut aiunt, peccatum philosophicum.

I I I.

Conscientiam falsam & erroneam, quantumvis intrepidam, nunquam excusare à peccato, quotiescunque legi æternæ adversatur. *Est* enim *via quæ videtur homini recta, & novissima illius deducunt ad mortem* (3). Itaque *sive malum pu-*

(1) Psal. 24.
(2) S. Aug. l. 1. oper. imperf. c. 105.
(3) Prov. 5. 4.

tes bonum quod fortè agis ; five bonum, malum quod operaris ; utrumque peccatum eſt (1).

I V.

Cum nulla poſſit eſſe vera, recta & tuta opinio, ſi à veritate diſſentiat, licet à graviſſimis viris teneatur ; *cæcus* enim *ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foveam cadent* (2) ; ſummoperè cavendum ne opinio falſa & legi naturali oppoſita, ſed quæ videtur probabilis, in praxi tuta cenſeatur : vel in delectu opinionum minus tuta tutiori, minus probabilis probabiliori, minus probabilis & minus tuta tutiori & probabiliori præferatur. *Lex* enim Dei *veritas* (3), non conſuetudo, non probabilitas, non Magiſtrorum opinio.

Itaque damnat ſancta Synodus propoſitiones ſibi denuntiatas, nempè :

De ignorantiâ juris naturalis.

I.

Obſervatio legis naturalis poteſt eſſe impoſſibilis homini juſtificato. Ergò non peccat illam tranſgrediendo. Probatur antecedens. Poteſt puer baptiſatus à Barbaris rapi, & cùm adeptus fuerit rationis uſum, legem naturalem invincibiliter ignorare, & ſimul contra illam agere ; quia tunc legis obſervatio illi eſt impoſſibilis.

I I.

Eſt nunc certiſſimum quod ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, & pro ſtatu naturæ lapſæ, excuſet à peccato formali. Ita communiſſimè docent omnes (Caſuiſtæ) cum Moya.

(1) S. Bern. l. de præc. & diſp. c. 14.
S. Aug. Ep. 47. n. 4.
(2) Matth. 15. 14.
(3) Pſal. 118.

III.

De Deo communiter docetur quod non possit ignorari invincibiliter, *saltem non diù*. Quod si supponamus invincibiliter ignorari verum & unicum Deum, contra hunc non peccabit formaliter Ethnicus *adorando idola*. Hinc etiam dicam, si in aliquo homine daretur invincibilis ignorantia planè omnis Dei, talem hominem non peccaturum *theologicè*, sed ad summum *philosophicè*.

IV.

Possibilis est (ignorantia invincibilis) relatè ad plures veritates ex illis primis legis naturalis principiis, mediatè saltem, nec adeò clarè deductas: puta quod non liceat... occidere Judicem à quo certò imminet iniqua sententia.

De inadvertentiâ ad malitiam peccati.

V.

Nemo plus peccat nisi in quantum scit & intelligit malitiam peccati.

VI.

Ut à Calvino, quantum possumus, recedamus, dicendum est nunquam posse peccari sine advertentia ad malitiam, nunquam cum bonâ intentione.

VII.

Cùm peccatum mortale sit gravissimum malum quo Deus offenditur usque ad dissolutionem amicitiæ, & homo redditur dignus æternæ gehennæ, dici non debet incurri, nisi sit perfectè voluntarium; nec potest esse perfectè voluntarium, nisi sit plena advertentia ad ejus malitiam.

VIII.

Ad peccatum mortale plena consideratio malitiæ gravis requiritur...: quia cùm peccato lethali dissolutio amicitiæ divinæ & pœna æterna debeatur, alienum est à rectâ ratione credere, tanto & tam pleno supplicio hominem absque plenâ & perfectâ consideratione obnoxium fieri.

I X.

Ad contrahendum peccatum quodcunque, seu veniale, seu etiam mortale, non sufficit habere scientiam habitualem de malitiâ actus, id est, non sufficit cognovisse aliquando, verbi gratia, heri, vel ante complures dies, actum istum malum esse; sed necesse est ut advertentia sit actualis, & quidem tunc cum actio voluntatis peccaminosa committitur aut incipit committi. Imò nemo unquam dicendus est peccare eo momento quo non habet actualem cognitionem malitiæ moralis; etsi paulò antè præcesserit. A peccato ergò excusat actualis inadvertentia malitiæ in objecto.

De conscientiâ erroneâ.

X.

Men kan godniet grootelyks vergrammen als men sinceerlyk ende opregtelyk meend dat 't geen groot quaad en is dat men doet.

X.

Non possumus Deum offendere graviter, quando sincerè & prorsùs putamus non magnum malum esse quod facimus.

X I.

Proxima regula humanæ actionis est conscientia; lex enim divina & naturalis respicit operationes nostras quatenus liberas. Libera autem est quando procedit à principio cognoscente. Quare non imputabitur culpæ operatio quæ est contra legem naturalem aut divinam, nisi quatenus cognoscitur à nobis ita esse.

X I I.

Conscientia circa illicitum intrepida, excusat à peccato.

X I I I.

Conscientiæ dictamen est fallibile speculativè, concedo. Practicè, nego... Unde homo honestè agit quando sequitur id quod conscientia dictat tanquam honestum, licet fortè non sit.

X I V.

Lex naturalis docet non quidem esse mentiendum, sed conscientiæ obtemperandum quæ ex invincibili ignorantiâ docere potest esse mentiendum.

XV.

Nihil autem eſt peccatum quod non ſit contra obligationem in conſcientiâ, eamque agnitam.

XVI.

Dum actu operamur ſecundum ultimum dictamen (conſcientiæ); certi ſumus quod ea operatio ſit licita, ſeu non ſit peccatum.

XVII.

Neq. dicas primò legem Dei eſſe primariam regulam : nam hæc non applicatur niſi per dictamen conſcientiæ . . . quandoque actus eſt contra aliquam legem, & tamen eſt formaliter bonus; ſi nimirùm proponatur per conſcientiam invincibiliter erroneam ut conformis legi putatæ.

XVIII.

Licitum eſt agere juxta conſcientiam invincibiliter erroneam. Et ità communiſſimè Doctores Catholici contra Luther. Janſ. Synnich & aliquos Doctores Lov. Hinc non peccat qui mentitur, invincibiliter putans eſſe licitum mendacium jocoſum; qui ſe polluit, invincibiliter putans id non eſſe illicitum; qui accelerat mortem agentis animam, putans eum ſic alleviari à cruciatu.

XIX.

Conſcientiam erroneam invincibiliter ſequi non tantùm licet, ſed etiam oportet.

XX.

Abſurdum eſt dicere quod voluntas mentiendi poſſit, *per ſe* loquendo, à Deo exigere præmium, concedo. *Per accidens*, ſi mendacium invincibiliter repræſentetur ut bonum & obligatorium, nego.

De opinione probabili.

XXI.

Licitum eſt ſequi ſententiam alienam & minus probabilem contra propriam probabiliorem, etiam retentam.

XXII.

Etiam in administratione Sacramentorum licitum est sequi minus probabilia, relictis probabilioribus.

XXIII.

Si in materiâ morum, occurrant duæ opiniones certò probabiles; non datur obligatio semper sequendi probabiliorem & tutiorem. Licet proinde aliquando agere secundum minùs probabilem, ac etiam minus tutam.

XXIV.

Absque peccato licet sequi opinionem probabilem etiam alienam & minùs tutam (hoc est quæ minùs remota videatur ab omni specie peccati, quàm altera) relictâ probabiliore & tutiore propriâ, seclusâ tamen omni injuriâ & periculo proximi; & dummodo opinio quæ eligitur adhuc sit probabilis.

XXV.

Q. Quibus argumentis probetur licitum esse sequi opinionem probabilem, relictâ probabiliore?

Resp. seq. &c.

§. 1. Auctoritate SS. Canonum & Pontificum . .

§. 2. Communi consensu Doctorum ... Accedunt .... item Auctores *ferè omnes* è Societate Jesu.

XXVI.

Non peccat qui operatur juxta opinionem minus probabilem de licentiâ actionis, relictâ probabiliore & tutiore. Ita Doctores communissimè plusquam 200 apud Teril. Gob. & Lacroix ... contra paucos antiquiores & rigidissimos probabilioristas.

Has propositiones damnat sancta Synodus tanquam falsas, scandalosas, erroneas, Legis æternæ & totius moralis Evangelicæ destructivas.

Cùmque ex his tanquam ex radice profluat illuvies illa innumerabilium opinionum fallacium quâ facies totius pariter

Ecclesiæ immutata & commaculata videtur (1) ; damnat sancta Synodus omnes illas opiniones quæ quotidiè repullulant, quæque à satis notâ Societate, velut novum Religionis corpus gregatim & concorditer propugnantur circa virtutes theologicas, & cætera Decalogi præcepta, dispositionesque ad Sacramenta suscipienda ; ac speciatim circa simoniam, blasphemiam, sacrilegium, magiam, astrologiam, irreligionem, idololatriam, impudicitiam, perjurium, Judicum prævaricationes, furtum, compensationes occultas, homicidium, parricidium, suicidium, regicidium, &c. easque omnes damnat quæ jam damnatæ sunt à Summis Pontificibus Alexandro VII, Innocentio XI & Alexandro VIII, nec-non ab illustrioribus Archiepiscopis & Episcopis, ac celebrioribus Theologiæ Facultatibus tùm Belgii tùm Galliæ, quibus adhæret sancta Synodus; eorumque censuras, in quantum opus esset, renovat & amplectitur.

INSTANTIA

D. Procuratoris sanctæ Synodi, pro damnandâ doctrinâ Casuistarum circa debitum principibus obsequium.

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

INTER detestanda Casuistarum dogmata jam censuris notata, unum est ad quod potissimum attendere, cuique reclamare debemus. Nihil enim sanctæ quam profitemur Religioni majus dedecus, graviusque detrimentum afferre potest : dogma, inquam, abominandum, quod sequendo, cuique homini licet obedientiam detrahere Potestati à Deo ordinatæ, quodque docet incidere interdum causas, ubi non peccat

(1) Vinc. Lirin. comm. c. 3.

qui

qui vitæ Regum insidiatur. Hanc doctrinam vidimus ipsi, nostris temporibus, non solum renovatam, sed iteratis facinoribus confirmatam, quæ horrendum in modum execratus est universus orbis, quæque meminisse semper horrebit.

Itaque nostrum est peculiariter, qui semper omnem & perfectam omni Potestati à Deo ordinatæ obedientiam professi sumus, testificari palàm quantum hæc scelera detestemur, simul & eos qui hæc conficienda moliuntur.

RELATIO XI.

Circa debitum Principibus obsequium.

D. JOANNES-BAPTISTA-EUGENIUS GYSELINCK, ad Sanctum Vitum, in Hilversum, Pastor vigilantissimus, votum ejusdem Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

LICET non intendat sancta Synodus omnes omninò circa detestandam Casuistarum doctrinam propositiones quæ ad mores spectant, singillatim prosequi, attamen videtur notandam vobis esse necessariò hanc eorum doctrinæ moralis partem, quâ non solùm causas prætexunt solvendi subditos debitâ Potestatibus obedientiâ, sed etiam proferre ausi sunt, incidere casus in quibus licet vitæ earum insidiari. Unâ eâdemque audaciâ, & in primam Majestatem, quæ Deus est, & in sublimiores Potestates, quæ *secunda Majestas* nuncupantur, Vicariamque à Deo potestatem in temporalibus sortitæ sunt, insurgitur. Inde tot libri olim & nuper in lucem editi nihil nisi furorem fanaticum spirantes. Hinc tam variæ à recentioribus Magistris excogitatæ artes, non ut subditis obedientia, sed cujusvis potiùs auctoritatis contemptus suadeatur : nempè superbi illi & elati homines, nulli, nisi fortè propter iram, sive Papæ, sive Præsuli, sive Regi, sive Judici, parere volunt, *dominationem spernunt*, *Majestatem blasphemant* (1), Principibus Populi maledicunt (2). Inde etiam horrenda illa tot Casuistarum impudentia

(1) Jud. 8.
(2) Exod. 22. 28.

qui Christos Domini sicariis necandos permittunt; quoties illis venit in mentem, se aut Populum tyrannicè oppressos, vel Fidem sub injusto Principe in periculum adduci.

Quibus ex principiis suas de regicidio opiniones hauserint, quosque isti ignotos antiquitùs fontes aperuerint, breviter indicare juvat. Primùm, si eis fides adhibeatur, Papa Reges è solio detrudendi jus habet; jus habent Nationes tyrannos suos occidendi; deinde præcipit Christianis lex divina, ne eum imperare sibi sinant quem alieni cultus suasorem noverint. Quid multa? Quod exquisitissimum ipsi soli repererunt: si famæ, si bonorum vel levissimorum detrimentum immineat, non secùs ac si vitæ discrimen agatur, nocentem occidere tibi licebit; immò si aggreditur te Rex tuus, Rex mactetur. Sola tam nefandarum impietatum expositio tanto horrore percutit animum, ut confutatione prorsùs non indigeant.

Quantùm discrepat hæc seditiosa doctrina ab apostolicis documentis priorumque Christianorum exemplo! Quam alienâ à Salvatoris nostri mansuetudine ac præceptis, qui *cùm pateretur non comminabatur, tradebat autem judicanti se injustè* (1); qui jubet ut *quæ Cæsaris sunt Cæsari* (2) reddantur; qui suo & Ministrorum suorum nomine dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo* (3)! Quisquis ergò à Domino Deo nostro ejusque Ecclesiâ institutus est, absit ut malitiosa hominum mente corruptorum inventa sanctissimæ Fidei nostræ præponat. Hæc Ecclesia Catholica semper horruit; hæc & nos cùm Antecessoribus nostris detestari non desinemus: ab eis nempè edocti *quod ipsissima catholicæ fidei regula sit ab initio etiam nascentis ac primitivæ Ecclesiæ usurpata, & ad posteros traditione dilapsa usuque ac consuetudine recepta, ut catholici Superioribus ac Magistratibus Patriæ in quâ habitant & tolerantur, in iis omnibus quæ conscientiam non lædunt, fideliter obediant* (4).

Inter innumeras quas sanctæ Synodo offerre possemus propositiones; maximè circa regicidium, perpaucas tantùm damnandas selegimus.

(1) 1. Pet. 2. 23.
(2) Matth. 22. 21.
(3) Luc. 18. 36.
(4) Deductio brevis & modesta de privato catholicæ Religionis exercitio in Fœd. Belgii Provinciis tolerato, post annum 1640, Magistratibus oblata à quibusdam Canonicis Ultrajectinis.
Hanc videre est in Tractatu historico de Capitulo Ultraject. n. 23. p. 313.

Tanta est inter Casuistas in malum conspiratio, ut qui nonnullos audit, omnes audiat.

I.

Clericos civilibus legibus non obligari directè seu præcisè ex virtute ipsarum legum aut Potestatis legislatricis civilis; quippe à quâ omni jure prorsùs exempti sunt. *Paulus Layman*, è Soc. Jesu, *Theol. moral.* L. 1. tr. 4. *de Legibus*, cap. 13. n. 6.

II.

Quæ de tributis Apostolus memorat, pertinent ad illos qui potestati sæculari subjiciuntur; non autem ad non subjectos.... Sic & Clerici pendere non debent, quia non sunt civili Magistratui subjecti. *Jacob. Gretser*, è Societ. Jesu, opera omnia, &c. tom. 7. l. 1. consid. p. 477. col. 1. & 2. litt. D & E. Ratisbonæ, 1736.

III.

Ut Principes sibi subdant Clerum quoad bona & personas suas, id sine animæ dispendio fieri nequit. Nam & Principes peccant qui hæc tentant; peccatque Clerus tanquam ecclesiasticæ libertatis & immunitatis à Deo sibi concessæ proditor. Idem, ibid. p. 468. col. 1. litt. D.

IV.

Tam timidi & trepidi non sumus, ut asserere palam vereamur, Rom. Pontificem posse, si necessitas exigat, subditos Catholicos solvere juramento fidelitatis, si Princeps tyrannicè illos tractet, veramque Religionem extirpet: & addimus: si hoc à Pontifice prudenter & circunspectè fiat, esse opus meritorium. Idem, tom. xj, *Defensio Societatis Jesu* Ratisbonæ, 1738. *Vespertilio hæreticus*, p. 882. col. 2.

V.

Ad defensionem vitæ & integritatis membrorum, licet etiam *filio*, *religioso* & *subdito* se tueri, si opus sit, cum occisione contra ipsum *parentem*, *Abbatem*, *PRINCIPEM*, nisi *fortè*, propter mortem hujus secutura essent nimis magna incommoda, ut bella, &c. *Sylv. Bonac.* p. 8. *Herm. Busembaum & Lacroix*, è Soc. Jesu, *Theologia moralis*, &c. Coloniæ, 1757, tom. 1. p. 295. n. 98.

V I.

Quodcunque quis, juxta supradicta, habet jus alium occidendi, id potest etiam alius pro eo præstare: cùm id suadeat caritas. *Fill. Tann.* Disp. 4. q. 8. *Molina*, D. 18. &c. *Herm. Busembaum* & *Lacroix*, ibid.

V I I.

Si injustus agressor sit *Princeps*, qui sit maximè necessarius Reipublicæ, ita ut ex ejus morte multa bella & dissensiones sequerentur, tenetur aggressus non adeò utilis pati mortem ad bonum commune, ex pietate tamen, non ex justitiâ. Unde non esset injustus homicida, si illum occideret. Reliquos autem etiam *Dominum*, *Parentem*, *Principem*, omninò licitè occideret. *Nicol. Mazotta*, suprà 1760. tom. 2. tract. 4. Disp. 2. q. 3. c. 1. p. 329. 330.

V I I I.

Si amissio sit etiam unius aurei, imò etiam acûs, sine quâ tamen non posset quis se sustinere, poteritis furem, ut suprà, occidere. *Nicol. Mazotta*, ibid.

I X.

Jus naturæ permittit ut vìm vi repellas, & aggressorem qui iniquè eripere tibi conatur vitam, aut quæ ad eam honestè agendam tibi sunt necessaria, ut bona temporalia, honores, pudicitiam, membrorum integritatem, prævenias & occidas; ita tamen ut id fiat animo te defendendi, & cum moderamine inculpatæ tutelæ. *Herm. Busembaum* & *Lacroix*, suprà, 1757. tom. 1. p. 295. n. 98.

DECRETUM XI.

Cùm, docente Scripturâ sacrâ, *qui resistit Potestati, Dei ordinationi resistat, & damnationem sibi acquirat* (1), Ministris Christi satis commendare non potest sancta Synodus, ut Fideles summoperè & assiduè doceant:

(1) Rom. 13. 2.

I.

Ex Apostolo *omnem animam Potestatibus sublimioribus subditam esse* (1) debere : quod ideo *Sacerdotibus etiam & Monachis imperatur, non Sæcularibus tantùm* (2).

II.

Hic solùm legem obsequii non vigere, ubi mandata Principis cum divinis præceptis pugnant : quo casu *non utique contemnunt Potestatem, sed eligunt majori servire* (3).

III.

Necesse esse nos Dominis nostris subditos esse, *non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis* (4) ; *non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam* (5).

IV.

Omnes, nullo excepto, *etsi sit Apostolus, etsi Evangelista & Propheta, etsi quivis alius* (6), debere illis *tributum, vectigal, timorem, honorem* (7) & obedientiam.

V.

Precibus incumbendum *pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate* (8).

(1) Rom. 13. 1.
(2) S. Chrys. Hom. 23. in Epist. ad Rom.
(3) S. Aug. Serm. 62. de verbis Evang.
(4) 1. Pet. 2. 18.
(5) Rom. 13. 5.
(6) S. Chrysost. suprà.
(7) Rom. 13. 7.
(8) 1. Tim. 2. 2.

VI.

Principes auctoritatem suam immediatè à Deo solo acceptam referre ; nullâque aliâ in terris Potestate, etiam spirituali, sive directè, sive indirectè, aut Principem destitui, aut subditos fidelitatis sacramento, quâcunque de causâ, solvi posse.

VII.

Omni execratione dignos esse, quicunque leges tùm divinas, tùm humanas, ac sacratissima secundæ Majestatis jura conculcantes, non timent *mittere manum* suam *ut occidant Christos Domini*, quorum *sanguis super caput* (1) eorum ; & non tantum eos qui hoc nefandissimum scelus admittunt, sed & qui jubent, vel suadent, vel certis casibus licitum docent.

Itaque damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè :

I.

Clericos civilibus legibus non obligari directè seu præcisè ex virtute ipsarum legum, aut potestatis legislatricis civilis : quippe à quâ omni jure prorsùs exempti sunt.

II.

Quæ de tributis Apostolus memorat, pertinent ad illos qui Potestati sæculari subjiciuntur ; non autem ad non subjectos . . . Sic & Clerici pendere non debent, quia non sunt Civili Magistratui subjecti.

III.

Ut Principes sibi subdant Clerum quoad bona & personas suas, id sine animæ dispendio fieri nequit. Nam & Principes peccant, qui hæc tentant ; peccatque Clerus, tanquam ecclesiasticæ libertatis & immunitatis à Deo sibi concessæ proditor.

(1) 2. Reg. 1. 14. 16.

I V.

Tam timidi & trepidi non ſumus, ut aſſerere palàm vereamur, Romanum Pontificem poſſe, ſi neceſſitas exigat, ſubditos Catholicos ſolvere juramento fidelitatis, ſi Princeps tyrannicè illos tractet, veramque Religionem extirpet: & addimus: ſi hoc à Pontifice prudenter & circunſpectè fiat, eſſe opus meritorium.

V.

Ad defenſionem vitæ & integritatis membrorum, licet etiam, *filio*; *Religioſo* & *Subdito*, ſe tueri, ſi opus ſit, cum occiſione contra ipſum *Parentem*, *Abbatem*, *PRINCIPEM*, niſi *fortè* propter mortem hujus ſecutura eſſent nimis magna incommoda, ut bella, &c. *Sylv. Bonac.* p. 8.

V I.

Quodcunque quis, juxta ſupradicta, habet jus alium occidendi, id poteſt etiam alius pro eo præſtare; cùm id ſuadeat caritas.

V I I.

Si injuſtus aggreſſor ſit *Princeps* qui ſit maximè neceſſarius Reipublicæ, ita ut ex ejus morte multa bella diſſentiones ſequerentur, tenetur aggreſſus non adeò utilis, pati mortem ad bonum commune; ex pietate tamen, non ex juſtitiâ. Unde non eſſet injuſtus homicida ſi illum occideret. Reliquos autem etiam *Dominum*, *Parentem*, *Principem*, omninò licitè occideret.

V I I I.

Si amiſſio ſit etiam unius aurei, imò etiam acûs, ſine quâ tamen non poſſet quis ſe ſuſtinere, poteritis furem, ut ſuprà, occidere.

I X.

Jus naturæ permittit ut vim vi repellas, & aggreſſorem qui iniquè eripere tibi conatur vitam, aut quæ ad eam honeſtè agendam tibi ſunt neceſſaria, ut bona temporalia, honores, pudicitiam, membrorum integritatem, prævenias & occidas; ita tamen ut id fiat animo te defendendi & cum moderamine inculpatæ tutelæ.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus ut falſas, ſcan-

dalosas, seditiosas ; ordini caritatis divinitùs instituto ac juri naturali, divino positivo & gentium contrarias, nefandis cædibus & fanatismo viam sternentes, Societatis humanæ perturbativas, rebus publicis injuriosas, Regum quoque & Principum vitæ præsentissimum periculum inferentes.

Ut autem præceptum apostolicum accuratiùs adimpleamus, omnibus Pastoribus injungit sancta Synodus, ut & ipsi orent, & Parochianos suos impensè adhortentur ad preces assiduas & fervidas coram Deo fundendas pro potentissimis Dominis nostris, ac pro pace & tranquillitate publica.

DECRETUM XII.

Sancta Synodus *in nomine Domini nostri Jesu-Christi* congregata, *cum virtute Domini nostri Jesu*, memor hujus apostolici moniti : *Si is qui frater nominatur ... est maledicus* (1), &c. & rursùs : *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum* (2).

Judicat eos qui in posterum (quod Deus avertat) adulterantes verbum Dei, *pertinaciter* tuerentur omnes aut quosdam ex erroribus & hæresibus à sanctâ Synodo damnatis, indignos esse participatione Sacramentorum, donec *expurgato veteri* errorum *fermento*, *Pascha nostrum immolare & epulari possint*, *non in fermento malitiæ & nequitiæ ; sed in azymis sinceritatis & veritatis* (3).

(1) 1. Cor. 2. 6.
(2) 2. Joan. 10. 11.
(3) 1. Cor. 7. 8.

ACTA

ACTA ET DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS TERTIA.

Decreta disciplinæ circa septem Ecclesiæ Sacramenta.

De Sacramento Baptismi.

I.

CUM per benignitatem Dominorum nostrorum temporalium nobis jam liberum sit in Ecclesiis nostris baptisare, volumus secundùm ritum Ecclesiæ Catholicæ neminem alibi baptisari quàm in Ecclesiâ; nisi gravis causa aliud exigat.

II.

Summi momenti est ut nomina baptisatorum in registro ad hoc destinato inscribantur. Ideoque sacer hic Conventus præcipit ut habeant Pastores, vel qui Pastorum vices gerunt in hisce Provinciis Regulares, registri hujus accuratum exemplar, in quo summâ diligentiâ annotent juxta hanc formam baptisatos : *die... mensis... anni... baptisatus est N. filius legitimus N. & N. conjugum, suscipiente N. à me N.N. Parocho*, &c. Et si infans sit illegitimus, illud annotent; suumque catalogum singulis annis, cum sacra olea petunt, per Archipresbiterum in integro folio ad Episcopum deferant servandum.

III.

Cùm hæc Ecclesia proprium non habeat Rituale, & Re-

verendissimus ac piæ memoriæ Præsul Rovenius adoptaverit Rituale Romanum, atque ediderit, ad commodiorem usum Sacerdotum, Rituale contractum sive abbreviatum, quod & Successor Neercasselius confirmavit; sacer hic Conventus præcipit ut omnes Sacerdotes, sive Sacramentum Baptismi, sive alia Sacramenta administrent, sive benedictiones aliquas faciant, non alio utantur, pro hoc tempore, quàm Romano. Et si pro commoditate suâ prædicto compendio uti velint, tamen in dubiis ad ipsum Rituale Romanum recurrant semper, sicuti huc usque in usu fuit.

I V.

Optandum summoperè est, ut Fideles solidè instruantur de effectibus Sacramenti Baptismi, & de obligationibus in eo contractis; ut *agnoscant* in se *dignitatem* filiorum Dei, & nolint *in veterem vilitatem degeneri conversatione redire* (1); utque sæpiùs cum summâ gratitudine tanta à Deo accepta beneficia recolant. Quam ob causam sancta hæc Synodus hortatur omnes curam animarum gerentes, & jubet ut sedulò in suis instructionibus doceant populum: quis Baptismi fructus, quæ benè vivendi ex eo nascatur obligatio. Ingerant illis sæpè illud Ambrosii (2). Recognosce quid interrogatus sis: renuntiasti *diabolo & operibus ejus*, mundo & luxuriis ejus ac *voluptatibus. Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis* (3). *

(1) S. Leo Serm. 1. de Nat. Dom.
(2) Const. Castor. 1668. p. 9.
(3) L. 1. de Sacr. c. 2.
* Hic textus à D. Castoriensi laudatus sic jacet apud Ambrosium: » Quando te interrogavit: abrenuntias diabolo & operibus ejus, quid respondisti? abrenuntio. Abrenuntias sæculo & voluptatibus ejus, quid respondisti? abrenuntio. Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis.

De Sacramento Confirmationis.

I.

Cùm ſit de neceſſitate præcepti recipere Sacramentum Confirmationis, hortatur hæc ſancta Synodus Parochos aut illorum vices gerentes, ut Fideles doceant, quanta divini Spiritus abundantia & robur in Sacramento Confirmationis conferatur, ne, ignoratâ hujus Sacramenti utilitate, illud ſuſcipere negligant; quod quidem omninò periculoſum eſſet. Nam ſicuti in Baptiſmo remiſſio peccatorum recipitur; ita per manuum impoſitionem Spiritus Sanctus Paracletus datur. Illic gratia tribuitur ad remiſſionem peccatorum; hìc gratia datur ad Confirmationem & pugnam. Quid enim prodeſt, ſi lapſu erigeris, niſi ad ſtandum confirmeris. Propterea timendum eſt his qui, amiſsâ per negligentiam præſentis Epiſcopi occaſione, non ſuſcipiunt Confirmationis Sacramentum, ne fortè propterea damnentur. (1)

II.

Præſcribit Rituale Romanum, & plurimas ob cauſas neceſſarium videtur, ut & nomina Confirmatorum in regiſtro inſcribantur. Hinc præcipit ſancta Synodus ut idem obſervetur quod ſuprà memoratum eſt ad Canonem ſecundum de Baptiſmo. Adjungant quoque Paſtores nomina familiæ Confirmatorum; item Patrini, Matrinæ; præterea nomen Epiſcopi confirmantis, tempus & locum Confirmationis, cum atteſtatione vel ſubſcriptione ſui nominis.

Formula Confirmationis.

Die... menſis... in Feſto.... in Eccleſiâ.... confirmati ſunt ab illuſtriſſimo N. Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, hi ſequentes N.N. quod atteſtor. N.N.

(1) Conſtit. Caſtor. 1668, p. 9.

De sacro-sancto Eucharistiæ Sacramento.

I.

Sacerdotes qui sæpissimè tremendum offerunt Eucharistiæ Sacrificium, recordentur hæc verba : *Sanctificamini qui fertis vasa Domini* (1). Et iterùm : *Sacerdotes incensum Domini & panes Dei sui offerunt. Ideo Sancti erunt... Sint ergò Sancti quia ego Sanctus sum Dominus qui sanctifico eos* (2). Si ergò tantam sanctitatem requirebat Deus à Sacerdotibus & Levitis veteris Testamenti, qui tam *infirma & egena elementa* (3) tractabant vel offerebant ; quanto major sanctitas requiritur à Sacerdotibus novi Testamenti, qui corpus & Sanguinem Domini offerunt, sumunt & dant Fidelibus. Hinc illud Sancti Chrysostomi : Necesse est Sacerdotem *sic esse purum, ut si in ipsis Cœlis collocaretur, inter cœlestes illas virtutes medius staret* (4).

II.

Pastores & vice-Pastores non tantum exemplo ostendant sanctitatem ad sanctè percipiendum Eucharistiæ Sacramentum ; verum etiam instruant populum, ut quo magis sanctitas & divinitas Sacrificii & Sacramenti sibi comperta est, eò diligentiùs caveat, ne absque magnâ sanctitate & reverentiâ ad illud accedat. Contremiscat ad hæc Apostoli verba : *Qui manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini* (5). Moneatur itaque populus ne imitetur eos qui attentâ magis Festorum solemnitate quàm

(1) Levit. c. 21. 6.
(2) Ibid. v. 8.
(3) Gal. 4. 9.
(4) S. Chrysost. l. 3. de Sacerdotio, cap. 4.
(5) 1. Cor. 11. 29.

animi puritate, ſumunt corpus Domini; neſcientes panem angelicum eſſe ſtipendium vitæ angelicæ. Sciat inſuper quæ ſigna ſint Communionis benè aut malè perceptæ. Qui benè manducat, manet in Chriſto, ambulat conſtanter ſicut ipſe ambulavit. Hæc noverit ut aliquatenùs judicare valeat, an panem vitæ acceperit ad vitam. *

De Sacrificio Miſſæ.

I.

Tantæ eſſe debent Sacerdotes vitæ puritatis, ut toties celebrare poſſint, quoties illud Populi devotio aut neceſſitas poſtulare videtur. Quando autem ſeipſos probabunt num idonei ſint ut pro Populo *offerant dona & Sacrificia* (1), non reſpiciant tantummodo ad *confeſſionis folia* (2), ſed an imitentur quod tractant, & ita Dominicæ Paſſionis memoriam celebrent & annuntient, ut membra ſua ab omnibus vitiis mortificare procurent. Quod ſi iſtam Domini mortis æmulam in ſe non invenerint mortificationem, timeant ne de illorum numero ſint quos dicit S. Cyprianus: ſtipes & oblationes & lucra deſiderare; nec tam Religioni quàm ventri & quæſtui profanâ cupiditate ſervire (3).

II.

Nobis conſentaneum videtur Eccleſiæ intentioni, ut in elevatione corporis & ſanguinis Jeſu-Chriſti & poſt, uſque dum cantatur *Pater noſter*, ſileant organa & omnis cantus; ſed ſilenter quiſque, flexis genibus, paſſionis & mortis Chriſti

* Conſtit. Caſtor. 1668. p. 10. 11.
(1) Heb. 5. 1.
(2) S. Greg. Magn. l. 6. c. 2. in 1. Regum, cap. 15.
(3) Conſt. Caſtor. 1668. p. 16.

commemorationem faciat, ac Redemptori gratias agat pro beneficiis per mortem ipsius largissimè acquisitis.

III.

Jam à longo tempore tam à Conciliis quam à Præsulibus hujus Ecclesiæ prohibitum est Sacerdoti, ne bis in die celebret. Quapropter sancta hæc Synodus de novo præcipit ut nemo bis in die celebret, nisi in gravissimis & urgentissimis casibus. Et si tempus sit adeundi vel scribendi ad Ordinarium, exponat ei causas ob quas existimat sibi necessariam esse dispensationem, ut de hac gravitate possit Ordinarius judicare.

IV.

Desiderat sancta Synodus, ut deinceps SS. Altaris Sacramentum rariùs exponatur publicè, exceptis SS. Corporis Christi festivitate & ejus Octavâ; necnon cum laudes singulariter instituentur in honorem & adorationem Jesu-Christi in hoc sanctissimo Altaris Sacramento.

De Sacramento Pœnitentiæ.

I.

Cùm hisce miserrimis temporibus multi amatores sint viæ spatiosæ quæ ducit ad perditionem, & sectentur principia laxiorum Casuistarum; sancta hæc Synodus omnes Pastores & Confessarios hortatur in Domino, atque eis præcipit, ut in absolvendis aut ligandis peccatoribus, magis attendant ad Evangelii leges quàm ad Casuistarum corruptas opiniones, quarum non paucas SS. Alexander Papa VII damnavit: nec studeant Evangelii rectitudinem ad curvas hominum cupiditates inflectere; sed toto corde nitantur, ut distortas voluntates ad divinæ legis inflexibilem dirigant æquitatem. Habeant

etiam instructionem ad Confessarios quam sanctissimus & sapientissimus Carolus Borromæus in eorum usum composuit: hancque volumus diligentissimè legi & disci ab omnibus, ut juxta sanctissimi viri doctrinam solvant aut ligent. (1)

II.

Sciunt Confessarii jam à principio mutatæ Religionis in hac Patriâ, non esse casus Episcopo reservatos. Meminerint tamen moniti piæ memoriæ Præsulis Rovenii his verbis loquentis : » Monemus Confessarios, ne temerè quibusvis absolutio- » nis munus impendant, & quamvis, pro hoc tempore, nul- » la, quantumvis enormia peccata, nobis reservemus, memi- » nerint tamen Confessarii in gravioribus istis subinde ad nos » recurrere vel peritiores consulere ». (2)

De Extremæ-Unctionis Sacramento.

I.

Cùm Fideles nullo tempore majore ac frequentiore adjutorio & ministerio Sacerdotum indigeant quàm tempore infirmitatis, hortatur Pastores hæc sancta Synodus eisque præcipit, ut omnes infirmos frequenter visitent, & salutis eorum curam habeant, ut tempestivè Sacramentis Ecclesiæ muniantur. (3)

II.

Piæ memoriæ Episcopus noster Neercasselius observat, nonnullos Fideles refugere Sacramentum Extremæ-Unctionis, quia sibi persuaserunt quasi hoc Sacramentum redderet morbum immedicabilem, certamque perniciem afferret : merito

(1) Const. Castor. 1668. p. 21. 22.
(2) Const. Castor. p. 23.
(3) *Ibid.* p. 26.

que declarat hanc opinionem eſſe fidei adverſam. Quapropter monet hæc ſancta Synodus Paſtores, ne talibus in caſibus nimis ſe indulgentes oſtendant, falſamque illam opinionem nutriant. Conſtat enim ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam plurimùm valere, ſi ægrotus, cùm in eo adhuc integra mens & ratio viget, fidemque & religioſam animi voluntatem afferre poteſt, ſacro oleo ungatur. Quare Parochis invigilandum eſt, ut eo potiſſimùm tempore cœleſtem medicinam adhibeant.

III.

Cùm aliquis ex Parochianis obierit, præcipit hic ſacer Conventus ut Paſtores annotent in regiſtro ejus nomen, annum & diem obitus, & omnia obſervent eodem modo quo ſuprà in Baptiſmi ſecundo Canone dictum eſt.

De Sacramento Ordinis.

I.

Qui ad majores Ordines evocantur, ſuo tempore ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat ut nominibus eorum publicè in Eccleſiâ propoſitis, de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus & vitâ, à viris fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat. Archidiaconus in ſingulis majoribus Ordinationibus ad omnes de Diœceſi Archipresbiteros, Archipresbiter verò ad omnes Paſtores in ſchedulis mittat nomina Ordinandorum, ut pro illis oretur.

II.

II.

Ad uberiorem Seminarii instructionem adoptat sacer Conventus (servatis servandis) regulas domus SS. Willibrordi & Bonifacii, quas celeberrimus piæ memoriæ Præsul noster Neercasselius edidit, & quarto Octobris anni 1683 Cathedrale Capitulum (Ultrajectense) adoptavit.

De Sacramento Matrimonii.

I.

Declarat hæc sancta Synodus se, sine ullâ hæsitatione, saltem in ratione contractûs, omninò pro validis habere matrimonia secundum leges hujus Patriæ contracta inter Acatholicos; necnon illa matrimonia quæ contrahuntur inter Catholicos & Acatholicos, licet forma à Tridentino Concilio præscripta non fuerit in iis celebrandis servata.

II.

Cùm equidem multùm absit ut licita credat Synodus matrimonia illa inter Catholicos & Acatholicos contracta (quæ matrimonia ipsis etiam Magistratibus invisa sunt) (1); injungit hic sacer Conventus Curatoribus animarum, ut, meliori quo poterint modo, inducant conjugem Catholicum, sive virum, sive fæminam, ut pro gravissimo scelere quod commisit pœnitentiam agat, ac veniam à Deo deprecetur.

Porrò ad uberiorem Fidelium instructionem, & ne hæc definitio quibusdam ut minus tuta videatur, censuit sancta

(1) In partibus Hollandiæ hæc matrimonia contrahi non possunt nisi transactis octodecim hebdomadis; & eorum proclamatio fieri debet sextâ quâque hebdomadâ.

Synodus huic ſuæ definitioni adjungendam eſſe declarationem quam circa hanc materiam edidit quarto Novembris 1741 piæ memoriæ Summus Pontifex Benedictus XIV quæ ſic habet.

DECLARATIO

S. S. DOMINI NOSTRI

BENEDICTI P.P. XIV.

CUM Inſtructione ſuper dubiis reſpicientibus matrimonia in Hollandiâ & Belgio contracta, & contrahenda, edita die quarta Novembris anni 1741.

MATRIMONIA, quæ in locis fœderatorum Ordinum Dominio in Belgio ſubjectis iniri ſolent, ſive inter H. ex utraque parte, ſive inter H. ex unâ parte virum, & catholicam fæminam ex aliâ, aut vice versâ, non ſervatâ formâ à ſacro Tridentino Concilio præſcriptâ, utrum valida habenda ſint, necne, diu multumque diſceptatum eſt, animis hominum ac ſententiis in diverſa diſtractis. Id quod ſatis uberem anxietatis ac periculorum ſementem per multos annos ſubminiſtravit, cùm præſertim Epiſcopi, Parochi, atque illarum regionum Miſſionarii nihil certi hac ſuper re haberent, nihil verò inconſultâ ſanctâ Sede auderent ſtatuere ac declarare. Cùm autem proximè evolutis annis, in tam ancipiti gravique causâ Apoſtolicæ Sedis judicium vehementiùs expoſceretur, urgeretque ad id imprimis vigilantiſſimus Iprenſis Epiſcopus, dùm pro debito officii ſui, & ſua erga B. Petri Cathedram obſervantiâ de Eccleſiæ ſibi concreditæ ſtatu ad Romanum Pontificem referebat, ponendumque omninò eſſe tam prolixæ dubitationi finem, graviſſimis verbis ac rationibus perſuaderet; Clemens XII. id temporis Romanus Pontifex, qui rei gravitatem quanti oportebat, æſtimaret, ſacræ Congregationi Eminentiſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum in mandatis dedit, ut de totâ controverſiâ diligenter more ſuo cognoſceret. In re itaque tanti momenti volens eadem ſacra Con-

gregatio quam accuratiſſimè procedere; commiſſæ ſibi cognitionis initium ab exquiſitis aliorum quoque Belgii Epiſcoporum relationibus atque ſententiis, quas deſuper explorari ſategit, petendum duxit: eodemque tempore audire voluit præſtantes aliquot hujus almæ urbis Theologos quibus injunxit, ut rem totam eâ quâ decet maturitate diſcuterent, ſuamque opinionem proferrent.

At dùm hæc maximè agerentur, ſuper ſedendum per aliquot menſes fuit ab iſtius modi cauſæ expeditione, propter viduitatem quæ intercidit Romanæ Eccleſiæ, donec ad Summum Pontificatum feliciter evectus, Sanctiſſimus Dominus noſter BENEDICTUS XIV. inter primas regiminis ſui curas, cauſæ hujus cognitionem repeti juſſit à memoratâ ſacrâ Congregatione Concilii, quam voluit coram ſe haberi, ut auditis Eminentiſſimorum Patrum ſententiis, ipſe demum quid hâc in re tenendum foret, ſupremo ſuo pronuntiaret oraculo. Cùm igitur Congregatio præfata ſub diem 13 Maii currentis anni 1741. coram Sanctitate ſuâ fuerit habita, idem Sanctiſſimus D. N. ſpatio aliquo temporis ad rem ſecum expendendam accepto, hanc nuper declarationem, & inſtructionem exarari præcepit, quâ, veluti certâ regulâ ac normâ omnes Belgii Antiſtites, Parochi, earumque regionum Miſſionarii, & Vicarii Apoſtolici deinceps in hujuſmodi negotiis uti debeant.

Primò ſcilicet, quod attinet ad matrimonia ab H. inter ſe in locis fœderatorum Ordinum Dominio ſubjectis celebrata, non ſervatâ formâ per Tridentinum præſcripta, licet Sanctitas ſua non ignoret aliàs in caſibus quibuſdam particularibus & attentis tunc expoſitis circumſtantiis, ſacram Congregationem Concilii pro eorum invaliditate reſpondiſſe; æquè tamen compertum habens, nihil adhuc generatim & universè ſuper ejuſmodi matrimoniis fuiſſe ab Apoſtolica Sede definitum, & alioquin oportere omninò ad conſulendum univerſis Fidelibus in iis locis degentibus, & plura avertenda graviſſima incommoda, quid generaliter de hiſce matrimoniis ſentiendum ſit declarare: negotio maturè perpenſo, omnibuſque rationum momentis hinc inde ſedulo libratis, declaravit, ſtatuitque, matrimonia in dictis fœderatis Belgii Provinciis inter H. uſque modo contracta, quæque impoſterum contrahentur, etiamſi forma à Tridentino præſcripta non fuerit in iis celebrandis ſervata, dummodò aliud non obſtiterit canonicum impedimentum, pro validis habenda eſſe. Adeoque ſi contingat, utrumque conjugem ad

Catholicæ Ecclesiæ sinum se recipere, eodem, quo antea, conjugii vinculo ipsos omninò teneri, etiamsi mutuus consensus coram Parocho Catholico ab eis non renovetur; sin autem unus tantum ex conjugibus, sive masculus, sive fæmina convertatur, neutrum posse, quandiu alter superstes erit, ad alias nuptias transire.

Quod verò spectat ad ea conjugia, quæ pariter in iisdem fœderatis Belgii Provinciis, absque formâ Tridentino statuta, contrahuntur à Catholicis cum H., sive Catholicus vir H. fæminam in matrimonium ducat, sive Catholica fæmina H. viro nubat; dolens imprimis quammaximè Sanctitas sua, eos esse inter Catholicos, qui insano amore turpiter dementati, ab hisce detestabilibus connubiis, quæ S. Mater Ecclesia perpetuò damnavit atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorsùs sibi abstinendum non ducunt; laudansque magnoperè zelum illorum Antistitum qui severioribus propositis spiritualibus pœnis, Catholicos coercere student, ne sacrilego hoc vinculo sese H. conjungant: Episcopos omnes, Vicarios Apostolicos, Parochos, Missionarios & alios quoscumque Dei, & Ecclesiæ fideles Ministros in his partibus degentes, seriò, graviterque hortatur & monet, ut Catholicos utriusque sexùs, ab hujusmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem ineundis, quantum possint, absterreant, easdemque nuptias omni meliori modo intervertere atque efficaciter impedire satagant.

At si fortè aliquod hujus generis matrimonium, Tridentini formâ non servatâ, ibidem contractum jam sit, aut imposterum (quod Deus avertat) contrahi contingat, declarat Sanctitas sua, matrimonium hujusmodi, alio non currente canonico impedimento, validum habendum esse, & neutrum ex conjugibus, donec alter eorum supervixerit, ullatenus posse, sub obtentu dictæ formæ non servatæ, novum matrimonium inire; id verò debere sibi potissimè in animum inducere conjugem catholicum, sive virum, sive fæminam, ut pro gravissimo scelere quod admisit, pœnitentiam agat, ac veniam à Deo precetur, coneturque pro viribus alterum conjugem à verâ fide decrrantem ad gremium catholicæ Ecclesiæ pertrahere, ejusque animam lucrari, quod porrò ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret, sciens de cætero, ut mox dictum est, se istius matrimonii vinculo perpetuò ligatum iri.

Ad hæc declarat Sanctitas sua, ut quidquid hactenus sancitum dic-

tumque est de matrimoniis, sive ab H. inter se, sive inter Catholicos & H. initis, in locis fœderatorum Ordinum Dominio in Belgio subjectis, sancitum, dictumque intelligatur etiam de similibus matrimoniis extra fines Dominii eorumdem fœderatorum Ordinum contractis ab iis qui addicti sunt Legionibus, seu Militaribus copiis, quæ ab iisdem fœderatis Ordinibus transmitti solent ad custodiendas muniendasque arces conterminas, vulgò dictas *di Barriera*, ita quidem, ut matrimonia ibi præter Tridentini formam, sive inter H. utrinque, sive inter Catholicos & H. inita, valorem suum obtineant, dummodò uterque conjux ad easdem copias sive Legiones pertineat; & hanc declarationem vult Sanctitas sua complecti etiam civitatem Mosætrajectensis à Republica fœderatorum ordinum, quamvis non jure Dominii, sed tantum oppignorationis, ut aiunt, nomine possessam.

Tandem circa conjugia quæ contrahuntur vel in regionibus Principum Catholicorum ab iis qui in Provinciis fœderatis domicilium habent, vel in fœderatis Provinciis ab habentibus domicilium in regionibus Catholicorum Principum, nihil Sanctitas sua de novo decernendum aut declarandum esse duxit, volens ut de iis juxta canonica juris communis principia, probatasque in similibus casibus aliàs editas à sacrâ Congregatione Concilii resolutiones, ubi disputatio contingat, decidatur; & ita declaravit statuitque, ac omnibus imposterum servari præcepit. Die 4 Novembris 1741.

A. Card. GENTILI, S. Congreg. Concilii Præf.
C. A. Archi. Philippen. Secret.

III.

Cum Supremi hujus Reipublicæ Moderatores nullos declarent contractus matrimoniales inter Catholicos, si non ineantur coram Magistratu, atque ita plurimæ difficultates sint, & oboriri possint, si Pastores ante peractum contractum civilem coram Magistratu administrent Sacramentum Matrimonii : inhibet hic sacer Conventus omnibus Pastoribus

IV.

Præcipit etiam ſancta Synodus, ut Paſtores omni curâ ac diligentiâ annotent nomina & cognomina eorum quibus benedictionem nuptialem adminiſtraverint ; idque in regiſtro ad hoc deſtinato; catalogumque quotannis exhibeant ſuo Epiſcopo , ut ſuprà dictum eſt de regiſtro baptiſmali Can. 2.

Formula Matrimonii.

Die . . . menſis . . . anni . . . matrimonio juncti ſunt N.N. præſentibus teſtibus N.N. à me N.N. Parocho , &c.

D. Procurator petiit : *Placet-ne ut Decreta Synodi promulgentur ?*
Reſponderunt omnes : *placet.*

DD. Archiepiſcopus Præſes dixit : *Prælegantur Decreta Synodi.*

His prælectis, DD. Archiepiſcopus Præſes , dixit :

Placet-ne vobis , ad Dei gloriam & honorem & Catholicæ Eccleſiæ amplificationem, Decreta hujus Synodi Provinciæ Ultrajectenſis vobis prælecta approbari , & Concilium ipſum finiri & concludi ?
Reſponderunt omnes : *placet.*

Subſcriptiones Patrum ſanctæ Synodi.

† Ego Petrus-Joannes , Archiepiſcopus Ultrajectenſis , Præſes , omnibus ſupra ſcriptis Decretis circa fidem , mores & diſciplinam , judicans ſubſcripſi.

† Ego Joannes , Epiſcopus Harlemenſis , judicans ſubſcripſi.

† Ego Bartholomæus-Joannes , Epiſcopus Daventrienſis , judicans ſubſcripſi.

Ego Franciſcus Meganck , Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, judicans ſubſcripſi.

Ego Nicolaus de Wolff, ejuſdem Eccleſiæ Canonicus, judicans ſubſcripſi.

Ego Sibrandus Faber, ejuſdem Eccleſiæ Canonicus & Archidiaconus, judicans ſubſcripſi.

Ego Wynandus-Bonifacius Van Sonsbeek, Canonicus, judicans ſubſcripſi.

Ego Henricus-Joſephus Van Zeller, Canonicus, judicans ſubſcripſi.

Ego Gerardus Kenens, ejuſdem Eccleſiæ Canonicus, judicans ſubſcripſi.

Ego Franciſcus de Haan, Paſtor ad Sanctos Apoſtolos Petrum & Paulum Rotterodami, Deputatus ex Archipresbiteratu Schielandiæ, judicans ſubſcripſi.

Ego Wilhelmus Van Vianen, Paſtor ad Sanctum Pancratium Enkhuſæ, Deputatus è Clero Harlemenſi, judicans ſubſcripſi.

Ego Antonius Van Werckhoven, Paſtor ad Sanctum Willibrordum Goudæ, Deputatus ex Archipresbiteratu Schielandiæ, judicans ſubſcripſi.

Ego Joannes Hoddé, Paſtor Amſtelodami, Deputatus è Clero Harlemenſi, judicans ſubſcripſi.

Ego Joannes-Henricus Van Binkom, Paſtor ad Sanctum Gummarum Enkhuſæ, Deputatus Cleri Harlemenſis, judicans ſubſcripſi.

Ego Joannes-Baptiſta-Eugenius Gyſelinck, Paſtor ad S. Vitum in Hilverſum, Deputatus ex Archipresbiteratu Ultrajectino, judicans ſubſcripſi.

Ego Wynandus-Joannes Brons, Paſtor Amisfurti, Depu-

in Ryswyk, Deputatus ex Archipresbiteratibus Rhenolandiæ & Delphlandiæ, judicans subscripsi.

Ego Arnoldus Van Schendel, Pastor ad Sanctam Mariam minorem Ultrajecti, Deputatus ex Archipresbiteratu Ultrajectino, judicans subscripsi.

De mandato sanctæ Synodi,

NICOLAUS VAN MAEREN, Pastor ad Sanctum Jacobum Ultrajecti, Secretarius Synodi.

HENRICUS MILIUS, Pastor ad Sanctum Josephum Amstelodami, Secretarius Synodi.

EPISTOLA

EPISTOLA
SYNODI PROVINCIALIS ULTRAJECTENSIS, AD SUMMUM PONTIFICEM.

S. S. DOMINO NOSTRO CLEMENTI XIII, *PONTIFICI MAXIMO.*

BEATISSIME PATER;

CUM unaquæque teneatur Ecclesia, secundùm voluntatem Dei, ministerii partem tueri & implere sibi commissam à Christo Capite & Salvatore nostro, qui promisit se futurum esse nobiscum usque ad consummationem sæculi; debeatque etiam intra suæ Jurisdictionis fines, catholicam fidem, evangelicam morum doctrinam, pretiosum externæ Communionis vinculum, in quâ unâ est salus, ac necessarias ecclesiasticæ Disciplinæ leges religiosè conservare; Ecclesia Batava ab Illustrissimo Ultrajectensi Archiepiscopo canonicè congregata est, ut eâ fidelitate, quâ semper quantum potuit, & per tempora licitum fuit, mu-

arcere nunquam possemus, nisi tot tantaque mala, firmissimis aggeribus oppositis, juxta usitatas omnium sæculorum formulas amoliremur.

Dignetur SANCTITAS VESTRA, BEATISSIME PATER, totius Orbis christiani tùm bonis tùm malis medullitùs commota, ut par est eum affici qui visibile Ecclesiæ catholicæ Caput est; dignetur, inquimus, eâ benignitate immensâque caritate, quâ ei à Christo mandatur *confirmare fratres suos in fide*, hujus Synodi in Spiritu Sancto congregatæ accipere acta fidelia. Dignetur Beatitudo Vestra, cui totius Ecclesiæ cura commissa est, omnibus coram Deo ritè perpensis, eadem Primatûs vestri auctoritate & potestate confirmare & stabilire.

Hæc acta perlegendo facilè intelliget SANCTITAS VESTRA, quàm sedulò, tantis urgentibus periculis sumpserimus scutum fidei; ad tot tantasque veritates propugnandas, & speciatim divinam hanc institutionem quâ Primatus Apostolicus ad usque vestram Sanctitatem pervenit, quique, qualis & quantus in Sancto Petro, in Beatitudine vestrâ tam excellenti gratiâ præeminet.

His consideratis, confidimus & speramus vestram Sanctitatem, auctoritate cui adhæsimus semperque adhærebimus, quam tuemur semperque tuebimur, absque ullâ hæsitatione confirmaturam quæ in Domino secundum Ecclesiarum nostrarum firmam certamque Traditionem statuimus; sive contra novos errores ab alienigenâ in nostram Patriam irrepentes, quibus non damnatis dubia facta fuisset nostra in catholicâ fide integritas; sive contra jam pluries à Sancta Sede Apostolicâ atque in pluribus Ecclesiis damnatos *Harduini & Berruyerii* errores, fidem totamque Religionem subvertentes; seu denique contra laxiorum Casuistarum multitudinem, quos non immeritò suspicamur in perniciem animarum conjurasse.

Liceat nos etiam nunc in Synodo congregatos & concordibus animis ad vestræ Beatitudinis pedes provolutos, SANCTISSIME PATER, deprecari vos, ut tandem Clero tam fideliter tamque religiosè Sancti Petri Cathedræ omnibusque Catholicis dogmatibus adhærenti, hujus vestræ benignitatis signa demonstretis, quam confidimus & scimus vos in corde paterno gestare; sicut fraternæ caritatis testimonia omni

ætate à florentiſſimis Eccleſiæ catholicæ partibus, opitulante Deo; accepimus; ut denique veſtram impertiamini nobis Apoſtolicam Benedictionem, quam humiliter ac impenſiſſimè poſtulamus. Omni quâ par eſt animi reverentiâ permanemus,

BEATISSIME PATER,

SANCTITATIS VESTRÆ,

Humillimi Famuli & obſequentiſſimi Filii,

† PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis, Præſes.

De mandato Synodi,

NICOLAUS VAN MAEREN, Paſtor ad S. Jacobum Ultrajecti, Secretarius Synodi.

HENRICUS MILIUS, Paſtor ad S. Joſephum Amſtelodami, Secretarius Synodi.

Datum Ultrajecti die 21 Septembris 1763.

FINIS.

CORRIGENDA.

PAG. 2. *lin.* 26. *lege* : animo præsentiens.
P. 6. *l.* 17. *leg.* ut.
Ibid. l. 33. *leg.* sapientissimis Decretis.
P. 12. *l.* 7. *leg.* arguere * & infra tit. 1. 9.
P. 15. *l.* 16. *dele* (2) & *l.* 18. *dele* (3) *l.* 18. *post* adducat *pone* (2) & *post* divisum *repone* (3).
P. 24. *l.* 23. *leg.* contingit ut.
P. 28. *l.* 8. & 9. *leg. ad saniorem doctrinam inducti.*
Ibid. l. 10. *leg. sanam.*
P. 29. *l.* 21. & 22. *leg. diliges Dominum Deum tuum* &c.
P. 31. *l.* 18. *leg.* conjugalis.
P. 34. *l.* 4. *leg.* reos non esse.
P. 36. *l.* 10. *fuerint leg.* fuerunt.
Ibid. l. 11. *leg.* ita futuros in nobis Doctores.
Ibid. l. 19. *leg. Pastores &.*
Ibid. l. 28. *post* 1. Tim. 6. 3. *leg.* 2. Tim. 4. 14.
P. 37. *l.* 31. *leg.* scandalorum.
Ibid. qui *leg.* quæ.
Ibid. l. 34. *dele* 2. Tim. IV. 14.
P. 44. *l.* 24. *leg.* consensione.
Ibid. l. 29. *leg.* præmunirentur.
P. 69. *l.* 11. *leg.* Antiochenæ.
Ibid. l. 18. *leg.* Denuntiatoris.
P. 72. *l.* 22. *leg.* successori.
P. 80. *l.* 15. & 16. *in suos Collegas* &c. *leg. in suos Confratres plusquàm in Ecclesias particulares.*
P. 84. *l.* 24. ead. corr.
P. 88. *l.* 34. *leg.* certissimas.
P. 93. *l.* 29. *leg.* Bossuet tom. 3. p. 671. 672.
P. 106. *l.* 7. *leg. Episcopi.*
P. 115. *l.* 42. *leg.* contenir.
P. 121. *l.* 10. *leg.* intelligitis : *Pseudodoctores.*
P. 133. *l.* 20. *leg. formâ* ac naturâ *Dei.*
Ibid. l. 21. *leg. formam* ac naturam *servi.*
P. 134. *l.* 12. *lege, ego* (5). Sola.
P. 137. *l.* 27. *leg. in* nobis.
P. 141. l. 5. *leg. institutione.*
P. 148. *l.* 26. quorum. *leg.* quarum.
P. 155. *l.* 14. & 15. & voluntas : *leg.* quo voluntas.
P. 159. *l.* 37. *leg.* instituerat.
P. 161. *l.* 33. & 34. *leg. maximam* ad.
P. 164. l. 33. *leg. imperata ;*
P. 175. *l.* 15. quæ *leg.* quas.
P. 194. *l.* 35. *leg.* tolerato ,
P. 200. *l.* 1. *leg.* seditiosas, legi & ordinationi Dei æternæ , ordini.
Ibid. l. 15. *doctrinam leg.* fidem.
P. 201. *l.* 20. suumque *leg.* eorumque (baptisatorum &c.)
P. 203. *l.* 21. ad Canonem II. *leg.* in Canone II.
P. 228. *l.* 25. *leg.* Archipresbiteri.
Ibid. l. 26. *leg.* mittant,